

TEMEL DİNÎ BİLGİLER

İTİKAD • İBADET • AHLÂK • SİYER

SEYFETTİN YAZICI

بسم الله الرحمن الرحيم

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 301
Mesleki Kitaplar: 28

Yayın Yönetmeni
Dr. Yüksel SALMAN

Koordinasyon
Yunus AKKAYA

Baskı Kontrol
A. Osman PARLAK

Baskı Hazırlık
Uğur ALTUNTOP

Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı: 06.09.1990/82

2017-06-Y-0003-301
ISBN: 978-975-19-0281-8

Sertifika No: 12931

40. BASKI • ANKARA • 2017

Baskı
Korza Yayın Basım A.Ş.
0312 342 22 08

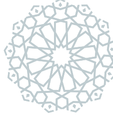
İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: (0.312) 295 72 93-94
Faks: (0.312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel: (0.312) 295 71 53 - 295 71 56
Faks: (0.312) 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

TEMEL

DİNÎ BİLGİLER

İTİKAT • İBADET • AHLÂK • SİYER

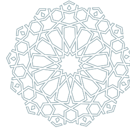
SEYFETTİN YAZICI

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SİYER -PEYGAMBERİMİZİN HAYATI-
255-315

ÖN SÖZ

Dinî konularda doğru ve yeterli bilgiye sahip olmak her Müslümanın başta gelen görevidir.

İnsanın Allah'a karşı ilk vazifesi iman etmek, sonra da ibadetleri yerine getirmektir.

İbadetlerle beslenen iman ağacının meyvesi ise güzel ahlaktır. Olgun bir Müslüman Allah'a karşı ibadet görevlerini yerine getiren, insanlara karşı da iyi davranışlar içinde bulunan kimsedir.

Ahlak konusunda bizim için en güzel örnek Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) dir. Bu sebeple iman ve ibadet konuları yanında, ahlakî görevlerimizi ve Peygamberimizin insanlığa örnek olan ahlak ve fazilet dolu hayatını öğrenmek de ayrı bir önem taşımaktadır.

Kur'an kurslarımızda okutulmakta olan dinî bilgilere ait müfredat programı göz önünde bulundurularak hazırlanan ve; itikat, ibadet, ahlak ve siyer (Peygamberimizin hayatı) konularında temel bilgilerin yer aldığı bu kitap, özellikle gençlerimizin kolaylıkla anlayabileceği sade bir dille yazılmıştır.

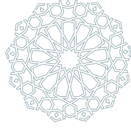
Ayrıca; kitabın sonunda abdestin alınışı ve namazın kılınışı resimlerle gösterilerek, namaz kılmasını yeni öğrenenlere kolaylık sağlanmıştır.

Her yaştaki Müslümanın büyük ölçüde yararlanacağı bu kitabın değerli okuyucularımıza faydalı olmasını Cenabıhaktan niyaz ederim.

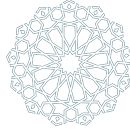
Çalışmak bizden, başarıya ulaştırmak Allah'tandır.

Seyfettin YAZICI
6 Ağustos 1990
ANKARA

BİRİNCİ BÖLÜM
İTİKAT

ÜNİTE I
İSLAM DİNİ VE ÖZELLİKLERİ

Konular:

- Din Neye Denir?
- Dinler Arasında İslam'ın Yeri
- İslam Dininin Gayesi
- İslam Dininin Özellikleri
- İslam'ı Evrensel Yapan Özellikler

DİN NEYE DENİR?

Din, akıl sahibi insanları kendi istekleri ile dünyada ve ahirette iyiliğe ve mutluluğa ulaştıran ilahî bir kanundur.

Dinler başlıca üç kısma ayrılır:

1. Hak Din:

Allah tarafından Peygamber aracılığı ile insanlara bildirilen, hiçbir değişikliğe uğramadan ve bozulmadan günümüze kadar gelen dindir. Bu özellikleri taşıyan din, bizim dinimiz olan İslam dinidir.

2. Muharref Dinler:

Allah tarafından peygamberleri aracılığı ile bildirildiği hâlde sonradan insanlar tarafından değiştirilen ve aslı bozulan dinlerdir.

3. Batıl Dinler:

İnsanlar tarafından uydurulan dinlerdir. Bunların, peygamberlerin tebliğ ettiği dinlerle hiç bir ilgisi yoktur.

DİNLER ARASINDA İSLAM'IN YERİ

İlk insan olan Hz. Âdem (a.s.) aynı zamanda ilk peygamberdir. İnsanlığın ilk dini de hak dindir. Hz. Âdem'den Hz. İsa'ya kadar gelen bütün peygamberler insanlara Allah'ın birliği inancını tebliğ etmişler ve Allah'a nasıl ibadet edileceğini öğretmişlerdir. Ancak bu peygamberlerin tebliğ ettiği iman esasları ve dinî hükümler zamanla bozulmuş ve asılları kaybolmuştur.

Bunun üzerine Yüce Allah, son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) aracılığı ile bütün insanlara son ve en mükemmel din olan İslam'ı göndermiştir. Bugün yeryüzünde gerçek din, İslam dinidir. Batıl dinlerin Allah katında hiç bir değeri yoktur. Allah katında tek ve makbul olan din İslam'dır.

Bu gerçek Yüce Allah tarafından Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir:

"Allah katında din, şüphesiz İslam'dır."[1]

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa ondan asla kabul edilmeyecektir. O, ahirette de zarara uğrayanlardandır."[2]

Benim Dinim

Benim dinim yücedir; ben dinimi severim
Onu bütün dinlerden üstün tutar, överim,

***

İslamdır benim dinim; dinlerin en güzeli.
"Allah birdir" demektir dinimizin temeli,

***

"Allah birdir" diyoruz; "Allah" diyoruz.
"Allah birdir" demekten başka söz bilmiyoruz.

***

Peygamberim "Muhammed" iki cihan güneşi,
Peygamberler içinde yoktur onun bir eşi.

***

---

1 Al-i İmran suresi, 3/19.
2 Al-i İmran suresi, 3/85.

Bu dini Rabbimizden getiren odur bize;
Bu din nurlar yağdırır, göklerden üstümüze.

***

Bu din diyor temiz ol! Bu din diyor doğru ol!
Bu dinden daha güzel var mıdır başka bir yol?

***

Kitabımız Kuran'dır; okuruz onu her ân,
Çok şükür Allah'a Müslümanız Müslüman.

M. Ş. Yaltkaya

İSLAM DİNİNİN GAYESİ

İslam'ın getirdiği hükümler, insanların mutluluğunu amaçlamaktadır. Bu hükümlere uygun hareket edenler hem dünya, hem de ahiret mutluluğunu kazanacaktır.

İslam Dininin Hükümleri Üç Kısımdır:

1. İman: İnsan, iman esaslarına inanmakla manevi gıdasını almış, kalbini yanlış inançlardan temizleyerek doğru inançla süslemiş ve gerçek değerini kazanmış olur.

2. Amel: Amel, insanların yaptığı işlerdir. Amel ile ilgili hükümler ikiye ayrılır:

a) Allah'a karşı ibadet görevleri.

b) İnsanların kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen hükümler.

3. Ahlak: İnsanlara karşı düşünce ve davranışlarımızı düzenleyen hükümler.

İSLAM DİNİNİN ÖZELLİKLERİ

1. İslam, son dindir. İslam dininden başka din gelmeyecek, hükümleri kıyamete kadar devam edecektir. İslam dinini insanlara tebliğ eden Hz. Muhammed (s.a.s.) son Peygamberdir, ondan sonra başka peygamber gelmeyecektir.

2. İslam evrensel bir dindir. Önceki peygamberlerin tebliğ ettikleri dinler, belirli milletlere geldiği halde İslam dini, bütün dünya milletlerine gönderilmiştir.

3. İslam dininin hükümleri bütün insanların ihtiyaçlarını karşıla-

yacak şekilde mükemmeldir. Bu sebeple başka bir dine ihtiyaç kalmamıştır.

4. İslam dini, kendinden önce Allah tarafından gönderilen peygamberleri ve ilahî kitapları tasdik eder.

5. İslam dini, önceki peygamberlerin tebliğ ettiği dinlerin hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır. Çünkü onlar, belirli milletlere sınırlı zamanlar için gönderilmişti. Hâlbuki İslam dini, bütün milletlere gönderilen ve kıyamete kadar değişmeden devam edecek olan dindir.

İSLAM'I EVRENSEL YAPAN ÖZELLİKLER

İslam dinini evrensel yapan birçok özellikler vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. İslam Bütün İnsanlığa Gönderilen Son Dindir:

İslam, bütün insanlığa gönderilen ve kıyamete kadar devam edecek olan son ilahî dindir. Nitekim; Peygamberimiz, İslam dinini dünya milletlerine tebliğ etmek maksadıyla o dönemdeki ülkelerin devlet başkanlarına mektuplar göndererek onları İslam dinini kabul etmeye çağırmıştır.

2. İslam Akıl ve İlim Dinidir:

İslam dini, akla büyük önem vermiş, mükellef olmak için akıllı olmayı şart koşmuştur. Bilgiye de üstün bir değer veren dinimiz, daima okumayı ve öğrenmeyi emretmiş, bilgi öğrenmenin her Müslümana farz olduğunu bildirmiştir.

3. İslam Hem Dünya Hem de Ahiret Dinidir:

İslam dininin amacı; insanın hem dünya hayatında hem de sonsuz olan ahiret hayatında mutlu olmasıdır. Dinimiz, dünya durdukça insanların her çağda mutlu olmasını ve yükselmesini sağlayan, hem fertlerin hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap veren prensipler koymuş, dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermiştir.

Bu konuda İslam'ın getirdiği prensiplerin özeti şudur: *"Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalış, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için çalış."*

4. İslam Kolaylık Dinidir:

İslam dininde güçlük yoktur. Kolaylık vardır. Dinimizin emirleri bizi olgunlaştırmak ve daha yüksek bir hayata hazırlamak içindir.

İbadetlerin yapılmasında gücümüz dikkate alınarak dinimiz bir çok kolaylıklar göstermiştir:

Mesela; Yolcular dört rekâtli farz namazları iki rekât kılar. Namazı ayakta kılamayan oturarak kılabilir. Ramazanda oruç tutmaya gücü yetmeyen hastalar iyileşince tutar. İyileşme ümidi olmayan hastalarla, oruç tutamayacak durumda olan yaşlılar ise tutamadıkları oruç yerine fidye verirler. İnsanın gücü ve ihtiyaçları dikkate alınarak zorunlu hâllerde dinimizin getirdiği daha pek çok kolaylıklar vardır. Bu sebeple İslam'ın hükümleri her zaman ve her yerde uygulanabilir özelliklere sahiptir.

5. İslam'da Aşırılık Yoktur:

İslam'ın hükümleri akla ve insanın yaradılışına (fıtratına) en uygun hükümlerdir. Bizim görevimiz ise bunlara uymaktır.

Yapılması emredilmediği hâlde, din adına aşırı giderek kendine eziyet etmek, helal olan dünya nimetlerinden uzaklaşıp sıkıntılı bir hayat sürmek İslam dininde yoktur.

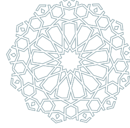
6. İslam Barış ve Sevgi Dinidir:

İslamın bir gayesi de; insan sevgisini, insan haklarına saygıyı, kalplere yerleştirerek toplumda devamlı bir huzur ve barış sağlamaktır. Dinimiz bu amaçla birçok kurallar koymuş, birbirimizi sevmeyi, başkasının hakkına saygılı olmayı, gerçek mümin olmanın şartı saymıştır.

SORULAR:

1. Din neye denir?
2. Dinler kaç kısma ayrılır?
3. Dinler arasında İslam'ın yeri nedir, anlatınız?
4. İslam dininin gayesi nedir, İslam'ın hükümleri kaç kısımdır?
5. İslam dininin özellikleri nelerdir?
6. İslam'ı evrensel yapan özellikler nelerdir?

ÜNİTE II
İMAN

Konular:

- Kelime-i Tevhid, Kelime-i Şehadet ve Anlamları
- İman Esasları
- İcmali İman
- Tafsili İman
- İnanç Yönünden İnsanlar
- İmanın İnsana Verdiği Huzur ve Mutluluk
- İman ile Amel Arasındaki Münasebet
- İmanın Sahih ve Makbul Olmasının Şartları

KELİME–İ TEVHİD

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ

Okunuşu: *"Lâ ilâhe İllallâh, Muhammedün Resûlüllah."*

Anlamı: "Allah'tan başka tanrı yoktur. Hazreti Muhammed (s.a.s.) Allah'ın Peygamberidir."

KELİME-İ ŞEHADET

اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu: *"Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh."*

Anlamı: "Ben şahitlik ederim ki Allah'tan başka Tanrı yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hazreti Muhammed (s.a.s.) Allah'ın kulu ve Peygamberidir."

İMAN ESASLARI

Sözlük anlamı bakımından iman, herhangi bir şeye inanmak demektir.

Dinî terim olarak iman: *"Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Allah tarafından getirdiği şeylerin doğru olduğuna kalp ile inanmak ve bu inancı dil ile söylemektir."*

İman ikiye ayrılır:

a) İcmali İman.

b) Tafsili İman.

a) İcmali İman: Allah'a ve Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Allah'ın Peygamberi olduğuna inanmaktır.

Dinimizde inanılması gereken şeylerin bir özeti olduğu için buna *"İcmali İman"* yani "*Topluca İman" d*enir.

İman esasları, topluca ve özet olarak hem Kelime-i Tevhid, hem de Kelime-i Şehadette ifade edilmiştir. Bir insan, Kelime-i Tevhid veya Kelime-i Şehadetten birini dili ile söyler, kalbi ile de inanırsa İslam dinine girmiş olur. Ancak, Müslümanın bu kadarla yetinmeyip, İman esaslarını ayrıntıları ile öğrenmesi ve hepsine ayrı ayrı inanması gerekir.

b) Tafsili İman: İman esaslarına ayrı ayrı inanmaya *"Tafsili İman"* yani *"Ayrıntılı olarak iman"* denir.

Ayrıntılı olarak bildirilen İman esaslarına imanın şartları da denir.

İman'ın şartları altıdır ve şunlardır:

1. Allah'a,
2. Allah'ın meleklerine,
3. Allah'ın kitaplarına,
4. Allah'ın peygamberlerine,
5. Ahiret gününe,
6. Kadere, iyilik ve kötülüğün Allah'ın yaratması ile olduğuna, inanmaktır.

İmanın şartları, *"Âmentü"* de toplanmıştır. Her Müslüman *"Âmentü"*yü anlamı ile birlikte öğrenmelidir.

"Âmentü" şudur:

اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓائِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهٖ وَشَرِّهٖ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ. اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu: "Âmentü billâhi ve melâiketihi ve kütübihî ve rusülihi ve' lyevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihi ve şerrihi minellahi teâla ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun. Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh."

Anlamı: "Ben; Allah'a, Allah'ın meleklerine, Allah'ın kitaplarına, Allah'ın peygamberlerine, Ahiret gününe, Kadere: İyilik ve kötülüğün Allah'ın yaratması ile olduğuna inandım. Öldükten sonra dirilmek haktır. Ben şahitlik ederim ki Allah'tan başka İlah yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.s.) Allah'ın kulu ve Peygamberidir."

Özde, sözde, dilde, seste Allah bir!
Yer ettikçe can kafeste Allah bir!
Böyle geldik, böyle gitmek dileriz...
İlk nefeste, son nefeste Allah bir.
Emin Ali Sipahi

İNANÇ YÖNÜNDEN İNSANLAR

İnsanlar inanç yönünden üç kısma ayrılır:

1. Mümin: Allah'ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in Allah'ın Peygamberi olduğuna kalbi ile inanan ve bu inancını dili ile söyleyen kimselere *"Mümin"* denir.

2. Münafık: Allah'ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğine kalbi ile inanmadığı hâlde, dili ile inandığını söyleyen kimselere *"münafık"* denir.

3. Kafir: Allah'ın varlığına ve birliğine ve Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğine kalbi ile inanmayan ve inanmadığını dili ile de söyleyen kimselere *"Kâfir"* denir.

Mümin olanlar, cennette sonsuz ve mutlu bir hayata kavuşacaklar; münafık ve kafirler cennete giremeyecek, inaçsızlıklarının cezasını cehennemde çekeceklerdir.

İMAN'IN İNSANA VERDİĞİ HUZUR VE MUTLULUK

İnsan, beden ve ruhun birleşmesinden meydana gelen bir varlıktır. Bedenimizin yemeye, içmeye ihtiyacı olduğu gibi, ruhumuzun da gıdaya ihtiyacı vardır.

Ruhun en önemli gıdası sağlam inançtır. Allah'a inanan ve güvenen bir insan manevi gıdasını almış, büyük bir güç kazanmış olur. Çünkü insan, her zaman Allah'ın yardımına muhtaçtır. Muhtaç olduğumuz o Yüce Varlığa inanıp bağlanmak huzur ve güven kaynağıdır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Dikkat edin, Kalpler ancak Allah'ı anmakla huzura kavuşur."[1]

İman, insanı yalnızlıktan, boşlukta kalmaktan kurtarır. İman ruhumuzun gıdası, kalbimizin ışığıdır. İmansız bir insanın ruhu gıdasız, kalbi karanlık ve en büyük dayanaktan yoksundur.

Hayatta insan, çeşitli sıkıntılarla karşılaşır. Böyle zamanlarda kalpleri Allah'a bağlı olan inanç sahipleri ümitsizliğe düşmezler. Allah'a sığınırlar. O'na güvenerek sabırla sonucu beklerler. Böyle güçlü bir dosta sevgi ve saygı ile bağlanmak insana büyük bir mutluluk verir.

İmandan yoksun olan insanlar ise ümitsizliğe düşerler. Huzursuzluk içinde kıvranırlar. Sıkıntıdan kurtulmak düşüncesi ile huzuru içkide, uyuşturucu madde kullanmakta ararlar ve daha büyük felaketlere sürüklenirler. Böylece hem dünya, hem de ahiret mutluluğunu kaybetmiş olurlar.

İMAN İLE AMEL ARASINDAKİ MÜNASEBET

Bir Müslüman, dinin hükümlerini inkâr etmedikçe ve kalbinde iman bulunduğu sürece ibadet yapmasa bile dinden çıkmaz, kafir olmaz, yine Müslümandır. Ancak, Allah'ın emri olan ibadet görevlerini yerine getirmediği için günah işlemiş ve cezayı hak etmiş olur.

İbadetler, imanın olgunlaşmasını ve güçlenmesini sağlar. Ahirette cezadan kurtulmamıza ve cennet nimetlerine kavuşmamıza vesile olur. Sade bir imanla yetinip ibadetleri terketmek imanın zayıflamasına ve iman nurunun sönmesine sebep olur.

---

[1] Ra'd suresi, 13/28.

Bunu bir misal ile açıklayalım:

İman, açıkta yanan bir lambaya benzer. Lambanın sönmemesi için cam fanus ile korunması gerekir. Eğer bu şekilde korunmaz, açıkta yanmaya devam ederse hafif bir rüzgârın etkisi ile sönebilir. İman da, kalbimizde yanan bir ışıktır. Koruyucusu ibadetlerdir. Namaz, oruç ve diğer ibadetleri yapmakla hem Allah'a karşı borçlu olduğumuz görevleri yerine getirmiş, hem de imanımızı korumuş oluruz.

İbadetler yapılmadığı takdirde, İman ışığı açıkta yanan lamba gibi korumasız kalır. Günün birinde sönebilir. İmanın yok olması, Müslümanın en kıymetli varlığı olan cennetin anahtarını kaybetmesi demektir. Bu sebeple ibadetlerin, imanımızın korunmasında ve cennette sonsuz hayata kavuşmamızda çok önemli yeri vardır.

İMAN'IN SAHİH VE MAKBUL OLMASININ ŞARTLARI

İmanın sahih ve makbul olması için üç şartın bulunması gerekir:

1. İman Ye's Halinde Olmamalıdır. Önceden iman etmemiş olan bir insanın, ölüm anında azabı görünce inanmasının bir faydası yoktur.

2. Müslüman, Dinî Hükümleri İnkâr Edici Söz ve Davranışlarda Bulunmamalıdır. Mesela: Dinin bütün emirlerine inandığı hâlde namazı inkâr eden kimse imanını kaybetmiş olur. Çünkü, dinimizde inanılması gereken şeyler bir bütündür. Bunlardan birini inkâr etmek, hepsini inkâr etmek demektir.

3. Dinî Hükümlerin Hepsinin Güzel Olduğunu Kabul Etmelidir. Dinî hükümlerden herhangi birini beğenmemek, imanın yok olmasına sebep olur.

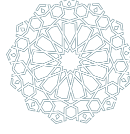
Müslümanın en değerli varlığı imanıdır. İnsan, düyada huzur ve saadete, ahirette ebedî mutluluğa imanla kavuşacaktır. Ancak, son nefese kadar imanı korumak ve ahirete bu imanla gitmek şarttır.

Ömrünün sonuna kadar imanını koruyamayan ve dünyadan imansız olarak ayrılan kimseye, daha önce sahip olduğu imanın faydası olmayacaktır. Bunun için imanımızı korumaya çalışmalı, dinimize zarar verecek söz ve davranışlardan sakınmalıyız. Eğer imanımıza zarar verecek söz ve davranışlarımız olursa hemen tevbe ederek Allah'tan af dilemeliyiz.

SORULAR:

1. Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şehadeti yanlışsız olarak okuyunuz ve anlamlarını söyleyiniz!
2. İman esasları kaça ayrılır?
3. İcmali iman neye denir?
4. Tafsili iman neye denir?
5. Âmentü cümlesini okuyunuz ve anlamını söyleyiniz?
6. İnanç yönünden insanlar kaça ayrılır. Anlatınız?
7. İmanın insana verdiği huzur ve mutluluk nedir, anlatınız?
8. İman ve ibadet arasındaki münasebeti anlatınız!
9. İmanın sahih ve makbul olmasının şartları nelerdir?

ÜNİTE III
ALLAH'A İMAN

Konular:

- Allah'ın Varlığı ve Birliği
- Allah'ın Sıfatları
- Allah Sevgisi
- Gerçek İman Sahibi Bir Genç Kız (Okuma)

ALLAH'IN VARLIĞI VE BİRLİĞİ

İmanın altı şartından birincisi Allah'a inanmaktır. Akıl sahibi olan ve erginlik çağına gelen her insanın ilk ve en önemli görevi, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaktır.

Çevremize baktığımız zaman, hiçbir şeyin kendiliğinden olmadığını görürüz. Güzel bir sanat eseri, bunu yapan bir sanatkârın varlığını gösterir. Mesela; kullandığımız saati yapan bir sanatkâr, odamızın duvarlarını süsleyen sanat eseri tabloları çizen bir ressam, oturduğumuz binayı yapan bir usta yok mudur? Şüphesiz ki vardır.

Öyle ise; çok ince bir plana göre kurulan ve mükemmel bir düzen içinde işleyen kâinatı ve en güzel sanat eseri olan insanı da bir yaratan vardır. İşte bu yaratıcı, sonsuz güç ve kudret sahibi olan "Allah"tır. Kâinat, Allah'ın varlığını; kâinatta görülen ahenk ve mükemmel düzen de Allah'ın birliğini göstermektedir.

İlk görevimiz, bizi yaratan ve yaşatan Allah'a inanmak, O'na gönülden bağlanmaktır. Allah'a doğru olarak inanmak ve yüce varlığını iyi tanıyabilmek için Allah'ın sıfatlarını öğrenmemiz gerekir.

ALLAH'IN SIFATLARI

Allah'ın 14 sıfatı vardır. Bunlardan altı tanesine "zati" sıfatlar, sekiz tanesine de "subuti" sıfatlar denir.

Zati Sıfatlar:

1. Vücud: Var olmak demektir. Allah vardır, yokluğu düşünülemez.

2. Kıdem: Allah'ın varlığının başlangıcı yoktur. Allah sonradan meydana gelmiş bir varlık değildir, hiçbir şey yok iken O yine vardı.

3. Beka: Allah'ın varlığının sonu yoktur. Herşey yok olduktan sonra Allah'ın varlığı yine devam edecektir.

4. Vahdaniyet: Allah'ın bir olması demektir. Allah birdir, eşi, benzeri ve ortağı yoktur.

5. Muhalefetün li'l-havadis: Sonradan olan şeylere benzememek. Allah, yaratıklarından hiçbirine benzemez.

6. Kıyam binefsihi: Allah'ın varlığı kendindendir. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, herşey O'na muhtaçtır.

Subuti Sıfatlar:

1. Hayat: Diri olmak demektir. Allah devamlı olarak diridir.

2. İlim: Bilmek. Allah geçmişi, geleceği, gizli ve açık herşeyi bilir. Kalplerden geçenleri de bilir.

3. Semi': İşitmek demektir. Allah herşeyi işitir.

4. Basar: Görmek demektir. Allah herşeyi görür.

5. İrade: Dilemek. Allah diler, dilediğini yapar.

6. Kudret: Gücü yetmek demektir. Allah sonsuz kudret sahibidir, herşeye gücü yeter.

7. Kelam: Söylemek demektir. Allah söz sahibidir, sözünü peygamberlerine duyurmuştur. Kur'an, Allah'ın sözüdür.

8. Tekvin: Yaratmak demektir. Allah yaratıcıdır. Kâinattaki herşeyi yaratan O'dur. Var olmasını dilediği bir şey, *"ol"* deyince hemen oluverir. Var olan bir şeyi de dilediği zaman yok eder.

Müslüman Allah'a Şöyle İnanır:

Allah vardır ve birdir. Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. Allah yaratıklardan hiç birine benzemez. Allah'ın varlığı kendindendir. Hiç birşeye muhtaç değildir. Bütün varlıklar O'na muhtaçtır.

– Allah, daima diridir. Allah, her şeyi bilir, her şeyi işitir ve her şeyi görür.

– Allah diler, dilediğini yapar, O'nun işine kimse karışamaz.

– Allah, sonsuz kudret ve kuvvet sahibidir, her şeye gücü yeter.

– Allah, yaratıcıdır. Dilediğini yoktan var eder, dilediğini yok eder. Kâinatta her ne varsa hep O'nun yaratması iledir. Yarattığı her şeyde bir hikmet vardır.

Allah'ın sözü vardır, peygamberlerine sözünü duyurmuş, emirlerini bildirmiştir. Dinimizin yüce kitabı Kur'an-ı Kerim, Allah'ın sözüdür.

Allah'a böyle doğru olarak inanan insan, varlıklar arasındaki şerefli yerini almış, gerçek değerini kazanmış olur. Bu inanç, insanın kalbini her türlü kötü düşüncelerden temizler, iyi düşünce ve güzel huylarla süsler.

İnsan, hiç kimsenin görmediği bir yerde olsa bile ahlak ölçülerine uymayan davranışlarda bulunmaz. Çünkü, Allah'ın her şeyi gördüğüne ve bildiğine inanır. Allah'a iman, her türlü iyiliğin kaynağıdır.

ALLAH SEVGİSİ

Allah, bize görmek için gözler, işitmek için kulaklar, konuşan dil, çeşitli işler yapabilen eller ve yürüyen ayaklar vermiş; vücudumuzu akıl ve zekâ ile donatarak bizi varlıklar arasında çok üstün bir durumda yaratmıştır.

Sağlık ve mutluluk içinde yaşayabilmemiz için yeryüzünü çeşitli nimetlerle donatmış, teneffüs ettiğimiz havadan içtiğimiz suya kadar her türlü ihtiyacımız karşılanmıştır. Kısa bir süre havasız kalan, soluk alıp veremeyen insan yaşayamaz, hayatını kaybeder. Her an muhtaç olduğumuz bu nimeti düşünürsek Allah'ın bize olan iyiliklerinin ne kadar çok olduğunu anlarız.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Allah'ın nimetini sayacak olsanız bitiremezsiniz."[2]

İnsan, kendisine iyilik edenleri sever. Öyle ise, en çok sevmemiz gereken varlık, Allah'tır. Çünkü O'nun bize olan iyilikleri sayılamayacak kadar çoktur. Biz de Allah'ımızı çok sevmeliyiz. Sevgi, sadece sözle olmaz. İnsan, sevdiğine saygı gösterir, sevdiğinin hoşlanmayacağı bir şeyi yapmaz. Allah sevgisi, O'nun mübarek adını saygı ile anmak, bize emrettiği ibadet görevlerini seve-seve yapmak ve yasak ettiği şeylerden sakınmakla olur.

Eğer böyle yapar, O'nu sevdiğimizi gerçekten ispat edersek, Allah da bizi sevecek ve dünyadaki nimetlerden çok daha fazlasını bize ahirette verecektir.

Bir insan için en büyük mutluluk, Allah'ın sevdiği kişilerden olmaktır.

ALLAH

Yeri, göğü yaratan,
Ağaçları donatan,
Çiçekleri açtıran,
Bir Allah'tır, bir Allah!

***

Doyuran her hayvanı,
Yaşatan her insanı,
Koruyan şu vatanı,
Bir Allah'tır, bir Allah!

***

Allah her yerde hâzır;
Ne yaparsam O görür;
Ne söylersem işitir;
Var'dır, Bir'dir, Büyük'tür.
Ben Allah'ı severim,
Her sözünü dinlerim.

Sabri Cemil Yalkut

---

2 İbrahim suresi, 14/34

OKUMA:

Gerçek İman Sahibi Bir Genç Kız...

Hazreti Ömer, halifeliği zamanında sütçülerin süte su katmasını yasaklamış ve bu emrini her tarafa duyurmuştu. Şehrin asayişini kontrol etmek için bir gece Medine'de dolaşırken yoruldu ve biraz dinlenmek üzere bir evin duvarına yaslandı. Evin içinde anne ile kızı arasında geçen şu konuşmayı duydu:

Anne:

– Haydi kızım: kalk da sütlere biraz su katıver.

Kız:

– Halifenin sütlere su katılmasını yasakladığını bilmiyor musun?

Anne:

– Evet biliyorum.

Kız:

– Öyle ise Halifenin yasakladığı işi nasıl yapabilirim?

Anne:

– Kalk da su koy şu sütlere, Ömer seni nereden görecek?

Kız:

– Ömer görmez ama Rabbim görür. Vallahi ben O'nun göreceği yerde yapmadığım bir işi görmediği yerde de yapmam.

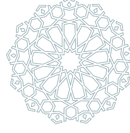
Hazreti Ömer, bu konuşmaları dinledikten sonra evine döndü. İyi bir din terbiyesi görmüş bu yüksek ahlaklı fakir kızı oğlu Âsım ile evlendirdi.

İşte Allah inancının insanın davranışlarına olumlu tesiri...

SORULAR:

1. İnsanın ilk görevi nedir?
2. Allah'ın kaç sıfatı vardır?
3. Allah'ın zati sıfatlarını sayınız!
4. Allah'ın subuti sıfatlarını sayınız!
5. Bir Müslüman Allah'a nasıl inanır?

ÜNİTE IV
MELEKLERE İMAN

Konular:

- Meleklerin Mahiyeti ve Özellikleri
- Başlıca Meleklerin İsimleri ve Görevleri
- Meleklere İnanmanın Faydaları

MELEKLERİN MAHİYETİ VE ÖZELLİKLERİ

İmanın şartlarından ikincisi meleklere inanmaktır. Melekler, nurdan yaratılmış varlıklardır. Onlar yemezler, içmezler, erkeklik ve dişilikleri yoktur.

Melekler, Allah'ın sevgili kullarıdır. Allah'ın emirlerini kusursuz yerine getirirler, hiç günah işlemezler.

Yüce Allah, varlıkları çeşitli şekillerde yaratmıştır. Bunlardan kimisi bizim görebileceğimiz, kimisi de göremeyeceğimiz şekildedir. İnsan, bazı varlıkları göremiyor. Çünkü, insanın gözü her şeyi görebilecek durumda yaratılmamıştır, görme yeteneği sınırlıdır.

Mesela; çok küçük bir cismi göremediğimiz gibi havayı, rüzgârı, ruhumuzu ve aklımızı da göremiyoruz. Telden geçen elektrik akımı da görülmüyor. Hâlbuki göremediğimiz bu şeylerin var olduğunu biliyoruz. İşte melekler de var olduğu hâlde görülmeyen varlıklardır.

Melekler nurdan yaratılmış latif bir varlık oldukları için biz onları göremiyoruz. Fakat meleklerin varlığına inanıyoruz, çünkü meleklerin varlığını Allah Teala Kur'an-ı Kerim'de haber vermiş, Peygamber Efendimiz de melekleri hem görmüş hem de bize bildirmiştir. Yüce Allah'ın ve sevgili Peygamberimizin bildirdiği her şey doğrudur. Bu sebeple biz meleklerin, varlığına kesin olarak iman ediyoruz.

BAŞLICA MELEKLERİN İSİMLERİ VE GÖREVLERİ

Melekler: yerde, göklerde, çevremizde ve her yerde bulunurlar. Sayılarını ancak Allah bilir. Her birine Allah'ın verdiği görevler vardır.

Bazıları devamlı olarak Allah'a ibadet eder. Bazıları da kâinatın tertip ve düzeni ile vazifelidirler. İnsanların gücünün erişemeyeceği büyük işler yaparlar. İnsanlara iyiliği telkin eden, kötülüklerden koruyan, sıkıntılı zamanlarda müminlerin yardımına gönderilen melekler de vardır. Yüce Allah, meleklerin varlığı ile sonsuz kudretini göstermiştir.

Büyük Melekler ve Görevleri

1. Cebrail: Meleklerin en büyüğüdür. Görevi Allah ile peygamberler arasında elçilik yapmak, Allah'ın kitaplarını peygamberlere getirmektir. Kitabımız Kur'an-ı Kerim'i Allah'tan Peygamberimize getiren Cebrail'dir.

2. Mikail: Tabiat olaylarının idaresi ile görevlidir. (Yağmur yağması, rüzgâr esmesi, ekinlerin bitmesi v.b. gibi.)

3. İsrafil: Kıyametin kopması ve insanların öldükten sonra tekrar dirilmeleri ile görevlidir.

4. Azrail: Ömrü sona eren insanların canlarını almakla görevlidir.

Bu dört büyük melekten başka, diğer meleklerden bazıları da şunlardır:

Kirâmen Kâtibin: Bunlar iki melektir. Biri insanların sağında, diğeri solunda bulunur. Sağındaki, insanın yaptığı iyi işleri, Solundaki ise, kötü işleri yazar. Böylece her insana ait iyiliklerin ve kötülüklerin yazıldığı *"Amel defteri"* meydana gelir.

Münker ve Nekir: Bunlar, öldükten sonra kabirde insanlara soru sormakla görevli iki melektir.

Rıdvan: Cennetteki meleklerin başkanıdır.

Mâlik: Cehennemde görevli olan meleklerin başkanıdır.

MELEKLERE İNANMANIN FAYDALARI

Her zaman ve her yerde bizimle beraber olan, bizden hiç ayrılmayan melekler vardır. *"Kirâmen Kâtibin"* adındaki bu meleklerin görevi, yaptığımız iyilikleri ve kötülükleri yazmaktır. Demek ki insan, tek başına kaldığı zaman bile yalnız değildir. Kendisini daima gözetleyen ve yaptığı işleri yazan melekler vardır.

Meleklere inanan bir Müslüman, gizli yerlerde. *"Beni kimse görmüyor, istediğimi yaparım"* diyemez, fenalık yapamaz. Çünkü nerede olursa olsun meleklerin kendisini gözetlediğini, iyilik ve kötülüklerinin yazıldığını bilir. Böylece meleklere olan imanımız bizi kötülük yapmaktan vazgeçirir.

Bunlardan başka bizi kötülüklerden koruyan, iyilik yapmaya yönlendiren melekler de vardır. Dünyada iyilik ve güzelliğin misali melek; fenalık ve çirkinliğin kötü örneği de şeytandır. Melek, insanı iyiliğe, şeytan da kötülüğe çağırır.

Mesela: Karnı aç ve yardıma muhtaç bir fakir ile karşılaştığımız zaman içimizde bir acıma duygusu belirir ve gizli bir ses bize: *"Fakire yardım et"* diye seslenir. Bu melek sesidir. Bu sırada içimizde beliren bir başka ses: *"Yardım yaparsan paran eksilir, yardımdan vazgeç"* diye fısıldayarak bizi fakire yardım etmekten vazgeçirmeye çalışır. Bu fısıltı da şeytan sesidir.

Bu durumda biz, fakire yardım etmeye çağıran sese uymalıyız. Çünkü bu ses, iyiliği seven ve bizi iyilik yapmaya çağıran dost sesidir. Buna uymak bize iyi işler yaptırır, sevap kazanmamıza vesile olur. Şeytanın sesine uymaktan sakınmalıyız. Çünkü o, bizi iyilikten alıkoymaya ve günah işlemek için aldatmaya çalışır.

Görülüyor ki meleklere inanmak, kötülüklerden sakınmamızı ve ahlakımızın güzelleşmesini sağlamaktadır.

Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor:

"Hem şeytan hem de melek, insanın kalbine bazı şeyler getirirler. Şeytanın işi kötülüğe çağırmak, haktan uzaklaştırmaktır. Meleğin işi hakka, iyiliğe çağırmak ve kötülükten uzaklaştırmaktır.

Kim içinde iyiliğe çağıran bir ses duyarsa bilsin ki o, meleğin sesidir. Hemen ona uysun ve Allah'a şükretsin.

Kim de içinde kötülüğe çağıran bir ses duyarsa bilsin ki o, şeytanın sesidir. Ondan uzaklaşsın ve Allah'a sığınsın."[3]

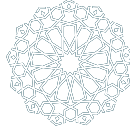
SORULAR:

1. Melekler nasıl varlıktır?
2. Melekleri niçin göremiyoruz?
3. Başlıca meleklerin isimleri ve görevleri nelerdir?
4. Meleklere inanmanın faydalarını anlatınız?

---

[3] Tirmizi.

ÜNİTE V
KİTAPLARA İMAN

Konular:

- Vahyin Mahiyeti ve Çeşitleri
- İlahî Kitaplar ve Sayfalar
- Kur'an-ı Kerim'in Nazil Oluşu
- Kur'an-ı Kerim'in Yazılışı ve Mushaf Hâline Getirilişi
- Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri
- Kur'an-ı Kerim'e Karşı Görevlerimiz.
- Kur'an Okumanın Fazileti Hakkında Peygamberimizin Mübarek Sözleri (Okuma)

VAHYİN MAHİYETİ

Vahyin sözlük anlamı: Bir şeyi gizli ve çabuk olarak bildirmektir. *Vahyin dinî terim olarak anlamı:* Allah tarafından doğrudan doğruya veya elçi vasıtasıyle peygamberlere bildirilen ve kesinlik ifade eden bilgidir.

Allah'ın, kullarından seçtiği kimselere dilediği şeyleri bildirmesi özel yollardan biri ile olur. Allah, çeşitli vahiy yolları ile sözünü peygamberlerine duyurmuştur.

VAHYİN ÇEŞİTLERİ

1. Sadık Rüya: Allah, dilediği bilgileri doğru bir rüya ile peygamberlerine bildirmiştir. Peygamberimize ilk vahiy böyle başlamış, rüyada gördükleri gün gibi meydana çıkmış, aynen gerçekleşmiştir.

2. İlham Yoluyla Vahiy: Allah'ın, dilediği şeyleri vasıtasız olarak peygamberlerin kalbine koymasıdır.

3. Perde Arkasından Kelam: Arada bir vasıta olmadan ve söyleyeni görmeden Allah kelâmının işitilmesidir.

4. Bir Elçi (Melek) *Vasıtasıyle Olan Vahiy:* Yüce Allah, sözünü bir melek aracılığı ile peygamberlerine duyurmuştur.

Allah'ın sözünü peygamberlere bildiren melek; bazen kendi suretinde gelirdi. Bazen de bir insan şeklinde gelir, orada bulunanlar kendisini görür, sesini işitirlerdi. Bazı zamanlarda da melek gelerek vahyi peygamberlere bildirir fakat kendisi görünmezdi.

Kur'an-ı Kerim, Peygamber Efendimize vahyin bu dördüncü çeşidi olan elçi (melek) vasıtasiyle gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim'i Allah'tan alıp Peygamberimize getiren bu elçi, meleklerin en büyüğü olan *Cebrail*'dir.

İLAHÎ KİTAPLAR VE SAYFALAR

İmanın altı şartından üçüncüsü, Allah'ın kitaplarına inanmaktır. Yüce Allah, kullarına peygamberleri aracılığıyla kitaplar göndermiştir. Bu kitaplarda, Allah'ın emirleri ve yasakları bildirilmiş, kulların yapması gereken görevler öğretilmiş, dünya ve ahirette mutlu olmanın yolları gösterilmiştir.

Biz Müslümanlar, peygamberlere gönderilen kitapların hepsine inanıyoruz. Ancak, Kur'an-ı Kerim'den başka diğer ilahî kitapların sonradan bozulduğunu ve değiştirildiğini de biliyoruz. Bu sebeple biz onların şimdiki bozulmuş şekline değil, peygamberlere gönderildikleri zamanki bozulmamış şekline inanıyoruz. Kur'an-ı Kerim ise, Peygamberimize indirildiği gibi titizlikle korunmuş ve hiç bir değişikliğe uğramamıştır.

Allah tarafından peygamberlere gönderilen kitaplardan bazıları birkaç sayfadan meydana gelen küçük kitaplardır. Bunlara sahifeler anlamına gelen "*SUHUF*" denilmektedir.

Diğerlerine de "Dört büyük kitap" denir.

Sahifeler Şu Peygamberlere Gönderilmiştir:

1. 10 sahife, Âdem Aleyhisselam'a.
2. 50 sahife, Şit Aleyhisselam'a.
3. 30 sahife, İdris Aleyhisselam'a.
4. 10 sahife, İbrahim Aleyhisselam'a.

Bunların toplamı 100 sahifedir.

Dört büyük kitap ise:

1. Tevrat, Musa Aleyhisselam'a.
2. Zebur, Davut Aleyhisselam'a.
3. İncil, İsa Aleyhisselam'a.
4. Kur'an-ı Kerim, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselam'a gönderilmiştir.

KUR'AN-I KERİM'İN NAZİL OLUŞU

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), kendisine peygamberlik görevi verilmeden önce bir süre Mekke yakınındaki Hira dağında bir mağaraya çekilir, Allah'ın büyüklüğünü düşünmekle meşgul olurdu.

610 yılının ramazan ayında bir pazartesi gecesi yine Hira'daki mağaraya çekilmiş, gönlü ve bütün varlığı ile Allah'a yönelmişti. İşte bu sırada meleklerin en büyüğü olan Cebrail (a.s.), Allah'ın emriyle peygemberimize gelerek *"Oku"* dedi ve bu emri üç defa tekrarladı. Sevgili Peygamberimiz, *"ne okuyayım"* deyince Cebrail (a.s.), Kur'an-ı Kerim'den beş ayeti tebliğ etti. Böylece ilk vahiy geldi ve Kur'an-ı Kerim nazil olmaya başladı.

"Hakkın en şa'şaalı nuru tecelli etti,
Doğdu Kur'an güneşi, leyle-i fetret bitti."

İlk vahiy geldiği zaman peygamberimiz (s.a.s.) kırk yaşında idi. İlk defa inen ve Kur'an-ı Kerim'de Alâk suresinin başında yer alan bu beş ayetin anlamı şöyledir:

1. "Yaratan Rabbinin adıyla oku."
2. "O, insanı bir kan pıhtısından yarattı."
3. "Oku, Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir."
4. "Ki kalemle (Yazı yazmayı) öğreten O'dur."
5. "İnsana bilmediğini O öğretti."

Kur'an'ın inmeye başlamasıyla Hz. Muhammed (s.a.s.)'e son Peygamber olduğu bildirildi. Kur'an-ı Kerim, bazen ayet-ayet, bazen de sureler hâlinde parça-parça inerek 23 senede tamamlandı. Ayetler, çoğu zaman bir soru veya bir olay üzerine inerdi. Ayetlerin inmesine sebep olan soru ve olaylara *"sebeb-i nüzul"* denir.

Kur'an'ın en son nazil olan ayeti ise, Bakara suresinin 281. ayetidir. Anlamı şudur:

"Allah'a döneceğiniz ve sonra haksızlığa uğramadan herkesin kazancının kendisine eksiksiz verileceği günden korkunuz."

KUR'AN-I KERİM'İN YAZILIŞI VE MUSHAF HÂLİNE GETİRİLİŞİ

Kur'an ayetleri geldikçe Peygamberimiz (s.a.s.), vahiy kâtiplerini çağırır, ayetleri hangi surenin, neresine yazılacağını gösterirdi. Vahiy kâtipleri de gösterildiği gibi yazarlardı. Nazil olan ayetleri Ashab-ı Kiram okur ve birçoğu da ezberlerdi. Böylece Kur'an-ı Kerim, hem yazılarak, hem de ezberlenerek peygamberimizin gününde muhafaza edilmiştir.

Peygamberimizin sağlığında ayetler inmeye devam ettiği için Kur'an'ın yazıldığı sahifeler mushaf hâline getirilememişti. Kur'an, vahyin sona ermesiyle tamam oldu.

Peygamberimiz (s.a.s.)'in vefatından sonra Halife olan Hz. Ebu Bekir, ashabın ileri gelenlerinden bir komisyon kurdu. Bu komisyon, ayrı ayrı halde bulunan Kur'an sahifelerini topladı, hafızların ezberledikleri Kur'an ile karşılaştırarak yazıp mushaf hâline getirdi.

Kur'an sahifelerinin bir araya toplanarak kitap hâline getirilmiş şekline *"Mushaf"* denir.

Bunu yaparken peygamberimizin gösterdiği tertibe göre sureler sıraya konuldu. Toplanıp mushaf haline getirilen bu Kur'an, Halife Hz. Ebu Bekir'in yanında muhafaza edildi.

Daha sonra, İslam'ın yayılması üzerine üçüncü halife Hazreti Osman, bu Kur'an'ı çoğaltarak çeşitli İslam ülkelerine gönderdi.

Böylece Kur'an-ı Kerim. Allah'tan peygamberimize vahyedildiği gibi muhafaza edilmiş, hiç bir değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelmiştir. Kıyamete kadar da böyle devam edecektir. Bugün elimizde bulunan Kur'an, Peygamberimizin gününde yazılıp ezberle-

nen, Hz. Ebu Bekir zamanında mushaf hâline getirilen ve Hz. Osman tarafından çoğaltılan Kur'an'dır.

KUR'AN-I KERİM'İN ÖZELLİKLERİ

En son ve en büyük peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e Allah tarafından gönderilen Kur'an-ı Kerim Müslümanlığın kutsal kitabıdır.

Kur'an-ı Kerim'i diğer ilahî kitaplardan ayıran ve üstün kılan birçok özellikler vardır.

Bu özelliklerin başlıcaları şunlardır:

a) Kur'an-ı Kerim Peygamberimize indiği gibi hiç bir değişikliğe uğramadan bize kadar gelmiştir. Kıyamete kadar da bozulmadan devam edecektir.

Öteki kutsal kitaplardan bazıları tamamen kaybolmuş, bazıları da birçok değişikliklere uğrayarak bozulmuş ve hiçbiri Allah'tan gönderildiği gibi muhafaza edilememiştir.

Kur'an-ı Kerim'i koruyacağını Yüce Allah, şu ayetle teminat altına almıştır:

"Kur'an'ı sana Biz indirdik, onun koruyucusu da Biziz".[4]

Gerçekten de Allah, kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i günümüze kadar korudu, kıyamete kadar da koruyacaktır.

b) Kur'an-ı Kerim toplu olarak değil, zaman ve olaylara göre ayetler ve sureler hâlinde parça parça inmiştir. Bu durum, onun kolayca ezberlenmesini ve anlaşılmasını sağlamıştır.

c) Kur'an-ı Kerim son ilahî kitaptır. Ondan sonra başka kitap gelmeyecektir. Kur'an'ın hükümleri kıyamete kadar geçerli olacak, değişmiyecektir. Önceki kitaplar ise belirli bir zaman için gönderilmişti.

d) Kur'an-ı Kerim, bütün insanlığa gönderilen bir kitaptır. Her asrın ihtiyaçlarını karşılayacak hakikat ve hikmetlerle doludur. Hâlbuki diğer kutsal kitaplar, belirli milletlere gönderilmişti.

e) Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin en büyük ve daimî mucizesidir. Hem kelimeleri, hem anlamı, hem de taşıdığı yüksek hakikatlerle eşsiz bir mucizedir.

---

[4] Hicr suresi, 15/9.

KUR'AN-I KERİM'E KARŞI GÖREVLERİMİZ

1. Her Müslüman, Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın sözü olduğunu bilmeli ve tecvid kurallarına uygun olarak Kur'an'ı yanlışsız okumalıdır.

2. Kur'an-ı Kerim'i abdestli olarak eline alıp *"Eûzü-besleme"* ile okumaya başlamalıdır. Kur'an'ı okurken mümkünse kıbleye karşı dönmeli ve son derece edepli, saygılı olmalı ve anlamını öğrenmeye çalışmalıdır.

3. Kur'an-ı Kerim, temiz yerlerde okumalı; başka işlerle meşgul olan, Kur'an'ı dinlemeyen kimselerin yanında ve pis yerlerde okumamalıdır.

4. Başkasının okuduğu Kur'an'ı saygı ile dinlemelidir.

5. Kur'an-ı Kerim, yüksek ve temiz yerlerde bulundurmalı, alçak yerlere koymamalıdır.

6. Kur'an'ın yap dediklerini yapmalı, yapma dediklerinden sakınmalı, Kur'an'ın ahlak ilkelerine uygun hareket etmelidir.

YÜCE KUR'AN-I KERİM

Yüce Kur'an-ı Kerim
Yüce Kur'an-ı Kerim
Seni Allah katından
Getirdi Peygamberim...

***

Dünyanın ışığısın,
Ruhun aydınlığısın,
Sen kıyamet gününde
İman sığınağısın...

***

Yüce Kur'an-ı Kerim
Yüce Kur'an-ı Kerim
Seni her şeyden fazla
Sayarım ve severim...

Gökhan Evliyaoğlu

OKUMA:

Kur'an Okumanın Fazileti Hakkında Peygamberimizin Mübarek Sözleri:

"Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir."

***

"Kim Allah'ın kitabı Kur'an'dan bir harf okursa onun için bir sevap vardır. Her sevabın karşılığı da on kat verilecektir."

***

"Kim Allah'ın kitabı Kur'an'dan bir ayet dinlerse, ona kat-kat sevap verilir. Kim de Allah'ın kitabından bir ayet okursa kıyamet gününde kendisine nur olur."

***

"Kur'an okuyunuz. Çünkü o, kıyamet günü okuyanlara şefaat edecektir."

***

"Kim Kur'an-ı Kerim'i okur ve onunla amel ederse, kıyamet günü onun anne ve babasına öyle bir taç giydirilir ki, onun aydınlığı dünyada evlere vuran güneş ışığından daha parlaktır. Artık siz bununla amel edenin sevabını hesap edin."

***

Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz Ebu Zer'e şöyle dedi:

"Sabahleyin evden çıkıp Allah'ın kitabı Kur'an'dan bir ayet öğrenmen, senin için yüz rekât (nafile) namazdan daha hayırlıdır."

***

"Kim Kur'an'ı okur ve onu ezberlerse helalini helal bilir, haramını da haram sayarsa, bu sayede Allah onu cennete koyar ve akrabasından hepsi de cehennemlik olan on kişiye kendisini şefaatçı kılar."[5]

---

[5] Et-Terğib ve't-Terhib c, 2. s. 342 vd.

SORULAR:

1. Vahiy ne demektir?

2. Vahyin Çeşitlerini anlatınız?

3. Peygamberimize vahyin geliş yollarını anlatınız?

4. Kur'an-ı Kerim vahyin hangi çeşidi ile peygamberimize gönderilmiştir?

5. İlahî kitaplar ve sayfalar hangi peygamberlere gönderilmiştir?

6. Kur'an-ı Kerim nasıl nazil olmuştur. İlk inen ayetler hangileridir?

7. Kur'an-ı Kerim'in yazılışını anlatınız?

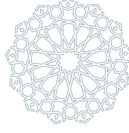
8. Mushaf neye denir?

9. Kur'an-ı Kerim'in özellikleri nelerdir?

10. Kur'an-ı Kerim'e karşı görevlerimiz nelerdir?

11. Kur'an okumanın fazileti hakkında beş hadis ezberleyiniz?

ÜNİTE VI
PEYGAMBERLERE İMAN

Konular:

- Peygamberlik ve Peygamberlere Olan İhtiyaç
- Peygamberlerin Görevleri ve Sıfatları
- Kur'an-ı Kerim'de İsmi Geçen Peygamberler
- Peygamberlerin Tebliğ Ettikleri Dinlerde Aynı Olan Esaslar
- Mucize ve Keramet Ne Demektir
- Peygamberimizin Mucizeleri
- Peygamberimizin Özellikleri
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Son Peygamber Oluşu
- Peygamberimiz İçin Ne Dediler (Okuma)

PEYGAMBERLİK VE PEYGAMBERLERE OLAN İHTİYAÇ

İmanın altı şartından dördüncüsü, peygamberlere inanmaktır. Peygamberlik, Allah ile insanlar arasında bir elçilik görevidir. Allah, bu göreve layık olan en iyi kullarını seçer. Peygamberler insanlara yol gösterici olarak gönderilmiştir. İnsanların böyle yol göstericilere ihtiyacı vardır.

Çünkü: insanlar kendi akılları ile Allah'ın varlığını anlayabilirlerse de O'nun yüksek sıfatlarını kavrayamazlar. Allah'a nasıl ibadet edileceğini, Ahiret hayatını ve burada kimlere mükâfat verileceğini,

kimlerin ceza göreceğini, dünya ve ahiret mutluluğunun nasıl kazanılacağını bilemezler.

İşte, bu gerçekleri insanlara öğretmek, dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermek için Yüce Allah peygamberlerini görevlendirmiştir.

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ

Peygamberler en doğru bir şekilde insanlara Allah'ı tanıtmışlar, inanç esaslarını, ibadet şekillerini öğretmişlerdir. Dinî hükümleri ve güzel ahlak ilkelerini açıklamışlar, kendileri de söylediklerini yaparak insanlara örnek olmuşlardır.

Peygamberler, en güç şartlarda bile görevlerini yapmışlar, inanmayanlara karşı peygamber olduklarını ispatlamak için hiç kimsenin yapamayacağı olağanüstü olaylar meydana getirmişler, mucizeler göstermişlerdir. Allah'ın emirlerini yapanları cennetle müjdelemişler, yapmayanların ise cehennem azabı ile cezalandırılacaklarını haber vermişlerdir.

Peygamberler, Allah'ın insanlar arasından seçtiği her türlü ahlak güzelliğine sahip örnek insanlardır.

Peygamberlerde Bulunması Vacib Olan Sıfatlar:

1. Sıdk: Doğruluk demektir. Peygamberler son derce doğru insanlardır. Asla yalan söylemezler. Oldu dedikleri olmuştur, olacak dedikleri zamanı gelince mutlaka olacaktır.

2. Emanet: Güvenilir olmak demektir. Peygamberler her hususta güvenilir kimselerdir, emanete asla hıyanet etmezler.

3. Fetanet: Akıllı ve uyanık olmak demektir. Peygamberler akıllı, uyanık ve yüksek zekâ sahibidirler.

4. İsmet: Günah işlememek demektir. Peygamberler gizli ve açık hiçbir şekilde günah işlemezler.

5. Tebliğ: Bildirmek demektir. Peygamberler Allah'tan aldıkları dinî hükümleri olduğu gibi hiçbir değişiklik olmadan insanlara bildirmişlerdir.

KUR'AN-I KERİM'DE İSMİ GEÇEN PEYGAMBERLER

İlk peygamber Hz.Âdem (a.s.), son peygamber bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir. Bu ikisinin arasında birçok pey-

gamber gelmiştir. Peygamberlerden yirmi beş tanesinin ismi Kur'an-ı Kerim'de geçmektedir. Ancak pyegamberlerin sayısı çok daha fazladır. Biz, Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberler ile birlikte sayılarını ancak Allah'ın bildiği diğer peygamberlere de hiçbir ayırım yapmadan inanırız.

Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberler şunlardır:

1. Âdem, 2. İdris, 3-Nuh, 4-Hud, 5-Salih, 6-Lut, 7. İbrahim, 8. İsmail, 9. İshak, 10. Yakub, 11. Yusuf, 12. Şuayb, 13. Harun, 14-Musa, 15. Davud, 16. Süleyman, 17. Eyyub, 18. Zülkifl, 19. Yunus, 20. İlyas, 21. Elyesa; 22-Zekeriyya, 23. Yahya, 24. İsa, 25. Muhammed (s.a.s.)

PEYGAMBERLERİN TEBLİĞ ETTİKLERİ DİNLERDE AYNI OLAN ESASLAR

Her peygambere, Allah'ın bildirdiği din, Hak dindir. Hak olan dinlerde değişmeyen bazı esaslar vardır. Bunlar:

1. İman Esasları,
2. İbadetler,
3. Ahlak Kuralları

Zamanın değişmesiyle insanların durumuna ve ihtiyaçlarına göre bazı dinî hükümler ve ibadet şekilleri değişmiş, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'in gelmesiyle son ve en mükemmel şeklini almıştır.

MUCİZE VE KERAMET NE DEMEKTİR

Mucize: Peygamberlerin, peygamber olduklarını ispat etmek için Allah'ın yardımı ile gösterdikleri olağanüstü olaylardır. Mucizeler, Peygamberliğin birer belgesidir. Peygamberlik davasına uygun olarak meydana gelir. Diğer insanlar, böyle olağanüstü olayları yapamaz, mucize gösteremez, çünkü buna güçleri yetmez.

Mucize göstermek peygamberlere mahsustur. Allah'ın izni ve kudreti ile meydana gelir.

Bütün peygamberler, peygamber olduklarının birer ilahî belgesi olarak mucize göstermişler, kendilerine inanmayanları aciz bırakarak susturmuşlardır.

Keramet: Allah'ın yardımı ile veli kulları tarafından meydana ge-

tirilen olağanüstü olaylardır. Böyle olağanüstü olaylar, Allah'ın veli kulları için birer keramet, tabi oldukları peygamber için birer mucize sayılır.

PEYGAMBERİMİZİN MUCİZELERİ

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), Allah tarafından peygamber olarak gönderildiğini ispat etmek amacıyla birçok mucize göstermiştir.

Bunlardan bazıları şunlardır:

a) Bir gün, ikindi namazı yaklaşmış, ancak peygamberimiz abdest suyu bulamamıştı. Bunun üzerine peygamberimize içinde azıcık su olan bir kap getirdiler. Peygamber Efendimiz (s.a.s.) elini kabın içindeki suya koydu ve parmaklarının arasından su fışkırmaya başladı. Orada bulunan üç yüz kadar cemaat bundan abdest alıncaya kadar devam etti.

b) Peygamber Efendimiz (s.a.s.), Medine'deki mescidde bir hurma kütüğünün üzerine çıkarak cemaate konuşurdu. Müslümanlar çoğalınca peygamberimiz, daha yüksek bir yerden konuşmak için üç basamaklı bir minber yaptırdı. Bir cuma günü hutbeyi bu minberden okumaya başlayınca, mescidin öbür tarafında bulunan hurma kütüğünün, peygamberimizden ayrı kaldığı için yavrusundan ayrılan bir devenin feryadı gibi inlemeye başladığı duyuldu. Bunu gören peygamberimiz minberden inerek kütüğü kucaklayıp okşadı ve kötüğün inlemesi kesildi.

c) Peygamberimiz, hicretten bir buçuk yıl önce bir gece Burak adı verilen bir vasıta ile Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüste ki Mescid-i Aksa'ya getirilmiş, oradan da Cebrail (a.s.) ile birlikte göklere yükselmiştir. Allah'ın dâvetlisi olarak peygamberimizin yaptığı bu yolculuk kâinatta benzeri görülmemiş bir olaydır ve çok kısa bir zamanda gerçekleşmiştir. Allah'ın sonsuz kudretinin eseri olan bu olay, peygamberimizin *"İsra ve Mirac"* mucizesidir

d) Peygamberimizin en büyük ve daimi mucizesi Kur'an-ı Kerim'dir. Ruhları okşayan, gönüllere huzur veren okunuşu, sayısız hikmetlerle dolu yüksek anlamı, insanlığın mutluluğu için getirdiği ölmez prensipler ve bütün çağlara ışık tutan ilmî gerçekleri ile Kur'an-ı Kerim eşsiz bir mucizedir.

PEYGAMBERİMİZİN ÖZELLİKLERİ

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! Biz seni bütün insanlara ancak müjdeci ve uyarıcı olarak göndermişizdir."[1]

"Ya Muhammed! De ki: Ey İnsanlar! Doğrusu ben Allah'ın hepiniz için gönderdiği peygamberiyim."[2]

Biz Müslüman olarak, hiçbir ayırım yapmadan peygamberlerin hepsine inanırız. Ancak, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'in diğer peygamberler arasında üstün bir yeri ve özellikleri vardır.

Bu özelliklerin başlıcaları şunlardır:

1. Peygamberimiz (s.a.s.) Allah'ın en sevgili kulu, yaratılmışların en büyüğü ve en faziletlisidir.
2. Son peygamberdir, ondan sonra peygamber gelmeyecektir.
3. Bütün insanların peygamberidir. Ondan önceki peygamberler belirli milletlere gönderilmişti.
4. Peygamberliği kıyamete kadar bütün zamanları içine almıştır. Diğer peygamberlerin görevi ise belirli bir zamana mahsus idi.
5. Peygamberimizin tebliğ ettiği İslam dini, kıyamete kadar devam edecektir.

HZ. MUHAMMED (S.A.S)'İN SON PEYGAMBER OLUŞU

Allah Teala şöyle buyuruyor:

"O, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur."[3]

Peygamberlerin en büyüğü ve en sonuncusu, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir.

Onun tebliğ ettiği İslam dini, son dindir. Allah tarafından getirdiği Kur'an-ı Kerim, bütün insanlığa seslenen Allah'ın son kitabıdır.

Hz. Muhammed (s.a.s.)'in gelmesiyle peygamberlik kapısı kapanmıştır. O, yeryüzündeki bütün milletlerin peygamberidir. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de açıkça bildirilmiştir.

Önceki peygamberler belirli topluluklara gönderilmişti. Onlar bir evin içini aydınlatan kandillere benziyordu. Bütün insanlığa gön-

---

1 Sebe suresi, 34/28.
2 A'raf suresi, 7/158.
3 Ahzab suresi, 33/40.

derilen bizim peygamberimiz ise, dünyayı aydınlatan güneş gibidir. Güneş doğduktan sonra artık kandillere ihtiyaç kalmamıştır.

KISA DUA

Yürüt bizi ey Allah'ım,
Nuru sönmez yolundan...
Ayırma hiç bizi sen,
Sevgilin Resulünden...

***

Biliriz ki keremin,
Eksilmez tek kulundan...
Çaresizin, âcizin,
Tutar güder kolundan...

***

Mahrum kalmaz tevbesi,
Lütfundan, kabulünden...
Yürüt bizi ey Allah'ım,
Resûlünün yolundan...
E. Ali Sipahi

OKUMA:

Peygamberimiz İçin Ne Dediler...

"İnsanlık tarihinin en büyük şahsiyeti Hz. Muhammed'dir."

Michael H. Hart adındaki Amerikalı bilim adamı, "İnsanlık Tarihinin En Etkili 100 Kişisi" adlı tarihî araştırmasında; tarihte ve günümüzde en etkili olmuş 100 adam arasında Hz. Muhammed (s.a.s.)'in dünyanın en büyük şahsiyeti olduğunu yazmıştır.

Amerikalı bilim adamının yazmış olduğu bu kitap, 1978 Ekim ayında yayınlanmış ve büyük ilgi görmüştür. Kitabın yazarı Prof. Dr. Michael H. Hart, eserine Hz. Muhammed (s.a.s.)'in en büyük şahsiyet olduğunu şöyle ıspatlıyor:

"Dünyanın en etkli şahsiyetleri listesinin başına Hz. Muhammed'i seçmiş olmam bazı okurları şaşırtabilir. Bazılarının soru sormalarına yol açabilir. Fakat Hz. Muhammed tarihte dinî ve dünyevî açılardan en üstün başarıya ulaşmış tek şahsiyettir."

(*Diyanet Gazetesi* 15 Ocak 1979. Sayı: 205.

***

-Sevgili Peygamberimize büyük bir saygı duyan Alman devlet adamı Prens Bismark şunları söylüyor.

"Ben sana çağdaş olamadığımdan dolayı üzgünüm Ey Muhammed! İnsanlık senin gibi seçkin bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremiyecektir. Ben heybetli huzurunda derin bir saygı ile eğilirim."

***

-Fransız Filozofu Alexi Lövazon diyor ki:

"İnsanların hidayeti için Hz. Muhammed'e gönderilen Kur'an, hikmetle dolu parlak bir kitaptır. Hz. Muhammed'in gerçek peygamber olduğunda şüphe yoktur."

***

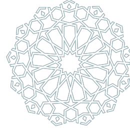
-Ünlü Tolstoy ise şunları söylemiştir:

"Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) büyük bir ıslahatçıdır. İnsanlığa çok büyük hizmette bulunmuştur. Bir ümmeti hak nuruna kavuşturdu. Ona bu şeref olarak yeter. Onları kan dökmeden kurtardı, barışa eriştirdi. Onlara yükselme yollarını açtı. Onun gibi büyük bir zat her türlü saygıya layıktır."

SORULAR:

1. Peygamber kime denir, peygamberlere niçin ihtiyaç vardır?
2. Peygamberin görevleri nelerdir?
3. Peygamberlerde bulunması gereken sıfatları sayınız?
4. Kur'an-ı Kerim'de isimleri geçen peygamberler ile ilk ve son peygember kimlerdir?
5. Peygamberlerin tebliğ ettikleri dinlerde aynı olan esaslar nelerdir?
6. Mucize ve keramet neye denir?
7. Peygamberimizin mucizelerinden üçünü anlatınız?
8. Kur'an-ı Kerim nasıl bir mucizedir?
9. Peygamberimizin özelliklerini anlatınız?
10. Peygamberimizin son peygamber olduğunu anlatınız?

ÜNİTE VII
AHİRET GÜNÜNE İMAN

Konular:

- Ahiret Gününe İman Ne Demektir?
- Ahirete İmanın Faydaları
- Ölüm, Kabir ve Kıyamet
- Mükâfat, Ceza, Cennet ve Cehennem

AHİRET GÜNÜNE İMAN NE DEMEKTİR?

İmanın şartlarından beşincisi "Ahiret Gününe İnanmak"tır. İnsanların ve diğer canlıların bir sonu olduğu gibi üzerinde yaşadığımız dünyanında bir gün sonu gelecektir. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince görevli melek İsrafil, *"Sûr"* denilen bir şeye üfürecek ve bundan çıkacak çok müthiş bir sesin tesiri ile (Allah'ın diledikleri dışında) bütün canlılar ölecek, yer ve göklerin düzeni bozularak kâinat yeni bir şekil alacaktır.

Kıyamet denilen bu olaydan bir süre geçtikten sonra Allah'ın emriyle İsrafil, "Sûr"a ikinci defa üfürecek ve bütün insanlar yeniden dirilerek *"Mahşer"* denilen toplanma yerine çağrılacaktır. Burada herkes Allah'ın huzuruna çıkarılacak ve dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir. *"Kirâmen Kâtibin"* melekleri tarafından iyilik ve kö-

tülüklerin yazıldığı *"Amel defterleri"* insanın eline verilecek ve herkes dünyada yaptıklarını amel defterinde görüp okuyacaktır.

Dünyada gizli ve açık işlenen bütün suçlar ortaya çıkarılacak, iyilik ve kötülükler çok hassas olan adalet terazisinde tartılacak ve insan dünyada yaptıklarının karşılığını görecektir.

İnsan, dünyada ne ekmiş ise ahirette onu biçecek, İlahî adalet yerini bulacak ve hiç kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

Sevgili Peygamberimiz şöyle haber veriyor:

"Kıyamet gününde insan dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah'ın huzurundan ayrılamaz:

– Ömrünü nerede geçirdiğinden,

– Vücudunu nerede yıprattığından,

– Malını nereden kazanıp nereye harcadığından,

– Bildiği ile ne amel ettiğinden."[1]

Bu yeniden diriliş ile başlayan ve sonsuza kadar devam edecek olan zamana "Ahiret Günü" denir. İşte, bütün insanların öldükten sonra yeniden dirilmesine ve ondan sonra devam edecek olan sonsuz hayata inanmak, imanın en önemli esaslarından biridir.

AHİRETE İMAN'IN FAYDALARI

a) Ahiret gününe inanmak insana sorumluluk duygusu kazandırır. Sorumluluk duygusu taşıyan bir insan davranışlarına dikkat eder.

Ahirete inanmak demek; öldükten sonra tekrar dirileceğimize ve dünyada yaptığımız işlerden Allah'ın huzurunda hesap vereceğimize, iyilik yapanların mükâfat göreceklerine, kötülük işleyenlerin cezalandırılacaklarına inanmak demektir. Bu inanç insanı kötülük yapmaktan sakındırır, iyiliğe ve doğruluğa yönelterek ahlak ve fazilet sahibi yapar. Bu inanca sahip insanlardan meydana gelen bir toplulukta hiç kimse başkasına zarar vermez, herkes birbirinin hakkına saygı gösterir, elinden geldiğince iyilik yapar. Bu davranışlar kişiler arasında karşılıklı olarak sevgi ve güven duygularını geliştirir. Fertlerin iyi ahlaklı olmasında, toplumun huzur ve güveninin sağlanmasında ahiret inancının çok önemli rolü vardır.

b) Ahirete inanan kimse, geçici olan dünyada, daha yüksek ve

[1] Et-Terğib ve't-Terhib c.1, s. 125.

sonsuz birhayata hazırlanır. Uzun bir yolculuğa çıkacak olan bir insan yeteri kadar harçlık alır, hazırlık yapar. Harçlık almadan, hazırlık yapmadan yola çıkmaz.

Hâlbuki öldükten sonra devam edecek olan ahiret yolculuğu, dünya üzerinde yapılan yolculuklardan çok daha uzun ve önemlidir.

Bu sebeple ahiret için daha çok azık edinmemiz ve hazırlık yapmamız gerekmektedir.

Ahiret gününe inanan kişi, Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından sakınmak suretiyle ahiret hazırlığını yapmış olur. Hazırlıklı olarak yola çıkanlar daha yüksek bir hayata geçeceklerdir. Yüce Allah bu konuda *"Azık edinin"* buyurarak hazırlık yapmamızı istemektedir.

Ahiret için hazırlık yapmayanlar ölüm anında gerçekleri görecek ve Allah'ın emirlerini yapmak için dünya hayatına geri dönmek isteyeceklerdir. Ancak iş işten geçmiş olduğu için bu istek kabul edilmeyecektir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber veriliyor:

"Onlardan birine ölüm gelince: Rabbim! Beni geri çevir. Belki yapmadan bıraktığımı tamamlar iyi iş işlerim, der."[2]

c) Ahiret gününe inanmak insanı teselli eder, üzüntüsünü azaltır.

Şöyle ki:

Dünyada nice iyi insanlar, iyiliklerinin karşılığını görmeden; haksızlığa uğrayanlar hakkını almadan; nice zalimler de cezasını çekmeden ölüp gitmektedirler. Haklı ile haksızın, iyi ile kötünün ayrılacağı ve herkesin yaptığının tam olarak karşılığını bulacağı gün, ahiret günüdür.

Ahiret gününde ilahî adalet yerini bulacak; iyilik yapanlara iyiliklerinin müfkâfatı bol bol verilecek; haksızlığa uğrayanlar eksiksiz olarak haklarını alacak; zalimlerin yaptığı yanında kalmayacak, hak ettikleri cezayı bulacaklardır. İşte bu inanç, insana huzur verir, üzüntülerini azaltır.

ÖLÜM

Her insanın dünyada yaşayacağı belirli bir süre vardır. Bu süre bitince insan ölür. İnsan, beden ve ruhun birleşmesinden meydana ge-

---

[2] Mu'minûn suresi, 23/100.

len bir varlıktır. Bedenimize canlılık ve hareket veren ruhtur. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince ruh bedenden ayrılır. Ruhun bedenden ayrılması olayına *"ölüm"* denir. Ölüm, her insan için takdir edilmiştir. Bundan kurtuluş yoktur.

Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildiriliyor:

"Her canlı ölümü tadacaktır."[3]

"Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde bulunsanız bile, ölüm size yetişecektir."[4]

Ölüm, yok olmak demek değildir. Geçici olan dünya hayatından sonsuz olan ahiret hayatına geçiştir. Allah'a karşı görevini yapanlar için ölüm, daha yüksek hayata kavuşmak için açılan bir kapıdır.

KABİR

İnsanın ölümünden, kıyamet günü yeniden dirilmesine kadar geçecek olan zamana "kabir hayatı"; bu zaman içinde bulunacağı yere de "kabir" denir. İnsan ölünce bedeni çürür, toprağa karışır, fakat bedenden ayrılan ruhu ölmez. İnsan kabire konulunca Münker ve Nekir adındaki melekler tarafından sorguya çekilir. Sorulara doğru cevap verenler için kabir, bir istirahat yeri; cevap veremeyenler için ise azap yeri olacaktır.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) kabrin durumunu şöyle açıklıyor:

"Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe, yahut cehennem çukurlarından bir çukurdur."[5]

Kabir, Allah'a karşı görevlerini yapan, insanlara iyilikte bulunan kimselerin istirahat edeceği bir cennet bahçesi; görevini yapmayanların azap göreceği bir cehennem çukuru olacaktır.

KIYAMET

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah'ın takdir ettiği zaman gelince, dört büyük melekten biri olan İsrafil'in *"Sûr"* denilen bir vasıtaya üfürmesi ile çok korkunç bir ses meydana gelecek, bu sesin etkisi ile bütün canlılar ölecek, kâinatta önemli değişiklikler olacaktır.

Şöyle ki:

---

[3] Âl-i İmrân suresi, 3/185.
[4] Nisâ suresi, 4/78.
[5] Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 90.

Gökler yarılacak, dünyamızı aydınlatan güneş dürülüp ışığını kaybedecek, doğuşu ile gökyüzünü süsleyen, gecelerimizi aydınlatan ay tutulacak ve güneş ile birleşecektir.

Gökyüzünde parıl-parıl parlayan yıldızlar sönecek ve dolu taneleri gibi dökülecek, yeryüzü dehşetli bir depremle sarsılacak, denizler kaynaşacak, dağlar yerinden koparılıp pamuk gibi atılacak. Kısaca kâinatın bügünkü düzeni bozulacak yer ve gökler başka şekil alacaktır.

İşte bu büyük olaya *"kıyamet"* denilmektedir. Kıyametin ne zaman meydana geleceğini yalnız Allah bilir.

MÜKÂFAT, CEZA, CENNET VE CEHENNEM

Yapılan iyiliğe verilen karşılık *"mükâfat"* işlenen kötülüğün karşılığı da *"ceza"*dır.

İnsanlar bu dünyaya imtihan edilmek üzere gönderilmiş, yapmakla yükümlü oldukları görevler kendilerine bildirilmiştir. Allah'ın emirlerini yerine getiren, yasak ettiği şeylerden sakınan ve insanlara iyilik yapanlar imtihanı kazanmış olacak ve karşılığında kendilerine büyük mükâfat verilecektir. Herkes dünyada yaptığının karşılığını ahirette eksiksiz olarak görecektir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Kıyamet günü doğru teraziler kurarız. Hiç bir kimse, hiç bir haksızlığa uğratılmaz."[6]

"Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür."[7]

Cennet müminler için hazırlanmış mükâfat yeridir.

Cennette, bu dünyada gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiç bir insanın hayalinden geçmeyen nimetler vardır. Cennet, insanın kalbinden geçen ve hoşuna giden her şeyi devamlı olarak bulacağı eşsiz güzeliklerle dolu bir yerdir. Orada her şey insanın gönlüne göredir, neyi arzu ederse anında yanında hazır olacaktır.

Cennette, hastalık, korku ve üzüntü yoktur. Orada insan hep genç yaşta kalacak, ihtiyarlamayacaktır. Cennette hayat sonsuzdur,

---

[6] Enbiya suresi, 21/47.

[7] Zilzal suresi, 99/7-8.

ölüm yoktur. Oraya giren bir daha çıkmayacak, canı ne isterse onu bulacak, zevk ve safa içinde sonsuza kadar devam edecektir.

Kur'an-ı Kerim'de bu konuda şöyle buyuruluyor:

"İman edip iyi, yararlı işler yapan kimseler cennetlik olanlardır; onlar orada ebedî kalacaklardır."[8]

"Orada onlar için diledikleri her şey var ve yanımızda fazlası da var."[9]

Allah'a karşı görevlerini yapmayan, haramlardan sakınmayan ve insanlara kötülük edenler bu davranışlarının karşılığı olarak cehennemde cezalandırılacaktır.

Cehennem, iman etmeyenler ile inandığı hâlde günah işleyenlerin ahirette ateşle cezalandırılacakları yerdir. İmansız ölenler burada sonsuz olarak kalacaklardır.

İnandığı hâlde, Allah'ın emirlerine uygun hareket etmeyen, dinî görevlerini yerine getirmeyenler, belirli bir süre cehennemde kalıp cezalarını çektikten sonra çıkacak ve cennete gireceklerdir. Kafirler ve münafıklar ise ebedî olarak cehennemde kalacaklardır.

Kur'an-ı Kerim'de kafir ve münafıkların durumu şöyle bildiriliyor:

"İnkâr eden kimseler ve ayetlerimizi yalan sayanlar cehennemlik olanlardır. Onlar orada temelli kalacaklardır."[10]

"Doğrusu münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara yardımcı bulamayacaksın."[11]

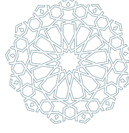
SORULAR:

1. Ahiret günü ne demektir?
2. Ahirete imanın faydalarını kısaca anlatınız?
3. Ölüm ne demektir?
4. Kabir hayatı nasıl olacaktır?
5. Kıyamet ne demektir?
6. Mükâfat ve ceza kelimelerini açıklayınız?
7. Cennet ve cehennem nedir, kimler için hazırlanmıştır?

---

[8] Bakara suresi, 2/82.
[9] Kaf suresi, 45/35.
[10] Bakara suresi, 2/39.
[11] Nisa suresi, 4/145.

ÜNİTE VIIIX
KADER VE KAZAYA İMAN

Konular:

- Kader ve Kaza Neye Denir?
- İnsanın Sorumluluğu
- Kader ve Kazaya İnanmanın Faydaları
- Rızık ve Ecel
- Tevekkül ve Çalışmak
- İslam Dininde Çalışmanın Önemi
- Ağaç Dikelim (Okuma)

KADER VE KAZA NEYE DENİR?

İmanın şartlarından altıncısı, kader ve kazaya, iyilik ve kötülüğün Allah'ın yaratmasıyla olduğuna inanmaktır.

Dinî Terim Olarak Kader ve Kazanın Anlamları:

Kader: Kâinatta, olacak şeylerin zamanını, yerini, özelliklerini ve nasıl olacaklarını Allah'ın ezelde bilmesi ve takdir etmesine kader denir.

Kaza: Allah'ın ezelde takdir ettiği şeyleri zamanı gelince bu takdire uygun olarak yaratmasına kaza denir.

Kaderi bir plana benzetirsek, Kaza da plana uygun olarak o şeyin

yapılmasıdır. Kâinatta meydana gelen her şey, Allah'ın bilmesi, dilemesi ve yaratması iledir. O'ndan başka yaratıcı yoktur.

Kader ve kazaya iman etmek, hayır ve şer, iyi ve kötü her şeyin Allah tarafından takdir edilmesine, belirlenmesine ve zamanı gelince belirlendiği gibi yine Allah tarafından yaratılmasına inanmak demektir.

İNSANIN SORUMLULUĞU

İnsanın İşleri İki Kısımdır:

Birincisi, kendi isteği dışında Allah'ın yaratması ile olan işlerdir. Bir hastalıktan dolayı elinin titremesi, kalbinin çalışması, boyunun kısa veya uzun olması gibi. Bunlar doğrudan doğruya Allah'ın dilemesi ve yaratması ile meydana geldiğinden insan bu işlerden sorumlu değildir.

İkincisi, insanın isteğine bağlı olarak Allah'ın yaratması ile olan işlerdir. İnsanın oturup kalkması, yürümesi, elleri ve diğer organları ile yaptığı işler kendi isteğine göre Allah'ın yaratması ile meydana geldiğinden insan bu işlerden sorumludur.

Her şeyi takdir eden ve yaratan Allah'tır. Ancak, herhangi bir işi yapıp yapmamakta Allah insana bir irade, yani seçme hürriyeti vermiştir. İnsan bu irade ile iyilik etmeyi seçer, gücünü de bunu yapmak için kullanırsa Allah, iyiliği yaratır. Eğer insan kötülük yapmayı seçer, gücünü de bunu yapmak için kullanırsa Allah kötülüğü yaratır.

Görülüyor ki, insan neyi yapmak isterse Allah onu yaratır. *"Hayır ve şer Allah'tandır. Yani iyilik ve kötülük Allah'ın yaratması iledir."* sözünün anlamı budur.

İnsanın yaptığı işlerden sorumlu tutulmasının sebebi, işte bu seçme hürriyetine sahip olması ve gücünü tercih ettiği şeyi yapmak için kullanmasıdır. Bunun içindir ki her insan iradesi ile yaptığı işlerden sorumludur. Hayır işlemiş ise, mükâfatını, kötülük yapmışsa cezasını görecektir.

KADER VE KAZAYA İNANMANIN FAYDALARI

Kadere inanan insan, kâinatta her şeyin Allah'ın takdiri ve yaratmasıyla meydana geldiğini, ancak kendisine de bir seçme hürriye-

ti ve iş yapma gücü verildiğini bilir. Bu inanca sahip olan bir kimse, hayatta başarıya ulaşmak için bütün gücü ile çalışır, hiçbir şeyden yılmaz. Çünkü insan, iradesini ve gücünü bir işi yapmaya yöneltirse o işi Allah'ın yaratacağına ve kendisini başarıya ulaştıracağına inanır.

İnsan kendi isteği ile yaptığı işlerden sorumlu tutulacağını bildiği için seçme hürriyetini iyi işlere kullanır. Cezayı gerektiren işlerden sakınır. Böylece kader inancı, insanın hem çalışma gücünü artırır, hem de kişiye sorumluluk duygusu kazandırır.

Kadere inanan bir kimse çalışmalarında başarılı olamadığı veya bir felaketle karşılaştığı durumlarda karamsarlığa düşmez, morali bozulmaz. Çünkü, Allah'ın her işinde bir gaye ve hikmet olduğunu, insanın sınırlı güce sahip bir varlık olarak yaratıldığını, gücünün yetmeyeceği işlerden sorumlu olmayacağını bilir ve Allah'ın takdirine boyun eğer, ona sığınır. Bu inanç, insana rahatlık verir, üzüntüsünü giderir.

Kader inancı bize, kâinatta her şeyin bir plan dahilinde ve bir gayeye yönelik olarak varedildiğini, her şeyin bir sebebi olduğunu öğretir.

Bu inançla insan hayatta başarıya ulaşmanın yollarını ve sebeplerini araştırarak üzerine düşen görevleri yerine getirmeye çalışır.

RIZIK

Canlıların yiyip içtiği ve faydalandığı şeylere rızık denir. Bütün canlı varlıkların rızkını veren Allah'tır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"Yer yüzünde yaşayan bütün canlıların rızkı ancak Allah'a aittir."[1]

Allah herkesin rızkını takdir etmiş, belirlemiştir. Ancak rızkı arayıp bulmak insana aittir. İnsanın görevi, rızkını Allah'ın emrine uygun olarak helal yollardan kazanmaktır. İnsan rızkını nasıl isterse Allah onu verir. Rızkını kazanırken iradesini kötüye kullanan ve haram yiyen bunun cezasını görür.

ECEL

İnsanı yoktan var eden, yaşatan Allah, insanın ne kadar yaşayacağını da takdir etmiştir. Ömür, insanın doğumundan ölümüne ka-

---

[1] Hûd suresi, 11/6.

dar geçen sınırlı zamandır. Ecel, ömrün bittiği, dünya hayatının sona erdiği vakittir.

Herkesin ne kadar yaşayacağını, ne zaman, nerede ve nasıl öleceğini Allah takdir etmiştir. Ölüm sebebleri ne olursa olsun, ecel birdir, değişmez. Ecel denilen belirli vakit gelince insan ölür. Ecel'in değişmeyeceğini yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildiriyor:

"Artık onların eceli gelince onu ne bir saat geciktirebilirler, ne de öne alabilirler.[2]

Bize düşen görev: Sağlığımızı korumak, hayatımızı tehlikeye düşürecek şeylerden sakınmak, sınırlı olan dünyadaki zamanımızı boşa geçirmemek, hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için çalışmaktır.

İnsan, ömrünün ne zaman biteceğini, ecelinin ne zaman geleceğini bilemediğinden görevlerini vaktinde yapmalı, geleceğe bırakmamalıdır.

TEVEKKÜL VE ÇALIŞMAK

Tevekkül, yapacağımız herhangi bir iş için bütün gücümüzle çalışıp elimizden geleni yaptıktan sonra, sonucu Allah'tan beklemektir.

Bunu bir misal ile açıklayalım:

Tarlasından iyi bir ürün almak isteyen bir çiftçi; önce tarlayı güzelce sürüp tohumu eker, gübresini atar, gerekirse sulamasını da yapar. Ekinin zararlılardan korunması için her türlü tedbiri de aldıktan sonra gerisini Allah'a bırakır, O'na güvenir. Çünkü çiftçi, elinden geleni yapmıştır. Artık ekinin büyümesi ve ürün vermesi için Allah'a güvenecek, sonucu O'ndan bekleyecektir. Gerçek tevekkül budur.

Yoksa hiç çalışmadan bir işin oluvermesini istemek ve sonucunu Allah'tan beklemek, tevekkül değildir. Müslümana yakışmayan yanlış bir düşüncedir.

Devesini dışarda bağlamayıp salıveren ve Allah'a tevekkül ettim diyen bir kişiye peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Önce deveni bağla, sonra tevekkül et.*"[3] Peygamberimizin bu mübarek sözlerinden anlaşılıyor ki Müslüman önce elinden geleni yapacak, sonra Allah'a tevekkül edecektir.

---

2 Nahl suresi, 16/61
3 Keşfu'l-Hafa, c. 1, s. 144

Namaz kılmak, oruç tutmak nasıl dinî bir görev ise, geçimini sağlamak için çalışıp kazanmak da ibadet değeri taşıyan bir görevdir.

Yüce Allah:

"Namaz kılınınca yeryüzüne dağılın ve Allah'ın fazlından nasibinizi arayın."[4] buyurmuştur.

Sevgili Peygamberimiz de:

Helal kazanç aramanın farz olduğunu bildirmiştir.[5] Hz. Ömer şöyle demiştir: *"Hiç biriniz rızkını aramaktan vazgeçip Allah'ım bana rızık ver demesin, biliyorsunuz ki, gökten ne altın yağar ne de gümüş."*[6]

Görülüyor ki, çalışmak dinimizin emri, Müslümanın görevidir. Bir işi başarmak için önce elimizden geleni yapacağız, bütün gücümüzle çalışacağız. Sonra bizi başarıya ulaştırmasını Allah'tan bekleyeceğiz, O'na güveneceğiz.

İSLAM DİNİNDE ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Son ve en mükemmel din olan İslam'ın gayesi insanların mutluluğudur. Bu mutluluk, tek taraflı ve dengesiz bir mutluluk değildir.

İslam dini, insanlara hem dünyada hem de ahiret hayatında mutlu olmanın yollarını göstermiştir. Dünya ve ahiret mutluluğu çalışmakla elde edilir. Bu sebeple Müslüman, her ikisi için de çalışmak zorundadır. Dünya için çalışıp kazanmak da dinimizin emridir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de "*Hakikaten insan için çalıştığından başkası yoktur*"[7] buyurarak çalışmanın önemini bildirmiştir.

Sevgili Peygamberimiz de: "Kişinin yediği en hayırlı yemek, elinin emeği ile kazandığı yemektir. Allah'ın Peygamberi Davut (a.s.)'da elinin emeği ile geçinirdi."[8] buyurmuştur.

Dinimiz, çalışmaya büyük önem vermiş, helal kazanç sağlamak için çalışmayı ibadet olarak değerlendirmiştir.

Birgün peygamberimizin bulunduğu bir yerde güçlü kuvvetli birinin geçtiğini gördüler.

Bunu gören ashap:

---

4 Cuma suresi, 62/10.
5 Keşfu'l-Hafa c. 3, s. 46.
6 Şerhu Ayni'l-İlm, c. 1, s. 182.
7 Necm suresi, 53/39.
8 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 569.

–Ya Resûlellah! Keşke bu adam Allah yolunda çalışsa, dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurdu:

– Eğer bu adam evinden küçük çocuklarının ekmeğini kazanmak için çıkmış ise Allah yolundadır. İhtiyar anne ve babasının ihtiyaçlarını karşılamak için çıkmış ise yine Allah yolundadır. Kendi ekmeğini kazanmak için çıkmış ise yine Allah yolundadır. Eğer gösteriş için çıkmış ise işte o zaman şeytan yolundadır."[9]

İslam'ın beş şartından ikisi olan zekât ve hac, zengin Müslümanların yapması gereken ibadetlerdir. Zenginlik ise çalışmakla elde edilir. Çalışan insan hayırlı insandır. Çünkü, insan çalışmakla hem kendisine, hem ailesine, hem de milletine yararlı olur.

Peygamber Efendimiz: *"İnsanların hayırlısı, insanlara yararlı olandır."*[10] buyurarak bu gerçeği açıklamıştır.

Müslüman hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışmalı, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için hazırlık yapmalıdır.

Peygamberimiz, daima çalışmayı tavsiye etmiş *"İki günü birbirine eşit olan aldanmıştır."*[11] buyurarak Müslümanların her gün daha ileri gitmesini istemiştir.

Medineli Müslümanlardan biri Peygamber Efendimize gelerek kendisine yardım etmesini istedi. Peygamberimiz ona:

– *Evinde bir şey yok mu?* diye sordu. O da:

– *Bir tarafını üstümüze aldığımız, bir tarafını da yere serdiğimiz bir sergi ile içinden su içtiğimiz bir çömlek var,* dedi.

Peygamberimiz ona:

– *Git onları bana getir,* dedi. Adam gidip getirdi, Peygamberimiz:

– *Bunları kim satın alacak,* dedi.

Müslümanlardan biri:

– *Ey Allah'ın Resûlü, ben onları bir dirheme satın alırım,* dedi. Peygamberimiz:

– *Fazla veren var mı?* diye sordu. Bir başkası:

– *Bunlara iki dirhem veririm,* dedi. Peygamberimiz bunları o adama verdi. Sonra kendisine gelen adama dönerek:

– *Bunların* (dirhemlerin) *biriyle evine yiyecek al, biriyle de bir balta*

---

[9] Et-Terğib ve't-terhib, c. 2, s. 524.
[10] 250 Hadis, s. 121.
[11] Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 233.

alarak bana getir, dedi. Peygamberimiz adamın getirdiği baltaya kendi eliyle sap taktı ve:

– *Haydi git* (dağdan) *odun kes de sat, on beş gün seni buralarda görmeyeceğim,* buyurdu.

Adam on beş gün sonra geldi. On dirhem kazanmış, bir kısmıyla yiyecek, bir kısmıyla da elbise almıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz:

– *Böyle çalışman, dilencilik yapmandan hayırlıdır. Çünkü dilencilik yapmak kıyamet gününde yüzünde kara leke olacaktır,* buyurdu. [12]

Sevgili Peygamberimiz şu mübarek sözü ile bize dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermiştir. Buyuruyor ki:

"Sizin hayırlınız; dünyası için ahiretini terketmeyen, ahireti için de dünyasını terketmeyip her ikisi için çalışan ve insanlara yük olmayandır."[13]

O hâlde Müslüman hem dünya, hem de ahiret için çalışacak, her gün daha ileri gidecektir. Dinimizin emri budur.

Ecdadını, zannetme asırlarca uyurdu;
Nerden bulacaktın o zaman eldeki yurdu?
Üç kıt'ada yer yer kanayan izleri şahid:
Dinlenmedi bir gün o büyük nesl-i mücahid.
M. Akif Ersoy

OKUMA:

Ağaç Dikelim...

Sevgili peygamberimiz (s.a.s.) buyuruyor ki:

"Kıyamet koparken sizden biriniz elinde bir hurma fidanı bulunurda bunu kıyamet kopmadan dikmeye gücü yeterse hemen diksin, bırakmasın"[14]

"Bir Müslüman bir ağaç diker veya bir şey eker de ondan bir kuş, bir insan veya bir hayvan yerse bu, kendisi için bir sadaka olur."[15]

---

[12] Et-Terğib, ve't-Terhib, c. 2, s. 523.
[13] Muhtaru'l-Ehadis
[14] 250 Hadis, s. 27.
[15] Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, c. 7, s. 121.

"Bir kişi bir ağaç dikerse, diktiği ağacın meyvesi kadar defterine sevap yazılır."[16]

Abbasi halifelerinden Harun Reşid, bir ihtiyarın küçük bir meyve fidanı diktiğini görünce ona:

– "Babacığım! Sen çok ihtiyarsın, diktiğin fidanın meyvesini göremeyeceksin, daha neden kendine zahmet ediyorsun" dedi.

İhtiyar şöyle cevap verdi:

– "Bizden öncekiler ağaç diktiler, meyvelerini biz yedik. Şimdi biz de ağaç dikmeliyiz ki, bizden sonrakiler yesinler."

Bu cevap Harun Reşid'in çok hoşuna gitti ve ihtiyara bir avuç altın verdi. İhtiyar:

– "Gördün mü evladım, işte diktiğim fidanın meyvesini ben de gördüm." dedi.

Bu sözden Harun Reşid bir kat daha memnun oldu.

Ağaç ve orman bir ülkenin zenginlik kaynağıdır. Soluduğumuz havadan içtiğimiz suya, okuduğumuz kitaptan yazdığımız kaleme kadar hemen her yerde ağacın varlığını görürüz. Canlıların yaşayabilmesi için gerekli olan oksijeni ormanlar âdeta bir fabrika gibi üretir, çeşitli hayvanları ve kuşları sinesinde barındırır. Orman, toprağın erozyonla denizlere sürüklenmesini önler.

Bu sebeple ağaç yetiştirmenin iyi bir evlat yetiştirmek gibi çok hayırlı bir iş olduğunda şüphe yoktur. Ağaç dikip yetiştirmek ne kadar hayırlı ve sevaplı ise, ağaç kesmek ve ormanları tahrip etmek de o derece günahtır.

Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor: "Kim yaş bir ağaç keserse Allah Teala o kimseyi kıyamet günü başaşağı cehenneme atacaktır."[17]

Bu hadis-i şerif, Müslümanlar için önemli bir uyarıdır.

İnsan, zorunlu bir ihtiyaç olmadıkça ağacı nasıl kesebilir? Ormanların yanıp kül olmasına ve içinde barınan pek çok canlının da cayır cayır yanmasına nasıl sebep olabilir?

Ağaçları ve ormanları acımasızca tahrip edenler, yaptıkları bu kötülüğün kıyamet gününde hesabını verecekler ve layık oldukları cezaya çarpılacaklardır. Müslüman olarak görevimiz; Peygamberimizin

---

[16] Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, c. 7, s. 122.

[17] Feyzü'l-Kadir. c. 6, s. 206.

emir ve tavsiyelerine uyarak ağaç dikip yetiştirmek, ağaçlara bir çocuk gibi bakmak, ormanları gözümüz gibi korumaktır. Ağaç dikmek ibadet seviyesinde çok hayırlı bir iş olduğu gibi, aynı zamanda bir vatanseverlik görevidir de.. Kalbinde ağaç sevgisi taşıyan bir yurttaşımız, ağacın duygularını bakın ne güzel dile getirmiş.

İşte dua eden bir insanın elleri gibi, dalları gökyüzüne uzanan ağacın yakarışı:

Soğuk kış gecelerinde yuvanı ısıtan, sıcak yaz günlerinde seni güneşten koruyan benim.

Yuvanın çatısı, evinin kapısı, masanın tahtası benim.

Kalemin ben, kağıdın ben, beşikten mezara kadar vefakâr yoldaşın benim.

Doğuşta sevincine, hayatta hizmetine, ölümünde acına katılırım.

Beni; yangının ateşinden, baltanın kesişinden, keçinin dişinden kurtar.

Çünkü, ben yurdunun güzelliği, topraklarının şenliği, vatanın süsü, dağların örtüsüyüm.

Beni sev ki, dallarımda kuşlar ötsün, başımda rüzgârlar şarkı söylesin, gölgemde yolcular dinlensin.

Beni yakma, dereler sel, dağlar kel olur. Pınarlar körleşir, topraklar çoraklaşır, Yakacağın tezek, yapın kerpiç olur.

Öğüdümü dinle baltanı taşa çal, ağaca değme.

Beni yakma, barındırdığım canlılara kıyma.

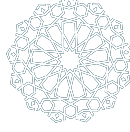
Yüreğinden kopan en büyük dilek ağacı sevmek olsun.

Bu duygularla sanki bize seslenen ve âdeta bana kıymayın diye yalvaran yaş bir ağaca; nasıl el kaldırabilir, nasıl kıyabiliriz?

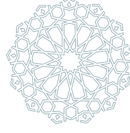
SORULAR:

1. Kader ve kaza ne demektir, tarif ediniz?
2. İnsanın işleri kaç kısma ayrılır?
3. İnsan yaptıklarından niçin sorumludur?
4. Kader ve kazaya inanmanın faydalarını açıklayınız?
5. Rızık ve ecel nedir, anlatınız?
6. Tevekkül ve çalışma anlayışını açıklayınız?
7. İslam dininde çalışmanın önemini anlatınız?

İKİNCİ BÖLÜM
İBADET

ÜNİTE I
İBADET

Konular:

- İbadet Nedir, Niçin İbadet Ediyoruz?
- İbadetlerin Çeşitleri
- İbadetlerin Dereceleri ve Faydaları

İBADET NEDİR?

İbadet, Allah'a tazim ve saygı göstermek ve onun bize verdiği sayısız nimetlere karşı şükran borcunu yerine getirmektir.

NİÇİN İBADET EDİYORUZ?

Bizi yoktan var eden ve yaşatan Allah'tır. Yüce Allah; vücudumuzu, gören gözler, işiten kulaklar ve konuşan dil gibi mükemmel organlarla donattı. Diğer canlılardan farklı olarak bize akıl verdi ve varlıklar arasında seçkin bir duruma yükseltti. Bunlardan başka, yaşayabilmemiz için teneffüs ettiğimiz havadan, içtiğimiz suya kadar sayısız nimetler verdi.

Ayrıca bizi yalnız bırakmadı, peygamberler ve kitaplar göndererek dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterdi. Bütün bu iyiliklere karşılık Allah bizden kendisini tanımamızı ve ona ibadet etmemizi istemektedir. Şöyle bir düşünelim: Çok iyiliğini gördüğümüz bir büyüğümüze karşı saygı gösterir iyiliklerine teşekkür ederiz. Bize bir görev verse seve seve yaparız değil mi?

Öyle ise, bizi yoktan var eden ve sayılamayacak kadar nimetler veren Yüce Allah'a karşı teşekkür etmek ve emrettiği ibadetleri seve seve yapmak gerekmez mi? Elbette gerekir.

Yaradılışımızın gayesi Allah'ı tanımak ve ona ibadet etmektir. İbadet görevlerini yaptığımız takdirde hem Allah'ın verdiği nimetlere karşı teşekkür borcunu yerine getirmiş oluruz, hem de onun sevgisini kazanırız. Eğer biz Allah'a karşı ibadet vazifelerini yerine getirir, onun sevgisini kazanırsak, Allah, bize dünyadaki nimetlerinden çok daha fazlasını ahirette verecek ve bizi cennette sonsuz mutluluğa kavuşturacaktır.

İBADETLERİN ÇEŞİTLERİ

İbadetler üç çeşittir:

1. Beden ile Yapılan İbadetler: Namaz kılmak, oruç tutmak gibi.

Beden ile yapılan ibadetleri her Müslümanın kendisi yapması gerekir. Başkasını vekil etmesi caiz değildir. Bir kimse başkasının yerine namaz kılamaz, oruç tutamaz.

2. Mal ile Yapılan İbadetler: Zekât vermek ve kurban kesmek gibi.

Bir kimse mal ile yapılan ibadetlerde başkasını vekil edebilir.

3. Hem Mal, Hem de Beden ile Yapılan İbadet: Hac vazifesi böyle bir ibadettir.

Parası olduğu hâlde hacca gidemiyecek derecede sakat, hasta ve çok yaşlı kimseler, kendi yerine bir başkasını vekil olarak hacca gönderebilir.

İBADETLERİN DERECELERİ

İbadet üç düşünce ile yapılır:

1. Allah'a; İbadet ve Saygıya Layık Tek Varlık Olduğu İçin İbadet Etmek.

Hiçbir karşılık beklemeden yalnız Allah'ın emrini yerine getirmek maksadıyla yapılan böyle bir ibadet, ibadetin en yüksek derecesidir.

2. Cennete girmeyi Umarak veya Cehennemden Korkarak İbadet Etmek.

Bu düşünce ile ibadet yapan kimse Allah'ın emrini yerine getir-

miş olur. Ancak insan; ibadeti, böyle menfaat düşüncesi ile değil yalnız Allah için yapmalıdır.

3. Dünyada Bir Yarar Sağlamak Amacıyla Gösteriş İçin İbadet Etmek.

İbadetin en aşağı derecesi budur. Buna ibadet demek bile doğru değildir. Çünkü Allah için yapılmayan ibadetin hiç bir değeri yoktur.

İBADETLERİN FAYDALARI

Bedenimizin gerekli gıdalara ihtiyacı olduğu gibi ruhumuzun da gıdaya ihtiyacı vardır. Ruhun gıdası iman ve ibadetlerdir. İbadet, ruhumuzu yükseltir, bizi kötülüklerden sakındırır, ahlakımızı olgunlaştırır, en değerli varlığımız olan imanımızı korur.

Hayatta insanın çeşitli sıkıntılarla karşılaşıp ümitsizliğe ve bunalıma düştüğü zamanlar olur. Böyle durumlarda insan ibadetle bunalımdan kurtulur. Çünkü insan ibadet sayesinde Allah'a yaklaşır. Onun rahmetine sığınır ve huzura kavuşur. İbadetlerin, ruhumuza olduğu gibi bedenimize de birçok faydası vardır.

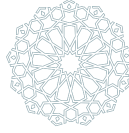
Namaz kılan insan abdest almak zorundadır. Abdest almak, günde birkaç defa temizlenmek demektir. Temizliğin ise sağlığımız için ne kadar yararlı olduğunu hepimiz biliriz.

Namaz kılarken yapılan belirli hareketlerin, oruçta sindirim sistemi ile bazı organların dinlenmesinin vücut sağlığına önemli faydalar sağladığı bir gerçektir. Zekât ibadetinin sosyal yardımlaşma yönünden topluma kazandırdığı birçok yararları vardır.

SORULAR:

1. İbadet neye denir?
2. Niçin ibadet ediyoruz?
3. İbadetler kaç çeşittir?
4. İbadetin derecelerini anlatınız?
5. İbadetin faydalarını anlatınız?

ÜNİTE II
İSLAM

Konular:

- İslam Ne Demektir?
- İslam'ın Şartları
- Mükellef ve Mükellefle İlgili Hükümler

İSLAM NE DEMEKTİR

İslam: Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Allah tarafından getirip tebliğ ettiği şeyleri kabul etmek, Allah'a ve peygambere itaat ederek bunları kabul ettiğini göstermektir. Kısaca; İslam, inandığını yaşamak demektir.

İSLAM'IN ŞARTLARI

İslamın şartları beştir:

1. Kelime-i Şehadet Getirmek:

Kelime-i Şehadet, *"Eşhedû enlâ ilâhe illallâh ve eşhedû enne Muhammeden abdühû ve resûlüh."* söylemektir.

Anlamı: *"Ben şahitlik ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur, ve yine şahitlik ederim ki, Hz. Muhammed (s.a.s.) Allah'ın kulu ve peygamberidir."*

2. Namaz Kılmak:

Günde beş vakit namaz kılmaktır.

3. Oruç Tutmak:

Her yıl ramazan ayının tamamını oruç tutmaktır.

4. Zekât Vermek:

Dinimizce zengin olanların mal ve paralarının belirli bir miktarını her yıl fakirlere vermesidir.

5. Hacca Gitmek:

Dinimizce gücü yetenlerin ömründe bir defa hacca gitmesidir.

İSLAM'IN ŞARTLARI

İslam'ın beş şartı var;
Bilmek bile saadet,
Bunlara kim uyarsa
Ona açılır cennet...

***

Şartlardan birincisi
Kelime-i Şehadet;
Tek ve Büyük Allah'tan
Başka tanrı yok elbet.
Onun son peygamberi
Şanı Yüce Muhammed

***

İkinci şart namazdır.
O ne güzel ibadet.
Günde yarım saate,
Sığar beş vakit nöbet...

***

Üçüncü şart ramazan
Orucunadır niyet.
Gündüz yeyip içmeden
Sevinçle geçer müddet...

***

Dördüncü şart zekâttır,
Allah vermişse servet:
Bedelini kırka böl,
Birini hediye et...

***

Bir defa hacca gitmek,
Olabilirse kısmet.
Beşinci şart İslam'ın
Kâbe'sini ziyaret...
Gökhan Evliyaoğlu

MÜKELLEF KİME DENİR?

Erginlik çağına gelen akıllı insanlara mükellef denir.

Mükellef, dinin emirlerini yapmak ve yasaklarından sakınmakla sorumludur. Mükellef olabilmek için insanda iki şartın bulunması gerekir;

1. Akıllı olmak,
2. Erginlik çağına gelmek.

Akıllı olmayan deliler ile erginlik çağına gelmemiş çocuklar mükellef değildirler.

Erginlik (büluğ) çağı, çocukların vücut yapılarına ve iklim şartlarına göre değişir. Erginlik erkek çocuklarında on iki ile on beş, kız çocuklarında dokuz ile on beş yaşları arasında olur. On beş yaşını bitirdiği hâlde kendisinde erginlik belirtileri görülmeyen çocuklar erkek olsun, kız olsun erginlik çağına gelmiş sayılır ve dinin emir ve yasaklarına uymakla mükellef olurlar.

MÜKELLEFLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Mükellefle ilgili hükümler sekizdir. Bunlara *"Ef'al-i Mükellefin"* denir:

1. Farz:

Dinimizce yapılması kesinlikle emredilen şeye farz denir. Namaz kılmak, oruç tutmak ve zekât vermek gibi.

Farzın Hükmü: Farz olan görevleri yapan, karşılığında sevap kazanır. Özürsüz olarak yapmayan azabı hak etmiş olur. Farzı inkâr eden dinden çıkar.

Farz İki Çeşittir:

a) Farz-ı Ayın: her mükellefin yapması gereken farz demektir. Beş vakit namaz kılmak gibi.

b) Farz-ı Kifaye: Bazı mükelleflerin yapması ile diğerlerinin yapması gerekmeyen farz demektir. Cenaze namazı kılmak gibi. Bazı

Müslümanlar bir ölünün cenaze namazını kılarsa farz olan görev yerine getirildiğinden, diğer Müslümanların ayrıca o ölü için cenaze namazı kılmaları gerekmez.

2. Vacip:

Farz kadar kesin olmamakla beraber kuvvetli bir delil ile yapılması emredilen şeye vacip denir. Bayram namazı kılmak, fıtır sadakası vermek ve kurban kesmek gibi.

Vacibin Hükmü: Vacipleri yapan sevap kazanır. Özürsüz olarak yapmayana azap gerekir.

3. Sünnet:

Farz ve vacipten başka Peygamberimizin ibadet niyetiyle yaptığı şeye sünnet denir.

Sünnet İkiye Ayrılır:

a) Sünnet-i Müekkede: Peygamberimizin çoğu zaman yaptığı, pek az yapmadığı sünnete Sünnet-i Müekkede denir. Sabah, öğle ve akşam namazlarının sünnetleri gibi.

b) Sünnet-i Gayri Müekkede: Peygamberimizin ara sıra yaptığı sünnete Sünnet-i Gayri Müekkede denir. İkindi namazının sünneti ile yatsının ilk sünneti gibi.

Sünnetin Hükmü: Sünnetleri yapan sevap kazanır. Peygamberimizin şefaatine nail olur. Sünneti bile bile terk edenler azarlanır.

4. Müstehap:

Peygamberimizin bazen yapıp, bazen de yapmadığı şeye Müstehap denir. Kuşluk namazı kılmak gibi.

Müstehabın Hükmü: Müstehap olan şeyleri yapan sevap kazanır, yapmayan azarlanmaz.

5. Mübah:

Mükellefin yapıp yapmamakta serbest dolduğu şeylere mübah denir. Oturmak, yürümek ve uyumak gibi.

Mübah'ın Hükmü: Mübah'ı yapan sevap kazanmaz, yapmayan da günah işlemiş olmaz.

6. Haram:

Dinimizce yapılması kesin olarak yasaklanan şeye Haram denir. Haksız yere adam öldürmek, hırsızlık yapmak, içki içmek, kumar oynamak, domuz eti yemek, anne ve babaya karşı gelmek gibi.

Haramın Hükmü: Haramı işleyene ceza ve azap gerekir. Allah kor-

kusundan dolayı haramdan kaçınan sevap kazanır. Haramı inkâr eden dinden çıkar.

7. Mekruh:

Haram kadar kesin olmamakla beraber, dinimizce yapılmaması istenen şeye mekruh denir.

Mekruh İkiye Ayrılır:

a) Kerahet-i Tahrimiyye=Harama Yakın Mekruh: Vacipleri yerine getirmemek gibi.

Hükmü: Böyle bir mekruhu işlemekten sakınan sevap kazanır. Yapan günah işlemiş olur.

b) Kerahet-i Tenzihiyye=Helala Yakın Mekruh: Sünnet ve müstehapları yapmamak gibi.

Hükmü: Bu gibi mekruhlardan sakınanlar sevap kazanır, işleyenlere ceza gerekmez.

8. Müfsit:

Başlanmış olan bir ibadeti bozan şeylere denir. Namaz kılarken konuşmak, oruçlu iken bilerek yiyip içmek gibi. Konuşmak namazı, yiyip içmek de orucu bozar.

Hükmü: Özürsüz olarak ve bile bile ibadeti bozmak azabı gerektirir.

SORULAR:

1. İslam ne demektir?
2. İslam'ın şartları kaçtır ve nelerdir?
3. Mükellef kime denir?
4. Erginlik çağı nedir?
5. Mükellefle ilgili hükümleri anlatınız?

ÜNİTE III
TEMİZLİK

Konular:

- Temizlik ve İslam'ın Temizliğe Verdiği Önem
- Temizlik Yönünden Sular
- Abdestin Fazileti
- Abdestin Farzları, Sünnetleri ve Adabı
- Abdest Nasıl Alınır?
- Abdestin Mekruhları, Abdesti Bozan Şeyler
- Abdestsiz Yapılamayan Şeyler
- Mestler Üzerine Meshetmek
- Sargı Üzerine Meshetmek
- Guslü Gerektiren Hâller ve Cünüp Olarak Yapılamayan İşler
- Guslün Farzları, Sünnetleri ve Yapılışı
- Özür Sahibi Olanların Durumu
- Kadınların Özel Hâlleri
- Teyemmümün Farzları, Sünnetleri ve Yapılışı
- Çevre Temizliği (Okuma)

TEMİZLİK VE İSLAM'IN TEMİZLİĞE VERDİĞİ ÖNEM

İslam dini temizlik üzerine kurulmuştur. Müslüman demek temiz insan demektir. Temiz olanları hem Allah, hem de insanlar sever. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Şüphesiz ki Allah, çokça tevbe edenleri ve iyice temizlenenleri sever."[1]

Allah'ın sevdiği kişilerden olabilmemiz için temizliğe dikkat et-

---

[1] Bakara suresi, 2/222.

memiz gerekir. Sevgili Peygamberimiz: *"Temizlik imanın yarısıdır."* buyurarak dinimizin temizliğe verdiği önemi belirtmiştir.[2]

Müslüman namaz kılarken Allah'ın huzurunda bulunur. Allah'ın huzuruna çıkmak için beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olması gerekir. Dinimiz iç temizliğine de büyük önem vermiştir. Müslümanın dışı temiz olduğu gibi kalbi ve ruhu da temiz olmalıdır.

TEMİZLİK YÖNÜNDEN SULAR

Sular başlıca iki kısımdır:

a) Mutlak Sular:

Bunlar yağmur suyu, kar suyu, göl, nehir, deniz, pınar ve kuyu sularıdır. Su denilince bunlar akla gelir. Bu sulara başka bir şey karışmamıştır.

b) Mukayyet Sular:

Bunlar gül suyu, üzüm suyu gibi başka bir madde ile karışık sulardır. Böyle sularla abdest alınmaz, gusül yapılmaz.

Temizlik yönünden *"Mutlak Sular"* beş kısma ayrılır:

1. Hem Temiz, Hem de Temizleyici Olup Kullanılması Mekruh Olmayan Sular:

Bunlar rengi, tadı, kokusu bozulmamış, aslı değişmemiş ve kullanılmamış sulardır. Bu sularla, her türlü temizlik yapılır, abdest alınır, gusül yapılır, yemek ve içmekte kullanılır.

2. Hem Temiz, Hem de Temizleyici Olmakla Beraber Kullanılması Mekruh Olan Sular:

Bunlar, kedi, tavuk gibi evcil hayvanlarla, atmaca, şahin gibi yırtıcı kuşların artığı olan sulardır. Başka temiz su varken bu tür sularla abdest almak, gusül yapmak, içmek ve yemeklerde kullanmak mekruhtur. Başka temiz su yoksa bu gibi suları kullanmak mekruh değildir.

3. Kendisi Temiz Olduğu Hâlde Başka Şeyi Temizlemeyen Sular:

Bunlar, abdest ve gusülde kullanılan sulardır. Böyle sularla tekrar abdest alınmaz, gusül yapılmaz.

---

2 Meşariku'l-Envar, c. 2, s. 107.

4. Temiz Olmayan Sular:

Bunlar, içine pislik düşen akıcı olmayan sulardır. Köpeğin, domuzun ve diğer yırtıcı hayvanların artığı olan sular da temiz değildir ve hiçbir temizlik işinde kullanılmazlar.

5. Şüpheli Sular:

Bunlar ehil eşek ile katırın artığı olan sulardır. Bu gibi sularla pislik yıkanır. Başka temiz su varken abdest alımaz, gusül yapılmaz. Başka su yoksa abdest alınır, gusül yapılır, sonra da teyemmüm edilir. Çünkü böyle suların temiz olup olmadığı şüphelidir.

ABDESTİN FAZİLETİ

Abdest, belirli organları usulüne uygun olarak yıkamak ve meshetmek suretiyle yapılan temizliktir. Abdest almanın fazileti ve manevi faydaları hakkında sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Bir Müslüman abdest alırken ellerini yıkayınca elleri ile yaptığı günahları bağışlanır, yüzünü yıkayınca gözleri ile işlediği günahları, başını meshedince kulakları ile dinleyerek işlediği günahları, ayaklarını yıkayınca da ayakları ile yürüyerek işlediği günahları bağışlanır."[3]

"Sizden biri eksiksiz olarak abdest alır, sonra da: "Eşhedü enlâ ilâhe illellahû vahdehü lâşerike leh, ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlüh" derse, cennetin sekiz kapısı ona açılır, dilediğinden girer."[4]

Abdestin sağlığımız yönünden pek çok faydaları vardır. Abdest alan bir Müslüman, çevresi ile her zaman temas hâlinde olup kirlenen organlarını sık sık yıkayıp temizler ve böylece pislikten meydana gelen birçok hastalıklardan kendisini korumuş olur.

ABDESTİN FARZLARI

Abdestin Farzları Dörttür:

1. Yüzü bir kere yıkamak.
2. Elleri dirseklerle beraber bir kere yıkamak.
3. Başın dörtte birini meshetmek,

---

[3] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1, s. 155.
[4] A.g.e., c. 1, s. 171.

4. Ayakları topuklarla beraber bir kere yıkamak.

Bu farzlardan biri eksik olursa abdest sahih değildir.

ABDESTİN SÜNNETLERİ

1. Abdest almaya niyet etmek.
2. Abdeste Eûzü-Besmele ile başlamak.
3. Evvela elleri bileklere kadar yıkamak.
4. Ağzını misvak veya fırça ile yıkamak, yahut da parmakları ile oğmak.
5. Abdest organlarını ara vermeden yıkamak, yani bir organ kurumadan diğerini yıkamak.
6. Yıkadığı azaları iyice oğmak.
7. Ağzına üç kere su alıp her defasında boşaltmak.
8. Oruçlu olmadığı vakit aldığı su ile ağızını iyice çalkalamak.
9. Buruna üç kere su çekmek ve her defasında sol el ile sümkürmek. (oruçlu olmadığı zaman suyu buruna iyice çekmek.)
10. Abdestte azaları yıkarken ve meshederken yukarıda anlatılan sırayı gözetmek.
11. Yıkanan her organı üç kere yıkamak.
12. Abdestte yıkamaya sağ taraftan başlamak.
13. Abdestte elleri ve ayakları yıkamaya parmaklardan başlamak.
14. Sakalı sık olan kimse sakallarını parmakları ile aralamak.
15. Parmağındaki yüzüğü oynatmak.
16. Kulakları meshetmek.
17. Boynu meshetmek.
18. Başın tamamını meshetmek.
19. Parmakların arasını aralamak.

ABDESTİN ADABI

1. Namaz vakti girmeden abdest alıp namaza hazır olmak.
2. Abdest alırken kıbleye dönmek.
3. Yüksek bir yere oturmak.
4. Abdestte başkasından yardım istememek.
5. Abdest alırken mecbur olmadıkça konuşmamak.
6. Abdestte suyu israf derecesinde çok kullanmamak, suyu abdest organlarından damlamıyacak kadar da az kullanmamak.

7. Abdestten sonra kıbleye karşı Kelime-i Şehadet getirmek.

ABDEST NASIL ALINIR?

Önce kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır. Mümkünse kıbleye karşı dönülür. *"Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya"* diye niyet edilir ve *"Eûzü billâhimineşşeytanirracîm, bismillâhirrahmânirrahim"* okunur.

Sonra sırasıyla:

Eller bileklere kadar üç kere yıkanır, parmaklarda yüzük varsa oynatılır ve yüzüğün altının yıkanması sağlanır.

Bundan sonra sağ avuç ile ağıza üç kere ayrı ayrı su alınıp her defasında güzelce çalkalanır. Sonra yine sağ avuca ayrı ayrı su alınarak buruna üç kere su çekilir ve sol el ile sümkürülerek burun temizlenir.

Sonra yüzün her tarafı üç kere yıkanır. Bundan sonra evvela sağ kol üç defa dirseklerle beraber, sonra da sol kol yine üç defa dirseklerle beraber yıkanır.

Bundan sonra eller yeni bir su ile ıslatılır, sağ elin içi ve parmaklar başın üzerine konularak meshedilir. Sonra eller ıslatılarak sağ elin şehadet parmağı ile sağ kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı; sol elin şehadet parmağı ile sol kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı meshedilir. Ellerin geriye kalan üçer parmağının dışı ile de boynun arkası meshedilir.

Bundan sonra evvela sağ ayak, sonra sol ayak topuklarla beraber üçer defa yıkanır. Ayaklar yıkanırken: Sağ ayağın küçük parmağından, sıra ile büyük parmağa doğru, sol ayağın büyük parmağından da sıra ile küçük parmağa doğru yıkamak uygun olur. Ayaklar yıkanırken parmak aralarının iyice temizlenmesine dikkat edilir.

Abdest bitince kıbleye karşı Kelime-i Şehadet okunur. Farzları, sünnetleri ve adabı yerine getirilerek alınan eksiksiz bir abdest böyle olur. Abdest alınırken okunan dualar vardır.[5] Bunların okunması çok güzeldir. Okunmasa da abdest tamamdır.[6]

---

5 Abdest duaları kitabın sonundadır.

6 Resimlerle abdestin alınışı kitabın sonuna konulmuştur, oraya bakınız.

ABDESTİN MEKRUHLARI

Abdestin mekruhları şunlardır:

1. Suyu luzümundan fazla kullanmak.
2. Suyu bir gerek olmadığı halde normalden az kullanmak.
3. Suyu, abdest organlarına ve yüzüne hızlı çarpmak.
4. Abdest alırken gereksiz yere konuşmak.
5. Pis bir yerde abdest almak.

Abdest alan bir kimse bunlardan sakınmalıdır.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

Abdestli olan bir kimsede aşağıdaki hallerden biri meydana gelirse abdesti bozulur:

1. Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin ve su çıkmak.
2. Ağız dolusu kusmak.
3. Tükürdüğü zaman tükrüğünün yarısı veya daha fazlası kan olmak.
4. Küçük veya büyük tuvalet yapmak, arkadan yel çıkmak.
5. Bayılmak ve sarhoş olmak.
6. Namazda gülmek (namaz dışında gülmek abdesti bozmaz).
7. Uyumak.

ABDESTSİZ YAPILAMAYAN ŞEYLER

a) Namaz kılınmaz.
b) Kur'an-ı Kerim'e el sürülmez.
c) Tilavet secdesi yapılmaz.
d) Kâbe tavaf edilmez. (Kâbe'yi tavaf için abdestli olmak vaciptir)

MESTLER ÜZERİNE MESHETMEK

Abdest aldıktan sonra ayaklarına mest giyen kimse tekrar abdest alırken mestlerini çıkarmayıp, üzerlerine meshetmesi yeterlidir. Bu, dinimizin Müslümanlara gösterdiği bir kolaylıktır.

Yolcu olmayanlar 24 saat müddetle her abdest alışta mestler üzerine meshederler. 24 saat geçince bu süre bittiğinden abdest alırken yine ayakların yıkanması gerekir. Dinen misafir olanlar için bu süre, üç gün üç gece, yani 72 saattir.

Mestler üzerine şöyle meshedilir:

Yukarıda tarif edildiği şekilde abdest alınıp sıra ayaklara gelince; önce sağ elini ıslatıp üç parmakla (parmaklar açık olarak) sağ ayağın ucundan başlayarak, ayak bileğine doğru, topuğu aşmak üzere mestin üzeri bir kere sığanır. Sonra sol el ıslatılarak sol ayak da böyle meshedilir. Mestlerin altı meshedilmez.

Meshin caiz olmasının şartları:

Mestler üzerine meshin caiz olması için şu şartların bulunması lazımdır:

1. Mestler abdestle (ayaklar yıkanmış olarak) giyilmiş olmalı.

2. Mestler ayak topuklarını kaplamış olmalı. Topuklardan kısa olan mestler üzerine meshedilmez.

3. Mestler on iki bin adım veya daha fazla yol yürüyecek kadar yürüyüşe dayanıklı olmalı.

4. Herbir mestte ayak parmaklarının küçüğü ile üç parmak kadar delik, yırtık ve sökük olmamalı.

5. Mestler ayakta bağsız durabilecek kadar kalın olmalı.

6. Mestler dışardan gelen suyu emerek ayağa geçirmemeli.

7. Mest giyecek kimsenin her ayağının ön tarafından elin küçük parmağı ile en az üç parmak yer bulunmalı.

Eğer ayakların ön tarafını kaybetmiş ve üç parmak kadar yer kalmamış ise meshedemez, ayaklarını yıkaması gerekir. Bir ayağı böyle olup diğer ayağı sağlam olsa bile her ikisini de yıkar, sağlam ayağını meshetmesi caiz olmaz.

Meshi Bozan Şeyler:

1. Abdesti bozan her şey.

Bu sebeple yeniden abdest alırken mestler üzerine meshetmek lazımdır.

2. Mestlerin ayaktan çıkması veya çıkarılması.

Bu durumda olan kimse eğer adestli ise sadece ayaklarını yıkar, mestlerden biri çıksa bile her iki ayağını da yıkaması gerekir. Abdestli değilse abdest alıp ayaklarını yıkar.

3. Mest müddetinin sona ermesi.

Mest müddeti bittiği vakit eğer abdest devam ediyorsa mestleri çıkarıp ayakları yıkamak yeterlidir. Abdest devam etmiyorsa yeniden abdest alırken ayaklar da yıkanır.

SARGI ÜZERİNE MESHETMEK

Vücudun herhangi bir yerinde kırık veya yaradan dolayı sargı varsa abdest ve gusül yaparken sargı çözülüp altı yıkanır. Eğer sargıyı çözüp altını yıkamak zararlı olursa sargıyı çözmeye gerek yoktur. Bu durumda el ıslatılarak sargının üzerine bir kere meshedilir.

Yara üzerinde ilaç bulunup da üzerinde sargı bulunmazsa bunu yıkamak zarar vermediği takdirde üzerine su akıtılarak yıkanır, su zararlı olursa yıkanmaz, sadece meshedilir. Meshetmek de zarar verirse o da terkedilir.

GUSÜL

Kuru hiç bir yer bırakmamak üzere bedenin her tarafını yıkamaya gusül denir.

Gusül yapmayı gerektiren hâller:

1. Cünüplük Hâli:

a) Erginlik çağında olan kadın ve erkeğin cinsi ilişkide bulunması

b) Uykuda veya uyanıkken kadın veya erkeğin belirli organlarından bilinen sıvının gelmesi.

2. Her ay belirli zamanlarda kadınlarda görülen âdet hâlinin bitmesi.

3. Doğum yapan kadınlarda lohusalık hâlinin sona ermesi.

Bu durumda olanların gusül yapmaları farzdır. Bunlar gusül yapmadıkça:

a) Namaz kılamaz.

b) Kur'an okuyamaz.

c) Kur'an'a el süremez.

d) Kâbe'yi tavaf edemez.

e) Bir zorunluluk olmadıkça camiye giremez.

Ayrıca kadınlar, âdet gördükleri günlerde ve lohusalık hallerinde oruç tutamazlar.

Gusül yapmayı gerektiren haller bulunmadığı zaman bile cuma ve bayram namazları için gusletmek (yıkanmak) sünnettir.

GUSLÜN FARZLARI

Guslün Farzları Üçtür:

1. Ağıza su alıp boğaza kadar çalkalamak.

2. Buruna su çekip yıkamak.

3. Bütün vücudu (iğne ucu kadar kuru yer bırakmıyarak) yıkamak.

GUSLÜN SÜNNETLERİ

Guslün Başlıca Sünnetleri Şunlardır:

1. Gusle besmele ile başlamak.
2. Gusle niyet etmek.
3. Bedenin herhangi bir yerinde pislik varsa önceden onları yıkayıp temizlemek.
4. Edep yerlerini yıkamak.
5. Gusle başlamadan önce abdest almak.
6. Abdestten sonra, evvela üç defa başa, sonra üç defa sağ omuza, üç defa da sol omuza su dökerek yıkanmak ve suyu her döküşte bedenin her tarafına ulaştırmak.
7. Suyu dökünce bedeni oğmak.
8. Ayağının bulunduğu yere su birikiyorsa, abdest alırken ayaklarını yıkamayı sonraya bırakmak.

GUSÜL NASIL YAPILIR?

Gusül yapacak olan bir kimse önce besmele okur ve yıkanmaya niyet eder. Ellerini bileklere kadar yıkadıktan sonra edep yerlerini yıkayıp temizler.

Bundan sonra sağ avucu ile ağzına üç kere su alır ve her defasında boğazına kadar ağzının içini iyice çalkalar. Oruçlu ise boğazına su kaçmamasına dikkat eder, sonra sağ avucu ile burnuna üç kere su çekip her defasında sol eli ile sümkürür ve burnunu temizler.

Bundan sonra yukarıda anlattığımız gibi abdest alır. Abdest bitince evvela üç defa başına, daha sonra üç defa sağ omuzuna, üç defa da sol omuzuna su dökerek yıkanır. Suyu her döküşte ellerinin erebildiği yere kadar vücudunu oğuşturur. İğne ucu kadar kuru yer bırakmamak üzere vücudun her tarafını üç defa iyice yıkar.

Yıkanırken; göbek boşluğu, kulakların iç kıvrımları, küpe delikleri, diş araları, bıyık, saç ve sakal ile bunların diplerinin ıslanmasına özellikle dikkat edilir. Gusülde dua okunmaz, üzerinde bir örtü

yoksa kıbleye dönülmez ve gereksiz yere konuşulmaz. İşte farzlarına ve sünnetlerine riayet edilerek yapılan gusül budur.

Gusül yapması gereken bir kimse, ağzına ve burnuna su alıp iyice çalkaladıktan sonra akar bir suya, denize veya büyük bir havuza girerek vücudunun her tarafını ıslatırsa gusül yapmış olur.

ÖZÜR SAHİBİ OLANLARIN DURUMU

Abdesti bozan şeylerden birinin bir namaz vakti kesilmeden devam etmesine *"Özür";* böyle bir durumda olan kimseye de *"Özür Sahibi"* denir.

Bir hastalık sebebi ile burnundan kan akan veya vücudunun herhangi bir yerinden kan veya başka bir akıntı (damla damla idrar gelmesi, cerahat akması gibi) gelen kimse, namaz vakti içinde akıntı kesilince abdest alır, namazını kılar.

Eğer akıntı namaz vaktinin tamamında devam eder, abdest alıp namaz kılacak kadar bir kesinti olmazsa *"Özür Sahibi"* sayılır.

Bu durumda olan kimse, namaz vakti girdikten sonra akıntı devam ederken abdestini alır ve namazını kılar. Devam eden akıntının dışında abdesti bozacak başka bir şey meydana gelmezse bu abdestle vakit içinde istediği kadar namaz kılabilir. (kaza ve nafile namazları gibi.)

Özür sahibinin abdesti, namaz vaktinin çıkması ile bozulur, özür hâli devam ettiği süre her namaz için vakit girdiken sonra tekrar abdest alır.

Bu, özür sahiplerine dinimizin gösterdiği bir kolaylıktır.

KADINLARIN ÖZEL HÂLLERİ

Kadınlara ait özel hâller üçtür:

1. Âdet Hâli:

Kadınlar erginlik çağına gelince kendilerinde özel bir durum meydana gelir. Buna *"Âdet Hâli"* denir. Âdet hâli, her ay belirli günlerde olur ve genellikle elli beş yaşına kadar devam eder. Bazı kadınlarda bu yaştan önce de sona erebilir.

Âdet hâli kadından kadına değişir, en azı üç, en çoğu on gündür. Bu günler içinde akıntının devamlı olması şart değildir. Akıntı ara sıra kesilse bile bu süreler de âdet hâlinden sayılır. Âdet hâlinin devam

ettiği günlerde bazı şeylerin yapılması haram olduğundan her kadının âdet günlerini iyi bilmesi ve dikkatli olması gerekir.

Kadınlar âdet hâllerinin devam ettiği günlerde:

1. Namaz kılamazlar.
2. Oruç tutamazlar.
3. Kur'an okuyamazlar.
4. Kur'an-ı Kerim'e el süremezler.
5. Kâbe'yi tavaf edemezler.
6. Camiye giremezler.
7. Eşine cinsi yaklaşımda bulunamazlar.

Âdet hâli bitince gusül yapmak (yıkanmak) farzdır. Kadınlar, âdet gördükleri günlerde kılamadıkları namazları kaza etmezler, bunları Yüce Allah bağışlamıştır. Ramazan ayında tutamadıkları oruçları kaza ederler, yani sonradan tutarlar.

2. Lohusalık Hâli:

Çocuk doğuran kadınlarda meydana gelen özel duruma *"Lohusalık Hâli"* denir.

Lohusalık hâli, çocuğun doğmasından itibaren en çok kırk gün devam eder. Azının sınırı yoktur. Kırk günden önce de sona erebilir. Bu durumda, kadın gusül yaparak ibadetlerine devam eder. Kırk günün tamamlanmasını beklemez. Lohusalık günlerinde akıntı bir süre kesilip sonra devam etse, akıntının kesildiği bu günler de lohusalık hâlinden sayılır.

Âdet hâlinde yapılması haram olan şeyler, lohusalık hâlinde de haramdır.

Lohusalık bitince gusül yapmak farzdır. Lohusalık hâlinde kılınmayan namazlar kaza edilmez, tutulmayan oruçlar kaza edilir.

3. İstihaza:

Âdet hali üç günden eksik biterse bu, âdet hâli değil, kadın için bir mazeret sayılır. On günden fazla devam eden âdet hâli ile kırk günden fazla devam eden lohusalık ve gebe iken gelen akıntı da böyledir. Bu hâllere *"istihaza"* denir.

Kadınlar böyle durumlarda namazlarını kılar, oruçlarını tutarlar. Çünkü bunlar âdet ve lohusalık hâli değil, burun kanaması gibi mazeret sayılmaktadır.

TEYEMMÜM

Niyet ederek, temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye elleri-ni vurup yüzünü ve kollarını meshetmeye teyemmün denir. Abdest almak veya gusül yapmak için su bulunmadığı zaman teyemmüm etmek, abdest ve gusül yerine geçer.

TEYEMMÜMÜN FARZLARI

Teyemmümün farzları ikidir:

1. Niyet etmek.
2. Elleri temiz bir toprağa veya toprak cinsinden bir şeye iki defa vurup; birinci vuruşta yüzleri, ikincisinde kolları meshetmek.

TEYEMMÜMÜN SÜNNETLERİ

1. Önce besmele okumak.
2. Sırayı gözetmek.
3. Ara vermeden birbiri ardınca yapmak.
4. Toprağa vurunca elleri evvela ileri sürmek.
5. Sonra geri çekmek.
6. Parmaklarını açık bulundurmak.
7. Ellerini yerden kaldırınca eğer tozlu ise ellerini birbirine vurarak silkelemek.

TEYEMMÜM NASIL YAPILIR?

Kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır. Ne için teyemmüm edilecekse ona niyet edilir. Parmaklar açık bir hâlde eller temiz toprağa veya toprak cinsinden bir şeye bir defa vurulur. Eller fazla tozlanmış ise yan yana getirilerek birbirine hafifçe vurulup tozlar silkelenir.

Sonra ellerin içi ile yüzlerin tamamı bir kere meshedilir.

Eller tekrar toprağa vurularak sol elinin içi ile sağ kol dirseklerle beraber; sağ elin içi ile de sol kol dirseklerle beraber meshedilir.

TEYEMMÜMÜ BOZAN ŞEYLER

1. Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar.
2. Abdest ve gusül için su bulunur ve bu suyu kullanmak mümkün olursa teyemmüm bozulur.
3. Bir yara veya özürden dolayı vücuduna su dokundurmadığı

için teyemmüm etmek zorunda kalan kimsenin özürü ortadan kalkınca teyemmüm bozulur.

TEYEMMÜM HANGİ HÂLLERDE YAPILIR?

1. Abdest alacak veya gusül yapacak kadar temiz su bulunmadığı hâllerde.

2. Su bulunduğu hâlde suyun kullanılması mümkün olmadığı durumlarda.

3. Bedenin tamamı veya çoğu yara olup suyu kullanmanın zararlı olduğu durumlarda.

Teyemmüm, Sevgili Peygamberimize ve biz Müslümanlara ibadetlerimizi yapabilmemiz için Yüce Allah'ın ihsan ettiği bir kolaylıktır.

OKUMA:

Çevre Temizliği

Temizlik sadece vücut, elbise ve evlerin iç temizliğinden ibaret değildir. Dinimizde temizliğin alanı çok daha geniştir. Bu sebeple çevre temizliği üzerinde ayrıca durmamız gerekir. Çünkü çevre temizliği yalnız kendimizi değil, başkalarını da ilgilendiren bir konudur. Çevreyi kirletmek başkalarını rahatsız etmek, diğer insanlara zarar vermek demektir. Hâlbuki Müslüman başkalarına zarar vermeyen, hiç bir canlıyı incitmeyen insandır.

Peygamber Efendimiz: "Avlularınızı temizleyiniz."[7] buyurarak evlerin çevresinin de temizlenmesi gerektiğini bildirmiştir.

Temiz olan çevreyi pisletmek çok kötü bir iş ve Müslümana yakışmayan çirkin bir davranıştır.

Peygamber Efendimiz: "Lanete uğramışlardan olmaktan sakının" buyurdu.

Bunun üzerine Ashap:

– Bunlar kimdir, Ya Resûlallah? diye sorunca, Peygamberimiz:

– "Halkın gelip geçtiği yola ve gölgelendikleri yerlere pisleyenlerdir." buyurdu.[8]

---

[7] Tirmizî, Edeb.

[8] Riyazu's-Sâlihîn, c. 3, s. 282.

İnsanların gelip geçtiği yolları, oturup kalktıkları ve dinlendikleri yerleri kirleterek başkalarının rahatsız edilmesi İslâm ahlakı ile bağdaşmaz. Müslüman diğer insanları rahatsız eden davranışlarda bulunmaz, bulunmamalıdır. Hergün gidip geldiğimiz yolların temiz ve bakımlı olmasına dikkat etmeli, umumi yerlerin, park, bahçe ve gezinti yerlerinin temiz tutulmasına özen göstermeliyiz.

Peygamberimizin; durgun sulara idrar yapılmasını yasaklaması, mescidin duvarında gördüğü tükrüğü eline aldığı bir taş parçası ile bizzat kazıyıp ortadan kaldırması, çevre temizliğine ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

Peygamberimiz, yerlere tükürmeye bile izin vermezken, bir Müslüman nasıl olurda çevreyi kirleterek insanları rahatsız edebilir. Nasıl olur da başkalarının zarar görmesine sebep olacak davranışlarda bulunabilir?

Peygamberimiz: "Soğan ve sarmısak yiyen kimse, bizden ve mescidimizden uzak dursun."[9] buyuruyor. Aslında Soğan ve sarmısak helal olan gıdalardır. Ancak bunları yiyenlerin ağız kokusu diğer insanları rahatsız eder. Bu sebeple camiye giderken soğan ve sarmısak yememeli, yemiş isek bunların kokusu ağzımızdan gidinceye kadar başkalarının yanına yaklaşarak kimseyi rahatsız etmemeliyiz.

Allah Teala Kur'an-ı Kerim'de, temizliğe riayet edenleri sevdiğini bildiriyor. Öyle ise temiz olalım, çevremizi temiz tutalım ki Allah'ın sevdiği kullardan olalım. Temiz olanları insanlar da sever. Çevreyi kirleterek başkalarının nefretini değil, temizliğe dikkat ederek sevgisini kazanmaya çalışalım.

SORULAR:

1. İslam dininin temizliğe verdiği önemi anlatınız?
2. Temizlik yönünden sular kaça ayrılır?
3. Abdestin faziletini anlatınız?
4. Abdestin farzları, sünnetleri ve adabını anlatınız?
5. Abdest nasıl alınır?
6. Abdestin mekruhları ve abdesti bozan şeyler nelerdir?
7. Abdestsiz bir kimse neler yapamaz?

---

9 Buharî, Babu bed'il-Ezan.

8. Mestler üzerine nasıl meshedilir?

9. Sargı üzerine hangi hâllerde meshedilir?

10. Gusül nedir ve gusül yapmayı gerektiren hâller nelerdir?

11. Cünüp olarak yapılamayan şeyler nelerdir?

12. Guslün farzları ve başlıca sünnetleri nelerdir?

13. Gusül nasıl yapılır?

14. Özür sahipleri nasıl hareket eder?

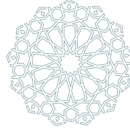
15. Kadınların özel hâlleri nelerdir?

16. Teyemmüm neye denir, Teyemmümün farzları ve sünnetleri nelerdir?

17. Teyemmüm nasıl yapılır?

18. Teyemmüm hangi hâllerde yapılır?

ÜNİTE IV
NAMAZ (I)

Konular:

- Namazın Önemi, Namaz Kimlere Farzdır?
- Namaz Vakitleri ve Namaz Kılınması Caiz Olmayan Vakitler
- Namaz Çeşitleri
- Namazın Farzları, Vacipleri ve Sünnetleri
- Namazı Bozan şeyler, Namazın Mekruhları
- Beş Vakit Namazın Kılınışı
- Sabah Namazının Kılınışı
- Öğle Namazının Kılınışı
- İkindi Namazının Kılınışı
- Akşam Namazının Kılınışı
- Yatsı Namazının Kılınışı
- Vitir Namazının Kılınışı
- Namaz Kılındıktan Sonra Neler Okunur.

NAMAZIN ÖNEMİ

İslamın beş şartından ikincisi namaz kılmaktır. İnsanların ilk görevi, Allah'ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğine inanmaktır. İmandan sonra farzların en önemlisi namazdır. Beş vakit namaz, hicretten bir buçuk yıl önce Miraç gecesinde farz kılınmıştır.

Namaz, ruhu temizleyen, kalbi aydınlatan, insanı Allah'ın huzuruna yükselten bir ibadettir.

Sevgili Peygamberimiz *"Namaz dinin direğidir."*[1] buyurarak, namazın dinimizde çok önemli bir ibadet olduğunu belirtmiştir. Namaz, bize beden ve ruh temizliği kazandıran bir nurdur. Bu sayede Müslüman günah kirlerinden arınır ve cennete girmeye layık temiz bir kul olur.

Peygamberimiz (s.a.s.) efendimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

"Sizden herhangi birinizin kapısı önünde bir nehir bulunsa, ve o kimse nehirde günde beş defa yıkansa kendisinde kirden birşey kalır mı?"

Dinleyenler:

"Hiç kir kalmaz Ya Resûlellah!" diye cevap verdiler

Peygamberimiz:

"İşte beş vakit namaz da buna benzer, Allah namazla günahları siler."[2] buyurdu.

Namaz, kalplere Allah korkusunu yerleştirerek insanı günah işlemekten korur. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir:

"Sana vahyolunan kitabı oku, namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, hayasızlıktan ve fenalıktan alıkoyar."[3]

Namazını doğru kılan bir kimse günah işlemekten kurtulur, imanını kuvvetlendirir. Allah'ın rızasını kazanır. Cennetin aydınlık yolu kendisine açılır. Müslüman namaz kılmakla mükellef olduğu gibi, çocuklarına da namazı öğretmek zorundadır. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor: *"Çocuklarınıza yedi yaşına gelince namaz kılmasını emredin."*[4]

Anne ve baba yedi yaşına giren çocuklarına namaz kılmayı öğretirse çocuklar erginlik çağına gelince namaza iyice alışmış olurlar.

Namaz Yabanda Komaz

Sabah, öğle, ikindi, akşam, yatsı beş vakit
Namaza dur, içinden bütün kirleri akıt,

***

---

1 Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 31
2 Buhari, c. 2, s. 475
3 Ankebût suresi, 29/45.
4 Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 203

Namaz kılanların içlerine nur dolar,
Namazı kılmayının yüzünün nuru solar.

***

Namaz demek, Allah'ın çıkmaktır huzuruna,
Allah'la konuşmaktır, erişmektir nuruna;

***

Abdest alıp temizlen, tertemiz ol erkenden,
Temizliğe alışmak gerekir çocuk iken.

M. Şerafettin Yaltkaya

NAMAZ KİMLERE FARZDIR?

Bir insana namazın farz olması için üç şartın bulunması gerekir:

1. Müslüman olmak.
2. Erginlik çağına gelmiş olmak.
3. Akıllı olmak.

NAMAZ VAKİTLERİ

Günde beş vakit namaz vardır. Bunlar: Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarıdır. Bu namazların her birinin belirli vakitleri vardır. Her namazın kendi vaktinde kılınması şarttır. Vaktinden önce bir namazı kılmak caiz olmadığı gibi özürsüz olarak namazı vaktinden sonraya bırakmak da büyük günahtır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

"Şüphesiz namaz; müminler üzerine belirli vakitlerde farz kılınmıştır."[5]

Sabah Namazının Vakti: Sabaha karşı tan yerinin ağarmaya başlamasından, güneşin doğmasına kadar olan zamandır.

Öğle Namazının vakti: Güneş tam tepemize gelip, gölge, doğu tarafına uzanmaya başladığı vakitten itibaren -güneş tepe noktasında iken var olan gölge müstesna- herşeyin gölgesinin bir veya iki misli oluncaya kadar devam eden zamandır.

İkindi Namazının Vakti: Öğle namazı vaktinin bitimi olan vakitten, güneş batıncaya kadar olan zamandır.

Akşam Namazının Vakti: Güneş battıktan sonra başlayıp güneşin

---

[5] Nisa suresi, 4/103

battığı yerde kızıllık veya ondan sonra gelen beyazlık kayboluncaya kadar olan zamandır.

Yatsı Namazının Vakti: Akşam namazının vakti çıktıktan sonra başlayıp sabah namazının vakti girinceye kadar devam eden zamandır.

Vitir Namazının Vakti: Vitir namazının vakti de yatsı namazının vaktidir. Ancak vitir namazı, yatsıdan sonra kılınır.

Cuma Namazının Vakti: Öğle namazının vaktidir.

Teravih Namazının Vakti: Yatsı namazının vaktidir.

Bayram Namazının Vakti: Bayram günleri sabahleyin güneşin doğuşundan yaklaşık 50 dakika geçtikten sonra başlayıp güneşin tepe noktasına gelmesine kadar devam eden zamandır.

NAMAZ KILINMASI CAİZ OLMAYAN VAKİTLER

Günün bazı vakitlerinde hiçbir namaz kılınmaz. Namaz kılınması caiz olmayan vakitler üçtür:

1. Güneş doğarken.
2. Güneş tam tepe noktasına gelip batı tarafına geçmeden.
3. Güneş batarken.

Sadece o günün ikindi namazının farzı kılınmamış ise güneş batarken de kılınır.

NAMAZ ÇEŞİTLERİ

Namazlar başlıca üç çeşittir:

1. Farz namazlar.
2. Vacib namazlar.
3. Nafile namazlar.

A) FARZ NAMAZLAR:

Bunlar beş vakit namaz ile cuma ve cenaze namazıdır.

Beş Vakit namaz:

1. SABAH NAMAZI: 4 rekâttır.

2 Rekât sünnet.

2 Rekât farz.

2. ÖĞLE NAMAZI: 10 rekâttır.

4 Rekât ilk sünnet.

4 Rekât farz.

2 Rekât son sünet.

3. İKİNDİ NAMAZI: 8 rekâttır.

4 Rekât sünnet.

4 Rekât farz.

4. AKŞAM NAMAZI: 5 rekâttır.

3 Rekât farz.

2 Rekât sünnet.

5. YATSI NAMAZI: 10 rekâttır.

4 Rekât ilk sünnet.

4 Rekât farz.

2 Rekât son sünnet.

Beş Vakit Namazdan Başka Farz Olan Namazlar:

1. CUMA NAMAZI: 10 rekâttır.

4 Rekât ilk sünnet.

2 Rekât farz.

4 Rekât son sünnet.

2. CENAZE NAMAZI: Farz-ı Kifayedir.

B) VACİP NAMAZLAR:

1. Vitir Namazı: 3 Rekâttır.

2. Ramazan Bayramı Namazı: 2 Rekâttır.

3. Kurban Bayramı Namazı: 2 Rekâttır.

C) NAFİLE NAMAZLAR:

Farz ve vaciplerden başka kılınan namazlara *"Nafile namazlar"* denir.

Nafile Namazlar ikiye Ayrılır:

1. Farz namazlarına bağlı olarak kılınan nafile namazlar:

Bunlar, farzlardan önce ve sonra kılınan sünnetler ile ramazan gecelerinde kılınan ve Müekked bir sünnet olan teravih namazıdır.

2. Farz namazlarına bağlı olmayarak kılınan nafile namazlar:

Bunlara Müstehap veya Mendup namazlar da denir. Bunlar, bazı vakitlerde sevap kazanmak niyetiyle kılınan namazlardır.

Bazıları şunlardır:

a) Kuşluk Namazı: Güneş doğup, mekruh olan vakit geçtikten sonra en az iki, en çok on iki rekât kılınan namazdır.

b) Teheccüd Namazı: Gece yarısından sonra kılınan en az iki, en çok sekiz rekât namazdır.

c) Tahiyyetü'l-Mescid: Camiler ziyaret edildiği sırada (Mekruh vakit değilse) kılınan iki rekât namazdır.

NAMAZIN FARZLARI

Namazın farzları 12'dir. Bunlardan altısı namazın dışındadır, bunlara *"namazın şartları"* denir. Altısı da namazın içindedir. Bunlara da *"namazın rükünleri"* denir.

Namazın sahih olabilmesi için on iki farzın eksiksiz olarak yerine getirilmesi gerekir.

Namazın şartları:

1. Hadesten Taharet: Hades denilen manevî kirin giderilmesi için, abdest almak, gerekli hâllerde gusül yapmaktır.

2. Necasetten Taharet: Namaz kılacak kişinin, bedeninde, üzerindeki elbisede ve namaz kılacağı yerde pislik varsa bunları temizlemektir.

3. Setr-i Avret: Namaz kılacak kişinin vücudunda örtünmesi gereken yerleri örtmesi demektir.

Erkeklerde: Göbek ile diz kapağı arasını (diz kapağı dahil),

Kadınlarda: Yüz, el ve ayaklardan başka vücudunun her tarafının örtülmesidir.

4. İstikbal-i Kıble: Namazı kıbleye dönerek kılmaktır. Kıble, Mekke şehrinde yeryüzünde Allah'a ibadet maksadıyla yapılan ilk kutsal bina olan Kâbe'dir. Kâbe, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail tarafından yapılmıştır.

5. Vakit: Namazları kendi vakitleri içinde kılmaktır. Vakti gelmeden bir namazı kılmak caiz değildir.

6. Niyet: Hangi namazı kıldığını bilmek ve kalbinde hatırlamaktır. Niyetin dil ile söylenmesi sünnettir.

Namazın Rukünleri:

1. İftitah tekbiri: Namaza başlarken tekbir almak demektir.

2. Kıyam: Namazda ayakta durmak demektir.

3. Kıraat: Namazda ayakta iken biraz Kur'an okumaktır.

4. Rükû: Namazda eller diz kapağına erişecek kadar eğilmektir.

5. Sücûd: Rükû'dan sonra ayaklar, dizler ve ellerle beraber alnı yere koymaktır.

6. Kade-i ahîre: Namazın sonunda "Ettehiyyâtü" okuyacak kadar oturmak demektir.

NAMAZIN VACİPLERİ

1. Namaza "Allâhu Ekber" sözü ile başlamak.

2. Farz namazların ilk iki rekâtında, nafile namazların her rekâtında Fatiha suresini okumak.

3. Farz namazlarının ilk iki rekâtında, vitir ve nafile namazların her rekâtında Fatihadan sonra sure veya ayet okumak.

4. Fatihayı sureden önce okumak.

5. Secdede alın ile beraber burnu da yere koymak.

6. Üç ve dört rekâtlı namazların ikinci rekâtında oturmak (Buna kade-i ûlâ=birinci oturuş denir.)

7. Namazlardaki birinci oturuş ile son oturuşlarda ettehiyyatü'yü okumak.

8. Cemaatle kılındığı zaman sabah, cuma, bayram, teravih ve vitir namazlarının her rekâtında, akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rekâtında imamın Fatiha ve sureyi açıktan, öğle ve ikindi namazlarında ise, gizlice okuması.

9. İmama uyan cemaatin Fatiha ve sureyi okumayıp susması.

10. Vitir namazında kunut tekbiri almak ve kunut dualarını okumak.

11. Bayram namazlarında alınan ilave tekbirler.

12. Ta'dili erkan, yani ayakta iken dosdoğru, rükûda dümdüz olmak (Kadınlar biraz meyilli dururlar). Rükûdan kalkınca iyice doğrulmak, iki secde arasında tam oturmak.

13. Namazın sonunda sağa ve sola selam vermek.

14. Namazda yanılma olursa sehiv secdesi yapmak.

(Namazda, farz veya vacip olan şeylerden birinin geciktirilerek yapılması yahut vaciplerden birinin unutularak terkedilmesi hâlinde sehiv secdesi yapmak gerekir. Vacip, bile bile yapılmazsa namazın yeniden kılınması lazımdır.)

NAMAZIN SÜNNETLERİ

1. Her namazın başlama tekbirinde, vitir namazının kunut tekbirinde ve bayram namazlarının ilave tekbirlerinde elleri kaldırmak. (Erkekler, ellerini başparmağı kulak yumuşağına gelecek şekilde; Kadınlar, parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini kaldırırlar.)

2. Beş vakit namaz ile cuma namazı için ezan okumak ve ikamet getirmek. (Kadınlar için ezan ve ikamet sünnet değildir.)

Ezanı dinlemek müstehapdır. Ezanı işiten kimse müezzinin okuduğu cümleleri aynen tekrar eder. Ancak; *"Hayye ale's-Salâh"* ve "*Hayye ale'l-Felâh*" okunurken: *"Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azim*' der.

Ezan bitince peygamberimize salat ve selam getirildikten sonra şu dua okunur:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ اٰتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا اَلَّذِي وَعَدْتَهُ

Okunuşu: "Allâhümme Rabbe hazihi'd-da'veti-t-tammeti ves'-Salatil-kaimeti âti Muhammeden el-vesilete ve-l-fazilete ve-b'ashü makamen mahmuden ellezi vaadteh."

Anlamı: "Ey eksiksiz davetin (Ezanın) ve kılınmak üzere olan namazın Rabbi olan Allah! Muhammed (s.a.s.)'e vesile ve fazileti (cennette yüksek dereceyi) ihsan eyle ve kendisine vadettiğin Makamı Mahmuda (en büyük şefaat makamına) onu ulaştır."

Peygaber Efendimiz: "Ezan sonunda kim bu duayı okursa kıyamet gününde o kimse şefaatime hak kazanır."[6] buyurmuştur.

Ezan

Allâhü ekber-Allâhü ekber
Allâhü ekber-Allâhü ekber

Eşhedü enlâ ilâhe illallah
Eşhedü enlâ ilâhe illallah

---
[6] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 371.

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah
Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

Hayye ale's-salâh, Hayye ale's-salâh
Hayye ale'l-felâh, Hayye ale'l-felâh

Essalâtü hayrun minennevm [7]
Essalâtü hayrun minennevm

Allâhü ekber, Allâhü ekber
Lâ ilâhe illellah

İkamet

Allâhü ekber-Allâhü ekber
Allâhü ekber-Allâhü ekber

Eşhedü enlâ ilâhe illallah
Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah
Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

Hayye ale's-salâh, Hayye ale's-salâh
Hayye ale'l-felâh, Hayye ale'l-felâh

Kad Kameti's-salâh
Kad Kameti's-salâh

Allâhü ekber, Allâhü ekber
Lâ ilâhe illalllah

3. Sübhaneke okumak.

4. İlk rekâtta Sübhanekeden sonra Eûzu-besmele. diğer rekâtlarda Fatihadan önce besmele okumak.

5. Sübhaneke, Eûzü ve besmeleyi gizlice okumak.

---

[7] Bu kısım sadece sabah ezanında okunur.

6. Fatiha okununca hem imamın, hem de cemaatin gizlice Âmin demesi.

7. İftitah tekbirinden başka namaz içindeki bütün tekbirler.

8. Rükû'dan kalkarken "*Semiallahu limen hamideh*", bunun arkasından da "*Rabbenâ leke'l-hamd*" demek.

9. Rükû'da üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim*" ve secdelerin her birinde üçer kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" demek.

10. Kıyamda iken ayakların arası dört parmak kadar açık olmak.

11. Rükû'da dizlerini elleri ile tutmak ve tutarken ellerin parmakları açık olmak. (Kadınlar parmaklarını açmaz ve dizlerini tutmazlar, sadece ellerini dizleri üzerine koyarlar.)

12. Rükû'da dizlerini ve dirseklerini düz tutup bükmeden arkasını dümdüz yapmak. (Kadınlar ise dizlerini bükük ve arkalarını biraz yukarıya meyilli bulundururlar.)

13. Secdeye varırken yere önce dizlerini, sonra ellerini, daha sonra yüzünü koymak; secdeden kalkarken önce yüzünü, sonra ellerini, daha sonra dizleri üzerine ellerini koyarak dizlerini yerden kaldırmak.

14. Oturuşlarda elleri uylukları üzerine koymak.

15. Otururken sol ayağını yere yayıp üstüne oturmak ve sağ ayağını dikerek parmaklarını kıbleye karşı getirmek. (Kadınlar ayaklarını sağ tarafa yatık olarak çıkarıp kalça üzerine otururlar.)

16. Son oturuşta "*Ettehiyyâtü*"den sonra "*Allâhümme Salli ve Allâhümme Bârik* ile dua okumak (Rabbena âtina... duası)

17. Selam verirken başını evvela sağa, sonra sola çevirmek

18. Selamda "*Esselâmü aleyküm ve rahmetüllah*" demek.

Namazın Edepleri:

a) Namazda ayakta iken secde edeceği yere,

b) Rükûda ayaklarının üzerine,

c) Otururken kucağına,

d) Secdede burnun iki kenarına,

e) Selam verirken omuzlara bakmak.

NAMAZI BOZAN ŞEYLER

1. Namazda konuşmak.

2. Birşey yemek veya içmek.

3. Kendi işiteceği kadar gülmek (yanındakilerin işiteceği kadar gülerse abdesti de bozulur.)

4. Birine selam vermek veya verilen selamı almak.

5. Göğsünü kıbleden çevirmek.

6. Dünyaya ait bir şeyden veya bir ağrıdan dolayı ağlamak "ah" demek. (Allah korkusundan dolayı ağlamak namazı bozmaz)

7. Öksürüğü yok iken öksürmeye çalışmak. (Elde olmayarak normal gelen öksürük namazı bozmaz.)

8. Namazda bir iş yapmaya çalışmak.

9. Bir şeye üflemek.

10. Kur'an'ı, manası bozulacak şekilde yanlış okumak.

11. Ayeti mushafın yüzünden okumak.

12. Namazda abdesti bozulmak.

13. Teyemmüm eden kimsenin namazda suyu görmesi, mesh müddetinin namazda bitmesi

14. Sabah namazını kılarken güneşin doğması.

15. Kadınlarla erkeklerin arada bir perde olmadan yanyana bir safta cemaatle kılması.

16. Namazda örtünmesi gereken yerlerin açılması ve bu açılmanın bir rükûn yapacak kadar süre devam etmesi.

NAMAZIN MEKRUHLARI

1. Namazda beden veya elbisesi ile oynamak, parmak çıtlatmak, parmaklarını birbirine geçirmek, ellerini böğrüne koymak.

2. Esnemek, gerinmek.

3. Gözleri yummak, sağa-sola ve yukarıya bakmak. (Bakarken göğsünü kıbleden çevirirse namaz bozulur.)

4. Kolları sıvanmış olarak namaza durmak. (Kadınlar kollarını sıvamış olarak kılarsa namaz bozulur.)

5. Özürsüz olarak namazda bağdaş kurmak, çömelmek, dizlerini dikerek oturmak.

6. İnsan yüzüne veya kor halinde yanan ateşe karşı namaz kılmak. (Kandil, mum ve lambaya karşı mekruh olmaz.)

7. Yüzündeki ter ve tozları silmek, kaşınmak, secde yerindeki taşları düzeltmek. (Bunları bir rahatsızlıktan dolayı yaparsa mekruh olmaz.)

8. Rükûda veya secdede tesbihleri terketmek yahut üçten az okumak.

9. Namaz kılanın önünde, üstünde, sağ veya sol tarafında canlı resmi bulunmak veya canlı resmi olan bir şeyin üzerine secde etmek. (Manzara ve ağaç gibi cansız resimlerin sakıncası yoktur.)

10. Namazda bir şeye dayanmak.

11. Secdede yalnız alnını yere koyup burnunu koymamak.

12. Secdeye varırken ellerini dizlerinden önce yere koymak, secdeden kalkarken dizlerini ellerinden önce kaldırmak. (Hastalık sebebiyle böyle yaparsa mekruh olmaz.)

13. Yol üzerinde, pis olan yerlerde, mezar üstünde, pisliğe yakın yerde, sahibinin rızası olmadıkça bir başkasının yerinde kılmak.

14. İkinci rekâtta, birinci rekâtta okuduğu sure veya ayetten daha uzun sure veya ayet okumak.

15. Ezbere bildiği başka sure varken iki rekâtta da aynı sureyi okumak.

16. İkinci rekâtta, birinci rekâtta okuduğu sure veya ayetten önceki sure veya ayeti okumak.

Zammı sure okunurken baştan sona (yukarıdan aşağıya) doğru gidilir. Mesela; Birinci rekâtta Fatihadan sonra *"Elemtere"yi,* ikinci rekâtta *"Li ilâfi'yi* okursa bu doğrudur. Fakat birinci rekâtta *"Liilâfi"*yi ikinci rekâtta, "*Elemteri"*yi okursa bu tersine okuyuş mekruhtur.

17. Birinci rekâtta bir sureyi okuyup ikinci rekâtta arada bir sure atlayarak öbür sureyi okumak.

Şöyle ki: Birinci rekâtta *"Elemtere"*yi okursa, ikinci rekâtta *"Liilâfi"yi* okuması gerekirken bunu atlayıp *"Ereeytellezî"*yi okumak mekruhtur. Ancak iki veya daha fazla sure atlarsa mekruh olmaz.

18. Namaz kılarken palto veya ceketini giymeyerek omuzuna almak.

19. Camide ön safta açık yer varken arkada namaza durmak.

BEŞ VAKİT NAMAZIN KILINIŞI

Namazın tam ve dinî hükümlere uygun bir namaz olabilmesi için farzları, vacipleri ve sünnetleri yerli yerinde yapmak, namazı bozan ve namazda mekruh olan şeylerden dikkatle sakınmak gerekir.

SABAH NAMAZI

İkisi sünnet, ikisi de farz olmak üzere dört rekâttır. Önce sünneti, sonra da farzı kılınır.

Sabah Namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. Ayakların arası dört parmak açıklıkta ve parmak uçları kıbleye doğru gelecek şekilde ayakta kıbleye dönülür.

Niyet:

2. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetini kılmaya"* diye niyet edilir.

İftitah Tekbiri:

3. *"Allâhü ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınır.

(Erkekler tekbir alırken; ellerin içi kıbleye karşı ve parmaklar normal açıklıkta bulunur. Başparmaklar, kulak yumuşağı hizasına gelecek şekilde eller yukarıya kaldırılır.)

(Kadınlar tekbir alırken; ellerin içi kıbleye karşı, parmaklar normal açıklıkta ve parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini yukarıya kaldırırlar.)

Kıyam:

4. Tekbirden sonra eller bağlanır. Ayakta iken secde edilecek yere bakılır.

(Erkekler; sağ elin avucu, sol elin üzerinde ve sağ elin baş ve küçük parmakları sol elin bileğini kavramış olarak ellerini göbek altında bağlarlar.)

(Kadınlar; sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde ellerini göğüs üstüne koyarlar. Erkeklerde olduğu gibi sağ elin parmakları ile sol elin bileğini kavramazlar.)

Kıraat:

5. Ayakta sırasıyla; a) Sübhaneke, b) Eûzü-Besmele, c) Fatiha suresi, d) Kur'an'dan bir sure okunur.[8]

Rükû:

6. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve burada üç defa *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir. Rükûda iken ayakların üzerine bakılır.

---

[8] Namazda okunan dualar ve bazı sureler kitabın sonuna konulmuştur.

(Erkekler, Rükûda, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutup sırtını dümdüz yaparlar. Dizlerini ve dirseklerini dik tutarlar)

(Kadınlar, Rükûda, sırtlarını biraz meyilli tuturak erkeklerden daha az eğilirler. Ellerini (parmaklarını açmayarak) dizleri üzerine koyarlar ve dizlerini biraz bükük bulundururlar.)

Rükûdan Kalkış:

7. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rebbenâ leke'l-hamd"* denilir.

Secde:

8. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır. Secdeye inerken önce dizler, sonra eller, daha sonra da alın ve burun yere konur. Secdede baş iki elin arasında ve hizasında bulunur. Secdede iken ayaklar kaldırılmaz. Secdede burun kenarlarına bakılır. Burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

(Erkekler; secdede dirseklerini yanlarından uzak, kollarını yerden kalkık bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.)

(Kadınlar; secdede kollarını yanlarına bitişik hâlde bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.)

İki Secde Arası Oturuş:

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek başını secdeden kaldırıp diz üstü oturulur. Otururken, parmaklar dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır. Burada *"Sübhânellâh"* diyecek kadar kısa bir an oturulur.

(Erkekler; sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak, parmakları kıbleye yönelmiş durumda dik tutulur.)

(Kadınlar; ayaklarını yatık olarak sağ tarafına çıkarır ve öylece otururlar.)

10. *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

11. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Secdeden kalkarken; önce baş, sonra eller, daha sonra eller dizler üzerine konularak, dizler yerden kaldırılır.

İftitah tekbirinden itibaren buraya kadar yapılanlara "bir rekât" denir.

İkinci rekât:

1. Ayakta sırasıyla; a) Besmele, b) Fatiha suresi, c) Kur'an'dan bir sure okunur.

2. Birinci rekâtte olduğu gibi *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek ayağa kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır. Burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp dizler üzerine oturulur. Burada *"Sübhânellâh"* diyecek kadar kısa bir an oturulur.

6. Sonra *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

Ka'de-i Ahîre (Namaz'ın Sonunda Oturuş):

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkıp oturulur. Otururken, el parmakları dizler hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır.

(Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kıbleye yönelmiş durumda dik tutulur.)

(Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafa çıkarır ve öylece otururlar.)

8. Oturuşta sırasıyla; a) Ettehiyyâtü, b) Allâhümme salli, c) Allâhümme barik, d) Rabbenâ âtinâ.. duaları okunur.)

Sağ tarafa selam verilişi:

9. Önce başını sağa çevirerek *"Esselâmü aleyküm verahmetûllah"* denir. Selam verirken omuzlara bakılır.

Sol tarafa selam verilişi:

10. Sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetûllah"* denilir. Böylece iki rekât namaz tamamlanmış olur.

Sabah Namazının Farzının Kılınışı:

Sabah namazının farzı da sabahın iki rekât sünneti gibi kılınır. Ancak sünnetten farkı; farza niyet edilmesi ve erkeklerin ikamet getirmesidir.

Sabah namazının farzına şöyle niyet edilir:

"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya"[9]

ÖĞLE NAMAZI

Öğle namazı, dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rekâttır.

Öğle Namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının sünnetini kılmaya"* diye niyet edilir.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.
3. Ayakta sırasıyla; Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
4. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
5. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.
6. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âla"* söylenir.
7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
8. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
9. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.
4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

---

[9] Sabah namazının farzının resimlerle kılınışı kitabın sonundadır. Oraya bakınız.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhane Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek oturulur ve *"Ettehiyyâtü"* okunur. (Buna birinci oturuş denir)

8. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (üçüncü rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Üçüncü Rekât:

1. Sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim'"*denilir.

3. *"Semiallahü limen hamideh"* diyerek rükû'dan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âla"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (dördüncü rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* denilerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbena leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve üç kere "*Sübhâne "Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. *Yine "Allâhü Ekber"* denilerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek oturulur.

8. Otururken sırasıyla: *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ve Rebbenâ âtina...* duaları okunur.

9. Önce başını sağa çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh"* denir. Sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh"* denir.

Öğle Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. İkamet getirilir. (Erkekler için)

2. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının farzını kılmaya"* diye niyet edilir.

3. *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.

4. Sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

6. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek ayağa kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

8. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

9. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

10. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Besmele Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallahü limen hamideh"* diyerek rükû'dan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* denilerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âla"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek oturulur.

8. Oturuşta, *"Ettehiyyâtü"* okunur.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (üçüncü rekâta) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rekât:

1. Ayakta: Besmele ile Fatiha okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim'"*denilir.

3. *"Semiallahü limen hamideh"* diyerek rükû'dan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âla"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (dördüncü rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rekât:

1. Ayakta: Besmele ile Fatiha okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. *Yine "Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* denilerek kalkılıp oturulur.

8. Bu oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ve Rebbenâ âtina,...* duaları okunur.

9. Önce başını sağa çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh"* denilir. Sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh"* denilir.

Böylece öğlenin farzı bitmiş olur.

Bundan sonra: "Allâhümme entesselâmü ve minkesselâm. Tebârekte yazel'celâli vel'ikram" denilir ve son iki rekât sünnet kılınır.

Öğlenin Son Sünnetinin Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının son sünnetini kılmaya" diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen sabah namazının iki rekât sünneti gibi kılınır.

İKİNDİ NAMAZI

İkindi namazı, dördü sünnet, dördü de farz olmak üzere sekiz rekâttır.

İkindi namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikindi namazının sünnetini kılmaya"* diye niyet edilir.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınır ve eller bağlanır.
3. Ayakta sırasıyla; Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
4. "*Allâhü Ekber*" diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
5. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.
6. "*Allâhü Ekber*" diyerek secdeye varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* söylenir.
7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
8. *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
9. *"Allâhü Ekber*" diyerek ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
2. *"Allâhü Ekber*" diyerek rükûa gidilir ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
3. *"Semiallahü limen hamideh*" diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd*" denilir.
4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve burada üç kere*"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* söylenir.
5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
7. *"Allâhü Ekber"* diyerek kalkıp oturulur.
8. Oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik* okunur.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (üçüncü re'ata) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
3. *"Semiallahü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.
4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
6. *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
7. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (dördüncü rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rekât:

1. Ayakta: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
3. *"Semiallahü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.
4. *"Allahü ekber"* diyerek secdeye varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
6. *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.
7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
8. Bu oturuşta sırasıyla; *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina...* duaları okunur.
9. Önce başını sağa çevirerek: *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullah"* denir. Sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullah"* denir.

Öğle namazının dört rekât ilk sünneti ile ikindi namazının dört rekât sünneti arasındaki fark:

Öğlenin ilk sünneti, *"Sünnet-i Müekkede"*dir. Bunun ikinci

rekâtındaki oturuşta sadece Ettehiyyâtü okunur ve üçüncü rekâta kalkılınca Besmele ile Fatiha ve bir sure okunur.

İkindinin sünneti *"Sünnet-i Gayr-i Müekkede"*dir. Bunun ikinci rekâtındaki oturuşta, Ettehiyyâtü, Allâhümme salli ve Allâhümme barik okunur, üçüncü rekâte kalkınca önce sübhaneke okunur, sonra Eûzü-Besmele ile Fatiha ve sure okunur.

İkindi Namazının Farzının Kılınışı:

1. İkamet getirilir. (Erkekler için)

2. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikindi namazının farzını kılmaya"* diye niyet edilir.

İkindi namazının farzı aynen öğlenin dört rekât farzı gibi kılınır. Aradaki fark sadece niyetin değişik olmasıdır.

AKŞAM NAMAZI

Akşam namazı üçü farz, ikisi sünnet olmak üzere beş rekâttir. Önce farzı kılınır.

Akşam Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. İkamet getirilir. (Erkekler için)

2. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü akşam namazının farzını kılmaya"* diye niyet edilir.

3. *"Allâhü ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.

4. Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

6. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

8. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

9. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

10. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rekât:

1. Ayakta: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8. Oturuşta, *"Ettehiyyâtü"* okunur.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (üçüncü rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

Üçüncü Rekât:

1. Ayakta: Besmele ile Fatiha okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-'âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek kalkılıp oturulur.

8. Bu oturuşta: *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ve Rabbenâ âtina...* duaları okunur.

9. Önce başını sağa çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullah"* denir. Sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullah"* denir.

Akşam Namazının Sünnetinin Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü akşam namazının sünnetini kılmaya" diye niyet edilir. Akşam namazının sünneti de tıpkı sabah namazının iki rekât sünneti gibi kılınır.

YATSI NAMAZI

Yatsı namazı dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rekâttır.

Yatsı Namazının İlk Sünnetinin Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının sünnetini kılmaya" diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen ikindinin sünneti gibi kılınır. Her ikisi de sünnet-i gayri müekkededir. Aralarındaki fark sadece niyetlerin değişik olmasıdır.

Yatsı Namazının Farzının Kılınışı:

1. İkamet getirilir. (Erkekler için)
2. *"Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının farzını kılmaya"* diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen öğlenin farzı gibi kılınır.

Yatsı Namazının Son Sünnetinin Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının son sünnetini kılmaya" diye niyet edilir.

Niyetten sonrası sabah namazının sünneti gibi kılınır.

VİTİR NAMAZININ KILINIŞI

Yatsı namazından sonra kılınan üç rekâtlı vitir namazında diğer namazlara göre bir değişiklik vardır. O da, üçüncü rekâtta Fatiha ve sure okunduktan sonra hemen rükûa gidilmez. *"Allâhü Ekber"* denilerek eller yukarı kaldırılıp tekrar bağlanır ve Kunut duaları okunur. Bundan sonra rükûa varılır.

Bu açıklamadan sonra vitir namazının nasıl kılındığını görelim:

Birinci Rekât:

1. *"Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin vitir namazını kılmaya"* diye niyet edilir.
2. *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınır ve eller bağlanır.
3. Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.
4. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.
5. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek ayağa kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

6. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye gidilir, üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden ayağa (ikinci rekâta) kalkılıp eller bağlanır.

İkinci Rekât:

1. Ayakta sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denir.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6. Yine *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek oturulur.

8. Bu oturuşta, *"Ettehiyyâtü"* okunur.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa (üçüncü rekâta) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rekât:

1. Ayakta: Besmele, Fatiha ve bir sure okunur.

2. *"Allâhü Ekber"* diyerek eller yukarıya kaldırılır ve tekrar bağlanır.

3. Kunut duaları okunur. Kunut dualarını bilmeyen, onların yerine: *"Rabbenâ âtinâ fiddünya haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azabennâr"*ı okur.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

5. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek rükûdan ayağa kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

6. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"*denilir.

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8. *Yine "Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"*denilir.

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

10. Bu oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina..* duaları okunur.

11. Önce başını sağa çevirerek "*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*" denir, sonra başını sola çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*" denir.

NAMAZ KILINDIKTAN SONRA NELER OKUNUR?

Farz namazlarında selam verdikten sonra:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ

"Allâhümme entesselâmü ve minkesselâm, tebârekte ya zelcelâli vel'ikrâm" denilir.

Farzdan sonra sünnet namazı yoksa, (Sabah ve ikindi namazları gibi.):

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

"Allâhüme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlâ âli seyyidinâ Muhammed" diyerek peygamberimize salat ve selam getirilir. Farzdan sonra sünnet namazı varsa, (Öğle, akşam ve yatsı namazları gibi.) salat ve selam sünnet kılındıktan sonra getirilir.

Salat ve selamdan sonra:

سُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ وَلَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

"Sübhânellâhi vel'hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illellâhü vellâhü ekber ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil'aliyyil'azim" denilir.

Bundan sonra: Eûzü-Besmele ile "Ayete'l-Kürsî" okunur.

Ayete'l Kürsî:

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذ۪ي يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ اِلَّا بِاِذْنِه۪ۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُح۪يطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِه۪ٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُ۫دُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظ۪يمُ

Okunuşu:

"Allâhu lâ ilâhe illâ huve'l-hayyü'l-Kayyûm. Lâ te'huzühû sinetün ve lâ nevm. Lehû mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard. Men zellezî yeşfau indehu illâ biiznih. Ya'lemu mâ beyne eydîhim ve mâ halfehum. Ve lâ yuhîtûne bişey-in min ilmihî illâ bimâ şâe. Vesia kürsiyyuhü's-semâvâti ve'l-ard. Ve lâ yeûdühû hifzuhumâ. Ve hüve'l-aliyyü'l-azim."

Manası:

"Allah; O'ndan başka ilah yoktur; diridir; kendi zatıyle kaimdir. O'nu ne bir uyuklama ve ne de bir uyku tutar. Göklerde ve yerlerde ne varsa hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan, O'nun yanında kim şefaat edebilir? Onların önünde ve arkasında olan herşeyi bilir. O'nun ilminden, kendisinin dilediği dışında hiçbir şeyi kavrayamazlar. O'nun Kürsi'si gökleri ve yeri kaplamıştır; onların gözetimi O'na asla ağır gelmez. O, çok yüce ve çok büyüktür."

Sonra sırasıyla:

33 kere,	سُبْحَانَ اللّٰهِ	"Sübhânallâh"
33 kere,	اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ	"Elhamdü lillâh"
33 kere,	اَللّٰهُ اَكْبَرُ	"Allâhu Ekber"

denilir.

Bunların peşinden:

لَٓا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَر۪يكَ لَهُ،

لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ

"Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh, lehül'mülkü ve lehül'hamdü ve huve âlâ kulli şey'in kadir." denilir ve eller göğüs hizasına kaldırılarak dua edilir.

Peygamberimizin tavsiye ettiği ve anlamını buraya aldığımız şu dua okunur:

"Âlemlerin Rabbı Allah'a hamdolsun. Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'e, ona uyanlara ve onun ashabına salat ve selam olsun.

Allahım! Tahammül edemeyeceğimiz güçlüklerden, dünya ve ahiret işlerimizde darlıktan, üzüntü verecek mukadderattan, düşmanları sevindirecek kederden sana sığınırız.

Allahım! Günahlarımızı bağışla ve bizi esirge, bizden razı ol, ibadetlerimizi kabul et, bizi cennete koy, cehenem ateşinden kurtar, dünya ve ahirete ait bütün işlerimizi düzelt. Seni anmak, sana şükretmek ve iyi ibadet yapmak için bize yardım et Allahım!...

Allahım! Bütün işlerde sonumuzu güzel eyle ve bizi dünyanın üzüntülerinden, ahiretin azabından koru...

Allahım! Rahmetine sebep olacak, bağışlamana götürecek şeyleri ve bütün günahlardan uzak kalmayı, iyiliklerin hepsini elde etmeyi ve nihayet cennete girmeyi ve cehennemden kurtulmayı senden istiyoruz.

Allahım! Hiçbir günahımızı bırakma hepsini bağışla, hiçbir üzüntümüzü bırakma, bizi sevindir, bize bütün borçlarımızı ödeyecek güç ve kuvvet ver, dünya ve ahirete ait senin razı olduğun her ihtiyacımızı karşıla. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Allahım! Bize dünyada iyilik ve güzelik, ahirette de iyilik ve güzellik ver ve bizi rahmetin le bağışla, cehennem azabından koru. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Ey Rabbımız! Beni, anamı, babamı ve bütün müminleri hesap görüleceği gün rahmetinle bağışla. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Selam bütün peygamberlerin üzerine, hamd yalnız âlemlerin Rabbi Allah'adır."

Duayı:

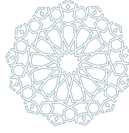
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ج وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ج
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Sübhane rabbike rabbil'izzeti ammâ yesıfûn. Ve selamün alel'murselîn. Vel'hamdü lillâhi rabbil'âlemin." ayeti ile bitirir ve ellerini yüzüne sürer.

SORULAR:

1. Namazın önemini anlatınız?
2. Namaz kimlere farzdır?
3. Namaz vakitlerni ve namaz kılınmayan vakitleri sayınız?
4. Namazlar kaç çeşittir?
5. Namazın farzları kaçtır, namazın dışındaki farzları anlatınız?
6. Namazın içindeki farzları anlatınız?
7. Namazın vacipleri ve sünnetleri nelerdir?
8. Namazı bozan şeyler nelerdir?
9. Namazda mekruh olan şeyler nelerdir?
10. Dört rekât farz ile dört rekât sünnetin kılınışı arasında ne fark vardır?
11. Müekked sünnet ile Gayri Müekked sünnet'in kılınışı arasında ne fark vardır?
12. Vitir namazında diğer namazlardan farklı olarak ne okunur?
13. Namaz kılındıktan sonra neler okunur?

ÜNİTE V
NAMAZ (II)

Konular:

- Sehiv Secdesi
- Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti
- Cami ve Cemaat Adabı, Namazın Cemaatle Kılınışı
- Cuma Günü ve Cuma Namazı, Cuma Namazının Kılınışı
- Bayram Namazları
- Teşrik Tekbirleri
- Teravih Namazı
- Oturarak ve İma ile Namaz Kılmak
- Yolcu Namazı
- Geçmiş Namazların Kazası
- Tilavet Secdesi
- Cenaze Namazı

SEHİV SECDESİ

Sehiv Secdesini Gerektiren Hâller:

Namaz İçinde:

a) Farzlardan birini unutarak geciktirmek.

b) Vaciplerden birini unutarak geciktirmek veya unutarak yapmamak.

Bu noksanlığı gidermek için namazın sonunda sehiv secdesi yap-

mak vaciptir. Farzlardan birinin unutularak veya bile bile yapılmaması hâlinde namaz bozulacağı için sehiv secdesi ile tamamlanamaz, namazın yeniden kılınması gerekir. Vaciplerden herhangi birinin bilerek terkedilmesi durumunda sehiv secdesi gerekmez, namazın yeniden kılınması lazımdır.

Sehiv Secdesi Ne Zaman ve Nasıl Yapılır?

Namazda farzlardan veya vaciplerden biri unutularak geciktirilir, yahut vaciplerden biri terk edilirse, namazın son oturuşunda yalnız Ettehiyatü okunarak sağ tarafa selam verdikten sonra:

"Allâhü Ekber" diyerek secdeye varılır. Burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir. Sonra *"Allâhü Ekber"* denilerek kalkılıp oturulur, tekrar *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* söylenir ve *"Allahü ekber"* diyerek kalkılıp oturulur.

Bu oturuşta, *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ve Rabbenâ âtinâ...*" duaları okunarak önce sağa, sonra sola selam verilir. Buna sehiv secdesi denir.

CEMAATLE NAMAZ KILMANIN FAZİLETİ

Dinimiz cemaatle namaz kılmaya büyük önem vermiştir. Cemaatle namaz kılan Müslümanlar birbirleri ile yakından tanışır. Bilmeyenler bilgili olanlardan yararlanır, iyi alışkanlıklar kazanır, zamanla kötü alışkanlıklardan vazgeçer.

Cemaate devam etmekle Müslümanlar arasında karşılıklı sevgi meydana gelir, kardeşlik ve dayanışma duyguları kuvvetlenir. Melekler gibi Allah'ın huzurunda saf tutarak namaz kılan müminler tek başına namaz kılanlardan daha çok sevap kazanır.

Bu konuda Sevgili Peygamberimiz şu müjdeleri veriyor:

"Cemaatle kılınan namazın sevabı, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha fazladır."

"Yatsı namazını cemaatle kılan bir kimse, gece yarısına kadar namaz kılmış gibi olur. Sabah namazını cemaatle kılan bir kimse bütün gece namaz kılmış gibi olur"

"Bir kimse evinde güzelce temizlenir de Allah'ın farzlarından bi-

rini ödemek için mescitlerden birine giderse, attığı adımlardan biri günahlarını siler, diğeri de onun derecesini yükseltir."[1]

Farz namazlar tek başına da kılınır. Ancak cemaatle kılınması sünnet-i müekkededir. Camiye devam etmenin manevi kazancı çok, toplumun birliğini sağlamada rolü büyüktür.

Sünnet ve nafile olan namazlar cemaatle kılınmaz. Ancak teravih namazı sünnet olduğu hâlde hem tek başına, hem de cemaatle kılınır. Vacip olan vitir namazı sadece ramazan ayında cemaatle kılınır. Cuma ve bayram namazları cemaatle kılınır, tek başına kılınmazlar.

CAMİ VE CEMAAT ADABI

Camiler, Müslümanların Allah'a ibadet ettikleri yerlerdir. Yeryüzünün en şerefli yerleri olan camilere *"Allah'ın evi"* denilmektedir. Camiye ibadet için giden mümin Allah'ın ziyaretçisi ve misafiri durumundadır. Ev sahibi, evine gelen misafirlerine ikramda bulunduğu gibi camiye giden müminlere de Yüce Allah büyük mükâfat verecektir.

Peygamber Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur: "*Evinde güzelce abdest alıp camiye giden kimse Allah'ın ziyaretçisidir. Ziyaret edene Allah ikramda bulunacaktır.*"[2]

Camilere saygı göstermek her Müslümanın vazifesidir. Bu vazifeler kısaca şunlardır:

1. Camiye abdestli olarak, temiz elbise ve düzgün kıyafetle girilmelidir.

2. Camiye, önce sağ ayağını atarak girmeli ve girerken Peygamberimize salevat-ı şerife okunmalıdır.

3. Camiden çıkarken önce sol ayağını dışarı atmalıdır.

4. Ayakları ve çorapları kirli olarak camideki halı ve kilimlere basmamalıdır.

5. Bir özürü yoksa camide ayaklarını uzatarak oturmamalı, bağırıp çağırmak, gürültü etmek ve dünyaya ait şeyleri konuşmak gibi saygısız davranışlardan sakınmalıdır.

6. Soğan, sarmısak yiyerek ağzının kokusu ile camiye gidip cema-

---

[1] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1, s. 260 vd.
[2] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1, s. 214

ati rahatsız etmek, geğirmek ve yanındakileri iğrendirecek davranışlarda bulunmaktan kaçınmalıdır.

Camide Kur'an okunuyor veya va'z yapılıyorsa dikkat ve saygı ile dinlemeli, camiye geç gelenler boş bulduğu yerde oturmalı, ön saflara geçmek için cemaati rahatsız etmemelidir.

Camiyi Tanıyalım:

Camiler Müslüman toplumun ayrılmaz parçası, İslam ülkesinin simgesidir. Türk Milleti tarih boyunca cami yapımına büyük önem vermiş, bugün bile seviyelerine ulaşılamayan dahi mimarlar yetiştirmiş ve dünyada emsali görülmeyen şaheser camiler meydana getirmiştir.

Cami: Müslümanların topluca ibadet ettikleri yere cami denir.

Mescit: Namaz kılınan yer anlamındadır. Ülkemizde küçük camilere mescit denir. Bazı büyük camilere de mescit denilmektedir. Mescid-i Nebi gibi.

Küçük mescitlerde genellikle vakit namazları kılınır, cuma ve bayram namazları kılınmaz.

Caminin Bölümleri:

Mihrab: Camilerde kıble yönünde bulunan ve imamın namaz kıldırırken durduğu girintili bölüm.

Minber: Camilerde imamın cuma ve bayram hutbelerini okuduğu yüksekçe merdivenli yer.

Kürsü: Camilerde vaaz verilen yüksekçe oturma yeri

Minare: Camilerin bitişiğinde ezan okumak için yapılan kule şeklinde yüksek yapı.

Şerefe: Minarelerde çepeçevre ve çıkıntılı olarak yapılan ezan okuma yeri. Buraya minarenin içindeki basamaklarla çıkılır. Minarelerde genellikle bir şerefe bulunur. Birden fazla şerefeli minareler de vardır.

Alem: Minarenin tepesine yerleştirilen hilal (ay) şeklindeki tepelik.

NAMAZIN CEMAATLE KILINIŞI

Namazın Birinci Rekâtında İmama Uyanların Durumu:

İmamın peşinde cemaatle namaz kılan kimse hem kılınacak namaza, hem de imama uymaya niyet eder. Örnek olarak öğle namazının farzının nasıl kılınacağını görelim:

1. Şöyle niyet eder: *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının farzını kılmaya, uydum imama"*

Cemaatle kılınan bütün namazlarda imama uyan kimse niyetin sonuna "*uydum imama*" cümlesini ilave eder.

2. İmam tekbir alınca cemaat da hemen onun peşinden tekbir alarak ellerini bağlar ve gizlice *"Sübhaneke"*yi okuyup susar. Cemaat bundan başka rekâtların hiç birinde ayakta bir şey okumaz. Sadece İmam Fatihayı bitirince gizlice âmin der.

3. Rükûa varınca cemaat burada, üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* der. İmam,*"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek ayağa kalkınca cemaat ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* der.

Secdelerde de üçer kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" söyler.

4. Oturuşlarda imamla birlikte cemaat da *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik, Rabbenâ âtina ve Rabbenağfirlî"* dualarını okur ve yine imamla beraber selam verir.

İmamın peşinde cemaatle namaz kılan kimse, tekbir alırken, rükûa varırken, rükûdan ayağa kalkarken, secdeye giderken, secdeden kalkarken ve selam verirken imamı takibedecek, ondan öne geçmeyecektir.

Bir rekâtın rükûunda yani imam rükûdan henüz doğrulmadan niyet edip tekbir alan ve rükûda imama uymuş olan kimse o rekâta yetişmiş sayılır.

İkinci Rekâtta İmama Uyanların durumu:

Birinci rekâtın rükûna yetişemeyen kimse, yetiştiği yerde niyet ederek tekbir alır ve imama uyar, imamla beraber namaza devam eder. Son oturuşta "Ettehiyyâtü"yü okuyup imamın selam vermesini bekler. İmam sağ tarafa selam verince kendisi yetişemediği rekâtı tek başına kılmak üzere selam vermeden *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa kalkar, sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sure okur. Ondan sonra rükû ve secdeleri yaparak oturur. "*Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ile Rabbenâ âtina....*" duasını okur. Önce sağa, sonra sola selam vererek namazı bitirir.

Üçüncü Rekâtta İmama Uyanların Durumu:

Dört rekâtlı bir namazın üçüncü rekâtında imama uyan kimse, son oturuşta *"Ettehiyyâtü"*yü okuyup imamın selam vermesini bek-

ler. İmam sağ tarafa selam verince kendisi selam vermeyerek *"Allâhü Ekber"* deyip ayağa kalkar ve yetişemediği iki rekâtı şöyle tamamlar:

"Sübhaneke", "Eûzü-Besmeme" ile *"Fatiha"* ve bir de *sure* okuyup bilindiği gibi rükû ve secdelerini yaptıktan sonra *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa kalkar. Besmele ve Fatiha ve sureyi okuyup yine rükû ve secdeleri yaptıktan sonra oturur. *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina..."* duasını okuyup sağa ve sola selam vererek namazını tamamlamış olur.

Üç rekâtlı olan akşam ve vitir namazlarının üçüncü rekâtında imama uymuş olan kimse imamla beraber o rekâtı kılar. *"Ettehiyyâtü"*yü okuyup imamın selam vermesini bekler. İmam sağ tarafa selam verince kendisi selam vermeyerek *"Allâhü Ekber"* deyip ayağa kalkar. "Sübhaneke", "Eûzü, Besmele" ile Fatiha ve sure okuyarak rükû ve secdeleri yapıp oturur. Burada yalnız *"Ettehiyyâtü"*yü okur ve *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa kalkar. Besmele ile Fatiha ve bir sure okuyup rükû ve secdeleri yaptıktan sonra oturur. *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina.."* duasını okuyup sağa ve sola selam verir ve namazı bitirir.

Dört Rekâtlı Bir Namazın Dördüncü Rekâtında İmama Uyan Kimse:

Yine imamla beraber o rekâti kılar ve son oturuşta "*Ettehiyyâtü"*yü okuyup bekler. İmam sağ tarafa selam verince kendisi selam vermeyip *"Allâhü Ekber"* diyerek ayağa kalkar, burada Sübhaneke, Eûzü-Besmele ile Fatiha ve sure okur. Sonra rükû ve secdeleri yapıp oturur ve yalnız Ettehiyatü'yü okuyup ayağa kalkar. Ayakta Besmele ile Fatiha ve bir sure okur ve usulüne uygun olarak rükû ve secdeleri yapıp oturmaksızın ayağa kalkar. Yalnız besmele ile Fatiha'yı okuduktan sonra rükû ve secdeleri yapar ve oturur. *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina...."* duasını da okuyup sağa ve sola selam vererek namazı tamamlamış olur.

Son rekâtın rükûundan doğrulduktan sonra imama uyan kimse, imam sağ tarafa selam verince, "Allâhü Ekber" diyerek ayağa kalkar; kendisi baştan sona bütün rekâtleri kılarak namazını tamamlar.

CUMA GÜNÜ VE CUMA NAMAZI

Cuma, Müslümanların kutsal bir günüdür. Bu sebeple Müslümanlar, bu günü bir bayram sevinci ile karşılamalı, yıkanıp temiz-

lenerek ve iyi elbiseler giyerek camiye gitmelidir. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor:

"Bir kimse güzelce abdest aldıktan sonra cumaya gelir, susarak hutbeyi dinlerse üç gün fazlasıyla bu cumadan diğer cumaya kadar olan zaman içindeki günahları bağışlanır."[3]

Cuma namazı, dördü ilk sünnet, ikisi farz ve dördü de son sünnet olmak üzere on rekâttır. Cuma günleri öğle vaktinde kılınır ve o günün öğle namazının yerine geçer. Cuma namazının farzı cemaatle kılınır. Tek başına kılınmaz.

CUMA NAMAZI KİMLERE FARZDIR?

Cuma namazının bir kimseye farz olması için, Müslümanlık, akıllılık ve erginlik çağına gelmiş olmaktan başka altı şartın daha bulunması gerekir.

Cuma Namazının Farz Olmasının Şartları:

1. Erkek olmak. (Kadınlara farz değildir.)
2. Hür ve serbest olmak.
3. Mukîm olmak. (Yani misafir olmamak.)
4. Sağlıklı olmak.
5. Kör olmamak.
6. Ayakları sağlam olmak.

Bu şartlar kendisinde olmayan kişiye cuma namazı farz değildir. Ancak bu durumda olan bir kimse camiye gidip cumayı kılarsa o günün öğle namazının yerine geçer.

Cuma namazının sahih olması için de altı şart lazımdır.

Cuma Namazının Sahih Olmasının Şartları:

1. Cumanın öğle vaktinde kılınması.
2. Namazdan önce hutbe okunması.
3. Cuma kılınan yerin herkese açık olması
4. İmamdan başka en az üç erkek cemaat bulunması.
5. Cuma namazını kıldıranın, devletin görevlendirdiği veya izin verdiği bir kişi olması.
6. Cuma kılınacak yerin şehir veya şehir hükmünde olması.

---

[3] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 440

CUMA NAMAZININ KILINIŞI

Cuma günü öğle vakti ezan okunduktan sonra, önce dört rekât olan ilk sünneti kılınır. Bunun niyeti şöyledir: *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü cuma namazının ilk sünnetini kılmaya."*

Cumanın ilk sünnetinin kılınışı aynen öğle namazının dört rekât sünneti gibidir. Sünnet kılındıktan sonra caminin içinde bir ezan daha okunur ve imam minbere çıkarak hutbe okur. Hutbe bitince ikamet getirilir ve cumanın iki rekât farzı cemaatle kılınır. İmamın arkasındaki cemaat şöyle niyet eder: *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü cuma namazının farzını kılmaya, uydum imama."*

Farzdan sonra cumanın dört rekât son sünneti kılınır. Bunun kılınışı da cumanın ilk sünneti gibidir. Niyeti şöyledir: *"Niyet ettim Allah rızası için cumanın son sünnetini kılmaya."*

Cuma namazı böylece tamamlanmış olur.

Bundan sonra dileyen dört rekât "Zuhri Âhir=son öğle" ile iki rekât da vakit sünneti kılar.

Son öğle namazına: *"Niyet ettim Allah rızası için vaktine yetişip henüz kılamadığım son öğle namazını kılmaya"* diye niyet edilir. Bu son öğle namazı, öğlenin dört rekât farzı gibi kılınmakla beraber sünnetlerde olduğu gibi dört rekâtın hepsinde Fatihadan sonra sure okunması daha iyidir.

İki rekât vakit sünnetine de şöyle niyet edilir: *"Niyet ettim Allah rızası için vaktin sünnetini kılmaya."* Bu namaz da sabah namazının sünneti gibi kılınır.

BAYRAM NAMAZLARI

Bayram sevinç günü demektir. Topluca kılınan bayram namazları Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliğin güzel bir göstergesidir. Bayramlar Müslümanları birbirine yaklaştıran, dargınlıkları ortadan kaldıran, kardeşlik duygularını kuvvetlendiren önemli günlerdir. Bayramlar, Allah'ın mümin kullarına birer ziyafet günleridir.

Müslümanların yılda iki dinî bayramı vardır:

1. Ramazan Bayramı.
2. Kurban Bayramı.

Cuma namazı farz olan kimselere, bayram namazlarını kılmak vacipdir. Bayram namazı iki rekâttır. Cemaatla kılınır. Bayram na-

mazlarında ezan okumak, ikamet getirmek yoktur. Bayram hutbesi sünnettir ve namazdan sonra okunur. Cuma hutbesi ise farzdır namazdan önce okunur.

Diğer namazlardan farklı olarak bayram namazlarının birinci rekâtında üç, ikinci rekâtında da üç kere olmak üzere fazladan altı tekbir alınır. Bunlara *"Zevaid tekbirleri"* denir.

BAYRAM NAMAZLARININ KILINIŞI

Ramazan Bayramı Namazı:

Birinci rekât:

1. Cemaat düzgün sıralar hâlinde imamın arkasında yer alır ve *"Niyet ettim Allah rızası için Ramazan Bayramı namazını kılmaya, uydum imama"* diye niyet eder.

2. İmam *"Allâhü Ekber"* deyip ellerini yukarıya kaldırınca, cemaat de imamın peşinden *"Allâhü Ekber"* diyerek ellerini yukarıya kaldırıp göbeği altına bağlar.

3. Hem imam, hem de cemaat gizlice *"Sübhâneke"*yi okur. Bundan sonra üç kere tekbir alınır. Tekbirlerin alınışı şöyledir:

Birinci Tekbir: İmam yüksek sesle, cemaat da onun peşinden gizlice *"Allâhü Ekber"* diyerek (iftitah tekbirinde olduğu gibi) ellerini yukarıya kaldırıp sonra aşağıya salıverirler. Burada kısa bir süre durulur.

İkinci Tekbir: İkinci defa *"Allâhü Ekber"* denilerek eller yukarıya kadırılıp yine aşağıya salıverilir ve burada da birincide olduğu kadar durulur.

Üçüncü Tekbir: Sonra yine *"Allâhü Ekber"* denilerek eller yukarıya kaldırılır ve aşağıya salıverilmeden bağlanır.

4. Bundan sonra imam, gizlice "Eûzü-Besmele", açıktan Fatiha ve bir sure okur. (Cemaat bir şey okumaz, imamı dinler.)

5. Rükû ve secdeler yapılarak ayağa (İkinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rekât:

6. İmam gizlice Besmele, açıktan da Fatiha ve bir sure okur. Sure bitince imam yüksek sesle, cemaat da içinden (birinci rekâtta olduğu gibi) üç kere daha tekbir alır, üçüncü tekbirden sonra eller bağlanmadan, dördüncü tekbir ile rükûa varılır sonra da secdeler yapılarak oturulur.

7. Oturuşta, imam ve cemaat, *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâ-*

hümme bârik ve Rabbenâ âtina..." duasını okuyarak önce sağa, sonra sola selam verip namazı bitirirler. Namazdan sonra hutbe okunur.

Kurban Bayramı Namazı:

1. *"Niyet ettim Allah rızası için kurban bayramı namazını kılmaya, uydum imama*" diye niyet edilir.

2. İmam *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbirini alınca arkasındaki cemaat da *"Allâhü Ekber"* deyip ellerini yukarıya kaldırdıktan sonra göbeği altına bağlar.

Niyetten sonrası aynen Ramazan Bayramı namazı gibi kılınır. Namaz bitince hutbe okunur.

TEŞRİK TEKBİRLERİ

Kurban Bayramının bir gün öncesi olan *"Arefe"* gününün sabah namazından itibaren bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar yirmi üç vakit farz namazlarının peşinde selamdan sonra birer defa:

"Allahü ekber, Allahü ekber, lâ ilahe illellâhü vellâhü ekber. Allâhü ekber ve lillâhi'l-hamd" diye tekbir almak vaciptir. Buna "Teşrik Tekbiri" denir.

Bu tekbir hem cemaatle, hem de tek başına kılana, yolcuya, yolcu olmayana, erkeğe ve kadına vaciptir.

Teşrik günlerinde kazaya kalan namazlar, teşrik günlerinde kaza edilirse Teşrik Tekbirlerini almak gerekir. Teşrik günleri çıktıktan sonra kaza edilirse tekbir alınmaz.

Bayramda Görevlerimiz:

Bayram sabahı erkenden kalkmak, yıkanmak, dişleri temizlemek, en iyi elbiseleri giymek ve güzel kokular sürünerek camiye gitmek, karşılaştığı kimselere güler yüzlü davranmak, fakirlere yardımda bulunarak sevindirmek, din kardeşlerimizin bayramını tebrik etmek, büyükleri ziyaret etmek, ölülerimiz için sadaka vermek, kabirlerini ziyaret ederek Kur'an okumak ve dua etmek, küskünlükleri bırakmak, dargınları barıştırmak, çocukları hediyelerle sevindirmek bayramlarda yapılması gereken belli başlı görevlerdir.

TERAVİH NAMAZI

Teravih namazı yirmi rekâttır. Erkekler ve kadınlar için sünnet-i müekkededir. Ramazan ayında kılınır. Hastalık veya yolculuk sebe-

biyle oruç tutamayan kimselerin de teravih namazını kılmaları sünnettir. Teravih namazının camide cemaatle kılınması sünnettir ve sevabı çoktur. Evde de tek başına veya cemaatle kılınabilir. Ancak camide kılmak daha faziletlidir. Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Faziletine inanarak ve mükâfatını umarak Allah rızası için Ramazan gecelerini ibadetle geçiren (teravih namazını kılan) kimsenin geçmiş günahları bağışlanır."[4]

Teravih Namazının Kılınışı:

Teravih namazı yatsı namazından sonra kılınır. Yatsıdan önce kılınması caiz değildir. Vitir namazı Ramazan ayında teravihten sonra kılınır. Teravihden önce de kılınabilir.

Yirmi rekât olan teravih namazı her iki rekâtın sonunda selam verilerek kılındığı gibi, dört rekâtta bir selam verilerek de kılınır. Her iki durumda da namaza devam edilir ve yirmi rekât tamamlanır.

İki Rekâtta Bir Selam Verilerek Teravihin Cemaatle Kılınışı:

Yatsı namazının farzı ve son sünneti kılındıktan sonra teravih namazına başlanır.

Namaz kıldıracak imam: *"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya, bana uyanlara imam oldum"* diye niyet ederek iftitah tekbirini alıp ellerini bağlar.

İmamın arkasında kılan cemaat da *"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya, uydum imama"* diyerek niyet eder ve imamın tekbirinden sonra *"Allâhü Ekber"* diyerek tekbir alır ve ellerini bağlar.

Bundan sonra imam ve cemaat gizlice *"Sübhaneke"*yi okur. Sübhaneke'nin okunması bitince, (Cemaat ayakta başka bir şey okumaz) imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan Fatiha ve bir sure okur. Cemaatle birlikte rükû ve secdeleri yaptıktan sonra ikinci rekâta kalkılır.

Burada yine imam gizlice Besmele, açıktan da Fatiha ve bir sure okuyup cemaatle birlikte rükû ve secdeleri yaparak oturulur.

Bu oturuşta imam ve cemaat *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ile Rabbenâ âtina..."* duasını okuyarak selam verirler. Böylece iki rekât kılınmış olur.

Ayağa kalkılarak tarif ettiğimiz şekilde ikişer rekât kılınmaya de-

---

[4] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 467

vam edilir. On kere iki rekât kılınınca yirmi rekât teravih namazı tamamlanmış olur. Bundan sonra üç rekâtlı vitir namazı da cemaatle kılınır.

İki Rekâtte Bir Selam Verilerek Teravihin Tek Başına Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya" diyerek niyet edilir ve aynen sabah namazının iki rekât sünneti gibi kılınır.

Yirmi rekât tamamlanıncaya kadar ikişer rekât kılımaya devam edilir, teravih bitince de vitir namazı kılınır.

Dört Rekâtta Bir Selam Verilerek Teravihin Cemaatle Kılınışı:

Namazı kıldıracak imam ve cemaat yukarıda tarif ettiğimiz gibi niyet ederek iftitah tekbirini alır ve ellerini bağlar. İmam ve cemaat gizlice Sübhaneke'yi okuduktan sonra (Cemaat başka birşey okumaz) imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan Fatiha ve bir sure okuyup rükû ve secdeleri yaparak ikinci rekâta kalkılır.

Burada imam gizlice Besmele'yi, açıktan Fatiha ve bir sure okuyup rükû ve secdeleri yapar ve otururlar. İkinci rekâtın sonundaki bu ilk oturuşta imam ve cemaat *"Ettehiyyâtü, Allâhümme salli ve Allâhümme barik"* okur ve üçüncü rekâta kalkarlar.

Üçüncü rekâtın başında hem imam, hem de cemaat gizilce Sübhaneke'yi okur. Sonra imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan Fatiha ve bir sure okur. Sonra rükû ve secdeleri yaparak dördüncü rekâta kalkarlar.

İmam gizlice Besmele'yi, açıktan da Fatiha ve bir sure okuyarak yine rükû ve secdeler yapılıp oturulur.

Bu oturuşta da imam ve cemaat *"Ettehiyyâtü, Allâhüme salli, Allâhümme barik, Rabbenâ âtina...."* okuduktan sonra selam verirler. Böylece teravih namazının ilk dört rekâtı kılınmış olur.

Bundan sonra ayağa kalkılarak tıpkı tarif ettiğimiz gibi dörder rekât kılınmaya devam edilir. Beş defa dört rekât kılınınca yirmi rekât teravih namazı tamamlanır.

Sonra da yine cemaatle vitir namazı kılınır.

Dört Rekâtta Bir Selam Verilerek Teravihin Tek Başına Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya" diye niyet edilir ve aynen ikindi namazının sünneti gibi kılınır. Aradaki fark sadece niyetin değişik olmasıdır. Böylece dörder rekât kılınarak yirmi rekât tamamlanır. Bunun peşinden de vitir namazı kılınır.

OTURARAK VE İMA İLE NAMAZ

İslam dininde güçlük yoktur. İbadetler insanın gücüne ve kudretine göredir. Namazı ayakta kılamayan oturarak kılabilir.

Bu durumda; namazda ayakta iken yapılması gereken görevleri oturduğu yerde yerine getirir. Sonra eğilerek rükû yapar, rükûdan doğrulduktan sonra secdeye varır ve böylece devam ederek namazı tamamlar.

Eğer alnını yere koyarak secde etmeye gücü yetmezse başı ile işaret ederek kılar. Buna *ima ile namaz* denilir ki rükû ve secdeye işaret olmak üzere başı eğmek demektir. Bu durumda olan kimse rükûda başını biraz eğer, secdede rükûdan biraz daha fazla eğer. Şayet secde için başını rükûdakinden fazla eğmezse namazı sahih olmaz.

Hasta, oturamayacak durumda ise istediği şekilde yatıp baş işareti ile namazını kılar. Başı ile işaret ederek namazı kılmaya gücü yetmeyenler namazı sonraya bırakır.

YOLCU NAMAZI

Orta yürüyüşle 18 saatlik (yaklaşık 90 kilometrelik) bir yere gitmek için köyünden, kasabasından çıkan kimselere misafir (yolcu) denir.

Oturduğu köy veya kasabadan yola çıkan kimse varacağı yere gidinceye kadar misafir olduğu gibi, gittiği yerde 15 günden az kalmaya karar vermişse yine misafir sayılır. Gittiği yerde on beş gün veya daha fazla kalmaya niyet ederse misafirlikten çıkar.

Dinimiz, misafir (yolcu) *olanlar için bazı kolaylıklar getirmiştir:*

Yolcu, dört rekâtlı farz namazları iki rekât kılar. Sabah namazının iki rekât farzı ile akşam namazının üç rekât farzını ve vitir namazını tam olarak kılar. Yolculuk sırasında vakit müsait ise, sünnetler kısaltma yapılmadan kılınır.

Misafir olan bir kimse, misafir olmayan imama uyarsa imam ile beraber farzı dört rekât kılar. Misafir olan bir kimse, misafir olmayanlara imamlık ederse, imam ikinci rekâtın sonunda selam verir, misafir olmayan cemaat kendi başlarına dört rekâtı tamamlar. Misafir yolculuk sırasında geçirdiği dört rekâtlı namazları yolculuktan sonra da iki rekât olarak kaza eder. Misafir abdest ile giydiği mestler üzerine üç gün üç gece meshedebilir.

Misafir, ramazanda dilerse orucunu tutar, dilerse sonraya bırakıp memleketine dönünce tutar. Oruç tutmasında bir zorluk yoksa orucu tutması daha hayırlıdır. Misafir cuma ve bayram namazlarını da kılmayabilir. Ancak kılarsa namazı olur. Cuma namazını kılamazsa öğle namazını kılar.

İşte bunlar yolculuğun sıkıntıları dikkate alınarak dinimizin misafire tanıdığı kolaylıklardır.

GEÇMİŞ NAMAZLARIN KAZASI

Bir namazı vaktinde kılmaya *"Eda"*, vakti çıktıktan sora kılmaya da *"Kaza"* denir. Namazı bile bile, özürsüz olarak vaktinden sonraya bırakmak büyük günahtır. Namaz, kaza edilmekle yerine getirilmiş olur. Ancak vaktinden sonraya bırakıldığı için Cenab-ı Hak'tan af dilemek lazımdır.

Beş vakit namazın farzları ile vitir namazı kaza edilir, vakit çıktıktan sonra sünnetler kaza edilmez. Yalnız sabah namazını vaktinde kılmayan kimse, aynı gün büyük kuşluk vaktine kadar farz ile birlikte sünneti de kaza eder. Kaza namazı kılmak için belirli bir vakit yoktur. Gündüz ve gece her zaman kılınır. Yalnız üç mekruh vakitte, yani güneş doğarken, güneş tam tepe noktasında iken ve güneş batarken kılınmaz.

Geçmiş namazları kaza ederken hangi günün hangi vaktinin namazı olduğunu bilemezse şöyle niyet eder: *"Niyet ettim Allah rızası için kazaya kalan ilk sabah namazının farzını kılmaya"* diğer namazlar için de, kazaya kalan ilk öğle, ilk ikindi, ilk akşam, ilk yatsı, ilk vitir namazı diye niyet eder veya kazaya kalan son sabah, son öğle, son ikindi, son akşam, son yatsı ve son vitir diye de niyet edilebilir.

TİLAVET SECDESİ

Tilavet secdesi, Allah'a saygıdır. Kur'an-ı Kerim'in on dört suresinde secde ayeti vardır. Bunlardan birini okuyan veya işitene secde etmek vaciptir.

Secde ayeti namazda okunursa, tilavet secdesinin namazda yapılması gerekir. Şöyle ki: Secde ayetinden sonra Kur'an okumaya devam edecekse, secde ayetini okuyunca hemen tilavet secdesini yapar ve tekrar ayağa kalkarak okumaya devam eder.

Eğer secde ayetinden sonra okumaya devam etmeyecek ise, bir iki, ençok üç ayet daha okuyup rükû ve secdeye varır: Ayrıca tilavet secdesi gerekmez.

Namazda okunan secde ayetini, namazda olmayan kimse işitirse secde etmesi lazımdır. Namaz kılan bir kimse, namazda olmayanın okuduğu secde ayetini işitirse namazdan sonra tilavet secdesini yapması gerkir.

Namazda secde ayetini okuyanın namazda tilavet secdesini yapması lazımdır. Namaz bittikten sonra yapılmaz. İmam namazda secde ayetini okursa hem kendisi, hem de ona uyan cemaat secde yaparlar. Tilavet secdesi namaz kılmakla mükellef olanlara vaciptir. Âdet hâlinde bulunan veya lohusa olan kadınlara vacip değildir.

Namaz Dışında Tilavet Secdesinin Yapılışı:

Abdestli olarak kıbleye dönülür. Tilavet secdesi niyetiyle eller kaldırılmadan *"Allâhü Ekber"* denilerek secdeye varılır. Secdede üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* söylendikten sonra *"Allâhü Ekber"* denilerek kalkılır. Ayağa kalkarken *"Gufrâneke Rabbenâ ve ileyke'l-masîr"* denilmesi müstehaptır. Secde bir defa yapılır, secdeden sonra selam yoktur.

Kur'an-ı Kerim'de Secde Ayeti Bulunan On dört Sure şunlardır:

1. A'raf suresi (206. ayet)
2. Rad suresi (15. ayet)
3. Nahl suresi (48. ayet)
4. İsrâ suresi (107. ayet)
5. Meryem suresi (58. ayet)
6. Hac suresi (18. ayet)
7. Furkân suresi (60. ayet)
8. Neml suresi (25. ayet)
9. Secde suresi (15. ayet)
10. Sâd suresi (24. ayet)
11. Fussilet suresi (37. ayet)
12. Necm suresi (62. ayet)
13. İnşikak suresi (21. ayet)
14. Alâk suresi (19. ayet)

CENAZE NAMAZI

Cenaze namazı, farz-ı kifayedir. Ölü için duadır. Din kardeşinin günah ve kusurlarının bağışlanmasını Allah'tan dilemek, ona son vazifeyi yapmaktır.

Kimlerin Cenaze Namazı Kılınır:

Bir ölünün cenaze namazının kılınabilmesi için altı şartın bulunması gerekir. Bu şartlar şunlardır:

1. Ölünün Müslüman olması.
2. Temiz olması. (Yani yıkanıp temiz bir kefene sarılması.)

3. Cemaat önünde olması.

4. Ölünün tamamı veya bedeninin yarıdan fazlası, yahut başı ile beraber yarısının bulunması.

5. Cenaze namazını kılacak kişinin (özürlü değilse) ayakta kılması.

6. Cenazenin yerde olması, omuzda veya hayvan üzerinde bulunmaması.

Cenaze namazı farz-ı kifaye olduğundan bazı Müslümanlar bu namazı kılarsa başkalarının kılmasına gerek kalmaz. Cenaze namazında cemaat şart değildir. Yalnız bir erkek veya kadın cenaze namazını kılarsa farz yerine gelmiş olur. Diğer namazları bozan şeyler, cenaze namazını da bozar. Namaz kılınması mekruh olan üç vaktin dışında her zaman cenaze namazı kılınır.

Cenaze namazının rükûnleri, dört tekbir ile kıyamdır. Selam vermek vacipdir. Cenaze namazında rükû ve secde yoktur.

Cenaze Namazının Sünnetleri:

1. Namazı kıldıracak imamın ölünün göğsü hizasında durması.

2. Birinci tekbirden sonra *"Sübhâneke"* okumak.

3. İkinci tekbirden sonra *"Allâhümme salli ve Allâhümme barik"* okumak.

4. Üçüncü tekbirden sonra dua okumak.

CENAZE NAMAZININ KILINIŞI

Cenaze yıkanmış ve kefene sarılmış olarak namazın kılınacağı yerde *"Musallâ"*ya konulur. Cenaze cemaatin önünde bulunur. Namazı kıldıracak imam ölünün göğsü hizasında durur. Cemaat ayakta ve kıbleye karşı imamın arkasında saf bağlar. Cemaatin üç saf hâlinde olması müstehapdır.

Niyet ederken ölünün erkek veya kadın, erkek çocuğu veya kız çocuğu olduğu belirtilir.

Namazı kıldıran imam: "Niyet ettim Allah rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya (ölü erkek ise) *şu erkek için duaya"*"diye niyet eder.

Ölü kadın ise: "Şu kadın için duaya."

Ölü erkek çocuğu ise: "Şu erkek çocuğu için duaya."

Ölü kız çocuğu ise: "Şu kız çocuğu için duaya" denilir.

İmamın arkasındaki cemaat: *“Niyet ettim Allah rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya* (ölü erkek ise) *şu erkek için duaya, uydum imama”* diye niyet eder.

Cenaze kadın ise: “Şu kadın için duaya.”

Cenaze erkek çocuğu ise: “Şu erkek çocuğu için duaya.”

Cenaze kız çocuğu ise: “Şu kız çocuğu için duaya” denilir.

Cemaattan biri ölünün erkek mi, kadın mı olduğunu bilmezse, şöyle niyet eder: *“Niyet ettim Allah rızası için imamın namazını kılacağı şu cenaze namazını kılmaya, ölü için duaya, uydum imama”*

Niyet ettikten sonra imam yüksek sesle, onun peşinden cemaat gizlice *“Allâhü Ekber”* diyerek birinci tekbiri alıp diğer namazlarda olduğu gibi ellerini kulak hizasına kaldırır ve göbek altına bağlar.

İmam ve cemaat gizlice sübhaneke’yi okurlar. Sübhaneke’de diğer namazlarda okunmayan *“ve celle senâük”* cümlesi de okunur.

Sübhaneke okunduktan sonra eller kaldırılmadan imam açıktan, cemaat da gizlice *“Allâhü Ekber”* diyerek ikinci tekbiri alırlar. Hem imam, hem de cemaat gizlice *“Allâhümme salli ve Allâhümme barik”*i okur.

Sonra eller kaldırılmaksızın yine *“Allâhü Ekber”* denilerek üçüncü tekbir alınır ve cenaze duası okunur. Cenaze duasını bilmeyen onun yerine Kunut dualarını okuyabilir. Kunut dualarını da bilmeyen *“Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil’âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr”* ayetini okur.

Bundan sonra eller kaldırılmadan tekrar *“Allâhü Ekber”* denilerek dördüncü tekbir alınır ve bir şey okunmaksızın önce baş sağ tarafa çevrilerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah”* denilir. Sonra baş sol tarafa çevrilerek *“Esselâmü aleyküm ve rahmetulah”* denilir ve böylece cenaze namazı bitirilmiş olur.

Cenaze Namazında Üçüncü Tekbirden Sonra Okunan Dualar:

Her cenaze için şu dua okunur:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَآئِبِنَا وَذَكَرِنَا وَاُنْثَانَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا

اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ

Okunuşu: Allâhümmeğfir lihayyina ve meyyitinâ ve şâhidinâ ve gâibinâ ve zekerinâ ve ünsânâ ve sâğirinâ ve kebîrinâ.

Allâhümme men ahyeytehû minnâ fe ehyihi alel'İslami ve men teveffeytehü minnâ fe teveffehü alel'İman.

Anlamı: Ya Rab! Dirimizi, ölümüzü, burada bulunanlarımızı, bulunmayanlarımızı, erkeğimizi, kadınımızı, küçüğümüzü ve büyüğümüzü bağışla.

Ya Rab! Bizden meydana gelecek yeni nesilleri İslam dini üzere yarat! Bizden eceli gelip öldüreceklerini de iman üzere öldür.

Bu duadan sonra cenazenin durumuna göre aşağıdaki dualardan biri daha okunur. Şöyleki:

1. Cenaze Erkek İse Şu Dua Okunur:

وَخُصَّ هٰذَا الْمَيِّتَ بِالرَّوْحِ وَالرَّاحَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ
اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فٖى اِحْسَانِهِ وَاِنْ كَانَ مُسٖيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَلَقِّهِ
الْاَمْنَ وَالْبُشْرٰى وَالْكَرَامَةَ وَالزُّلْفٰى بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمٖينَ

Okunuşu: Ve hussa hazel'meyyite birravhi verraheti verrahmeti vel'mağfireti verridvân. Allâhümme inkâne muhsinen fezid fî ihsanihî ve in kâne musîen fetecavez anhü ve lekkıhil'emne vel'büşra vel'keramete vez'zülfâ birahmetike ya erhamerrahimîn

Anlamı: Rabbim! Bu ölüye temiz bir hava içinde ebedi rahat, sonsuz rahmet, günahlardan mağfiret, cennet içinde bir hayat ver.

Allah'ım! Bu ölü iyilik yapmış bir kişi ise, şimdi sen de ona mükâfatını fazlasıyla ver, eğer bu ölü kötülük işlemişse cezalandırmaktan vaz geç! Günahlarını affeyle.

Bu ölüyü korktuğundan emin kıl, lütfûn ile müjdele, onu ahiret şerefine ve yüksek mertebeye eriştir.

Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allah'ım.

2. Cenaze Kadın İse Şu Dua Okunur:

وَخُصَّ هٰذِهِ الْمَيِّتَةَ بِالرَّوْحِ وَالرَّاحَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَتْ
مُحْسِنَةً فَزِدْ فٖى اِحْسَانِهَا وَاِنْ كَانَتْ مُسٖيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَلَقِّهَا الْاَمْنَ
وَالْبُشْرٰى وَ الْكَرَامَةَ وَ الزُّلْفٰى بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمٖينَ

Okunuşu: Ve hussa hâzihil'meyyitete birravhi verraheti vel'mağfireti verridvan. Allâhümme inkânet muhsineten fezid fî ihsanihâ ve inkânet müsieten fetecavez anha ve lekkıhel'emne vel'büşrâ vel'keramete vez'zülfâ birahmetike ya erhamerrahimîn.

Anlamı: Rabbim! Bu ölüye temiz bir hava içinde ebedi rahat, sonsuz rahmet, günahlardan mağfiret, cennet içinde bir hayat ver.

Allah'ım! Bu ölü iyilik yapmış bir kişi ise şimdi sen de ona mükâfatını fazlasıyla ver; eğer bu ölü kötülük işlemişse, cezalandırmaktan vaz geç! Günahlarını affeyle.

Bu ölüyü korktuğundan emin kıl, lütfün ile müjdele, onu ahiret şerefine ve yüksek mertebeye eriştir.

Ey esirgeyenlerin en merhametlisi olan Allah'ım.

3. Cenaze Erkek Çocuğu İse Şu Dua Okunur:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهُ لَنَا اَجْرًا وَذُخْرًا وَجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا

Okunuşu: Allâhümmec'alhu lenâ feretan vec'alhu lenâ ecren ve zühren vec'alhu lenâ şafien ve müşeffeâ.

Anlamı: Allah'ım! Bu çocuğu cennette bizi karşılayıcı ve ahiret armağanı kıl...

Allah'ım! Bu çocuğu bizim için şefaatçı kıl ve şefaatını makbul et.

4. Cenaze Kız Çocuğu İse Şu Dua Okunur:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهَا لَنَا اَجْرًا وَذُخْرًا وَجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً

Okunuşu: Allâhümmec'alha lenâ feretan vec'alhâ lenâ ecren ve zühren vec'alhâ lenâ şafieten ve müşeffeâh.

Anlamı: Allah'ım! Bu çocuğu cennette bizi karşılayıcı ve ahiret armağanı kıl...

Allah'ım! Bu çocuğu bizim için şefaatçı kıl ve şefaatını makbul eyle.

Cenaze Dualarını Bilmeyenler Şu Ayeti Dua Niyetiyle Okuyabilirler:

رَبَّـنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

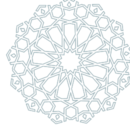
Okunuşu: *Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr.*

Anlamı: Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik, Ahirette de iyilik, güzellik ver ve bizi cehennem azabından koru...

SORULAR:

1. Sehiv secdesi neye denir ve hangi hâllerde yapılır?
2. Cemaatle namaz kılmanın faziletini anlatınız.
3. Camide nelere dikkat etmeliyiz?
4. Caminin bölümlerini anlatınız?
5. İmama uyan kimse cemaatle namazı nasıl kılar?
6. Cuma namazı kimlere farzdır?
7. Cuma namazı kaç rekâttır?
8. Bayram namazı kimlere vacipdir?
9. Bayram namazının diğer namazlardan farkı nedir?
10. Teşrik tekbirlerini anlatınız?
11. Bayramdaki görevlerimiz nelerdir, anlatınız?
12. Teravih namazının faziletini anlatınız?
13. Teravih namazı nasıl kılınır?
14. Oturarak ve İma ile namaz nasıl kılınır?
15. Yolcu (misafir) kime denir, bunlar namazı nasıl kılar?
16. “Eda” ve “Kaza” neye denir, geçmiş namazlar nasıl kaza edilir?
17. Tilavet secdesi nedir, nasıl yapılır?
18. Kimlerin cenaze namazı kılınır?
19. Cenaze namazına nasıl niyet edilir. Cenaze namazı nasıl kılınır?

ÜNİTE VI
ORUÇ

Konular:

- Orucun Önemi ve Faydaları
- Ramazan Orucu Kimlere Farzdır?
- Sahur ve İftarın Fazileti, İftar Duası
- Oruca Ne Zaman ve Nasıl Niyet Edilir?
- Oruç Çeşitleri
- Ramazan Orucunu Başka Zamanda Tutmayı Mübah Kılan Özürler ve Fidye
- Ramazanda Özürsüz Olarak Oruç Tutmamanın Hükmü
- Orucu Bozup Hem Kaza, Hem de Keffareti Gerektiren Şeyler
- Orucu Bozup Yalnız Kazayı Gerektiren Şeyler
- Orucu Bozmayan Şeyler
- Oruçluya Mekruh Olan Şeyler
- Oruçluya Mekruh Olmayan Şeyler

ORUCUN ÖNEMİ

İslam'ın beş şartından üçüncüsü ramazan ayında oruç tutmaktır. Ramazan orucu, hicretin ikinci yılında farz kılınmıştır.

Oruç, niyet ederek tanyerinin ağarmaya başlamasından itibaren, akşam güneş batıncaya kadar yememek, içmemek ve karı-koca ilişkisinde bulunmamaktır.

Ramazan ayı bazı yıllarda 29, bazı yıllarda 30 gün olur. Ramazan ayı 29 gün olduğu zaman oruç yine tamdır. Çünkü farz olan, ayın tamamını oruç tutmaktır. Nitekim, Peygamber Efendimiz dokuz ramazan oruç tutmuştur. Bu ramazanlardan dördü 29 gün, beşi de 30 gün olmuştur.

Ramazan ayı, Müslümanlar için kutsal ve çok mübarek bir aydır. İslam güneşi bu ayda doğmuş, dünyayı aydınlatan Yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim bu ayda inmeye başlamıştır. Bin aydan daha hayırlı olan Kadir Gecesi bu ayın içindedir. İçimizi kötü düşüncelerden, dışımızı çirkin davranışlardan temizleyen oruç bu ayda tutulmaktadır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: *"Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı. Ola ki, korunup sakınırsınız."*[1]

Oruç, bizi dünyada kötülüklerden sakındıran, ahirette cehennemden koruyan ve günahlarımızın bağışlanmasına vesile olan önemli bir ibadettir. Sevgili Peygamberimiz şu müjdeyi veriyor: *"Kim inanarak ve mükâfatını Allah'tan bekleyerek ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır."*[2]

ORUCUN FAYDALARI

a) Oruç Ahlakımızı Güzelleştirir:

Oruç, bize daima Allah'ı hatırlatır, sorumluluk duygusunu geliştirir. Kalbimizi kötü duygu ve düşüncelerden temizler, başkalarına fenalık yapmaktan korur. Oruç, bize en güzel ahlakı davranışları kazandırarak âdeta melekleştirir. Oruç gözleri harama bakmaktan, dili yalan ve çirkin sözlerden, kulakları haram şeyleri dinlemekten, mideyi haram yemeken, elleri kötü iş yapmaktan, ayakları kötü yerlere gitmekten korur.

Orucun farz olmasındaki hikmet, Allah'a karşı kulluk görevini yerine getirmek ve kötülüklerden sakınmaktır.

b) Oruç, İnsanın Merhamet ve Yardım Duygularını Geliştirir:

Hayatında açlık nedir bilmeyen varlıklı bir kimse, yoksulların çektiği açlık ve sıkıntıyı gereği gibi anlayamaz. Fakat bu kişi oruç tutarsa açlığın ne olduğunu anlar ve yoksulların sıkıntılarını yüreğin-

---

[1] Bakara suresi, 2/183

[2] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 489

de daha iyi hisseder, onlara karşı şefkat ve merhamet duyguları uyanır. Bunun sonucu olarak da yoksullara yardım elini uzatır, sıkıntılarını gidermeye çalışır.

c) Oruç İnsana Nimetlerin Kıymetini Öğretir:

İnsan, elinde olan nimetlerin değerini, ancak bunlar elinden çıktıktan sonra anlar, fakat iş işten geçtiği için bunun bir yararı yoktur. Oruç tutmakla bir süre nimetlerden uzak kalan insanın gözünde bu nimetlerin değeri daha iyi anlaşılır. Bu anlayış insana, onları daha iyi korumasını, ve nimetleri kendisine veren Allah'a daha çok şükretmesini öğretir.

d) Oruç Tutmak İnsanı Sağlıklı Yapar:

Bu konuda Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur.: *"Oruç tutunuz, sıhhat bulursunuz."*[3]

Senenin on bir ayında yorulan sindirim organları oruç sayesinde dinlenir. Ramazandan sonra daha güçlü bir şekilde görevlerini yaparlar. Bilim adamları, orucun sağlık yönünden vücudumuza bir çok faydaları olduğunu belirtmişlerdir. Nobel tıp armağanı kazanan ünlü Fransız bilim adamı Doktor Aleksi Karel oruç hakkında şunları söylüyor: *"Oruç sırasında vücutta depo edilmiş besin maddeleri harcanır, sonradan bunların yerine yenileri gelir, böylece vücutta bir yenilenme olur. Oruç sağlık bakımından çok faydalıdır."*[4]

e) Oruç İnsana Sabırlı Olmayı Öğretir:

Oruç tutmakla, belirli bir zaman kendini yememeye, içmemeye alıştıran insan, hayatta karşısına çıkabilecek güçlüklere kolaylıkla sabreder, acılara ve sıkıntılara dayanır. Gerektiğinde düşmanla savaşmaktan yılmaz, bu uğurda karşısına çıkabilecek zorluklara dayanmasını bilir.

RAMAZAN ORUCU KİMLERE FARZDIR?

Orucun Farz Olmasının Şartları Şunlardır:

1. Müslüman olmak.
2. Akıllı olmak.
3. Erginlik çağına gelmiş olmak.

---

[3] Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 33.

[4] Hayat Ansiklopedisi, Oruç maddesi.

Erginlik çağına gelen ve akıllı olan her Müslüman erkek ve kadına ramazan ayında oruç tutmak farzdır. Allah'ın kesin emridir. Erginlik çağına gelmeyen çocuklara oruç tutmak farz değildir. Ancak bünyelerine zarar vermeyecek şekilde çocukları da yavaş yavaş oruca alıştırmak uygun olur.

Kadınlar, lohusalık ve âdet görme hâllerinde oruç tutamaz, namaz kılamaz. Bu hâlleri geçtikten sonra tutamadıkları oruçları kaza ederler, yani gününe gün tutarlar. Fakat kılamadıkları namazları kaza etmezler.

SAHUR VE İFTARIN FAZİLETİ

Sahurda kalkıp yemek müstehabdır. Sevgili Peygamberimiz: *"Sahurda yemek yeyiniz, çünkü sahur yemeğinde bereket vardır."*[5] buyurmuştur. Sahur yemeği, oruca dayanma gücü verir. Duaların kabul edildiği vakitlerden biri de sahur zamanıdır. Sahura kalkan bir oruçlu, dilekleri için dua etmeli ve Allah'tan günahlarının bağışlanmasını istemelidir.

Oruç ibadetini tamamlayıp iftar vaktine yetişen kimse bundan büyük bir mutluluk ve sevinç duyar. Tuttuğu orucun mükâfatını almak üzere, kıyamet gününde Allah'ın huzuruna vardığı zaman en büyük sevinci tadacaktır.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: "*Oruçlu için iki sevinç vardır: Biri iftar ettiği vakit, diğeri de Allah'a kavuştuğu zamandır.*"[6] İftar vakti yapılan duaların geri çevrilmeyeceğini, Allah tarafından kabul edileceğini Peygamber Efendimiz bildirmiştir.

İftar Duası:

İftar vaktinde şu duayı okumak sünnettir:

"Allâhümme leke sumtü, ve bike âmentü, ve aleyke tevekkeltü, ve alâ rızkıke eftartü, ve savmel'gadi min şehri ramazane neveytü, fağfir lî ma kaddemtü ve mâ ahhartü"

Anlamı: "Allah'ım, senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim, senin rızkınla orucumu açtım. Ramazan ayının ya-

---

5 Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 495.
6 Et-Terğib ve't-Terhib, c. 2, s. 81.

rınki orucuna da niyet ettim. Artık benim geçmiş ve gelecek günahlarımı bağışla!"

ORUCA NE ZAMAN VE NASIL NİYET EDİLİR?

Orucun sahih olması için niyet etmek şarttır. Niyetsiz oruç makbul değildir.

Ramazan orucuna, akşamdan itibaren kuşluk vaktine kadar niyet edilebilir. Şöyle ki:

Normal olarak oruca, sahur yemeğini yedikten sonra niyet edilir. Ancak sahurda uyanamayıp yeme içme zamanının bittiği imsak vaktinden sonra kalkan bir kimse, güneş doğmuş olsa bile, kuşluk vaktine kadar o günün orucuna niyet edebilir. Yeter ki, imsak vaktinden sonra orucu bozacak bir şey yapmasın.

Sahura kalkmak istemeyen bir kimse, akşamdan sonra yarının orucuna niyet edebilir, geceleyin kalkıp tekrar niyet etmesi gerekmez. Sahura kalktığı hâlde oruca niyet etmeyi unutup sabahleyin hatırlayan bir kimse de yine kuşluk vaktine kadar niyet edebilir. Böyle geç niyet etmiş olanların oruçlarında bir eksiklik yoktur. Kuşluk vaktinden sonra oruca niyet edilmez. Ramazan ayında tutulamayan orucu, başka günlerde kaza ederken niyetin geceleyin yapılması gerekir. Keffaret oruçları da böyledir. Bu oruçlara imsaktan sonra niyet edilmez.

Niyet esasen kalp ile olur. Yani geceleyin, yarın oruç tutacağını kalbinden geçiren kimse niyet etmiş demektir. Oruç tutmak düşüncesi ile sahur yemeğine kalkan kimsenin bu düşüncesi de niyettir. Oruca kalp ile niyet etmek yeterlidir. Ancak kalp ile yapılan bu niyeti dil ile söylemek daha iyidir. Bu sebeple, oruç tutacak olan kimse, hem içinden niyet etmeli, hem de dili ile: *"Niyet ettim ramazan-ı şerifin yarınki orucuna"* diye söylemelidir.

ORUÇ ÇEŞİTLERİ

Altı çeşit oruç vardır:

1. Farz Olan Oruçlar: Ramazan ayında oruç tutmak, ramazan da tutulamayan orucu başka günlerde kaza etmek ve keffaret oruçları farzdır.

2. Vacip Olan Oruçlar: Adak oruçları ile, bozulan nafile oruçları kaza etmek vacipdir.

3. Sünnet Olan Oruçlar: Muharrem ayının dokuz ve onuncu, veya onuncu ve on birinci günleri oruç tutmak sünnettir.

4. Müstehap Olan Oruçlar: Kamerî ayların on üç, on dört ve on beşinci günleri ile haftanın pazartesi ve perşembe günleri ve ramazandan sonra şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehapdır.

5. Mekruh Olan Oruçlar: Muharrem ayının sadece onuncu günü ile yalnız cuma veya yalnız cumartesi günlerinde oruç tutmak mekruhtur.

6. Haram Olan Oruçlar: Ramazan Bayramı'nın birinci günü ile Kurban Bayramı'nın dört günü oruç tutmak haramdır. Çünkü bayram günleri Allah'ın kullarına birer ziyafet günüdür. Allah'ın ziyafetinden kaçınmak uygun değildir.

RAMAZAN ORUCUNU BAŞKA ZAMANDA TUTMAYI MÜBAH KILAN ÖZÜRLER

Özürsüz olarak ramazan ayında oruç tutmamak hem günahtır, hem de cezası vardır. Ancak bir kimse aşağıdaki durumlarda ramazan orucunu tutmayabilir veya başlamış olduğu orucu bozabilir.

1. Hastalık: Bir hasta oruç tuttuğu takdirde hastalığının artmasından veya uzamasından korkarsa oruç tutmayabilir. Hastalığı iyileşince tutmadığı oruçları kaza eder.

2. Yolculuk: Ramazan ayında en az doksan kilometre mesafeye yolculuğa çıkan kimse oruç tutmayabilir. Yolculuk hâli bitince tutmadığı günleri kaza eder. Oruç tutmasında bir güçlük yoksa yolcunun oruç tutması daha hayırlıdır.

3. Zor Görmek: Orucu bozmak için ölümle veya vücuduna bir zarar verilmekle tehdit edilen kimse orucunu bozabilir. Bozduğu orucu sonra tutar.

4. Gebe ve Emzikli Olmak: Gebe veya emzikli olan bir kadın, oruç tutuğu takdirde kendisine veya çocuğuna bir zarar geleceğinden korkarsa oruç tutmayabilir. Gebelik ve emziklilik hâli sona erince tutmadığı günleri kaza eder.

5. Şiddetli açlık ve susuzluk: Oruçlu bir kimse, açlık veya susuzluk sebebiyle aklının bozulmasından veya vücuduna ciddi bir zarar geleceğinden korkarsa orucunu bozabilir. Sonra uygun bir zamanda tutmadığı oruçları kaza eder.

6. Yaşlılık ve Düşkünlük: Vücudu günden güne düşen ve oruca da-

yanamayan iyice ihtiyarlamış olan kimseler oruç tutmayabilir. Bunlar sonradan da orucu kaza edemiyecekleri için tutamadıkları her günün orucu yerine fidye verirler.

FİDYE

Oruç tutmaya gücü yetmeyen düşkün ve yaşlı kimseler ile iyileşme ümidi olmayan hastalar, ramazan ayının her günü için bir fidye verirler. Fidyenin tutarı aynen fitre kadardır. Bu fidyeler ramazanın başlangıcında verilebileceği gibi, ramazanın içinde veya sonunda da verilebilir.

İsterse fidyelerin hepsini bir fakire topluca verir, ayrı ayrı fakirlere de verebilir. Bu durumda olan kimseler, fidye vermeye güçleri yetmiyorsa Allah'tan bağışlanmalarını isterler. Oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlılar ile iyileşme ümidi olmayan hastalar eğer ileride oruç tutabilicek duruma gelirlerse tutamadıkları oruçları kaza etmeleri gerekir. Önceden verdikleri fidyelerin hükmü kalmaz, bunlar nafile bağış sayılır.

RAMAZANDA ÖZÜRSÜZ OLARAK ORUÇ TUTMAMANIN HÜKMÜ

Ramazan ayında oruç tutmak Allah'ın kesin emridir. Müslümanların bu emri yerine getirmesi gerekir. Bir Müslüman özürsüz olarak ramazan ayında oruca niyet etmiyerek yiyip içerse tutmadığı günlerin orucunu gününe gün kaza etmesi gerekir, keffaret lazım gelmez. Çünkü keffaret, oruç tutmamanın değil, başlanan orucu bozmanın cezasıdır.

Ramazanda özürsüz olarak oruç tutmayan günah işlemiş ve Allah'a karşı sorumlu duruma düşmüş olur. Bundan dolayı tevbe ederek Allah'tan af dilemesi ve orucunu vakit geçirmeden kaza etmesi lazımdır.

ORUCU BOZUP HEM KAZA HEM DE KEFFARETİ GEREKTİREN ŞEYLER

Oruçlu olduğunu bilerek:

1. Yemek, içmek. (İster gıda maddesi, isterse ilaç olsun.)
2. Cinsi ilişkide bulunmak.

3. Sigara içmek.

Kaza: Bozulan orucun yerine gününe gün oruç tutmaktır.

Keffaret: Bozulan bir gün orucun yerine iki ay veya altmış gün peşpeşe oruç tutmaktır.

Ramazan ayında niyet ederek oruca başlayan bir kimse özürsüz olarak bile bile yiyip içse veya cinsi ilişkide bulunsa orucu bozulur. Bozulan bu orucun gününe gün kaza edilmesi, ayrıca oruç özürsüz olarak ve bile bile bozulduğu için de keffaret tutması gerekir.

Başlanan bir orucu bilerek bozmanın dünyadaki cezası keffarettir. Yani altmış gün birbiri ardınca oruç tutmaktır. Herhangi bir sebeple keffaret orucuna ara verilir veya eksik tutulursa yeniden başlayıp altmış günü kesintisiz tamamlamak lazımdır. Kadınlar keffaret orucu tutarken araya giren âdet günlerini tutmazlar, âdet halleri bitince ara vermeden temiz günlerinde oruca devam ederek altmış günü tamamlarlar.

ORUCU BOZUP YALNIZ KAZAYI GEREKTİREN ŞEYLER

1. Yenmesi mutat olmayan ve ilaç olarak da kulanılmayan şeyleri yutmak. (Toprak, kağıt, pamuk gibi.)

2. Buruna ilaç çekmek.

3. Kulağın içine yağ damlatmak.

4. Abdest esnasında ağzına ve burnuna su alırken kendi elinde olmayarak boğazına su kaçmak.

5. Ağzına aldığı renkli ipliğin boyası tükrüğe geçip, boyanan bu tükrüğü yutmak.

6. Zorla orucu bozulmak.

7. Uyurken başkası tarafından boğazına su dökülmek.

8. Ağız dolusu kusmak. (Kendi isteği ile.)

9. Akşam vakti girmediği hâlde, akşam oldu zannederek iftar etmek.

10. İmsak vakti geçtiği hâlde, İmsak'a daha vardır zannederek yemek.

ORUCU BOZMAYAN ŞEYLER

1. Oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek. (Unutarak yeyip içerken oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağzını yıkayıp oruca de-

vam eder, oruçlu olduğunu hatırladıktan sonra boğazından aşağıya bir şey geçerse orucu bozulur.)

2. Kulağına su kaçmak.
3. Göze ilaç damlatmak.
4. Gece yıkanması gerekirken sabahleyin yıkanmak.
5. Kendi isteği olmayarak kusmak.
6. İhtilâm olmak. (Yani uyurken cünüplük hâli meydana gelmek.)
7. Kan aldırmak.
8. Kendi isteği olmayarak boğazına toz, duman girmek.
9. Ağzındaki tükrüğü yutmak.

ORUÇLUYA MEKRUH OLAN ŞEYLER

1. Bir şeyin yutmadan tadına bakmak. (Eğer kadının kocası, yemeğin tuzundan dolayı karısına anlayışsız davranır, huzursuzluk yaparsa, kadın yutmadan yemeğin tuzuna bakabilir.)
2. Tükrüğünü ağzında biriktirip yutmak. (Eğer ağzında biriktirdiği tükrüğü dışarı çıkardıktan sonra yutarsa orucu bozulur.)
3. Kendini zayıf düşürecek derecede kan aldırmak, ağır işlerde bulunmak.

ORUÇLUYA MEKRUH OLMAYAN ŞEYLER

1. Gül ve misk gibi şeyleri koklamak.
2. Dişlerini fırçalamak.
3. Ağzına su alıp çalkalamak.
4. Burnuna su çekmek.
5. Yıkanmak.

SORULAR:

1. Oruç ne demektir?
2. Orucun faydalarını anlatınız?
3. Oruç kimlere farzdır?
4. İftar duasını ezberleyiniz?
5. Oruca ne zaman ve nasıl niyet edilir?
6. Oruç kaç çeşittir?
7. Ramazan orucunu başka zamanda tutmayı mübah kılan özürler nelerdir?

8. Fidye ne demektir, kimlerin fidye vermesi gerekir?

9. Kaza ve keffaret ne demektir?

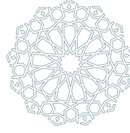
10. Orucu bozup hem kaza, hem de keffareti gerektiren şeyler nelerdir?

11. Orucu bozup yalnız kazayı gerektiren şeyler nelerdir?

12. Orucu bozmayan şeyler nelerdir?

13. Oruçluya mekruh olan ve mekruh olmayan şeyler nelerdir?

ÜNİTE VII
ZEKÂT

Konular:

- Zekâtın Önemi ve Faydaları
- Zekâtı Kimler Verir?
- Nisap
- Zekât Kimlere Verilir?
- Zekât Verilmesi Gerekmeyen Mallar
- Zekât Verilmesi Gereken Mallar
- Fıtır Sadakası (Fitre)

ZEKÂTIN ÖNEMİ VE FAYDALARI

İslamın beş şartından dördüncüsü zekât vermektir. Hicretin ikinci yılında oruçtan önce farz olmuştur. Mal ile yapılan ibadettir.

Zekât, dini ölçülere göre zengin olan Müslümanların seneden seneye malının ve parasının kırkta birini fakir olan Müslümanlara vermesidir. Zekât, Kur'an-ı Kerim'de namaz ile birlikte otuz yedi yerde geçmektedir. Zekâtın üzerinde bu kadar çok durulması onun dinimizde büyük önem taşıdığını göstermektedir.

Zekât, kalbi cimrilik hastalığından, malı fakirin hakkından temizleyen, zenginlerde şefkat ve merhamet duygularını geliştiren bir ibadettir. Zekât sayesinde fakirlerin kalbindeki haset ve kıskançlık or-

tadan kalkar. Kendilerine yardım eden zenginlere karşı sevgi ve saygı meydana gelerek toplumda birlik ve kardeşlik kuvvetlenmiş olur.

İslam dini, toplumun dertlerini tedavi eden, ihtiyaçlarını karşılayan birçok esaslar getirmiştir. Allah'ın emri olan zekât, bir sosyal yardımlaşma sistemidir. Zekât malın büyümesini ve bereketlenmesini sağlar. Zekâtı verilen serveti, yok olmaktan, kötü insanların zararından Allah korur. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor: *"Mallarınızı zekât ile koruyunuz."*[1]

Zekât, Müslümanlıkta samimi olup olmadığımızın bir ölçüsüdür. Zekâtını veren; Allah'a kullukta samimi olduğunu göstermiş, kendisine bu zenginliği veren Rabbine karşı teşekkür vazifesini yerine getirmiş olur. Zekâtını veren zengin, fakirlere yardım eden, yoksulların yüzünü güldüren sevimli ve faydalı insandır.

ZEKÂTI KİMLER VERİR?

Aşağıdaki şartları taşıyan kimseler zekât vermekle mükellef olur:

1. Müslüman olmak.

2. Akıllı olmak.

3. Erginlik çağına gelmiş olmak.

4. Hür olmak.

5. Dinen zengin (yani aslî ihtiyaçlarından ve borçlarından başka "nisap" miktarı mala veya paraya sahip) olmak.

6. Zekât, verilmesi gereken mal veya para:

a) Nisap miktarına (yani 80.18 gr. Altın değerine) ulaşmış olmak.

b) Sahibinin elinde tam bir kamerî yıl kalmış olmak.

c) Hakikaten veya hükmen artıcı nitelikte olmak gerekir.

NİSAP

Nisap, dinimizin koyduğu zenginlik ölçüsüdür, borcundan ve asıl ihtiyaçlarından başka, belirlenen bu ölçü miktarı veya daha fazla malı veya parası olan kimse, dinen zengin sayılır.

Fitre vermek ve kurban kesmek için de en az nisap miktarı mal veya paraya sahip olmak lazımdır. Ancak bunlarda malın veya paranın üzerinden bir yıl geçmesi ve artıcı nitelikte olması şart değildir.

---

[1] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1, s. 520

ZEKÂT KİMLERE VERİLİRP

Zekât Verilecek Kimseler Şunlardır:

1. Fakirler: Dinî ölçülere göre zengin sayılmayan, nisap miktarı malı olmayan kimseler.

2. Yoksullar: Hiçbir şeyi olmayanlar.

3. Borçlular: Borcundan fazla nisap miktarı mala sahip olmayanlar.

4. Yolcu: Memleketinde malı olduğu hâlde yolda parasız kalan, elinde bir şey bulunmayan kimselerdir. (Bunlara memleketlerine varacak kadar zekât verilebilir.)

5. Allah Yolundakiler: Bunlar cihat veya hac için yola çıkıp parasız kalanlar ile işini gücünü bırakıp kendisini ilme vermiş olan kimselerdir.

Zekât Verirken Şu Sırayı Gözetmeli:

Önce kardeşler, kardeş çocukları, amca, hala, dayı ve teyze, sonra diğer akraba ve komşular, bunlardan sonra mahallesinde ve oturduğu memleketteki fakirler. Aldığı zekât parasını günah yolunda harcayacak veya israf edecek kimselere değil, gerçek ihtiyaçları için harcayan fakirlere vermek daha iyidir.

ZEKÂT KİMLERE VERİLMEZ?

Şunlara Zekât Verilmez:

1. Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara.

2. Oğluna, oğlunun çocuklarına, kızına, kızının çocuklarına ve bunlardan doğan çocuklara.

3. Zenginlere.

4. Müslüman olmayanlara.

5. Karı-koca birbirlerine.

ZEKÂT VERİLMESİ GEREKMEYEN MALLAR

Kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin ihtiyacı olan şeylerden zekât vermek gerekmez. Bunlara *"Havaici asliye"* denir. Başlıcaları şunlardır:

Oturulan evler, ev eşyası, giyecekler, binek vasıtaları, ticaret için olmayan kitaplar, sanatkârların kullandığı aletler, yiyecek ihtiyaçla-

rı, altın ve gümüş dışında ve satılık olmayan inci, elmas ve zümrüt gibi süs eşyası.

ZEKÂT VERİLMESİ GEREKEN MALLAR VE ZEKÂT MİKTARLARI

Zekât Verilmesi Gereken Malların Nisabı İle Bunlardan Verilmesi Gereken Zekât Miktarları Şöyledir:

1. Altın: En az 80,18 gram veya daha fazla olursa, kırkta biri.

2. Gümüş: En az 561 gram veya daha fazla olursa, kıkta biri.

3. Para: En az nisap miktarı veya daha fazla paranın kırkta biri, (Paranın nisabı, yani parada zekât vermeye esas olan zenginlik ölçüsü: en az 80, 18 gram altın karşılığı paraya sahip olmaktır.)

4. Ticaret Malları: En az nisap miktarı para değerinde veya daha fazla olan her türlü ticaret malının kırkta biri.

5. Koyun ve Keçi: Kırk koyun veya keçi de bir koyun veya keçi.

6. Sığır ve Manda: Otuz sığır veya manda için bir yaşını tamamlamış dana.

7. Deve: Beş deve için bir koyun veya keçi.

Hayvanların sayısı arttıkça zekâtın miktarı değişir. Arazilerden elde edilen ürünlerin zekâtı daha farklıdır.

Yukarıda sayılan malların zekâtları kendi cinslerinden verilebileceği gibi bunların değerleri para olarak da verilebilir.

Zekâtın sahih olmasının şartı niyettir. Zengin bir Müslüman fakire zekât verirken kalbi ile niyet etmesi gerekir, dili ile söylemesi şart değildir.

FITIR SADAKASI (Fitre)

Borcundan ve aslî ihtiyaçlarından başka en az nisap miktarı malı veya onun değerinde parası olan Müslümanın fıtır sadakası vermesi vacipdir. Buna kısaca “Fitre” denilir. Fıtır sadakasının vacip olması için zekâtta olduğu gibi malın üzerinden bir yıl geçmesi ve artıcı nitelikte olması şart değildir.

Fitre, ramazan ayında fakirlere verilen bir sadakadır. Bayramdan önce verilmesi iyidir. Bayram günü veya daha sonra da verilebilir. Dinî ölçülere göre zengin olan kimsenin, hem kendisinin, hem de erginlik çağına gelmemiş olan çocuklarının fitrelerini vermesi vaciptir.

Fitre Şu Dört Cins Yiyecek Maddesinden Aşağıdaki Miktarlarda Verilir:

Cinsi:	Miktarı:
1. Buğday	1460 Gram
2. Arpa	2920 Gram
3. Kuru üzüm	2920 Gram
4. Hurma	2920 Gram

Bu gıda maddelerinin kendileri verilebileceği gibi para olarak değerleri de verilir. Hangisi fakirin yararına ise onu vermek daha uygundur. Bir fitre yalnız bir fakire verilir, ikiye bölünmez. Bir fakire birden fazla fitre verilebilir. Fitre niyet edilerek verilir. Ancak bunun fitre olduğunu fakire söylemek gerekmez. İçinden niyet etmesi yeterlidir.

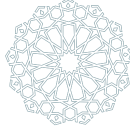
Zekât hangi fakirlere verilirse fitre de onlara verilir. Bir özürden dolayı ramazanda oruç tutmayanlar da, nisap miktarı mal veya paraya sahip iseler fitrelerini vermekle yükümlüdürler.

Varlıklı Müslümanlar fitre vermek suretiyle fakirlere bayram sevincini tattırırlar. Böylece, hem borcunu ödemiş, hem de sevap kazanmış olurlar. Fitre vermek, orucun kabul edilmesine, ölümün şiddetinden ve kabir azabından kurtulmaya vesile olur.

SORULAR:

1. Zekâtın faydalarını kısaca anlatınız?
2. Zekât vermek kimlere farzdır?
3. Zekât kimlere verilir?
4. Kimlere zekât verilmez?
5. Hangi mallardan zekât vermek gerekmez?
6. Zekât hangi mallardan, ne kadar verilir?
7. Nisap neye denir?
8. Fıtır sadakası nedir?

ÜNİTE VIII
HAC

Konular:

- Haccın Önemi ve Faydaları
- Hac Kimlere ve Ne Zaman Farzdır?
- Haccın Çeşitleri
- İhram, Telbiye, Tavaf, Sa'y ve Vakfe
- Haccın Yapılışı
- Umre

HACCIN ÖNEMİ VE FAYDALARI

İslam şartlarının beşincisi hacdır. Hac,belli zamanda, belirli yerleri özel bir şekilde ziyaret etmektir.

Hicretin dokuzuncu yılında farz olmuştur. Hac hem mal, hem de beden ile yapılan bir ibadettir. Belirli şartları taşıyan Müslümanların ömründe bir defa hacca gitmesi farzdır. Allah'ın her emrinde olduğu gibi haccın farz kılınmasında da bir çok hikmetler ve faydalar vardır.

Çeşitli ülkelerden mukaddes topraklara gelen, dilleri ve renkleri ayrı olan Müslümanların tek gaye etrafında bir araya gelmesi ve hep birlikte Allah'a yönelmesi İslam kardeşliğini güçlendirir. Müslümanların birbiri ile tanışmalarını, birbirlerinin dert ve sıkıntılarına çare bulmalarını sağlar.

Zengin-fakir her seviyede Müslümanın ihrama girerek aynı kıyafet içinde bulunması insanlara eşitlik fikrini aşılar, mahşer gününü hatırlatır. Hac yolculuğu, insanın bilgi ve görgüsünü artırır, zorluk-

lara karşı dayanma alışkanlığı kazandırır. Mala bağımlılığı azaltarak, fakirlere, yoksullara karşı merhamet ve yardım duygularını geliştirir.

Sevgili peygamberimizin doğup büyüdüğü, İslam dininin cihana yayılmaya başladığı kutsal yerleri görmek ruhlara manevi bir heyecan verir, dinî duyguları kuvvetlendirir. Kutsal yerlerde insan kendisini Allah'a daha yakın hisseder, yaptığı ibadetlere kat kat fazla sevap verilir. Allah rızası için hac vazifesini yapan ve insanlara kötülük etmekten sakınanların (kul hakları hariç) birçok günahı bağışlanır. Bu konuda Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Kim Allah için hacceder de kötü söz ve davranışlardan sakınırsa, annesinin onu doğurduğu günkü gibi günahlarından arınmış olarak döner."[1]

HAC KİMLERE VE NE ZAMAN FARZDIR

Aşağıdaki şartları taşıyanlara hacca gitmek farz olur:

1. Akıllı olmak.
2. Erginlik çağına gelmiş olmak.
3. Müslüman olmak.
4. Hür olmak.
5. Haccın farz olduğunu bilmek. (Bu şart Müslüman olmayan ülkelerde Müslümanlığı kabul edenler içindir. İslam ülkelerinde yaşayan Müslümanlar için haccın farz olduğunu bilmemek özür değildir.)
6. Zorunlu ihtiyaçlardan başka hacca gidip dönünceye kadar kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerinin geçinebileceği maddi güce sahip olmak.
7. Durumuna uygun bir vasıta ile hac yolculuğunu yapabilmesi için vasıta ve yol masraflarını karşılayacak parası olmak.
8. Hac vazifesini yapabilecek zamana yetişmiş olmak.

Saydığımız bu şartlardan başka hac vazifesini bizzat yapmak için şu şartların da bulunması gerekir. Bunlara haccın edasının şartları denir.

Haccın Edasının Şartları:

1. Vücutça sağlıklı olmak. (Kör, kötürüm ve hac yolculuğuna dayanamayacak derecede hasta ve yaşlı olmamak.)
2. Hacca gitmesine bir engel bulunmamak. (Hapiste olmak gibi.)

---

[1] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 521.

3. Yol güvenliği olmak.

4. Kadının yanında kocası veya evlenmesi caiz olmayan bir mahremi bulunmak.[2]

5. Kocası ölmüş veya boşanmış olan kadınların iddet süreleri bitmiş olmak.

Bu saydığımız şartlara sahip olan bir kimsenin önündeki ilk hac mevsiminde hacca gitmesi farz olur.

HACCIN FARZLARI

Haccın farzları, birisi şart ikisi rükün olmak üzere üçtür:

1. İhrama girmek (şarttır).
2. Arafatta vakfe.
3. Ziyaret tavafı.

HACCIN ÇEŞİTLERİ

Yapılışı Bakımından Hac Üç Çeşittir:

1. İfrat Haccı: Umresiz yapılan hac demektir. Hacı adayı ihrama girerken sadece hacca niyet eder ve hac vazifelerini yerine getirir. İfrat haccı yapanlara kurban kesmek vacip değildir.

2. Temettu Haccı: Umre ve haccı ayrı ayrı ihrama girerek yapmaktır. Hacı adayı önce umre için ihrama girip umre vazifelerini yapar ve ihramdan çıkar. Günü gelince yeniden ihrama girerek hac vazifelerini yerine getirir. Temettu haccında kurban kesmek vacipdir.

3. Kıran Haccı: Umre ve haccı bir ihramda yapmaktır. Hacı adayı ihrama girerken hem umre, hem de hacca niyet eder. Önce umreyi yapar fakat ihramdan çıkmaz, sonra da haccı yapar. Kıran haccında da kurban kesmek vacipdir.

Hacca gitmek isteyen bir kimse bu üç çeşit hacdan hangisini dilerse onu yapar. Usulüne uygun olarak hangisini yaparsa hac görevini yerine getirmiş olur.

İhram, Telbiye, Tavaf, Sa'y ve Vakfe:

İhram: Hac veya umre yapacak olan kimsenin diğer zamanlarda helal olan bazı fiil ve davranışları belirli bir süre kendisine haram

---

[2] Şafi mezhebine göre; yanında kocası veya mahremi olmayan kadın, güvenilir iki veya daha fazla kadınla birlikte farz olan haccını yapar.

kılmasıdır. Hac veya umreye niyet etmek ve telbiye getirmekle ihrama girilmiş olur.

Telbiye: İhramlı olarak ve yüksek sesle: *"Lebbeyk, Allâhümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, innel'hamde ve'n ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerike lek."* demektir. Kadınlar hafif sesle telbiye getirirler.

Tavaf: Kâbe'nin etrafını usulüne göre yedi defa dolaşmaktır.

Sa'y: Kâbe'nin yakınında bulunan Safa ile Merve tepeleri arasında gidip gelmektir. Bu gidiş-gelişler, Safa'dan Merve'ye dört, Merve'den Safa'ya üç olmak üzere yedi defadır.

Vakfe: Hacda Arafat ve Müzdelife denilen yerlerde belirli zamanlarda bir süre kalmaktır. Arafat vakfesi farz, Müzdelife vakfesi vacibdir.

HACCIN YAPILIŞI

Hacca gitmek isteyen kimse, bu kutsal görev için helal kazanç temin eder.Yola çıkmadan önce varsa borçlarını öder, hak sahipleri ile helallaşır. Günahlarının bağışlanması için tevbe edip Allah'tan af diler. Kazaya kalmış ibadetleri varsa mümkün olduğu kadar kaza eder. Yola çıkacağı zaman evinde iki rekât namaz kılar. Aile fertleri, dostları ve yakınları ile helallaşıp veda ederek yola çıkar. Yolculukta ve hac ibadeti esnasında başkalarını incitecek kötü söz ve davranışlardan sakınır.

İhrama girme yeri olan *"Mikat"* sınırına gelmeden önce tırnaklar kesilir, gerekli vücut temizliği yapılır ve mümkünse gusledilir, değilse abdest alınır. Erkekler giydikleri bütün elbiselerini çıkararak *"İzar"* ve *"Rida"* denilen iki parça örtüye sarılırlar. İhramlı oldukları sürece ayak ve başlarını açık bulundururlar. Kadınlar ihrama girerken elbiselerini çıkarmazlar.

Bundan sonra *"Mikat"* sınırında *"İhramın sünneti"* niyetiyle iki rekât namaz kılınır ve hacca niyet edilerek telbiye getirilir. Böylece ihrama girilmiş olur. İhram devam ettiği sürece ihramlıya yasak olan şeylerden sakınmak gerekir.

Mekke'ye varılınca gusûl yapılır veya abdest alınır. Sonra haremi şerife gidilerek Kâbe'nin etrafında kudüm tavafı yapılır ve ardından iki rekât tavaf namazı kılındıktan sonra Safa ile Merve arasında usulüne uygun olarak sa'y yapılır. Hacı adayı bundan sonra ihramlı olarak Mekke'de kalır. Burada kaldığı süre içinde mümkünse namazla-

rı Harem-i Şerif'te kılmak, fırsat buldukça nafile tavaf etmek çok sevaplıdır.

Terviye günü, yani Arefe'den bir gün önce Arafat'a çıkılır. Arefe günü güneş batıncaya kadar Arafat'ta kalınır. İbadet ve dua ile vakitler değerlendirilir. Burada öğle ile ikindi namazları cemaatle öğle vaktinde birlikte kılınır. Buna *"Cem'i Takdim"* denilir. Öğleden sonra vakfe yapılır. Güneş battıktan sonra akşam namazı kılınmadan "Müzdelife" ye hareket edilir. Müzdelife'de akşam ve yatsı namazları cemaatle yatsı vaktinde birlikte kılınır. Buna *"Cem-i Tehir"* denilir. Geceyi Müzdelife'de geçiren hacı adayları şeytan taşlamak için kullanılacak taşları burada toplar.

Bayram sabahı, sabah namazı erken kılınarak, *"Müzdelife Vakfesi"* yapılır. Hava aydınlandıktan sonra Mina'ya hareket edilir.

Bayramın Birinci Günü Minada Sırasıyla:

a) Akabe Cemresine yedi taş atılır.

b) Saçlar tıraş edilerek ihramdan çıkılır. (İfrat haccı yapanlara kurban kesmek vacip olmadığından, bunlar Akabe Cemresi'ne taş attıktan sonra traş olup ihramdan çıkarlar. Temettü veya Kıran haccı yapanlar Akabe Cemresi'ne taş atıp kurban kestikten sonra traş olur ve ihramdan çıkarlar.)

c) Vakit ve imkân bulunursa aynı gün Mekke'ye gidilerek farz olan ziyaret tavafı yapılır.

Bayramın İkinci Günü Sırasıyla: küçük, orta ve akabe cemrelerine yedişer taş atılır. Bayramın birinci günü ziyaret tavafını yapamayanlar ikinci günde yaparlar.

Bayramın üçüncü Günü: Yine Küçük, orta va akabe cemrelerine yedişer taş daha atılır. Aynı gün Mina'dan Mekke'ye dönülünce veda tavafı yapılarak hac vazifesi tamamlanmış olur.

Uygulamasını anlattığımız İfrat haccıdır. Temettü ve Kıran haclarının yapılışında bazı farklılıklar vardır.

Temettü Haccı: Temettü haccı yapacak olan kimse Mikat sınırında umre için ihrama girer. Mekke'ye gelince usulüne uygun olarak umreyi yaptıktan sonra traş olur ve ihramdan çıkar. Terviye gününe kadar. (Yani Arefe gününden bir gün önce) Mekke'de ihramsız olarak bekler. Terviye günü Mekke'de hac için yeniden ihrama girer ve yukarıda anlatıldığı gibi hac vazifelerini yapar.

Ancak ifrat haccından farklı olarak:

1. Bayramın birinci günü Cemre Akabesi'ne taş attıktan sonra kurban keser, ondan sonra traş olur ve ihramdan çıkar.

2. Ziyaret tavafından sonra haccın sa'yini yapar.

Kıran Haccı: Kıran haccı yapacak olan mikat sınırında hem hac, hem de umreye ikisine birden niyet ederek her ikisi için de bir ihrama girer. Mekke'ye varınca önce umre yapar, umreyi tamamladıktan sonra haccın kudüm tavafını, peşinden de haccın sa'yini yapar. Fakat ihramdan çıkmaz. İhramlı olarak bekleyip terviye günü gelince Arafat'a çıkarak tarif edildiği gibi hac vazifelerini yerine getirir. Kıran haccında da ifrat haccından farklı olarak bayramın birinci günü Cemre Akabesi'ne taş attıktan sonra kurban keser, ondan sonra traş olur ve ihramdan çıkar.

UMRE

Umre, belirli bir zamana bağlı olmadan usulüne göre ihrama girdikten sonra tavaf etmek, sa'y yapmak ve traş olmaktan ibarettir.

Umre sünnettir. Umre için belirli bir zaman yoktur. Arefe ve onu izleyen Kurban Bayramı günleri olmak üzere yılda beş günün dışında her zaman umre yapılabilir.

Umrenin Yapılışı:

Umre yapmak isteyen kimse "Mikat" sınırları dışında gerekli temizliği yaptıktan sonra umreye niyet edip telbiye getirerek ihrama girer. Mekke'ye varınca usulüne göre Kâbe'nin etrafında umre tavafını yapar. Tavaf bitince iki rekât "Tavaf Namazı" kılar. Daha sonra Safa ile Merve arasında umrenin sa'yını yapar. Sa'yı bitirince traş olur ve ihramdan çıkar. Böylece umre tamamlanmış olur.

SORULAR:

1. Hac ne demektir?
2. Haccın faydalarını kısaca anlatınız?
3. Hac kimlere farzdır?
4. Kaç çeşit hac vardır?
5. Kurban kesmek hangi hac çeşidinde vacip değildir?
6. İhram, telbiye, tavaf, sa'y ve vakfe neye denir?
7. Umre nedir?

ÜNİTE IX
KURBAN

Konular:

- Kurban Kesmenin Önemi, Kimler Kurban Keser?
- Kurban Ne Zaman ve Nasıl Kesilir?
- Kurbanın Eti ve Derisi İle İlgili İşler
- Kurban Olarak Kesilmesi Caiz Olan ve Olmayan Hayvanlar
- Etleri Yenen ve Yenmeyen Hayvanlar
- Adak Kurbanı
- Yemin'in Çeşitleri ve Hükmü

KURBAN KESMENİN ÖNEMİ

Kurban,ibadet niyeti ile belirli vakitte kurbanlık hayvanı kesmektir.

Kurban kesmek mal ile yapılan bir ibadettir ve vacipdir. Hicretin ikinci yılında emredilmiştir. Kurban, Allah yolunda gösterilen bir fedakârlık, onun verdiği nimetlere karşı şükran borcunu yerine getirmektir.

Zenginlerin, kestikleri kurban etlerinden fakirleri yararlandırması, Müslümanlar arasında sevgi ve kardeşlik duygularını güçlendirir. Varlıklı insanlarla birlikte yoksullar da sevinir. Kurbanla gelen bu sevinç toplumun huzur ve mutluluğunu artırır.

Sevgili Peygamberimiz: "Kim (mal) genişliği bulur da kurban kesmezse bizim mescidimize yaklaşmasın."[1] buyurarak kurban kesmenin zenginler için önemli bir görev olduğunu belirtmiştir.

---

[1] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 2, s. 155.

KİMLER KURBAN KESER?

Aşağıdaki şartları taşıyan kimselerin kurban kesmesi vaciptir:

1. Müslüman olmak.
2. Akıllı olmak.
3. Erginlik çağına gelmiş olmak.
4. Hür olmak.
5. Mukim olmak. (Yani misafir olmamak.)
6. Nisap miktarı mal veya paraya sahip olmak. (Kurban nisabında mal ve paranın üzerinden bir senenin geçmesi şart değildir.)

KURBAN NE ZAMAN VE NASIL KESİLİR

Kurban kesiminin vakti, kurban bayramının birinci, ikinci ve üçüncü günüdür. Üçüncü günün akşamından sonra kurban kesilmez.

Kurbanı kesmeye götürürken hayvana iyi davranmalı, itip kakarak götürmemelidir. Hayvana zahmet vermemek için bıçak iyi bilenmiş olmalı, kurbanı, elinden gelirse sahibi kesmelidir. Elinden gelmeyen başkasına kestirebilir.

Kurban edilecek hayvan sol yanı üzerine ve kıbleye karşı yatırılır. Kesecek kişinin kendisi *"Bismillahi Allâhü ekber"* diyerek hayvanın çene altından yem borusu, nefes borusu ve şah damarlarını keserek kesim işi bitirilir. Hayvanın canı çıkmadan başını bedeninden ayırmak ve derisini yüzmeye başlamak mekruhtur. Kurban keserken bilerek *"Besmele"* söylenmemiş ise hayvanın eti yenmez.

KURBANIN ETİ VE DERİSİ İLE İLGİLİ YAPILACAK İŞLER

Kurbanı kesen kimse, kurbanın etinden kendisi yiyebileceği gibi başkalarına da yedirebilir.

Kurban etini üçe bölerek: Bir bölümünü kurban kesmeyen fakirlere dağıtmalı, diğer bir bölümünü akraba ve dostlara hediye etmeli, kalanı da kendisi ve aile fertleri için ayırmalıdır. Kurban etinin tamamını vermek de caizdir. Kurban eti ve derisi satılmaz, bundan kasap ücreti ödenmez. Kurban derisini seccade veya evde kullanılacak bir şey yapmak caiz olduğu gibi bir fakire veya hayır işlerine hizmet eden kuruluşlardan birine de vermek caizdir.

KURBAN OLARAK KESİLMESİ CAİZ OLAN VE OLMAYAN HAYVANLAR

Hayvanlardan sadece koyun, keçi, sığır, manda ve deve kurban edilir. Bunlardan koyun ile keçi bir yaşını, sığır ve manda iki yaşını, deve beş yaşını bitirmiş olmalıdır. Ancak, koyun altı ayını tamamladığı hâlde bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olursa kurban edilebilir. Keçi için böyle bir durum yoktur, bir yaşını doldurması şarttır.

Koyun ve keçi bir kişi için kurban olur. Sığır, manda ve deve birden yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban edilebilir. Bu hayvanların boynuzsuz olması, boynuzunun biraz kırık bulunması, dişlerinden birazının dökülmesi ve topal olması kurban olmalarına engel değildir.

Şu Kusurlardan Biri Hayvanda Bulunursa Kurban Olmaz:

1. Bir veya iki gözü kör olan.
2. Boynuzlarının biri veya ikisi kökünden kırılmış olan.
3. Kulağının veya kuyruğunun yarıdan fazlası kopmuş olan.
4. Ayağının üzerine basamayacak derecede topal olan.
5. Kulakları veya kuyruğu doğuştan olmayan.
6. Dişlerinin çoğu dökülmüş olup, karnını doyuramayan.
7. Hasta olan.
8. Kemiklerinin içinde iliği kalmamış derecede zayıf olan.
9. Meme başları kopmuş olan.
10. Koyun ve keçinin memelerinden biri, sığır cinsinden iki memesi kurumuş olan.

Ayrıca, tavuk, horoz gibi hayvanlarla, eti yenen diğer yabani hayvanlar kurban olmazlar.

ETLERİ YENEN HAYVANLAR

Koyun keçi, sığır, manda, deve, tavuk, kaz, ördek, zürafa, devekuşu, bağırtlan kuşu, güvercin, bıldırcın, tavus, kırlangıç, baykuş, tavşan, turna, serçe ve sığırcık gibi hayvanlar usulüne uygun olarak kesildiği takdirde etleri yenilir. Ayrıca su da yaşayan her çeşit balık da yenir.

ETLERİ YENMEYEN HAYVANLAR

Azı dişleriyle kapıp avlayan, parçalayan ve kendini savunan hayvanların etleri yenmez: Kurt, ayı, arslan, kaplan, sincap, sansar, maymun, domuz, sırtlan, kedi, köpek, fil, keler, tilki ve gelincik gibi.

At, katır ve eşeğin etleri de yenmez. Tırnakları ile avlayan, leş ve pislik yiyen kuşların etleri de yenmez: Kartal, çaylak, akbaba, leylek, kuzgun, atmaca, şahin, yarasa ve karga gibi.

Yaratılıştan iğrenç olan: Fare, akrep, yılan, kertenkele, kurbağa, kara ve deniz kaplumbağası, köstebek, kirpi, sümüklü böcek, solucan, kurtlar, bütün sinekler böcekler, haşereler, arı ve kelebek yenmezler.

Balık suretinde olmayan deniz hayvanları ile yengeç, midye, istiridye ve istakoz da yenmez.

ADAK KURBANI

Adak, bir kimsenin yapmak zorunda olmadığı bir şeyi kendisine vacip kılmasıdır.

Adaklar İkiye Ayrılır:

1. Hiç bir şeye bağlı olmayarak yapılan adaklar:

Bir kimse, "Allah rızası için bir kurban keseceğim" diye adak yaparsa kurban kesmek kendisine vacip olur ve bu adağını dilediği zaman yerine getirir.

2. Bir şeyin olmasına veya olmamasına bağlı olarak yapılan adaklar:

Mesela: "Hastam iyileşirse Allah rızası için bir kurban keseceğim" diye adakta bulunan kimsenin hastası iyileştiği takdirde kurban kesmesi vacip olur. Dediği iş henüz gerçekleşmeden kurban kesmesi sahih değildir.

Adaklar, ancak kurban edilecek hayvanlardan olur: Tavuk, horoz gibi hayvanlardan adak kurbanı olmaz.

Adak kurbanının etinden adağı yapanın kendisi, eşi, babası, anası, dedeleri, nineleri, çocukları ve torunları yiyemeyeceği gibi nisap miktarı mal veya parası olup dinen zengin sayılanlar da yiyemezler. Adak kurbanının tamamının fakirlere dağıtılması gerekir.

Ölü İçin Kurban Kesmenin Hükmü:

Ölü için kurban kesmek isteyen kimse bunu Kurban Bayramı günlerinde kesmesi lazımdır. Böyle bir kurbanın etinden, kesenin kendisi yiyebilir, başkalarına da verebilir.

Eğer kurban kesilmesini ölü vasiyet etmişse bu kurbanın etinden kesen kimse yiyemez, tamamını fakirlere dağıtması gerekir.

YEMİN ÇEŞİTLERİ VE HÜKMÜ

Yemin, söze kuvvet kazandırmak amacı ile Allah'ın adını anmaktır.

Yemin Üç Çeşittir:

1. Yemin-i Lâğv: Yanlışlıkla yalan yere yapılan yemine denir. Parası olduğu hâlde, olmadığını zannederek "Vallahi param yok" diye yemin etmek gibi. Böyle yeminden dolayı keffaret vermek gerekmez.

2. Yemin-i Gamus: Bilerek yalan yere yemin etmektir. Görmediği bir şey için "Vallahi gördüm", borcunu ödemediği halde "Vallahi ödedim" diyerek bile bile yalan yere yemin etmek gibi. Böyle yalan yere yemin etmek büyük günahtır. Bunun bağışlanması için tevbe etmeli, Allah'tan af dilemelidir.

Böyle yemin ederek başkasına haksızlık yapmışsa hakkı sahibine vermeli ve helallık almalıdır. Bu gibi yeminlerden dolayı keffaret vermek icap etmez. Çünkü bunun günahından kurtulmak için keffaret yeterli değildir.

3. Yemin-i Mun'akıde: Gelecekte bir işi yapacağına veya yapmayacağına dair yemin etmektir. "Vallahi yarın borcumu ödeyeceğim." "Vallahi falan kimse ile konuşmayacağım" diye yemin etmek gibi. Eğer yemine uygun olarak dediğini yaparsa keffaret gerekmez. Fakat yemin ederek söylemiş olduğu sözü yerine getirmezse yemin bozulmuş olur ve ceza olarak keffaret vermek gerekir.

Yeminin keffareti:

Geleceğe dair bir şeyi yapacağına veya yapmayacağına yemin edip de yeminini bozan kimse keffaret olarak; on fakiri giydirir veya on fakire birer fitre miktarı para verir. Bunları yapacak gücü olmayanlar peşpeşe üç gün keffaret orucu tutarlar.

SORULAR:

1. Kurban kesmek kimlere vacipdir?

2. Kurban ne zaman kesilir?

3. Kurbanın eti ve derisi hakkında neler yapılmalıdır?

4. Kurban olarak kesilmesi caiz olan ve olmayan hayvanlar nelerdir?

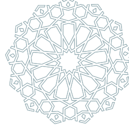
5. Adak kurbanı nedir, ne zaman kesilir, adak kurbanının eti ve derisi ne yapılır?

6. Eti yenen ve yenmeyen hayvanlar hangileridir?

7. Yemin neye denir, kaç çeşittir?

8. Yemin keffaretini anlatınız?

ÜNİTE X
MÜBAREK GÜN VE GECELER

Konular:

- Cuma ve Bayram Günleri
- Mevlit Kandili
- Regaip ve Miraç Geceleri
- Berat ve Kadir Geceleri

CUMA GÜNÜ

Cuma günü Müslümanlar için bir bayram günü demektir. Cuma namazı cemaatle kılınır. Bu sebeple Müslümanlar bir araya gelerek birbirleri ile yakından tanışmak ve görüşmek imkânı bulurlar. Her hafta Müslümanların böyle bir araya gelmesi aralarındaki dostluğu artırır, birlik ve beraberliği güçlendirir.

Cuma, önemli olayların meydana geldiği çok hayırlı ve faziletli bir gündür. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün cuma günüdür. Âdem (a.s.) o gün yaratılmış, o gün cennete konulmuş ve o gün cennetten çıkarılmıştır."[1]

"Cuma gününde bir saat vardır ki, hangi mümin o saatte Allah'tan bir dilekte bulunursa Allah onun dilediğini kabul eder."[2]

---

[1] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 439.
[2] a.g.e., c. 2, s. 444.

BAYRAM GÜNLERİ

Yılda İki Dini Bayramımız Vardır:

1. Ramazan Bayramı.
2. Kurban Bayramı.

Bayram sevinç günü demektir. Ramazan ayında oruç tutarak Allah'ın emrini yerine getiren, Kurban Bayramı'nda kurban keserek Allah yolunda fedâkârlık gösteren bayram namazlarını topluca kılan Müslümanlar görevlerini yapmış olmanın sevinç ve mutluluğunu yaşarlar.

Ramazanda zekât ve fitrelerle, Kurban Bayramı'nda kurban etleri ile yoksullara yardım elleri uzatılır. Böylece zengin-fakir arasında gerçek anlamda bir sevgi ve saygı meydana gelir.

Bayramlarda anne, baba ve büyükler ziyaret edilir, dargınlar barışır, hısım ve akrabalar arasında karşılıklı hediyeleşmeler dostlukları pekiştirir. Toplumda yaşanan bu ortak sevinç, dinî ve millî duyguları kuvvetlendirir. Bayramların getirdiği huzur içinde Müslümanların üzerlerindeki yorgunlukları gider, üzüntüler unutulur.

Bayramlarda müminler birbirleri ile bayramlaşır, uzakta olanlara tebrikler gönderilerek gönülleri alınır. Kabirler ziyaret edilerek ölüler için dua edilir. Kur'an okunarak ve sadaka verilerek ruhları şad edilir.

Bayramlar, Allah'ın mümin kullarına birer ziyafet günleridir. Bu günleri Allah'ın rızasına uygun davranışlarla değerlendirmelidir.

MEVLİT KANDİLİ

İnsanlığın kurtuluşu için gönderilen son ve en büyük peygamber, bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) 571 yılında Kamerî aylardan Rebiü'l-evvel ayının 12. gecesi doğmuştur. Bu mübarek geceye. *"Mevlit Kandili"* denir.

Onun doğduğu çağda dünyanın her tarafında cehalet, zulüm ve ahlaksızlık almış yürümüş, Allah inancı unutulmuş, insanlık korkunç ve karanlık bir duruma düşmüş, dünya yaşanmaz hâle gelmişti.

Sevgili Peygamberimizin doğumu ile dünya aydınlandı, tek Allah inancı ile kalpler nurlandı. Eşitlik, adalet ve kardeşlik geldi. Ona inanan toplumlar gerçek huzura kavuştu. Onun doğduğu gece, insanlığın kurtuluşu için çok hayırlı ve mübarek bir başlangıçtır.

Bu gece, Müslümanlar arasında yüzyılllardan beri büyük bir coşku ile kutlanmakta, Sevgili Peygamberimiz derin bir saygı ile anılmaktadır. Büyük Türk Âlimi Süleyman Çelebi tarafından yazılan ve asıl adı *"Vesiletün'necat"* olan mevlit kitabı onun doğumunu, üstünlüğünü ve mucizelerini en güzel bir şekilde dile getiren değerli bir eserdir.

Peygamberimizin doğum yıldönümlerinde okunan mevlitleri saygı ile dinlemek, onun mübarek ruhuna salat ve selam okumak hiç şüphesiz büyük milletimizin Sevgili Peygamberimize olan engin sevgi ve bağlılığının bir ifadesidir.

Bununla beraber, onun ahlak ve fazilet dolu hayatını öğrenmek ve kendimize örnek almak başta gelen görevlerimizdendir. Asıl o zaman onun sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmış oluruz.

REGAİP GECESİ

Üç aylar diye bilinen recep, şaban ve ramazan ayları manevi bakımdan diğer aylardan daha üstün ve daha bereketlidir. Recep ayı gelince Peygamberimiz şöyle dua ederdi:

"Allah'ım bize receb ve şabanı mübarek eyle ve bizi ramazana ulaştır."[3]

Recep ayının ilk cuma gecesi "Regaip Gecesi" dir. Bu gece, Allah'ın rahmet ve bağışlamasının bol olduğu, duaların kabul edildiği mübarek bir gecedir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Beş gece vardır ki, onlarda, yapılan dualar geri çevrilmez (yani kabul edilir). *Bunlar:*

– Recebin ilk cuma gecesi
– Şabanın on beşinci gecesi,
– Cuma geceleri,
– Ramazan Bayramı gecesi,
– Kurban Bayramı gecesi'dir."[4]

MİRAÇ GECESİ

Allah'ın daveti üzerine Sevgili Peygamberimiz bir gece Mekke'de Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürülmüş, oradan Cebrail ile birlikte bütün gökleri aşarak "Sidretül'münteha" de-

---

[3] Camiu's-Sağir, c. 5, s. 131.
[4] a.g.e., c. 3, s. 454.

nilen makama yükselmiştir. Peygamberimiz (s.a.s.) buradan daha ileriye gitmiş ve vasıtasız olarak Yüce Allah ile görüşmüştür.

Bu mukaddes yolculuğun Mekke'den Kudüs'e kadar olan bölümüne İsra, Kudüs'ten itibaren devam eden bölümüne de Miraç denir. Peygamberimiz, beş vakit namazı ümmetine Miraç hediyesi olarak getirmiştir.

Miraç olayı Peygamberimizin en büyük mucizelerinden biridir. Hicretten bir buçuk yıl önce Recep ayının 27. gecesinde meydana gelmiştir.

BERAT GECESİ

Şaban ayının on beşinci gecesi "Berat Gecesi"dir. Borçtan, suç ve cezadan kurtulmak anlamını taşıyan Berat, günahlardan kurtuluş gecesi demektir.

Bu gece Yüce Allah'ın, kendisine yönelip af dileyen müminleri bağışlayarak kurtuluş beratı verdiği bir gecedir. Bu geceyi uyanık bir hâlde geçirerek dileklerimizi Allah'a sunmamızı isteyen Sevgili peygamberimiz şöyle buyuruyor:

"Şaban ayının on beşinci gecesi olduğu zaman, o geceyi ibadetle geçirin, gündüzünü de oruç tutunuz. Çünkü, Allah Teala, o gece güneş doğuncaya kadar, dünyaya rahmetle tecelli ederek" şöyle buyurur:

– Yokmudur bağışlanmak isteyen, bağışlayayım?

– Yokmudur rızık isteyen, rızıklandırayım?

– Yokmudur dert ve musibete yakalanan, şifa vereyim?

– Daha ne gibi dilekleri olan varsa istesinler vereyim.

Öyle ise Rabbimizin müjdesine kulak vererek bizlere tanınan bu fırsatlardan yararlanmalıyız.

KADİR GECESİ

Ramazan ayının 27. gecesi "Kadir Gecesi"dir. İnsanlara dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösteren dinimizin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim Peygamberimize ramazan ayı içinde Kadir Gecesi'nde inmeye başlamış, Hz. Muhammed (s.a.s.)'e peygamberlik görevi bu gecede verilmiş ve İslam güneşi bu gecede doğmuştur. İşte bu önemli olaylar Kadir Gecesi'ne büyük bir şeref vermiş, üstün bir değer kazandırmıştır.

Kadir Gecesi'nin bin aydan daha haylırlı olduğu Kur'an-ı Kerim'de açıkça bildirilmiştir. Sevgili Peygamberimiz de bu gecenin fazileti hakkında şöyle buyurmuştur:

"Kim ki, faziletine inanarak ve mükâfatını Allah'tan bekleyerek Kadir gecesini ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır."[5]

Kadir Gecesi biz müminlere Allah Tealanın büyük bir lütfu ve sonsuz rahmetinin eseridir. Bu geceyi Allah rızası için namaz kılarak, Kur'an okuyarak ve dua ederek en iyi bir şekilde değerlendirmeliyiz.[6]

Hz. Ayşe bir gün Peygamberimize:

– "Ya Resülellah: Kadir Gecesi'ne rastlarsam nasıl dua edeyim?" diye sordu.

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

– "De ki: Ya Rab; sen çok affedicisin, affetmeyi seversin, beni afffet."[7]

Sevgili peygamberimizin öğrettiği bu duayı, biz de Kadir Gecesi'nde tekrar edelim.

Kandil gecelerini; Allah rızası için namaz kılmak, Kur'an okumak, Peygamberimize salat ve selam okumak, günahlarımızın bağışlanması için Allah'tan af dilemek, dünya ve ahirete ait dileklerimiz için dua etmek ve yapacağımız yardımlarla yoksulları sevindirmek suretiyle değerlendirmeliyiz.

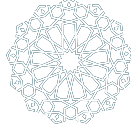
SORULAR:

1. Cuma gününün faziletini anlatınız?
2. Yılda kaç dinî bayramımız vardır, bayramların önemi nedir?
3. Mevlit Kandilini anlatınız?
4. Regaip Gecesi nedir?
5. Miraç Gecesi'nin önemini anlatınız?
6. Berat Gecesi ne zamandır, faziletini anlatınız?
7. Kadir Gecesi'nin faziletini anlatınız?
8. Kandil gecelerinde neler yapılmalıdır?

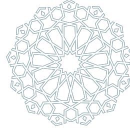
---

[5] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 2, s. 119
[6] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 464
[7] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 467

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AHLAK

ÜNİTE I
İSLAM VE AHLAK

Konular:

- Ahlakın Tarifi
- İslamda Ahlak
- İyi Ahlaklı Olmada İnanç ve İbadetin Rolü
- En Güzel Ahlak Örneği Hz. Muhammed (s.a.s.)
- Fertler İçin Ahlakın Önemi
- İş Hayatı ve Ahlak
- Ahlak Değişir mi
- İslam Dininin Akla ve İlme Verdiği Üstün Değer

AHLAKIN TARİFİ

Ahlak, insanın ruhuna yerleşen alışkanlıklardır. Bu alışkanlıklar, fazla düşünmeye gerek olmadan fiil ve davranışlarımızı meydana getirir.

Ruhumuza Yerleşen Alışkanlıklar İki Kısımdır:

1. İyi alışkanlıklar.
2. Kötü alışkanlıklar.

Organlarımızın hareketleri ruhumuza bağlıdır. Ruhumuza iyi alışkanlıklar yerleşirse organlarımızın fiil ve davranışları iyi olur. Bunlara *güzel ahlak* denir. Ruhumuza kötü alışkanlıklar yerleşirse davranışlar kötü olur. Bunlara da *kötü ahlak* denir. Davranışlarımızın iyi,

ahlakımızın güzel olabilmesi için ruhumuzu kötü huylardan temizleyerek iyi huylar yerleştirmemiz gerekir.

Toprağa ektiğimiz tohuma göre ürün alırız. Buğday tohumundan buğday bittiği gibi arpa tohumundan da arpa biter. Görülüyor ki, toprağın içine hangi tohumu ekersek bu tohumdan ona göre bitki çıkmaktadır. Bunun gibi ruhumuzun derinliklerine iyi huy tohumlarını ekersek bu tohumlar organlarımızda güzel ahlak olarak ortaya çıkar. Eğer ruhumuza kötü huy tohumları ekersek bu tohumlar da organlarımızda kötü ahlak olarak meydana gelir

İSLAM'DA AHLAK

İslam dininde ahlakın büyük bir önemi ve değeri vardır. İslam'ın gayesi insanları güzel ahlak sahibi yaparak olgunlaştırmaktır. İslam güzel ahlak demektir. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."[1] Bir Müslümanın değeri ahlakının güzelliği ile ölçülür. Peygamber Efendimiz:

"Sizin bana en sevimliniz ve kıyamet gününde bana en yakınınız ahlakı en güzel olanınızdır."[2] buyurarak bu gerçeği dile getirmiştir.

Peygamberimize:

"Allah katında en sevgili kullar kimlerdir?" diye sordular:

Peygamber Efendimiz:

"Ahlakı en güzel olanlardır"[3] buyurdu. İbadetler nasıl dinimizin emri ise, ahlaki vazifeleri yerine getirmek de dinimizin emridir. İslam'da ibadetlerin bir gayesi de kişileri kötülükten sakındırmak ve iyi ahlak sahibi yapmaktır.

İYİ AHLAKLI OLMADA İNANÇ VE İBADETİN ROLÜ

Gerçek bir inanca sahip olan insan, bütün davranışlarının Allah tarafından görüldüğüne ve bunların görevli melekler tarafından da yazıldığına inanır. Dünyada yaptığı her iş ve davranışın kıyamet gününde kendisinden sorulacağını bilir. İyilik yapanların bunun mükâfatını göreceğine, kötülük edenlerin de cezasını çekeceğine kesinlikle inanır.

---

1 Keşfü'l-Hafa, c. 1., s, 211
2 Riyazü's-Salihin, c. 2., s. 54
3 Seçme Hadisler. s. 32

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür."[4]

Bu inanç, insanı kötülüklerden uzaklaştırır ve iyilik yapmaya yöneltir. Kalbinde böyle bir inanç ve sorumluluk duygusu taşımayan kimselerden ise kendi çıkarları olmadıkça iyilik beklenmez, bunlar fırsat bulunca her türlü kötülüğü yapabilirler.

Hâlbuki kalbinde sağlam bir inanç taşıyan bir Müslüman bütün davranışlarına dikkat eder. Kimseye kötülük yapmaz. Elinden geldiği kadar iyilik etmeye çalışır. İbadetler, hem kalbimizdeki imanı güçlendirir, hem de iyi ahlaklı olmamızı sağlar.

Beş vakit namaz, bize daima Allah'ı hatırlatır, her türlü çirkin davranışlardan vazgeçirir. Oruç, şefkat ve merhamet duygularını geliştirir, elimizi haramdan, dilimizi yalandan korur. Zekât cimrilikten kurtarır, başkalarına karşı iyilik ve yardımseverlik duygularını geliştirir, topluma faydalı bir insan hâline getirir.

Böylece, ibadetlerle beslenen iman, organlarımızda iyi ahlak meyvelerini vermiş ve insan gerçek değerini kazanmış olur. İyi ahlak sahibi olmayanlar ise çiçek ve yaprak açmayan meyvesiz ağaç gibidirler.

EN GÜZEL AHLAK ÖRNEĞİ HZ. MUHAMMED (s.a.s.)

Hz. Muhammed (s.a.s.) Allah'ın terbiyesinde yetişmiş, yüksek ahlak sahibi bir peygamberdir. O, ahlakını Kur'an'dan almış, bütün iyilikleri kendisinde toplamıştır. Hz. Ayşe'ye peygamberimizin ahlakının nasıl olduğu sorulduğu zaman şu cevabı vermiştir:

"O'nun ahlakı Kur'an idi."[5]

Peygamber Efendimiz ahlaki vazifeleri hem öğretmiş, hem de kendisi bizzat uygulamıştır. O, hiç bir zaman doğruluktan, iyilikten ayrılmamış, güzel ahlakı, iyi davranışları ile insanlara örnek olmuştur. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: "Allah'ın resûlünde sizin için uyulması gerekli güzel örnek vardır."[6] buyurarak, Peygamberimizin yaşayışını örnek almamızı istemiştir. Bize düşen görev peygam-

---

4 Zilzal Suresi, 99/7-8

5 Şerhu'ş-Şifa Aliyyu'l-Kâri, c. 1., s. 222

6 Ahzab suresi, 33/21

berimizin ahlak ve fazilet dolu hayatını iyice öğrenmek, onun ahlaki davranışlarını örnek alarak yaşamaktır.

FERTLER İÇİN AHLAKIN ÖNEMİ

Bilindiği gibi Millet adı verilen büyük topluluk, ailelerin bir araya gelmesinden oluşur. Aileler de fertlerden meydana gelir. O hâlde bir milletin güçlü olması, mutluluk içinde yaşaması ailelerin sağlam bir yapıya sahip olmasına bağlıdır. Ailenin sağlam ve huzurlu olması ise, aile içinde yer alan fertlerin üzerlerine düşen ahlaki görevleri yerine getirmeleri ile mümkündür.

Bu sebeple, her şeyden önce toplumu meydana getiren fertlerin iyi ahlaklı olması büyük önem taşımaktadır. Çürük tahtalardan sağlam bir gemi yapılamayacağı gibi iyi ahlak sahibi olmayan, sorumluluk duygusu taşımayan fertlerden de güçlü ve sağlam bir toplum meydana gelemez.

İŞ HAYATI VE AHLAK

Çalışmak dinimizin emridir. Bir Müslüman geçimini sağlamak ve kimseye muhtaç olmadan yaşamak için çalışmak zorundadır. İnsanların çalıştığı iş kolları, kazanç yolları çeşitlidir. Çalışıp kazanmada dikkat edeceğimiz husus: Kazancımızı helal yollardan sağlamak ve rızkımıza haram karıştırmamaktır.

Peygamber Efendimiz;

"İnsanın, malını nereden kazanıp nereye harcadığından kıyamet günü sorguya çekileceğini"[7] bildirmiş, kazancına haram karıştıranlar hakkında şu uyarıda bulunmuştur:

"Bir Müslümanı aldatan, yahut zarar veren veya hile yapan bizden değildir."[8]

Çalışıp kazanırken doğru hareket edenler için de şu müjdeyi vermiştir:

"Ticarette doğruluktan ayrılmayan kıyamet gününde Peygamberlerle beraber olacaktır."[9] Doğruluk, Müslümanlıkta çok önemli bir ahlak kuralıdır. Müslümana yakışan, iş hayatında doğruluktan ayrıl-

---

[7] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1., s. 125
[8] 250 Hadis, s. 159
[9] 250 Hadis, s. 62

mamak, insanları aldatmaktan, karaborsacılıktan, kaçakçılığın her çeşidinden sakınmak, helal ve temiz yollardan kazanmaktır.

Bir üreticinin görevi iyi ve hilesiz mal üretmektir. İşçi ve memurun görevi, kendilerine verilen işleri eksiksiz olarak yapmaktır. Çalışan bir insan "beni kimse görmüyor" diye görevini aksatırsa, doğruluktan ayrılmış ve haksız kazanç elde etmiş olur ki, bu davranış dinimizde kesinlikle yasaktır. Başkasının hakkını çalmak, görevini kötüye kullanmaktır. Böyle hareket edenler; emeklerin boşa gitmesine sebep olur. Bundan hem ülke zarar görür, hem de insanların birbirine güveni kalmaz. Temiz kalpli, iyi ahlaklı bir Müslüman bu gibi davranışlardan uzaktır.

İyi ahlak sahibi insan, işini doğru yapar, kimseyi aldatmaz, hile ve dolandırıcılık yapmaz. Üzerine aldığı görevi hakkıyle yapar, hem kendisine hem de çevresine yararlı olur.

AHLAK DEĞİŞİR Mİ?

Çocuk dünyaya tertemiz olarak gelir. Eğer anne ve babası tarafından iyi terbiye edilir, güzel huylarla süslenirse iyi ahlaklı olarak yetişir. Şayet iyi terbiye edilmez, ruhunu kötü huylar bir kara leke gibi kaplarsa ondan güzel ahlak ve iyi davranışlar beklenmez.

Nasıl ki, bedenimizi rahatsız eden hastalıklar ilaçla tedavi edilirse ruhumuz da çirkin huyların atılarak yerlerine iyi huyların yerleştirilmesi ile tedavi edilebilir.

Sevgili Peygamberimiz: *"Ahlakınızı güzelleştiriniz"*[10] buyurarak kötü ahlakın düzelebileceğini belirtmiştir.

Kendisinde bulaşıcı hastalık olan bir hasta ile oturup kalkan kimse aynı hastalığa yakalanabilir. Kötü ahlaklı insanlarla arkadaşlık edenler de onların davranışlarından etkilenir ve zamanla iyi huylarını kaybederek kötü ahlaklı olurlar. Bu sebeple, iyi ahlak sahibi olmak ve bunu devam ettirebilmek için iyi bir ahlak eğitimi görmek yanında bilgili ve iyi ahlaklı insanlarla arkadaşlık etmek, kötülerle düşüp kalkmaktan sakınmak lazımdır.

Sevgili Peygamberimiz:

– İyi kimselerle arkadaşlık etmeyi, güzel kokular satılan bir dük-

---

[10] A. Hamdi AKSEKİ, Ahlak Dersleri, s. 19

kanda oturmaya benzetmiştir. Dükkan sahibi o kimseye bir şey ikram etmese bile oranın güzel kokularından yararlanır.

– Kötü kimselerle arkadaşlık etmeyi de demirci dükkanında oturmaya benzetmiştir. Orada oturan kimseye ya bir ateş kıvılcımı sıçrar, veya fena kokusundan rahatsız olur.[11]

İşte bunun gibi iyi kimselerle arkadaşlık edene, iyilerin güzel ahlakı tesir eder, o da iyi huylu olur. Kötü ahlaklı insanlarla arkadaşlık yapanlara da onların kötü davranışları tesir eder ve zamanla o kimsenin iyi huyları bozulur, kötü ahlaklı olur.

Bize düşen görev; arkadaş seçiminde dikkatli olmak, iyi ve bilgili kimselerle dost olmak, onların söz ve sohbetlerinden yararlanmak, kötü insanlardan uzak durmaktır. Ancak; kötü davranışlardan kurtarmak amacı ile insanlara yaklaşmalı ve iyi ahlak sahibi olmalarına yardımcı olmalıyız.

İSLAM DİNİ'NİN AKLA VE İLME VERDİĞİ ÜSTÜN DEĞER

Akıl, Allah'ın insanlara verdiği büyük bir nimettir. İnsan, iyiyi ve kötüyü birbirinden akıl ile ayırır. Akıl insanı diğer canlılardan ayıran en büyük özelliktir.

Dinimizde mükellef olmak için akıllı olmak şarttır. İman ve ibadetlerde aranan ilk şart akıldır. Aklı olmayanların dinin emirlerinden sorumlu olmaması aklın İslam dinindeki önemini göstermektedir. Ancak, aklın gerçek değerini bulması ve insan için yararlı olabilmesi, onu iyi kullanmaya bağlıdır. Aklını iyi kullanmayanlar, Kur'an-ı Kerim'de yerilmektedir. Akıl en önemli bilgi vasıtalarından biridir.

İslam dini akla olduğu gibi bilgiye de üstün bir değer vermiş. daima okumayı ve öğrenmeyi emretmiştir. Kur'an-ı Kerim'in ilk ayetinin "Oku" emri ile başlaması, bize okumanın önemini açık bir şekilde göstermektedir. Bilgiye ve bilgi sahiplerine verilen değer konusunda Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"[12] Peygamber Efendimiz de bilgi öğrenmenin Müslümanlar için önemli bir görev olduğunu belirterek şöyle buyuruyor:

---

[11] Camiu's-Sağir.

[12] Zümer suresi, 39/9

"İlim öğrenmek erkek ve kadın her Müslümana farzdır."[13]

Dinimizin bu emirlerine uygun olarak atalarımız bilgiye çok değer vermiş, bilim adamlarına büyük saygı göstermiştir.

Büyük Türk Hükümdarı Yavuz Sultan Selim, Mısır Seferi'nden dönerken yanında bulunan ünlü din bilgini İbn-i Kemal ile çamurlu bir yerden geçiyorlardı. İbn-i Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamurlar Yavuz'un elbisesini kirletince, İbn-i Kemal buna çok üzülmüştü.

Hocasının üzüldüğünü gören Yavuz Sultan Selim:

"Üzülme hocam! Âlimin atının ayağından sıçrayan çamur bizim için bir süstür. Bu kaftan bu çamur ile saklanıp tabutumun üzerine konulsun" diye vasiyet etmiş, âlimlere olan üstün saygısını göstermiştir.

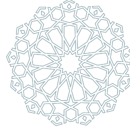
SORULAR:

1. Ahlak neye denir, anlatınız?
2. İslam'da Ahlaka verilen önemi anlatınız?
3. İnanç ve ibadetin iyi ahlaklı olmadaki rolünü açıklayınız?
4. Peygamberimizin ahlakı nasıldı?
5. Fert için ahlakın önemini anlatınız?
6. Ahlakın iş hayatına tesirini anlatınız?
7. Ahlak değişir mi, açıklayınız?
8. İslam'da akla ve ilme verilen değeri anlatınız?

[13] Mişkâtü'l-Mesabih, c. 1., s. 233

ÜNİTE II

AHLAKİ GÖREVLERİMİZ

Konular:

- İslam Dininde Ahlaki Görevler
- Allah'a, Peygambere ve Kur'an'a Karşı Görevlerimiz
- Kendi Şahsımıza Karşı Görevlerimiz
- Bedenimize Karşı Görevlerimiz
- Ruhumuza Karşı Görevlerimiz
- Yemede ve İçmede Ahlak Kuralları
- Dilin Terbiye Edilmesi ve Düzeltilmesi
- Diğer Organlarımızın Terbiye Edilmesi ve Düzeltilmesi

AHLAKİ GÖREVLERİMİZ

İslam Dininde Ahlaki Görevler Başlıca Beş Kısımdır:

1. Allah'a, Peygambere ve Kur'an'a karşı görevlerimiz.
2. Kendi şahsımıza karşı görevlerimiz.
3. Ailemize karşı görevlerimiz.
4. Vatan ve milletimize karşı görevlerimiz.
5. Bütün insanlara karşı görevlerimiz.

1. ALLAH'A, PEYGAMBERE VE KUR'AN'A KARŞI GÖREVLERİMİZ

A) Allah'a Karşı Görevlerimiz

Bizi yoktan var eden ve mükemmel organlarla donatan, yeryüzünde ne varsa hepsini bizim faydalanmamız için yaratan Allah'tır.

İnsana tanınan bu üstün özellikler hiçbir canlıya verilmemiştir. Bu iyiliklere karşı yapmamız gereken görevler vardır.

Bu görevler:

a) Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak.

b) İbadet vazifelerini yerine getirmek.

c) Emirlerine uygun hareket edip yasak ettiği şeylerden sakınmak.

d) Allah sevgisini her şeyden üstün tutmak.

e) O'nun adını saygı ile anmak.

f) Verdiği nimetlere şükretmek.

B) Peygambere Karşı Görevlerimiz:

Allah, İslam dinini insanlara tebliğ etme görevini Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'e verdi. Sevgili Peygamberimiz insanlığın kurtuluşu için çok çalıştı. Bu uğurda birçok güçlüklerle karşılaştı. İslam'ın ışığı ile dünyayı aydınlattı. İnsanlara mutlu olmanın yollarını gösterdi.

Bu sebeple;

a) Onun son ve en büyük peygamber olduğuna inanmak.

b) Onu çok sevmek, adı anıldığı zaman salevat-i şerife okumak.

c) Onun gösterdiği yoldan yürümek.

d) Onun güzel ahlakını kendimize örnek alarak yaşamak. Peygamberimize karşı yerine getirmemiz gereken görevlerdir.

C) Kur'an'a Karşı Görevlerimiz:

a) Kur'an-ı Kerim'in Allah tarafından Peygamberimiz vasıtası ile gönderilen son kitap olduğuna inanmak.

b) Onu usulüne göre güzelce okumak.

c) Manasını anlamaya çalışmak.

d) Kur'an'ı okurken ve dinlerken son derece saygılı olmak.

e) Kur'an'ın yap dediklerini yapmak, yapma dediklerinden sakınmak.

2. KENDİ ŞAHSIMIZA KARŞI GÖREVLERİMİZ

İnsan beden ve ruhtan meydana gelen bir varlıktır. Bu sebeple kendimize karşı görevlerimiz iki kısma ayrılmaktadır:

1. Bedenimize karşı görevlerimiz.
2. Ruhumuza karşı görevlerimiz.

A) Bedenimize Karşı Görevlerimiz:

a) Dengeli Beslenmek: Yiyeceğimize, içeceğimize dikkat ederek dengeli beslenmeliyiz. Çünkü sağlıklı ve güçlü bir bedene sahip olabilmemiz buna bağlıdır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: *"Ey İnsanlar; Yeryüzündeki temiz ve helal olan şeylerden yeyiniz."*[1]

Peygamber Efendimiz: *"Kuvvetli mümin zayıf müminden daha hayırlı ve Allah katında daha sevimlidir."*[2] buyurarak Müslümanın güçlü ve kuvvetli olmasını istemiştir.

b) Sağlımızı Korumak: Vücudumuzu hastalıklardan korumak ve bunun için gerekli tedbirleri almak görevimiz olduğu gibi herhangi bir hastalığa yakalandığımız takdirde tedavi olmak da görevimizdir. Sevgili Peygamberimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

"Ey Allah'ın kulları! Tedavi olunuz. Çünkü Allah verdiği her hastalığın ilacını da yaratmıştır."[3]

İslam dini, vücudumuza zararlı olan alkollü içkileri ve uyuşturucu maddelerin kullanılmasını yasaklamış, sağlığımızı tehlikeye düşürecek her türlü davranıştan sakınmamızı emretmiştir.

Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin en önemlisi sağlıktır. İnsan, hayatı boyunca bu nimeti korumakla yükümlüdür. Vücut sağlığı yerinde olmayan insan ne huzurlu bir hayat yaşayabilir, ne de ibadet görevlerini gereği gibi yerine getirebilir. Bunun için atalarımız *"Her işin başı sağlık"* demişlerdir.

Sağlığımız yerinde iken değerini iyi bilmeli, hastalıklara karşı daima tedbirli olmalıyız. Çünkü insan çoğu zaman nimet elde iken onun değerini hakkıyle bilemez. Peygamber Efendimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

"İki nimet vardır ki insanların çoğu bunlarda aldanmıştır. (Yani bunların değerini bilmez.) *Biri sağlık, diğeri de boş vakittir."*[4]

Hem dünya, hem de ahiret mutluluğunu elde edebilmemiz, sağ-

---

[1] Bakara suresi, 2/168
[2] Meşariku'l-Envar, c. 2, s. 112
[3] Camiu's-Sâgir.
[4] Camiu's-Sâgir, "Nun" maddesi.

lıklı olmamıza bağlıdır. Bu sebeple dinimiz sağlık konusuna büyük önem vermiş, hastalıklara karşı koruyucu tedbirlere uyulmasını istemiştir. Hastalandığımız takdirde de tedavi olmayı emretmiştir.

Yeterli beslenme, temizliğe riayet ve yararlı hareketlerde bulunmak suretiyle vücudun gelişip güçlenmesine çalışmalı ve Peygamberimizin *"Kuvvetli mümin zayıf müminden daha hayırlı ve Allah'a daha sevimlidir"* sözünü unutmamalıyız.

Aşırı yorgunluk, uykusuzluk, havasızlık, içki kullanmak, havası pis olan yerlerde bulunmak, mikroplu gıdaları yemek, mikroplu suları içmek gibi sağlığımıza zararlı şeylerden sakınmalı ve bulaşıcı hastalık bulunan yerlerden uzak durmalıyız. Gerekli hallerde muhtemel hastalıklara karşı uzmanların tavsiyelerine uygun olarak özellikle çocukların aşılarını zamanında yaptırmalıyız.

Peygamberimiz: *"Arslandan kaçar gibi cüzzamlıdan kaç."*[5] buyurarak bulaşıcı hastalığa yakalanan kişilerden uzak durulmasını emretmiştir.

Başka bir hadis-i şeriflerinde de: *"Bir yerde veba hastalığını duyduğunuz zaman oraya girmeyin."*[6] buyurmuş ve bulaşıcı hastalıklara karşı tedbirli olmamızı istemiştir.

Peygamberimizin: *"Allah Teala yarattığı her hastalığın ilacını da yaratmıştır, tedavi olunuz"* anlamındaki sözü, herhangi bir hastalığa yakalandığımız takdirde her türlü imkânları kullanmak suretiyle tedavi olmaya çalışmanın da dinimizin emri olduğunu göstermektedir.

Peygamber Efendimizin kendisi de tedavi olmuş ve hastaların iyileşmesi için o günün şatlarında bazı maddelerin tedavi maksadıyle kullanılmasını tavsiye etmiştir.

İslam dininin tedaviye verdiği büyük önem sebebiyledir ki İslam dünyasında pek çok tıb bilgini yetişmiş, İbn-i Sina ve Ebû Bekir Razi gibi âlimlerin tıp alanında yazdıkları eserler Avrupa'da yüzyıllarca okunmuştur.

Tedavi olmak tevekkül inancına aykırı değildir. Aksine gerçek tevekkül, hastalanan bir kimsenin elden gelen her türlü tedavi çarelerine baş vurduktan sonra Allah'tan şifa dilemesidir. Yoksa tedavi ça-

---

[5] Buhari, Tıb.
[6] Keşfü'l-Hafa, c. 1, s. 104

relerini aramadan "Allah'a tevekkül ettim" demek doğru olmadığı gibi İslam'ın tevekkül inancını da yanlış anlamaktır. Bu, tarlaya tohum ekmeden mahsul beklemeye benzer ki böyle bir düşüncenin tevekkül ile bir ilgisi yoktur.

Dünyada her şey bir sebebe bağlanmıştır. Önce sebeplere yapışacağız, sonra sonuç bekliyeceğiz. İlacı bulup kullanmak sebebe yapışmak demektir, hastalığın iyi olması da bunun sonucudur. Zamanı gelince tohumu tarlaya ekmek sebeptir, ekini biçip ürün almak bunun sonucudur.

c) Temizliğe Dikkat Etmek: Bedenimize karşı görevlerimizden biri de temizliktir. Müslümanın bedeni, elbisesi ve çevresi temiz olmalıdır. Temizliğin sağlığımızın korunmasında önemli rolü vardır. Peygamberimiz:

"Temizlik imanın yarısıdır."[7] buyurarak dinimizin temizliğe verdiği önemi belirtmiştir.

Sevgili Peygamberimiz diş temizliğine de büyük önem vermiş, bize de dişlerin temizlenmesini tavsiye ederek şöyle buyurmuştur:

"Size ne oluyor da dişleriniz sararmış olarak yanıma geliyorsunuz? Misvak kullanınız."[8]

B) Ruhumuza Karşı Görevlerimiz:

Ruhumuza karşı görevlerimiz şunlardır:

a) Ruhumuzu asılsız ve yanlış inançlardan temizlemek.

b) Doğru ve sağlam inançlar yerleştirmek.

c) Doğru ve faydalı bilgilerle donatmak.

d) Kötü düşünce ve çirkin huylardan arındırmak.

e) İyi düşünce ve güzel huylarla süslemek.

Ruhumuzu Şu Kötü Huylardan Temizlemeliyiz:

Düşmanlık, öfke, başkalarını kıskanmak, yalancılık, sözünde durmamak, iki yüzlülük, hayasızlık, saygısızlık, terbiyesizlik, merhametsizlik, korkaklık, tembellik, cimrilik, büyüklük taslamak, zu-

---

7 Meşariku'l-Envar, c. 2. s. 107

8 Beyhakî, Mîsvâk: Suudi Arabistan'da yetişen "Erak" ağacının dallarından yapılan diş fırcasıdır. Bugün temiz maddelerden yapılan diş fırçaları misvak yerine geçer. Amaç dişleri temizlemektir.

lüm ve haksızlık, emanete hiyanet, sabırsızlık, kaba ve kırıcı davranış, katı kalbli olmak.

Ruhumuzu Şu Güzel Huylarla Süslemeliyiz:

Dostluk, merhamet, doğruluk, cömertlik, cesaret, çalışkanlık, sabır, haya, büyüklere saygı, insan sevgisi, sözünde durmak, kibar ve nazik davranmak, yumuşak huylu olmak, adalet, edep ve terbiye, bağışlayıcı olmak, alçak gönüllü olmak, öfkesini yenmek, diline sahip olmak, insanlara ve bütün canlılara acıma duygusu taşımak.

YEMEDE VE İÇMEDE AHLAK KURALLARI

1. Yiyecek ve içeceklerin helal olması.
2. Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak.
3. Yemeğe başlarken *"Bismillâh"*, yemek bitince de *"El-Hamdülillâh"* demek.
4. Yemeği kendi önünden almak ve sağ el ile yemek.
5. Lokmayı ağıza göre almak ve iyice çiğnedikten sonra yutmak.
6. Lokma ağzında iken konuşmamak.
7. Bir lokmayı yutmadıkça diğerini almamak.
8. Yemeği soğutmak için, yemeğin içine üflememek.
9. Su içerken bardağın içine nefes vermemek.
10. Başkalarını tiksindirecek söz ve davranışlarda bulunmamak.
11. Yemekte israf etmemek, tabağa yiyebileceği kadar yemek koymak ve koyduğu yemeği bitirmek.
12. Toplu yemek yenirken herkes yemeği bitirmeden sofradan kalkmamak.
13. Yemeğe önce büyüklerin başlaması.
14. Sokaklarda yememek.

DİLİN TERBİYE EDİLMESİ VE DÜZELTİLMESİ

Kendimize karşı görevlerimizden biri de dilimizin terbiye edilmesidir. Ağzımızdan içeri giren şeylere dikkat edeceğimiz gibi ağzımızdan çıkan sözlere de dikkat etmemiz gerekir. İslam dini bize konuşmanın ve söz söylemenin adabını öğretmiştir.

Konuşurken Uymamız Gereken Ahlak Kuralları Kısaca Şunlardır:

1. Söyleyeceği sözün sonunu düşünerek ona göre konuşmak.

2. Dünya ve ahiret için yararı olmayan sözleri söylememek.

3. Sözleri ile kimsenin gönlünü kırmamak, konuşurken başkasının sözünü kesmemek.

4. İnsanların makam ve şahıslarına göre konuşmak.

5. Bir insanı öğerken aşırı gitmemek.

6. Büyüklerin yanında yüksek sesle konuşmamak.

7. Boşboğazlık, gevezelik etmemek.

8. Konuşurken ağzını eğip bükmemek, bilgiçlik taslamamak, başkalarının sözlerinde kusur aramamak.

9. Dilini kötü sözlere alıştırmamak, yalan söylemekten, yalan yere yemin etmekten, başkalarının aleyhinde konuşmaktan, koğuculuk yapmaktan, yalan yere söz vermekten sakınmak.

10. Başkalarıyla alay etmemek, kimseye kötü bir ad takmamak.

11. Söylenmemesi istenen bir sırrı başkalarına söylememek.

Peygamberimiz, kurutuluş yolu nedir? diye sorana şu cevabı vermiştir: *"Dilini muhafaza et."*[9]

Ashapdan biri Peygamberimize: Kendim için korkacağım en tehlikeli şey nedir? dedi. Sevgili Peygamberimiz mübarek dilini eliyle tutarak: "İşte budur"[10] buyurdu.

Peygamberimiz (s.a.s.) bir hadis-i şeriflerinde de şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe inanan kimse ya hayırlı söz söylesin veya sussun."[11]

Görülüyor ki, dilimize sahip olmamız, söyleyeceğimiz sözlere dikkat etmemiz çok önemli bir ahlak kuralıdır.

DİĞER ORGANLARIMIZIN TERBİYESİ VE DÜZELTİLMESİ

Dilimizden başka diğer organlarımızı da terbiye ederek davranışlarımızı düzeltmek, organlarımızı ahlak kurallarına uygun olarak kullanmak kendimize karşı yerine getirmemiz gereken görevlerdendir. Bu görevler kısaca şunlardır:

1. Ellerini ve ayaklarını haramdan, başkalarına zarar veren işlerden çekmek.

2. Kendisinin olmayan bir şeye kötü gözle bakmamak, gözleri ile

---

[9] Riyazü's-Salihin, c. 3. s. 107
[10] a.g.e., c. 3. s. 106
[11] a.g.e., c. 3. s. 103

başkalarının kusurlarını görmeye çalışmamak, gözü ile kimseyi rahatsız etmemek.

3. Kulakları ile yalan, gıybet, dünya ve ahirete faydası olmayan sözleri dinlememek.

4. Hiç kimsenin malına, canına, namusuna tecavüz etmemek.

OKUMA:

Dinimiz İsrafı Yasaklamıştır.

Helal ve meşru yollardan çalışıp kazanmayı emreden dinimiz, çalışıp kazandığımızı israf etmekten ve lüzumsuz yere harcamaktan bizi menetmiştir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

"Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü; Allah israf edenleri sevmez."[12]

İsrafın haram olduğunu gayet açık bir şekilde bildiren bu ayetin sonundaki "Çünkü; Allah israf edenleri sevmez" sözü Müslümanlar için önemli bir uyarıdır. Elbette hiçbir Müslüman Allah'ın sevmediği kimselerden olmak istemez.

Dinimiz, cimrilikten de sakınmamızı istemiş ve daima ölçülü olmamızı, yaşayışımızda orta ve makul bir yol takip etmemizi emretmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın rahmetine mazhar olan iyi kulların yaşayış tarzının bu yolu takibedenler olduğu şöyle bildiriliyor:

"Onlar ki (mallarını) harcadıkları zaman ne israf ederler, ne de cimrilik yaparlar, ikisi arasında orta bir yol tutarlar."[13]

Görülüyor ki dinimiz bize nasıl kazanacağımızı öğrettiği gibi nasıl harcayacağımızı da öğretmiştir. Bize düşen görev Yüce Rabbimizin emirlerine, Sevgili Peygamberimizin tavsiyelerine uygun olarak aşırılığa kaçmadan ölçülü ve dengeli bir şekilde hayatımızı düzenlemektir.

Kazandığını saçıp savuran, geliri ile giderini denkleştirmeyen, kazandığından fazla harcayan bir insan, arzu ettiği hayat seviyesine ulaşamaz ve böyle bir ailede huzur olmaz. Malımızı, paramızı kendi ihtiyaçlarımız ve toplumun yararı için kullanmalıyız.

---

[12] A'raf suresi, 7/31
[13] Fûrkan suresi, 25/67

Bir aile için durum böyle olduğu gibi millet için de böyledir. İsraf; Milletlerin kalkınmasını engeller, fertleri ve toplumu yoksulluğa iter ve emeklerin boşa gitmesine sebep olur.

Ülkemizde temel gıda maddesi olan ve çöplere atılan ekmek israfının ulaştığı boyut son derece düşündürücüdür. Aslında çöplere atılan sadece ekmek değildir. Çöplere atılan çiftçinin alınteri, ürünün ekmek hÂline gelmisinde çalışanların emeği ve onu satın alanın parasıdır.

Peygamber Efendimiz ekmeğe saygı gösterilmesini emretmiştir.

Ekmeği çöpe atmakla hem Peygamberimizin tavsiyesine uymamış, hem de ekmeğe saygı göstermemiş oluruz.

Tabağa yiyebileceğinden fazla yemek koyup bir kısmının artık bırakılması, ihtiyaçtan fazla lamba yanması, musluk ve çeşmeden suyun boşuna akması israftır. Hiç kimsenin bunları ölçüsüzce kullanarak israf etmeye hakkı yoktur.

Zamanı boşa geçirmek de israftır. Kendinden varlıklı kimselerin hayatına özenerek, mütevazi eşyasını atıp pahalısını almak, hergün değişen modaya ayak uyduracağım diye borca girmek de israftır. Bunlar; dinimizin tutumlu yaşamak için koyduğu prensiplere ters düşen, sosyal dengeleri altüst eden ve ekonomiyi çökerten davranışlardır.

Kalkınan milletler; durmadan çalışan ve çalışıp kazandığını yerli yerinde harcamasını bilen, israftan kaçınan milletlerdir.

İmkânlarımızı, zamanımızı, kazancımızı, yeraltı ve yerüstü servetlerimizi tutumlu bir şekilde kullanmalı, sahip olduğumuz nimetlerin kıymetini iyi bilmeli, israftan, saçıp savurmaktan sakınmalıyız. Böyle yaparsak; millet olarak kalkınmış ülkelerin seviyesine çıkabiliriz.

Peygamber Efendimiz: "Tutumlu olan fakir düşmez"[14] buyurarak bize hayatta takip edeceğimiz önemli bir prensip öğretmiştir. Unutmayalım ki israfın zararı sadece dünyadakinden ibaret değildir.

Ömrünü ve servetini iyi değerlendirmeyenlerden Kıyamet gününde bunların hesabı sorulacaktır.

---

[14] Keşfü'l-Hafa, c. 2, s. 189.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: "Kıyamet gününde insan, dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah'ın huzurundan ayrılamaz:

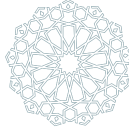
1. Ömrünü nerede geçirdiğinden.
2. Vücudunu nerede yıprattığından.
3. Malını nereden kazanıp nereye harcadığından.
4. Bilgisi ile ne amel ettiğinden."[15]

SORULAR:

1. Ahlaki görevler kaç kısımdır?
2. Allah'a Peygambere ve Kur'an'a karşı görevlerimiz nelerdir?
3. Kendi şahsımıza karşı görevlerimiz kaça ayrılır?
4. Bedenimize karşı görevlerimiz nelerdir?
5. Ruhumuza karşı görevlerimiz nelerdir?
6. İyi ve kötü huylar nelerdir, sayınız?
7. Yeme ve içmede ahlak kurallarını sayınız?
8. Konuşurken uymamız gereken ahlak kuralları nelerdir?
9. Diğer organlarımızı nasıl düzeltmemiz gerekir?

[15] Et-Terğib ve't–Terhib c. 1, s. 125.

ÜNİTE III
AİLEMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ

Konular:

- İslam'da Ailenin Önemi
- Aile Fertlerinin Birbirine Karşı Görevleri
- Karı-Kocanın Birbirine Karşı Görevleri
- Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri
- Çocukların Ana ve Babalarına Karşı Görevleri
- Annesine Asi Olan Bir Gencin Son Nefesinde İmanını Kaybetme Tehlikesi İle Karşılaşması (Okuma)
- Kardeşlerin Birbirine Karşı Görevleri
- Hısım ve Akrabalara Karşı Görevlerimiz
- Komşulara Karşı Görevlerimiz
- Müslüman Komşusunu Böyle Düşünür (Okuma)

İSLAM'DA AİLENİN ÖNEMİ

Karı-koca, ana-baba ve çocuklardan meydana gelen en küçük insan topluluğuna aile denir.

Ailelerin birleşmesinden Millet meydana gelir. Bir Millet için ailenin önemi çok büyüktür. Çünkü milletin temeli ailedir. Aileler mutlu ve huzurlu olursa millet de güçlü ve kuvvetli olur.

Aile, bir milleti millet yapan millî ve manevi değerlerin, gelenek ve göreneklerin öğrenildiği bir okuldur. Allah'a, vatan ve millete kar-

şı borçlu olduğumuz vazifeler önce burada öğrenilir. Küçükler ailede büyüklerin davranışlarını görerek taklit eder, devamlı olarak gördüğü hareketler ruhunda iyice yerleşir ve alışkanlık hâline gelir. Böylece çocuğun ahlaki yapısı ve kişiliği oluşur.

İnsanların davranışlarını bir fotoğraf makinesi gibi alan çocuğun temiz ruhunda iyi görüntülerin yer alması için, aile fertlerinin her zaman iyi hareketlerde bulunması gerekmektedir. Bu sebeple, aile fertlerinin birbirlerine karşı ahlaki vazifelerini ve sorumluluklarını yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Ailenin mutluluğu ve milletin geleceği buna bağlıdır.

AİLE FERTLERİNİN BİRBİRLERİNE KARŞI GÖREVLERİ

Ailenin temeli karı-kocadır. Aile önce bunlarla kurulur.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Dikkat ediniz, sizin kadınlarınız üzerinde, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır..."[1]

A) Karı-Kocanın Birbirine Karşı Görevleri:

1. Her şeyden önce karı ile koca arasında karşılıklı sevgi olmalı.

2. Koca, ailesinin yiyecek, giyecek ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalı, kazancı helal olmalı.

3. Koca, ailesinin dinî ve ahlaki vazifelerini yapmasında yardımcı olmalı, eksiklerini öğretmeye çalışmalı.

4. Erkek, hanımına karşı nazik ve yumuşak davranmalı, kaba ve kırıcı olmamalı.

Bu konuda Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

"Müminlerin iman yönünden en mükemmeli ahlakça en güzel olanlarıdır. Sizin en hayırlınız kadınlara karşı en iyi davrananınızdır."[2]

5. Kadın, kocasına sevgi ve saygı ile bağlanmalı, ev idaresinde ve çocukların terbiyesinde kocasına yardımcı olmalı.

6. Kadın, tutumlu olmalı, kocasının kazandıklarını israf etmemeli ve evine sahip çıkmalı.

---

[1] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 318

[2] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 320

7. Kadın, evine, yuvasına bağlı olmalı, namusunu titizlikle korumalıdır.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Kadın, beş vakit namazını kılar, ramazan orucunu tutar, namusunu korur ve kocasına itaat ederse, kendisine: 'Hangi kapısından istersen cennete gir denir."[3]

"Herhangi bir kadın, kocası kendisinden razı olduğu hâlde ölürse cennete girer."

B) Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri:

Aile yuvasının süsü ve mutluluk kaynağı olan çocuk, anne ve babaya Allah'ın bir emanetidir. Anne ve baba çocuklarının terbiyesinden hem Allah'a, hem de topluma karşı sorumludur. Anne ve babanın çocuklarına karşı başlıca vazifeleri şunlardır:

1. Çocuklarını sağlıklı olarak besleyip büyütmek, çocukların beden ve ruh sağlığını korumak.

2. Çocuklarına haram lokma yedirmemek.

Peygamber Efendimiz: *"Allah yolunda harcanan paraların sevabı en çok olanı, aile fertlerine harcanan paradır."*[4] buyurmuş.

"Bir insanın bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerini ihmal etmesi günah olarak kendisine yeter."[5] uyarısında bulunmuştur.

3. Çocuğuna güzel bir ad koymak.

4. Çocuğu iyi terbiye etmek, ona ahlak yönünden güzel örnek olmak.

Peygamberimiz: *"Hiç bir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmamıştır."*[6] buyurarak çocuk terbiyesinin önemini belirtmiştir.

5. Çocuğuna namaz kılmayı, diğer dini ve ahlaki görevleri öğretmek.

6. Çocuğu okutmak, geçimini sağlayıcı bir meslek sahibi yapmak.

Hz. Ali şöyle demiştir: "Çocuklarınızı bulunduğunuz zamandan başka bir zaman için yetiştiriniz. Çünkü onlar, sizin zamanınızdan başka bir zaman için yaratılmışlardır."

---

[3] 250 Hadis, s. 186
[4] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 329
[5] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 331
[6] Cami'us-Sagir.

7. Çocukları sevmek, onlarla ilgilenmek. Çünkü çocukların yemek, içmek kadar sevgiye de ihtiyaçları vardır.

Peygamber Efendimiz çocukları çok sever ve onlarla ilgilenirdi.

8. Çocuklara sevgi gösterirken, hediye verirken ayırım yapmamak, eşit ve adaletli davranmak.

9. Evlenme çağına geldikleri zaman çocukları evlendirmek.

C) Çocukların Ana ve Babalarına Karşı Görevleri:

1. Ana ve babaya iyilikte bulunmak.

2. Geçim sıkıntısı içinde iseler geçimlerini sağlamak.

3. Ana ve babayı söz ve davranışları ile hiçbir şekilde incitmemek, "Öf" bile dememek.

4. Ana ve babalarına karşı güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, yüzlerine sert ve öfkeli bakmamak.

5. Çağırdıkları vakit hemen koşmak.

6. Ana ve babaların emirlerini –Bu emirlerde Allah'a itaatsizlik olmadıkça– dinlemek ve yerine getirmek.

7. Her işte onları memnun etmek.

8. Yanlarında yüksek sesle konuşmamak.

9. Ana–baba hizmete muhtaç duruma geldiklerinde onlara hizmet etmek ve bunu seve seve yapmak.

10. Yolda giderken önlerine geçmemek.

11. Onlardan izinsiz bir yere gitmemek.

12. Öldükleri zaman onları rahmetle anmak, dua etmek, onların ruhları için hayır yapmak, vasiyetlerini yerine getirmek, anne ve babanın dostlarına iyilik etmek, anne ve babasına kötü söz söylenmesine sebep olmamak.

Anne-baba hakları konusunda Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

"Allah'ın en sevdiği amel, vaktinde kılınan namaz ile anaya ve babaya iyilik yapmaktır."[7]

"Allah'ın kıyamet gününde yüzlerine bakmayacağı kişilerden biri de anasına, babasına asi olandır."[8]

---

[7] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 347

[8] Et-Terğib ve't-Terhib, c. 3, s. 327

“Allah, bütün günahlardan dilediklerinin (cezasını) kıyamet gününe tehir eder, yalnız ana-babaya yapılan isyanın cezasını Allah, sahibine ölmeden önce verecektir.”[9]

OKUMA:

Annesine Asi Olan Bir Gencin Son Nefesinde İmanını Kaybetme Tehlikesi İle Karşılaşması...

Abdullah b. Ebî Evfâ şöyle anlatıyor:

Peygamberimizin huzurunda bulunduğumuz sırada Peygamberimize birisi gelerek:

– Ya Resûlellah, ölüm döşeğinde yatan bir genç var, kendisine “Lâ ilâhe illellah” de, dendiği halde (bir türlü) bunu söyleyemiyor, dedi. Peygamberimiz:

– Namaz kılar mı idi? diye sordu. Adam:

– Evet (kılardı), dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz kalktı. Biz de onunla kalktık. Peygamberimiz gencin yanına girdi ve ona:

– “Lâ ilâhe illellah” de, buyurdu. (Genç):

– (Bunu) söyleyemiyorum, dedi. Peygamberimiz:

– Niçin (söyleyemiyorsun)? diye sorunca, gelen adam:

– Annesine asi idi, dedi. Peygamberimiz:

– Annesi sağ mı? diye sordu. Oradakiler:

– Evet, sağdır, dediler. Peygamberimiz:

– Çağırın (buraya kadar) gelsin, buyurdu. Onlar da kadını çağırdılar, kadın da geldi. Peygamberimiz kadına:

– Bu (hasta) senin oğlun mudur? diye sordu. Kadın:

– Evet (oğlumdur), dedi. Peygamberimiz kadına:

– Bak, şurada büyük bir ateş hazırlansa ve: “Oğluna şefaat edersen, onu bu ateşte yakmayız: Fakat şefaat etmezsen, bu ateşte yakarız” deseler ne yapardın? Şefaat eder mi idin? diye sordu. Kadın:

– Onun şefaatçisi ben olurdum, dedi. Peygamberimiz:

– O hâlde (sana asi olan bu oğlunu cehennem ateşinden kurtarmak için hakkını ona helal edip) ondan razı olduğuna, Allah’ı ve beni şahit göster, buyurdu. Kadın:

– Allah’ım; Sen’i ve Peygamberini şahit tutuyorum. Oğlumdan ra-

---

[9] Seçme Hadisler, s. 58

zı oldum (hakkımı ona helal ettim), dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz hasta gence:

– Lâ ilahe illellahu vahdehu lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh” de, diye buyurdu. Hasta hemen şehadet getirdi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

– Allah’a hamd olsun ki, (Allah) benim vasıtam ile bu (genç)’i cehennem ateşinden kurtardı, buyurdu.[10]

Anne

Anne! Anne! Şirin anne!
Bütün kalbim senin anne...
Benim kalbim bir hazine
İçi sevgi dolu anne...
Bu sevginin sahibi sen
Sensin bana gün gösteren,
Sensin bana şefkatından,
Melek gibi tatlı bakan,
Küçük iken hep kucakta,
Sonra beşik salıncakta,
Sensin beni yetiştiren,
İlk bilgimi sensin veren,
Bir üzülsem, güler yüzün,
Bir gücensem tatlı sözün,
Bana neşe sevinç verir
Hırçınlığım birden erir.
Sen benimsin evet anne
Ben seninim elbet anne!...

E. Ali Sipahi

Babacığım

Evimizin direğisin!
Gözümüzün bebeğisin!
Ne sevimli, ne iyisin,
Benim canım babacığım.

[10] Seçme Hadisler, s. 161

Akşamları sen gelince,
Kapılırız hep sevince
Gündüz olur bize gece,
Benim canım babacığım.

Biz güleriz sen gülersen,
Zevkle yeriz sen de yersen,
Hep dinleriz sen ne dersen,
Benim canım babacığım.
Rakım Çalapala

D) Kardeşlerin Birbirine Karşı Görevleri:

1. Kardeşler arasında samimi bir sevgi ve birlik olmalı.

2. Kardeşler birbirlerini tamamlayan bir bütünün parçaları gibidir. Hiç bir şey bu birliği bozmamalı, kardeşleri birbirinden uzaklaştırmamalı.

3. Miras, para ve mal gibi şeyler, maddi çıkarlar, kardeşlerin arasını açmamalı, aralarındaki birliği bozmamalı.

4. Büyük kardeşler küçükler için ana, baba gibidir. Küçükler büyüklere saygı göstermeli, onlara karşı gelmekten, kırıcı söz ve davranışlardan sakınmalı. Büyükler de küçükleri korumalı, sevgi ve merhamet göstermelidir.

5. Kardeşler birbirlerine iyilik yapmalı, birbirlerinin menfaatini kendi menfaati gibi gözetmelidir.

E– Hısım ve Akrabalara Karşı Görevlerimiz:

Hısım ve akrabalar geniş anlamda ailemizin bir parçası olduğundan onlara karşı yapmamız gereken ahlaki görevlerimiz vardır.

Bunlar:

1. Hısım ve akrabalarımıza sevgi ve saygı göstermek.

2. İhtiyacı olanlara yardım etmek.

3. Onları unutmamak, zaman zaman ziyaretlerine gitmek, hediye vermek.

4. Uzakta olanları mektup ve telefonla arayıp hatırlarını sormak ve böylece aile bağlarını kuvvetlendirmek.

Teyze, hala, dayı ve amca bizim ana ve babalarımız durumundadır. Onlara ana ve babamız gibi sevgi ve saygıda bulunmamız gerekir.

Peygamber Efendimiz:

"Yakınları ile ilgisini kesen kimse cennete giremez"[11] buyurarak akrabalarla ilgilenmenin önemini belirtmiştir.

Ashapdan Abdullah b. Ebî Evfa diyor ki:

Biz Peygamberimizin yanında bulunuyorduk. Peygamberimiz:

"Akrabaları ile ilgisini kesenler bugün bizimle oturmasın" dedi. Bunun üzerine, teyzesi ile arasında kırgınlık geçmiş olan bir genç aramızdan kalkarak teyzesine gitti: Onunla görüşüp barıştı. Sonra da o genç tekrar meclisimize geldi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

"Aralarında akrabası ile ilgisini kesen kimseler bulunan topluma rahmet inmez"[12] buyurdu.

F) Komşulara Karşı Görevlerimiz:

Aile ve akrabalarımızdan sonra bize en yakın olan insanlar komşularımızdır. Hemen her gün karşılaştığımız, çoğu zaman beraber olduğumuz komşularla iyi geçinmek dinimizin emridir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de komşulara iyilik yapmamızı emretmiş, Sevgili Peygamberimiz de:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan komşusuna iyilik etsin."[13]

"Allah'a ve ahiret gününe inanan komşusuna eziyet etmesin."[14] buyurmuştur.

Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde de: Komşusuna eziyet edenlerin gerçek mümin olamayacaklarını ve cennete giremeyeceklerini bildirmiştir.

Komşularımıza karşı başlıca görevlerimiz şunlardır:

a) Komşuların hakkına saygılı olmak, onları söz ve davranışlarımızla incitmemek.

b) Güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, sevinç ve üzüntülerini paylaşmak.

c) Dert ve sıkıntılarını gidermeye çalışmak, gerektiğinde yardım etmek, ödünç vermek, hediyeleşmek.

d) Ses ve gürültü ile onları rahatsız etmemek.

---

[11] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 370
[12] Seçme Hadisler, s. 208
[13] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 343
[14] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 342

e) Hastaları ziyaret etmek, ölenin cenazesine katılmak, başsağlığı dilemek.

Özetle: Kendimiz için sevdiğimiz şeyleri onlar için de sevip arzu etmek, kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyleri onlara yapmamaktır.

Komşumuz Müslüman olmasa bile onlarla iyi geçinmek, eziyet etmekten sakınmak, iyi davranışlar içinde bulunmak görevimizdir.

Dinimizin emri budur. Bu emre uygun olarak Müslümanlar, tarih boyunca Müslüman olmayan komşulara iyi davranmışlardır.

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah bir gün hizmetçisine koyun kestirip etlerden bir kısmını komşulara dağıtmasını ve önce Müslüman olmayan komşudan başlamasını emretmiş ve bu sözünü üç defa tekrar etmişti.[15]

OKUMA:

Müslüman, Komşusunu Böyle Düşünür...

Fatih Sultan Mehmet, bir gün yiyecek maddelerinin kalitesini ve fiyatlarını incelemek maksadıyla (tanınmamak için) kıyafet değiştirerek çarşıya çıktı. Bir dükkana girdi, selam verdikten sonra:

– "Yarım batman yağ, yarım batman bal ve yarım batman peynir veriniz" dedi. Bakkal yarım batman yağ tartıp parasını hesap ettikten sonra:

– "Ağam diğer isteklerinizi de karşı komşumdan alınız. Çünkü onun malı hem daha iyidir, hem de komşum daha siftah etmedi" dedi. Padişah ikinci dükkana girip oradan da yarım batman bal alınca bu bakkal da ona:

– "Allah'a şükür olsun ağam, ben siftahımı ettim ve çocuklarımın yiyecek parasını kazandım, komşum ise daha siftah etmedi" dedi. Bunun üzerine Padişah:

– "Bu millet bu güzel ahlakı ile dünyaları fetheder. Milletin temiz ahlakını bozanları Allah kahretsin" dedi.[16]

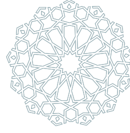
[15] Aliyyu'l-Kari Şerhu Aynu-l İlm, c. 1, s. 291

[16] Tahsin ÜNAL, Osmanlılarda Fazilet Mücadelesi.

SORULAR:

1. İslam dininde ailenin önemini anlatınız?
2. Karı-Kocanın birbirine karşı görevleri nelerdir?
3. Anne ve babanın çocuklarına karşı görevleri nelerdir?
4. Çocukların anne ve babalarına karşı görevlerini anlatınız?
5. Kardeşlerin birbirlerine karşı görevleri nelerdir?
6. Hısım ve akrabalara karşı görevlerimiz nelerdir?
7. Komşulara karşı görevlerimizi anlatınız?

ÜNİTE IV
VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ (I)

Konular:

- Türk Milletinin Tarihteki Yeri
- Türklerin İslam dinine Hizmetleri
- İslam'ın Türk Milletine Kazandırdıkları
- Vatan ve Milletimize Karşı Görevlerimiz
- Dinimizin Birlik ve Beraberliğe Verdiği Önem
- Dinimizde Kardeşlik
- Dinimizde Hoşgörü
- Millî Birlik ve Beraberliğimizin Sağlanmasında Üzerimize Düşen Görevler
- Bayrak Sevgisi
- İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?
- İstiklal Marşı
- Kurtuluş Savaşında Türk Kadını (Okuma)

TÜRK MİLLETİNİN TARİHTEKİ YERİ:

İnsanlık tarihinin en eski ve en büyük milletlerinden biri Türk milletidir. Dünya üzerinde birçok imparatorluklar ve devletler kurmuş olan bu millet, medeniyette büyük ilerlemeler göstermiş, savaş meydanlarındaki kahramanlıkları ile cihan tarihine destanlar yaz-

mış, asırlarca İslam dünyasının önderliğini yapmış, tarihi şan ve şerefle dolu bir millettir.

İslam, bütün dünya milletlerinin mutluluğu için gönderilen son ve en mükemmel dindir. İslam dini, Arap Yarımadası'nda Mekke ufkunda bir güneş gibi doğmuş ve kısa zamanda dünyaya yayılmıştır.

Türklerin İslam dinine girmesi, Türk milletinin tarihinde bir dönüm noktası olmuş, Müslümanlık için hayırlı sonuçlar doğurmuştur.

Türkler, İslam dinini hiçbir zorlama olmadan kendi istekleri ile kabul etmiştir. Bunun başlıca sebepleri şunlardır:

1. İslam dini ve İslam medeniyetinin üstünlüğü.

2. İslam'a girmeden önce Türklerin eski dinî inançlarının İslam inancına yakın olması ve İslam'ın getirdiği üstün prensiplerin Türk milletinin ruhuna ve manevi yapısına uygun düşmesi.

TÜRKLERİN İSLAM DİNİNE HİZMETLERİ

Türkler İslam'a girdikten sonra kendilerini bu yüce dine adadılar, bütün varlıkları ile İslama hizmet ettiler, bu uğurda hiçbir fedakârlıktan çekinmediler.

Türk milletinin tarih boyunca İslam dinine hizmetlerini üç maddede toplayabiliriz.

a) Türklerin İslam'ın Dünyaya Yayılmasında Hizmetleri:

Araplardan sonra İslam'ın dünyaya yayılması görevini Türkler üstlenmiş ve bunu başarı ile devam ettirmişlerdir. Türkler, doğuda Asya kıtasının birçok bölgelerinde İslam dininin yayılmasına hizmet ettikten sonra batıya yöneldiler.

Büyük Türk hükümdarı Alparslan'ın 1071 tarihinde kazandığı Malazgirt Zaferi Türk ve İslam tarihinin en önemli olaylarından biridir. Bu zafer, Anadolunun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlamış, İslam dininin batıya doğru yayılmasını hızlandırmıştır.

İstanbul'un Müslüman Türkler tarafından 1453 tarihinde fethedilmesi ile Türk milletinin önderliğinde yüzyıllarca sürecek olan İslam'ın altın çağı başlamış oluyordu.

Türk milleti gittiği ülkelere İslam medeniyetini, İslam adaletini ve ahlakını götürmüş. Türklerin idaresinde sadece Müslümanlar değil, diğer dinlerde olan milletler de huzur ve güven içinde yaşamıştır.

b) Türklerin İslam'ın Korunmasında Hizmetleri:

Türkler, İslam'ın iç ve dış düşmanlara karşı korunmasında büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

İslamı içten yıkmak isteyen ve bu amaçla Müslümanlar arasına yanlış inançlar yaymaya ve bölücülük yapmaya çalışanlara karşı İslam'ın temiz inançlarını korumuşlardır.

Bizanslıların Müslümanlara yaptığı saldırılara ve özellikle haçlı seferlerine karşı Türk milletinin kahramanca savaşması, İslam ülkelerini çok büyük tehlikelerden kurtarmıştır. Büyük bir sel felaketi gibi İslam ülkelerine yönelen haçlı ordularını Türkler durdurmamış olsaydı, İslam dünyası kendisini savunamayacak ve çok şey kaybedecekti.

İslam'ın korunması gibi şerefli bir görevi Yüce Allah Türk milletine nasip etmiş, milletimiz de bu uğurda temiz kanını akıtarak, canını seve seve vererek görevini yerine getirmiştir.

c) Türklerin İlim ve Medeniyette İslam'a Hizmetleri:

Türklerin İslam'a hizmetleri sadece savaş alanlarında olmamıştır. Türkler İslam kültür ve medeniyetine önemli katkıda bulunmuş, ilimde, sanatta birçok eserler meydana getirmişlerdir.

– İşte İslam dininin temiz inançlarının savunucusu ve İtikad'da Maturidi mezhebinin kurucusu *Ebû Mansur Maturidi*.

– Dinimizde Kur'an-ı Kerim'den sonra en değerli eser olan, Peygamberimizin mübarek sözlerinin toplandığı ünlü "Sahih-i Buhari" kitabını meydana getiren *Muhammed b. İsmail Buhari*.

– Bizlere ölmez eserler bırakan büyük İslam düşünürü ve bilgini *İmam-ı Gazali*.

– Gönüller sultanı *Mevlâna Celaleddin-i Rumi*.

Sadece birkaçının adını bildirdiğimiz bu büyük din bilginleri Türk'tür.

Türkler sadece din ilimlerinde değil, diğer ilim dallarında, teknikte ve müspet ilimlerde de büyük ilerlemeler göstermiş, dünyaca ünlü bilim adamları yetiştirmiştir.

Büyük bir Türk bilgini olan *İbn-i Sina*'nın tıp alanında yazdığı kitaplar Avrupa'da yüzyıllarca okutulmuş, yine bir Türk bilgini olan *Ebû Bekir Razi*'nin eserleri bilim dünyasına ışık tutmuştur.

Tıp, fizik, kimya, matematik ve astronomi ilimlerine önemli kat-

kılarda bulunan, birçok bilim dalının temellerini atarak dünyaya öncülük eden çok sayıda Türk bilgini yetişmiştir.

İslam dünyasının her tarafını süsleyen, bugün bile çoğu ayakta duran sanat eserlerinin çoğu Türk mimarları tarafından yapılmıştır. İslam dünyasında Sinan gibi bir mimar, Selimiye Camii gibi başka bir şaheser görmek mümkün değildir.

Ne yazık ki, Müslümanlar çeşitli sebepler yüzünden kazandıkları başarıları devam ettiremediler. Şimdi bize düşen görev, dinimizin emirlerine uygun olarak çalışıp ilerlemek ve dünya milletleri arasında layık olduğumuz yeri almaktır.

İslam tarihine baktığımız zaman açıkça görürüz ki, İslam'ın ilk devirlerinden sonra Müslümanlığa büyük hizmetlerde bulunarak Allah'ın sevgisini kazanan millet, Türk milleti olmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de, gelecekte İslam'a hizmet edecek olan millet hakkında şöyle buyuruluyor:

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, Allah öyle bir millet getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler; onlar müminlere karşı alçak gönüllüdürler, kafirlere karşı onurlu ve güçlüdürler; Allah yolunda savaşırlar ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur ki, onu dilediğine verir. Allah'ın lütuf ve ihsanı geniştir ve her şeyi bilendir."[1]

Bu ayette, ileride İslam'a hizmet edecek olan milletlerden birinin de Türk milleti olduğuna işaret edilmiştir.[2]

Peygamber Efendimiz de şu müjdeyi vermiştir:

"İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandandır. Onu fetheden asker ne güzel askerdir."[3]

Peygamberimizin bu müjdesine layık olabilmek için pek çok İslam kumandanı İstanbul'u kuşatmış, fakat almayı başaramamıştır. İstanbul'un alınması büyük Türk Hükümdarı Fatih Sultan Mehmet'e ve onun kahraman askerine nasip olmuş, Fatih ve onun askeri Peygamberimizin müjdesine ve övgüsüne hak kazanmıştır.

---

1 Maide suresi, 5/54

2 Bilgi için bakınız: Muhammed Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, c. 2, s. 1720; Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'an-ı Kerim'in Meâl-i Âlisi ve Tefsiri, c. 2, s. 785

3 Camiu's-Sagîr.

İSLAM'IN TÜRK MİLLETİNE KAZANDIRDIKLARI

Türkler İslam'a girmeden önce çeşitli din ve inançlar yüzünden dağınık bir durumda idiler. Türk milleti Müslümanlığı kabul ettikten sonra yeni bir güç kazanmış, dağınık Türk boyları bir inanç etrafında toplanmıştır.

Türk milleti Müslümanlık sayesinde Türklüğünü ve millî varlığını günümüze kadar koruyarak gelmiş. İslam'dan aldığı güç ve heyacanla dünyada büyük devletler, imparatorluklar kurmuş, yüksek medeniyetler meydana getirmiştir. Müslüman olmayan Türkler ise varlıklarını koruyamamışlar, Türklüklerini kaybetmişler ve başka milletlerin kültürleri arasında eriyip gitmişlerdir.

VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ

Vatan ve Millet Sevgisi

Üzerinde yaşadığımız topraklara vatan denir. Şehirlerimiz, köylerimiz, camilerimiz vatan toprakları üzerindedir. Okulumuz, fabrikamız, sözün kısası her şeyimiz, doğup büyüdüğümüz bu topraklar üzerindedir.

Atalarımız, dünyanın en güzel ve bereketli topraklarını vatan olarak seçmişler ve bize emanet etmişlerdir. Bu emaneti korumak dinimizin emri, hepimizin görevidir.

Atalarımız mübarek vatan topraklarını düşmanlara çiğnetmemek için kahramanca savaşmışlar, canlarını seve seve vermişlerdir. Her karış toprağı şehit kanlarıyla sulanan vatanımızın kıymetini çok iyi bilmemiz gerekir.

Millî Şairimiz Mehmet Akif bize sesleniyor:

"Bastığın yerleri "Toprak" diyerek geçme tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme yazıktır atanı;
Verme; dünyaları alsan da, bu cennet vatanı."

Bunun için; vatanı sevmek, gerektiğinde vatanımızı düşmanlardan korumak için savaşmak ve bu uğurda canımızı seve seve vermek kutsal bir görevdir. Vatan sevgisi, sadece onu korumak değil, aynı zamanda yurdumuzun kalkınması, milletimizin yükselmesi için çalışmaktır.

Vatanını seven; toprağını işler, yollarını yapar, ormanlarını korur, gö-

ğe yükselen minarelerin yanında fabrika bacalarını da yükseltir. Böylece hem manevi hem de maddi yükselmeyi birlikte gerçekleştirir. Yurdunu seven milletine hizmet etmeyi şerefli bir görev bilir. Sevgili Peygamberimiz: *"İnsanların hayırlısı diğer insanlara faydalı olandır"* buyurmuştur.

Dinimizde vatan sevgisinin önemi şu cümlede özetlenmiştir:
"Vatan sevgisi imandandır."

TÜRKİYEM

Yeryüzünde tek vatan,
Benim güzel Türkiyem,
Aşkın gönlümde yatan!
Benim Güzel Türkiyem.
Ekmeğim aşım sensin,
Ağrısız başım sensin,
Gözüm sen, kaşım sensin,
Benim güzel Türkiyem.
Bildiğimde anamdan,
Üstün bildim babamdan,
Emanettir Allah'ımdan,
Benim güzel Türkiyem.
Severim oğul kızlı,
Yüreğim çarpar hızlı,
Bayrağı ay yıldızlı,
Benim güzel Türkiyem.

Hatice Büyükaydın

DİNİMİZİN BİRLİK VE BERABERLİĞE VERDİĞİ ÖNEM

Tarih boyunca Müslümanların gösterdiği başarılar, birlik ve beraberlik sayesinde olmuştur. Müslümanların başına gelen felaketlerin çoğu birliğin bozulması, Müslümanların bölünüp parçalanması yüzünden meydana gelmiştir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de bizi birliğe çağırarak şöyle buyuruyor: *"Hepiniz birden Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, sakın ayrılıp bölünmeyin."*[4]

---

[4] Al-i İmran suresi, 3/103

Sevgili Peygamber Efendimiz (s.a.s.) de:

"Müminler, parçaları birbirine bağlanmış bir bina gibidir."[5] buyurarak dinimizde birlik ve beraberliğin önemini belirtmiştir.

Birlikten kuvvet doğar, ayrılık felakete götürür. Bizim görevimiz, Müslümanlar arasında birlik ve beraberliği korumak, bölücülüğe asla meydan vermemektir.

Sevgili Peygamberimiz Müslümanların birliğini bozmak isteyenleri şöyle uyarıyor:

"Ayırıcılık yapan bizden değildir."[6]

Peygamberimizin bu uyarısına dikkat etmeli ve ayrılığa yol açacak her türlü davranıştan sakınmalıyız.

DİNİMİZDE KARDEŞLİK

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor: *"Şüphesiz Müminler birbirleri ile kardeştirler; öyle ise dargın olan kardeşlerinizin arasını düzeltiniz. Allah'tan sakının ki, size acısın."*[7]

Bu ayetten açıkça anlaşılıyor ki, İslam; kardeşlik dinidir. Kardeşlik duygusu Müslümanların birbirini sevmesi ile gerçekleşir ve güçlenir. Bu konuda Sevgili Peygamberimiz; *"İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş sayılmazsınız."*[8] buyurmuştur.

Görülüyor ki; gerçek Müslüman olabilmemiz birbirimizi sevmemize bağlıdır. Dünya üzerinde varlığımızı devam ettirebilmemiz, millî birlik ve bütünlüğümüzü korumakla mümkündür. Bunun şartı da, Müslümanlar arasındaki sevgi bağlarının ve kardeşlik duygularının kuvvetli olmasıdır. Kur'an'ın emri, Peygamberimizin tavsiyesi budur. Müslümanın görevi de dinimizin kardeşlik konusundaki emirlerine uygun hareket etmektir.

DİNİMİZDE HOŞGÖRÜ

İnsanlar topluluk hâlinde yaşadıkları için birbirleri ile iyi geçinmek, birbirlerinin haklarına saygı göstermek ve hoşgörülü davranmak zorundadırlar.

---

[5] 250 Hadis, s. 85
[6] 250 Hadis, s. 186
[7] Hucurat suresi, 49/10
[8] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 228

Bizim için en yüksek ahlak örneği olan Sevgili Peygamberimizin insanlara karşı büyük bir hoşgörü sahibi olduğunu görüyoruz. Enes b. Malik diyor ki: *"On yıl peygamberimizin hizmetinde bulundum, bana bir defa bile 'Öf' dediğini duymadım."*[9]

Uhut Savaşı'nda, düşmanlar Peygamberimize ok ve taşlarla saldırmışlar, mübarek dişini kırmışlar, yüzünü yaralamışlardı. Onların bu davranışlarına karşı Sevgili Peygamberimiz kötü söz söylememiş, insan sevgisi ve hoşgörünün en güzel örneğini vererek şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım! Milletimi bağışla, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar."*[10]

Allah Teala Kur'an-ı Kerim'de gerçek müminleri: *"Öfkelerini yenenler, insanların kusurlarını bağışlayanlar"*[11] olarak övüyor ve insanlara karşı nasıl bir hoşgörü içinde olacağımızı öğretiyor.

Düşünce ve inançları bizden farklı olan kişilere karşı davranışlarımız ölçülü ve hoşgörülü olmalıdır. Müslümanlar sadece kendi din kardeşlerine değil, tarih boyunca başka dinlerden olanlara karşı da hoşgörülü davranmışlardır.

Peygamber Efendimiz Müslümanların birbirlerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini şöyle açıklamıştır. *"Mümin uysaldır. Başkaları ile iyi geçinir. Kendisi ile iyi geçinilir. İyi geçinmeyen, kendisi ile de iyi geçinilmeyen kimsede hayır yoktur."*[12]

Milletçe huzur ve mutluluk içinde yaşayabilmemizin şartlarından biri de birbirimize karşı hoşgörülü davranmaktır. Bu hoşgörü, kasıtlı olarak yapılan kötülüklere göz yummak, ses çıkarmamak demek değildir. Böyle durumlarda yapıcı bir yaklaşımla ve güzel sözlerle kötülükleri düzeltmek görevimizdir.

MİLLÎ BİRLİK VE BERABERLİĞİMİZİN SAĞLANMASINDA ÜZERİMİZE DÜŞEN GÖREVLER

Şehitlerin kanlarıyla yoğrulan mübarek vatanımızda, ayyıldızlı bayrağımızın gölgesinde varlığımızı devam ettirebilmemiz, birlik ve beraberliğimizin korunmasına bağlıdır.

Bunu sağlamak için:

---

[9] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 50
[10] Mecmau'z-Zevaid, c. 6, s. 117
[11] Al-i İmran suresi, 3/134
[12] 250 Hadis, s. 85

a) Müslüman olarak, hepimiz birbirimizin din kardeşi olduğunu bilmeli, dargın olanlar varsa barıştırmalı, aralarını düzeltmeye çalışmalıyız.

b) Kendimiz için sevdiğimiz şeyleri, din kardeşlerimiz için de sevip arzu etmeli, kendimiz için hoşlanmadığımız şeyleri başkalarına reva görmemeliyiz.

c) Felakete uğrayan, sıkıntıya düşen din kardeşlerimizin üzüntülerini paylaşmalı ve elimizden gelen yardımı yapmalıyız.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: *"İyilikte ve fenalıktan sakınmakta yardımlaşın."*[13]

d) Millî bütünlüğümüzü bozmaya ve bizi birbirimize düşürmeye çalışan bozguncular karşı dikkatli olmalı, bu gibilerin sözlerine inanmamalıyız.

Yüce Allah bu konuda Müslümanları şöyle uyarıyor:

"Ey inananlar! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse, onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık edersiniz de sonra ettiğinize pişman olursunuz."[14]

e) Millî bütünlüğümüzün sağlanmasında çok önemli rolü olan dinî inançlarımızı bozmaya ve böylece vatan ve milletimizi bölmeye çalışan fesatçıların aldatmalarına inanmamalı, dinî konularda bilmediklerimizi gerçek bilgi sahiplerinden sorup öğrenmeliyiz.

f) Vatan ve millet sevgisinin imandan olduğunu bilerek Müslümanlar arasında kardeşlik bağlarının kuvvetlenmesine çalışmalıyız.

BAYRAK SEVGİSİ

Bayrak bir milletin şerefi, istiklal ve hürriyetinin sembolüdür.

Peygamberimizin zamanında yapılan savaşlarda İslam ordularında bayrak bulunur ve buna çok önem verilirdi. Hayber Savaşı'nda büyük kahramanlık gösteren Hz. Ali'ye bayrağı bizzat Peygamberimiz teslim etmiştir. İstanbul'un Fethi'nde Ulubatlı Hasan bayrağımızı surlara dikerek fethin ilk müjdesini vermiş, kendisi diktiği bayrağın dibinde şehit olmuştur.

Müslümanlarla Bizanslılar arasında 629 yılında yapılan Mû'te

---

[13] Maide suresi, 5/2
[14] Hucurat suresi, 49/6

Savaşı'nda İslam ordusunun kumandanı Hz. Zeyd idi. Peygamberimiz İslam ordusunu Medine'den uğurlarken sancağı kendi eliyle ordu kumandanı olan Zeyd'e teslim etmiş ve: *"Eğer şehit olursan sancağı Cafer alacak..."* demişti. Savaşta Zeyd şehit düşünce Peygamberemizin buyurduğu gibi Sancağı Hz. Cafer almıştı. Savaş bütün şiddeti ile devam ederken bayrağı taşıyan Cafer'in sağ eli kesilince onu sol eline almış, o da kesilince iki kolu arasına alıp sımsıkı sarılmış, şehit oluncaya kadar bayrağı yere düşürmemiştir.

Görülüyor ki, bayrağa Müslümanlıkta kutsal bir değer verilmiş, saygı duyulmuştur. Rengini şehitlerin kanından alan ay-yıldızlı bayrağımız Türk milletinin istiklal ve hürriyetinin sembolüdür. Bayrak sadece bir kumaş parçası değildir. Bayrak milletimizin namus ve şerefinin nişanı olan manevi değeri çok yüksek bir varlıktır.

Bayrağı sevmek milletimizi sevmektir.

Bayrağa saygı göstermek milletimizin namus ve şerefine saygı göstermektir.

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.
Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder
Gölgende bana da, bana da yer ver
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay-yıldızın ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızıllığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.

Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı,
Yüksek yerlerde açan çiçeğim
Senin altında doğdum
Senin dibinde öleceğim.
Tarihim, şerefim, şiirim her şeyim,
Yer yüzünde yer beğen!
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim,

Arif Nihat ASYA

İSTİKLAL MARŞI NASIL YAZILDI?

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra elimizde kalan son vatan parçası Anadolu düşmanlar tarafından işgal edilmiş, ezan sesleri susmuş, Türk milleti tarihinin en karanlık günlerini yaşıyordu. Türk ordusu milleti ile bütünleşerek dört koldan yurdumuza saldıran düşmanlara karşı bir ölüm-kalım savaşına girişti.

İstiklal Marşı, Türk milletinin yürüttüğü bu kahramanca mücadeleyi dile getirmek, ordumuzun manevi gücünü yükseltmek amacıyla yazıldı. Millî şairimiz Mehmet Akif ERSOY tarafından yazılan İstiklal Marşı, 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.

Mehmet Akif, Türk milletinin kan ağladığı o karanlık günlerde, Anadoluyu dolaştı, milletin dertlerini yakından gördü, kurtuluş çarelerini gösterdi. Halkı düşmana karşı mücadeleye çağırdı. O, milletimizin en karanlık günlerinde;

"Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak." diye haykırarak milletimize ümit, heyecan ve kuvvet verdi.

İstiklal Marşı'nda, Türk milletinin tarih boyunca kutsal emanet olarak taşıdığı bayrak, vatan, millet, din, iman, istiklal ve hürriyet gibi milleti millet yapan maddi ve manevi değerler yer almıştır.

İstiklal Marşı, mlletimizin varlığının, istiklal ve hürriyetinin bir ifadesidir. İstiklal Marşı'nda milletimizin imanı, kahramanlığı, şan ve şerefle dolu tarihi yatmaktadır.

İstiklal Marşı, millî varlığımızın sembolüdür. Mehmet Akif, bu şiiri kahraman ordumuza hediye etmiş, "Safahat" adlı kitabına bile almamış; *"Bu, benim değil milletimindir."* demiştir. Türk milletinin evlatları olarak İstiklal Marşı'nın heyecanını duymak, ona derinden saygı duymak hepimizin görevidir.

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen alsancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl,
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar -ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan ilâhî boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek Arşa değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Akif ERSOY

OKUMA:

Kurtuluş Savaşı'nda Türk Kadını...

Vapur ve motorlarla İnebolu'ya çıkarılan silah ve cephane Kastamonu üzerinden Ankara'ya, oradan da cepheye gönderiliyordu. 1921 yılı Aralık ayında birden bire bastıran kar yolları kaplamıştı.

İnebolu'dan Kastamonu'ya hareket eden ve her nasılsa yolda kafileden geri kalmış genç bir kadın, fırtınalı bir gecede sabaha kadar yağan kar altında yoluna devam etmişti. Cephane yüklü kağnısı ile yorgun argın bir hâlde ancak Kastamonu kışlası önüne kadar gelebilmiş, şehire girmek nasip olmadan kağnı arabası yol kenarında durmuştu.

Arabanın yanına gidenlerin gördüğü manzara yürekler acısı idi. Bu vatansever kadın, bu kıymetli yükü korumak için yorganlarını top mermilerinin üzerine örtmüş kendisi de bir elinde üvendire kol-

larını açarak yorganın üzerine abanmış ve o durumda sabaha karşı donduğu anlaşılmıştır. Olay yerine gönderilen Cemil ve Rıfat çavuşlar, göz yaşları dökerek şehit'in üzerindeki karları süpürüp arabadan indirirken, yorganın altından birdenbire çığlığı basarak ağlayan bir çocuk sesi işitince şaşırdılar ve şehit anayı yana çekip yorganı kaldırınca gördükleri şaheser tablo şu olmuştu: Otlara sarılı top mermileri arasına yerleştirilmiş çulların içinde kundaklı bir kız çocuğunun donmaktan kurtulduğu ve müdahale üzerine uyanarak meme için ağlamaya başladığıdır.

Cephanesi ve yavrusu uğruna kendisini feda eden bu kahraman Türk anasının acıklı hikâyesini bu vatan topraklarında yaşayan herkesin, özellikle genç nesillerin iyi değerlendirmesi gerekir.[15]

* * *

Evlenmeye hazırlanan fakir bir kız, gelinliğinin satılıp karşılığının yaralı gazilere verilmesini istemiş, (bunun üzerine) gelinlik satılmış, kendisi basma bir entari giyerek düğünü yapılmıştır.[16]

* * *

Kurmay Albay Hulusi Atak anlatıyor:

(Cepheye silah taşıyan)kağnı kollarının çoğunu kadınlar idare ediyordu. Bu kafilelerin birinde hafif bir çığlık duyduk; bunun peşinden bir duraklama ve telaş eseri görüldü.

Bir müddet sonra güzel bir müjde ile karşılaştık. Cephane kollarında bulunan hamile bir kadın bir erkek çocuğu doğurmuştu. Bu kadını hastahaneye yatırmak için geriye çevirmek istediler.

Fakat yorgunluk ve çektiği acılarla benzi solmuş olan hasta kadın, “Cephedeki silahlar...” dedi. “Cephane bekliyor; oraya cephane yetiştirmeliyim, geri dönemem!...” demiştir.[17]

---

[15] Nurettin Peker, 1918-1923 İstiklal Savaşı'nın İnebolu ve Kastamonu Havalisi, s. 396 vd.

[16] Fevziye Abdullah Tansel, İstiklal Harbi'nde Mücahid Kadınlarımız, s. 65.

[17] a.g.e. s. 68

SORULAR:

1. Türk Milletinin tarihteki yerini anlatınız?

2. Türklerin İslam dinini kendi istekleri ile kabul etmelerinin sebepleri nelerdir?

3. Türklerin İslam dinine hizmetleri başlıca kaç çeşittir?

4. Türklerin İslam'ın yayılmasındaki hizmetleri nelerdir?

5. Türklerin İslam'ın korunmasındaki hizmetleri nelerdir?

6. Türklerin ilim ve medeniyette İslam'a hizmetleri nelerdir?

7. İslam, Türk milletine neler kazandırmıştır?

8. Vatan ve millet sevgisinin önemini açıklayınız?

9. Dinimizde birlik ve beraberliğe verilen önemi belirtiniz?

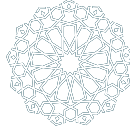
10. Dinimizin kardeşliğe verdiği önemi anlatınız?

11. Dinimizdeki hoşgörüyü anlatınız?

12. Millî birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında üzerimize düşen görevler nelerdir?

13. Bayrağa sevgi ve İstiklal Marşı'na saygının önemini belirtiniz?

ÜNİTE V
VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ (II)

Konular:

- Her Zaman Güçlü Olmak Zorundayız
- Allah Birlik İçinde Olanlara Yardım Eder
- Bir Baba Nasihatı
- Vatanımız Üzerine Titreyelim
- Şehitlik ve Gazilik
- Büyüklerimizi Saygı ile Anmak
- Millî Bayramlarımız
- Devlete Karşı Görevlerimiz
- Millet Malı Böyle Korunur (Okuma)

HER ZAMAN GÜÇLÜ OLMAK ZORUNDAYIZ

Savaş alanlarında yenilgiye uğrayan ve bizimle savaşmayı bir daha göze alamayan düşmanlar, menfur emellerinden vazgeçmiş değildirler. Şimdi ülke içinde fitne ve fesat tohumları saçarak milletimizi çökertmeye yönelmişlerdir. Böyle durumlarda, çok daha dikkatli ve uyanık olmamız gerekmektedir.

Ekmek bile parçalanıp lokma hâline getirildikten sonra yutulur. Düşmanlar da yekvücut hâlde olan güçlü bir milleti yok edemez. Bunun için onu kendi içinden bölerek parçalar, sonra kolaylıkla yutar. Tarih boyunca bu hep böyle olmuş, Müslümanlar bunun çok zara-

rını görmüştür. Bugün ülkemizde oynanan oyun da bu maksatla oynanmaktadır.

Müslümanları bölüp parçalamak için İslam'ın ilk yıllarından itibaren fitne ve fesat hareketleri başlamış ve çeşitli şekillere bürünerek bulaşıcı bir hastalık gibi günümüze kadar gelmiştir. Dinimizin birlik çağrısına uyanlar, düşmanın kurduğu fitne tuzağına düşmekten kurtulmuş, Yüce Rabbimizin *"Bölünüp Parçalanmayın"*[1] uyarısına kulak vermeyen Müslümanlar ise gücünü, kuvvetini kaybetmiş ve düşmanların en acımasız muamelelerine maruz kalmıştır.

Bizi dünyada ve ahirette hüsrana sürükleyecek olan düşman tuzağına sakın aldanmayalım. İslam'ın birlik çağrısına kulak verelim. Geçmişte yaşanan, bugün de dünyanın birçok bölgesinde tekrarlanan felaketlerden ders alalım.

Bir saadet güneşi olarak doğan İslamiyet, renkleri ve dilleri ayrı olan insanları aynı inanç etrafında birleştirmiş, kin ve düşmanlıkları ortadan kaldırarak gerçek anlamda huzur ve barışı getirmiştir. Esasen İslam kelimesinin bir anlamı da "Barış"tır. Bu sebeple Müslüman, huzur ve barış içinde yaşayan insan demektir. Huzur ve barış içinde olmak; birlik ve beraberliğimizi pekiştirmekle mümkündür.

Yüce Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de Müslümanları birliğe çağırmakta, Peygamber Efendimiz de:

"Birlikte rahmet, ayrılıkta azap vardır."[2] Hadis-i şerifi ile bizlere, birliğin bir toplum için taşıdığı önemi bildirmektedir. Allah'ın kesin emirleri, Peygamberimizin bu açık tavsiyeleri karşısında Müslümanlar nasıl birbirlerine düşebilir? Nasıl olur da millî ve dinî bütünlüğümüze zarar veren söz ve davranışlarda bulunabilir?

ALLAH BİRLİK İÇİNDE OLANLARA YARDIM EDER

Dinimizin emirlerine uygun olarak birlik ve beraberlik içinde hareket eden atalarımız tarih boyunca büyük işler başarmış, vatanımıza ve milletimze yönelen tehlikeleri de bu sayede etkisiz hâle getirmiştir. Milletçe karşılaştığımız güçlükleri dün olduğu gibi bugün de birlik ve beraberlik şuuru ile aşacağız. Böyle hareket ettiğimiz tak-

---
1 Al-i İmran suresi, 3/103
2 Keşfü'l-Hafa, c. 1, s. 333

dirde Allah'ın yardımı da bizimle olacaktır. Peygamber Efendimiz: *"Allah'ın yardımı topluluk üzerinedir."*[3] buyurarak, birlik içinde olanlara Yüce Allah'ın yardım edeceğini bildirmiştir.

Bilindiği gibi tarihte pek çok zaferler kazanmış olan Türk milleti, Çanakkale Savaşı' nda büyük bir kahramanlık destanı yazmış, tarihine muhteşem bir sayfa daha ekleyerek, yenilmez gücünü bütün cihana göstermiştir. Bu savaşta ülkemizin her yöresinden gelip göğsünü düşmana siper eden, dinimizi, vatan ve milletimizi korumak için birlik ve dayanışmanın en güzel örneğini veren milletimizin Yüce Rabbimizin yardımına mazhar olduğunda şüphe yoktur.

Bu muhteşem zaferin kazanılmasında ilahî yardımın, mehmetçiğin imdadına nasıl yetiştiğini, anlatacağımız şu olay bütün açıklığı ile göstermektedir.

Bakın nasıl:

"25 Nisan 1915 sabahı fecirle beraber haçlı orduları misali bir yanda İngiliz ve Sömürgeleri, bir yanda Fransızlar zamanın en mükemmel silahlarıyla donatılmış askerlerini taşıt gemilerine yüklemişler, savaş muhrip ve kruvazörlerinin refakatinde çıkarma harekatına geçmişlerdi. Fransızlar bir tümen kuvvetindeki askerini Anadolu'nun Beşiğeler önündeki kıyı sularına getirdi. Savaş gemileri, kıyılara ve derinlik arazisindeki başlıca taktik noktalara tam bir saat bombardımanda bulundu.

Uzun süren bombardımanlardan sonra asker dolu filikalarını gemilerden denize indirerek bir çıkarma hareketine geçmişlerdi ki; birden havada büyükçe bir bulut belirdi. Süratle deniz üzerine inip bölgeyi görünmez hale getirdi. Filikalar hareket edemedi. Bombardımanlar kesilmiş, koyulaşan sis altında hareket imkânı kalmamıştı. Sis, gökten inen ilahî bir perde gibi çevreyi maddi gözle görünmez hâle getirmiş, kutsal vatanımızı, savaşan mücahidî sarmış bu kutsal yığını, dünyanın gücü, mermisi sanki aşamıyordu.

Fransız 1. Tümen Komutanının emriyle, gemilerden verilen boru işaretiyle filikalar tekrardan gemilere alındı ve saat 11'de Bozcaada istikametine çekilerek gözden kayboldular..."[4]

---

3 Camiu's-Sagîr, "Y" maddesi

4 Mehmet GENÇCAN, Çanakkale savaşlarından menkıbeler, s. 32 Kültür Bakanlığı Yayınları.

BİR BABA NASİHATI

Vaktiyle tecrübeli bir bilgin ölümü yaklaştığı bir sırada çocuklarını yanına çağırır ve birer değnek getirmelerini ister, çocuklar babalarının emrini yerine getirir. Bilgin değnekleri bir araya getirip demet yaptıktan sonra büyük oğluna uzatarak bunları kırmasını ister. Oğlu çok uğraşırsa da bir arada bulunan değnekleri kıramaz. Bilgin, değnekleri sıra ile diğer oğullarına verir, fakat onlar da kıramazlar.

Bunun üzerine demeti çözer, değnekleri ayırır ve her oğlunun eline birer tane verir. Şimdi herkes elindeki değnekleri kırsın der, onlar da kırarlar. Tecrübeli baba bununla çocuklarına neyi anlatmak istediğini şöyle açıklar:

"Evlatlarım! Değnekler (yani incecik çubuklar) bir araya gelince kırılamadığı hâlde, birbirinden ayrılınca teker teker nasıl kolaylıkla kırılıyorsa; siz de kardeşler olarak daima bir ve beraber olursanız sizi hiç kimse mağlup edemez, rahat ve huzur içinde yaşarsınız. Eğer parçalanıp dağılırsanız, düşmanlarınız sizi kolaylıkla mağlup eder ve böylece perişan olursunuz. Bu misal ile size daima birlik içinde olmanızı anlatmak istedim."[5]

Durum bir ailedeki kardeşler için böyle olduğu gibi, daha geniş anlamda vatan toprakları üzerinde yaşayan millet için de aynıdır.

Milletimizi büyük bir aileye benzetirsek, milleti meydana getiren insanlarımızı da bu büyük ailenin fertleri ve birbirinin kardeşleri olarak düşünebiliriz.

Nitekim Sevgili Peygmaberimiz: *"Müslüman Müslümanın kardeşidir."*[6] buyurarak, bütün Müslümanların birbirlerinin kardeşi olduğunu bildirmiştir. Bu kardeşlik dünya hayatı ile sınırlı değildir.

Bu, ölümden sonra da devam eden ve bizi ebedi saadet yurdu cennette buluşturacak olan bir kardeşliktir.

Bu, öyle sağlam bir kardeşliktir ki hiç bir güç onu bozamaz. Hiç kimse bizi birbirimizden koparıp ayıramaz.

VATANIMIZ ÜZERİNE TİTREYELİM...

Tarih boyunca Müslümanların başına gelen felâketlerin çoğu tef-

---

5 Feyzü'l-Kadir, c. 6, s. 460

6 Buhârî, Kitabu'l-Mezalim

rika yüzünden meydana gelmiştir. Müslümanların gösterdiği başarılar, kazandıkları parlak zaferler ise birlik ve bareberlik sayesinde elde edilmiştir.

Son olarak bir ölüm-kalım mücadelesi olan İstiklal Savaşı'nı milletçe birlik ve beraberlik sayesinde kazandık.

Aynı vatanda tam bin yıl yanyana iç içe, birlikte kardeşçe yaşadık. Bundan sonra da kardeşçe birlik ve beraberlik içinde yaşamaya devam edeceğiz.

Yüce Allah ve Sevgili Peygamberimiz bizi birliğe çağırıyor.

Düşmanlar ise bölüp parçalamaya uğraşıyor.

Öyle ise;

Ey Müslümanlar!

Ey bu topraklarda bin yıl birlikte yaşayanlar!

Ey cephelerde düşmanlara karşı yan yana, omuz omuza çarpışan şehitlerin, gazilerin torunları!

Yüce Rabbimizin ve Sevgili Peygamberimizin birlik çağrısına kulak verelim.

Düşmanlara sakın aldanmayalım.

Gelin bizi birbirimizden ayırmaya çalışanlara fırsat vermeyelim!

Üzerinde yaşadığımız mübarek vatanımız üzerine titreyelim!

Çünkü sağlığımızda bizi üstünde barındıran, öldükten sonra bağrında saklayan ata yadigârı bu toprakları korumak, hem dinî görevimiz, hem de namus ve şeref borcumuzdur. Peyamberimizin; Hendek Savaşı'nda Medineyi savunmak için ashabı ile beraber bizzat nöbet beklemesi, vatan savunmasına dinimizin ne kadar büyük önem verdiğini göstermektedir.

Gelin hep birlikte düşünelim:

Eğer biz birlik ve bareberlik içinde Kurtuluş Savaşı'nı kazanıp düşmanları yurdumuzdan kovmasaydık halimiz ne olurdu?

Bugün milletçe güçlü olmasaydık, canımızı, malımızı, üzerine titrediğimiz namus ve şerefimizi nasıl koruyabilirdik?

Yurdumuzun her köşesinde bir şehadet parmağı gibi göklere uzanan minarelerden gönüllerimizi huzurla dolduran ezan seslerini duyabilir miydik?

Camilere gidip huzur içinde ibadet edebilir miydik?

Çocuklarımız, güven içinde okula gidebilir miydi? İşimize, gücümüze korkusuzca gidip çalışabilir miydik?

Ve nihayet; evimizde, aile yuvamızda rahat rahat oturup geceleri korkusuzca uyuyabilir miydik?

Dünyanın çeşitli bölgelerinde sıkıntıya düşen soydaşlarımıza ve din kardeşlerimize yardım elini biz uzatıyoruz, ülkemize sığınanlara biz kucak açıyoruz. Allah göstermesin! Bizim başımıza böyle bir sıkıntı gelecek olsa, sığınacak hiç bir yerimiz yoktur.

Öyle ise;

Sahip olduğumuz nimetlerin değerini çok iyi bilelim. Vatanımızı gözümüz gibi sakınalım.

"Hem vatan gitti mi, yoktur size bir başka vatan;
Çünkü mirasyedi sail, kovulur hep kapıdan!"[7]

ŞEHİTLİK VE GAZİLİK

Allah yolunda, din, vatan ve millet uğrunda savaşırken ölenlere "şehit", sağ kalanlara da "gazi" denir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: *"Allah yolunda öldürülenler için ölüler demeyiniz. Onlar ölü değil diridirler, fakat siz farkında değilsiniz."*[8] buyurmuş ve şehitlerin ölmezliğini ifade etmiştir.

Ölümlerin en güzeli ve en şereflisi şehit olarak ölmektir. Sevgili Peygamberimiz: *"Sizden biriniz, karınca ısırdığı zaman ne kadar acı duyarsa, şehit olan kimse de ölüm acısını ancak o kadar duyar"*[9] buyurarak şehitlerin ölüm acısını bile duymayacağını bildirmiştir.

Şehitlik günahların bağışlanmasına vesile olan çok faziletli bir ameldir. Bu konuda Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: *"Şehid'in kul borcundan başka bütün günahlarını Allah affeder."*[10] Türk milleti, *"Ölürsem şehit, kalırsam gazi"* inancı ile tarihte büyük zaferler kazanmış, son olarak bir ölüm-kalım savaşı olan İstiklal Harbi de bu inançla kazanılmıştır.

Büyük şairlerimizden Yahya Kemal, "26 Ağustos 1922" başlıklı şiiri ile Türk Milletinin duygularını şöyle dile getirmiştir:

---

[7] Mehmet Akif ERSOY, "Safahat".
[8] Bakara suresi, 154
[9] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 558
[10] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 548

Şu kopan fırtına Türk ordusudur Ya Rabbi!
Senin uğrunda ölen ordu budur Ya Rabbi!
Tâ ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın,
Galip et, çünkü bu son ordusudur İslamın.

Atalarımızın bize emanet ettiği mübarek vatanımızı gerektiğinde aynı inançla korumak ve bu uğurda canımızı seve seve vermeye hazır olmak en kutsal görevimizdir.

BÜYÜKLERİMİZİ SAYGI İLE ANMAK

Bugün mübarek vatan toprakları üzerinde hür ve bağımsız olarak yaşıyorsak bunu, önce Yüce Allah'ın yardımına, sonra şanlı tarihimizin büyük kahramanlarına borçluyuz. Eğer onlar olmasaydı; Türk milleti varlığını günümüze kadar devam ettiremez, huzur ve güven içinde yaşayamazdık. Tarihimizde ünlü devlet adamları, eşsiz zaferler kazanan büyük kahramanlar ve dünyaya ışık tutan çok sayıda bilim adamı yetişmiştir. Bunlardan sadece birkaçını hatırlatmakla yetineceğiz:

1071 tarihinde Malazgirt Zaferi'ni kazanan büyük Türk Hakanı Alparslan, İslam ülkelerini büyük bir tehlikeden kurtarmış, Anadolu topraklarını Türk milletine vatan yapmıştır.

1453'te İstanbul'u fethederek milletimize armağan eden ve böylece Peygamberimizin övgüsünü kazanan Fatih Sultan Mehmet, Orta Çağı kapatıp yeni bir çağ açarak dünya tarihinin gidişini değiştirmiştir.

Osman Gazi'nin uğurlu elleri ile temelleri atılan bir beyliği dünyanın en büyük imparatorluklarından biri hâline getiren Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman, üç kıta üzerinde yüzyıllarca Müslüman Türk'ün bayrağını şerefle taşıyan milletimizi altın çağına ulaştırmıştır.

Dünya tarihinin yetiştirdiği en büyük sanatkârlardan biri olan Mimar Sinan, dünyanın hayranlıkla seyrettiği Süleymaniye ve Selimiye gibi eşsiz sanat eserleri ile yurdumuzu süslemiş ve bize, paha biçilmez zengin bir medeniyet miras bırakmıştır.

1914 yılında başlayıp dört yıl süren Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenik düşmesi üzerine elimizde kalan son vatan parçası Anadolu toprakları düşmanlar tarafından taksim edilerek işgal edilmeye başlanmıştı. Amaçları; tarih boyunca da-

ima hür ve bağımsız olarak yaşamış olan Türk milletini yok ederek tarihten silmekti.

Düşmanlar işgal ettikleri yerlerde milletimize her türlü zulüm ve kötülüğü yapıyor, kundaktaki bebekler, ak sakallı dedeler süngülenerek vahşice öldürülüyor, şerefli Türk anası kucağındaki yavrusu ile ateşe atılarak diri diri yakılıyordu. Halkın malını-mülkünü yağma eden düşman, evleri ateşe veriyor, alıp götüremediği hayvanları bile kurşunlayarak öldürüyordu.

Vatan semalarını kara bulutlar kaplamış, göklere uzanan minarelerinden asırlardan beri okunan ezan sesleri susmuş, Türk milleti tarihinin en karanlık ve acıklı günlerini yaşıyordu. Atalarımızın bize kutsal bir emanet olarak bıraktığı mübarek vatanımızı düşmanlardan kurtarmak gerekiyordu. Bu yapılmazsa Türk milleti ya tamamen yok olup gidecek veya düşmanların kölesi olacaktı.

Bu korkunç durum karşısında; tarih boyunca daima hür yaşamış olan milletimiz, düşmanlara karşı amansız bir mücadeleye girişti Mustafa Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde "Kurtuluş Savaşı"nı başlattı. Türk milleti şanlı ordusu ile bütünleşti. Kalbindeki sarsılmaz imanı ve millî kahramanlarımızın üstün gayretleri sayesinde büyük başarılar gösterdi.

Nihayet 30 Ağustos 1922 günü tarihinin en büyük zaferlerinden birini daha kazanarak yurdumuzu düşmanlardan temizledi ve bize üzerinde yaşadığımız mübarek vatan topraklarını emanet etti. Böylece Birinci Dünya Savaşı sonunda parçlanan Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine hür ve bağımsız yeni bir Türk Devleti olan, "Türkiye Cumhuriyeti" doğdu.

Bize küçük bir iyilik yapana bile teşekkür eder, saygı duyarız. Dünya çapında büyük işler başaran, tarih boyunca milletimize hizmet eden, bize zengin bir kültür ve medeniyet miras bırakan ve üzerinde yaşadığımız mübarek vatan topraklarını emanet eden Türk büyüklerini ve millî kahramanlarımızı saygı ile anmak üzerimize düşen bir görevdir.

MİLLÎ BAYRAMLARIMIZ

Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcından yeni Türk devletinin doğuşuna kadar geçen süre içinde;

1. Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak üzere 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığı tarih, *"Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı"* olarak,

2. 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılarak Devletimizin temelinin atıldığı tarih, *"Ulusal Eğemenlik ve Çocuk Bayramı"* olarak,

3. Türk ordusunun, yurdumuzu işgal eden düşmanları kesin bir yenilgiye uğratarak büyük bir zafer kazandığı 30 Ağustos 1922 tarihi, *"Zafer Bayramı"* olarak,

4. Devletimizin idare şeklinin ilan edildiği 29 Ekim 1923 tarihi, *"Cumhuriyet Bayramı"* olarak, kabul edilmiştir.

Bu günler, her yıl millî bayram olarak kutlanmaktadır.

DEVLETE KARŞI GÖREVLERİMİZ

Vatan toprakları üzerinde yaşayan milleti idare eden teşkilata "devlet" denir.

Canımızı, malımızı dinimizi, namus ve şerefimizi, dış ve iç düşmanlara karşı koruyan devlettir. Devlet olmasa insan, kendi kendini düşmanlara karşı koruyamaz, huzur ve güven içinde yaşayamaz, güçlüler zayıfları ezer, canımız, malımız, dinimiz, namusumuz, tehlikeye düşer. Devletsiz millet ya yok olup gider veya düşmanların kölesi olur.

Devletin Başlıca Görevleri:

a) Yurdumuzu, milletimizi, düşmanlara karşı korumak, can ve mal güvenliğini sağlamak.

b) Eğitim, sağlık, yol, su, haberleşme gibi hususlarda milletin ihtiyacını karşılamak.

c) Ülkenin kalkınması, vatandaşların huzur ve mutluluğunun sağlanması için gerekli tedbirleri almak.

Devletin bunları yapabilmesi için milletin Devlete karşı görevlerini yerine getirmesi gerekir. Millet devlete karşı görevlerini ne kadar iyi yaparsa devlet de millete o derece iyi hizmet eder.

Devlete Karşı Başlıca Görevlerimiz Şunlardır:

1. Vergi Vermek:

Devlet, yukarıda saydığımız bu hizmetleri vatandaşların ödedikleri vergilerle yapar. Bir kimse vergisini ödemediği veya eksik ödedi-

ği hâlde başkalarının tam olarak ödediği vergilerle yapılan hizmetlerden yararlanırsa, haksızlık etmiş olur. Yapılan işe katkısı olmadığı hâlde kârına ortak olmak haksızlıktır.

Hakkı olmadığı bir şeyi eline geçirmek, devletin malını, milletin hakkını çalmaktır. Allah'a inanan, milletini seven hiçbir Müslüman böyle bir davranışta bulunmaz, üzerinde milyonlarca insanın hakkı olduğu hâlde Allah'ın huzurunda kolay hesap veremez, sorumluluktan kurtulamaz.

Şu mübarek vatan toprakları üzerinde canımızın, malımızın, şeref ve namusumuzun güven içinde bulunması, devletimizin güçlü ve milletimizin mutlu olması için vergilerimizi zamanında ve tam olarak ödememiz gerekir.

2. Kanunlara Saygılı Olmak, Halkın Huzuru ve Güvenliği İçin Konulan Kurallara Uymak:

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler, Allah'a itaat edin, Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin."[11]

Peygamber Efendimiz de:

"Emire (İş başındakilere) *itaat eden bana itaat etmiş, emire asi olan bana asi olmuş demektir."*[12] buyurarak yöneticilere itaat etmenin önemini belirtmiştir.

3. Askerlik Yapmak:

Devlete karşı önemli görevlerimizden biri de askerlik yapmaktır. Askerlik hem dinî hem de millî kutsal bir görevdir. İç ve dış düşmanlara karşı vatanımızı ordumuz korumaktadır.

Sevgili Peygamberimiz askerde nöbet beklemenin fazileti hakkında şöyle buyuruyor:

"Bir gün bir gece sınır boyunda nöbet beklemek, gündüzleri oruçla, geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır. Görev başında ölürse, yapmakta olduğu amelinin sevabı ve rızkı (şehitlerde olduğu gibi) devam eder ve kabir azabından kurtulur."[13]

"İki göz vardır ki, onlara cehennem ateşi dokunmayacaktır: Bi-

---

[11] Nisa suresi, 4/59.
[12] Riyazü's-Salihin, 2/87
[13] Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 533

ri Allah korkusundan ağlayan göz, diğeri Allah rızası için gece nöbet bekleyen göz."[14]

OKUMA:

Millet Malı Böyle Korunur...

Hz. Ali Halife iken bir gece millete ait işler için çalışıyordu. O sırada birisi özel bir iş için yanına girerek söze başladı.

Hz. Ali hemen ayağa kalktı ve orada yanmakta olan mumu söndürüp başka bir mum yaktı.

Bu durumdan bir şey anlamayan misafir Hz. Ali'ye:

– "Her ikisi de mum, durup dururken birini söndürüp diğerini niçin yaktın" diye sormuş.

Hz. Ali adama şu cevabı vermiş:

– "Söndürdüğüm mum millet parası ile alınmıştır. Seninle özel olarak görüşürken onu kullanmaya hakkım yoktur. Onun için o mumu söndürdüm. Kendi param ile aldığım mumu yaktım."[15]

İşte millet malı böyle korunur.

Hayber kalesinin fethedildiği gün peygamberimizin ashabından bir cemaat gelerek:

– Filanca şehit ve filanca şehittir dediler, yine bir adamın yanından geçtiler filan adam da şehittir, dediler. Peygamberimiz (s.a.s.):

– "Hayır, ben onu ganimetten (millet malı) çaldığı hırka veya abaya bürünmüş olduğu hâlde cehennemde gördüm" dedi.[16]

Görülüyor ki, millete ait bir malı haksız olarak eline geçiren bu kişi, savaşta şehit olmasına rağmen cehennemden kurtulamamıştır.

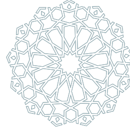
SORULAR

1. Milletçe Güçlü olmanın önemini anlatınız?
2. "Vatanımız üzerine titreyelim" sözünü açıklayınız?
3. Şehitlik ve gazilik nedir, dinimizdeki yüksek değerini belirtiniz?
4. Büyüklerimizi niçin saygı ile anmalıyız?
5. Millî bayramlarımızı anlatınız?
6. Devlete karşı görevlerimiz nelerdir, açıklayınız?

---

[14] a.g.e. c. 2, s. 544
[15] A. Hamdi AKSEKİ, Askere Din kitabı, s. 272.
[16] Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 264

ÜNİTE VI
BÜTÜN İNSANLARA KARŞI GÖREVLERİMİZ

Konular:

• İnsanlara Karşı Ahlaki Görevlerimiz
• Hayvanlara Karşı Görevlerimiz
• Göz Yaşartıcı Bir Tablo (Okuma)
• İslam Ahlakına Uygun Bir Şekilde Yaşayan Müslümanın Özellikleri
• İslam Dininde Yapılması Yasak Olan Şeyler
• İnsanlığı Tehdit Eden Büyük Tehlike Alkollü İçki ve Uyuşturucu (Okuma)

İNSANLARA KARŞI AHLAKİ GÖREVLERİMİZ

1. Hiç Kimseye Zarar Vermemek:

İnsanların canına, malına, konutuna, hürriyetine, namus ve şerefine tecavüz etmek dinimizce yasaktır. Bunlar insanların dokunulmaz haklarıdır. Müslüman, başkalarının hakkına saygı göstermek, insanlara zarar verici her türlü fiil ve davranıştan sakınmakla görevlidir. Gerçek Müslüman olabilmenin bir şartı da budur. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

"Müslüman, diğer Müslümanların onun dilinden ve elinden zarar görmediği kimsedir."[1]

[1] Riyazü's-Salihin, c. 3, s. 148

2. Başkalarına Yardım Etmek:

İnsanlara tatlı sözlü ve güler yüzlü davranmak, fakirlere yardım etmek, yoksulların ihtiyaçlarını karşılamak, kimsesizleri korumak, düşeni kaldırmak, yolunu şaşıranlara yol göstermek dinimizin emri, iyi ahlaklı olmanın gereğidir.

3. Büyüklere Saygı, Küçüklere Merhamet Göstermek:

Anne ve babamıza, büyük kardeşlerimize, öğretmenlerimize ve yaşça bizden büyük olanlara saygı göstermek, bizden küçüklere, kimsesizlere, güçsüz ve yetimlere merhamet etmek, yardımcı olmak önemli bir ahlak kuralıdır. Peygamberimiz (s.a.s.) bu konunun önemi hakında şöyle buyuruyor:

"Büyüklerimize saygı göstermeyen, küçüklerimize merhamet etmeyen bizden değildir."[2]

4. Selamlaşmak:

Müslümanlar birbirleri ile karşılaşınca selamlaşır ve tokalaşır. Selam vermek sünnet, verilen selamı almak farzdır. Önce küçük büyüğe, yürüyen oturana selam verir. Selamlaşmak Müslümanlar arasında sevgi ve dostluk bağlarını kuvvetlendirir.

5. Dargın Durmamak:

Müslümanlar arasında herhangi bir sebeple dargınlık olursa, vakit geçirmeden dargınlar hemen barışmalıdır.

Peygamberimiz: *"Bir Müslümanın diğer din kardeşi ile üç günden fazla dargın durması helal olmaz."*[3] buyurarak dargın durmanın kötü bir davranış olduğunu bildirmiş, uzun süre küs duranların büyük günah işlediklerini belirterek şöyle buyurmuştur:

"Bir kimse Müslüman kardeşi ile bir sene küs durursa onun kanını dökmüş gibi günaha girmiş olur."[4]

6. Dargınları Barıştırmak:

Bir kimse, iki Müslümanın birbiri ile dargın olduğunu görürse onların arasını bulup barıştırmakla görevlidir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır:

---

[2] Seçme Hadisler, s. 218
[3] Riyazü's-Salihin, c. 3, s. 168
[4] Riyazü's-Salihin, c. 3, s. 170

"Müminler ancak kardeştirler. O hâlde iki kardeşinizin arasını düzeltiniz."[5]

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) de: *"Sadakaların en hayırlısı dargın olan kimseleri barıştırmaktır."*[6] buyurarak dargınları barıştırmanın çok hayırlı bir davranış olduğunu bildirmiştir.

7. Dostları Ziyaret Etmek:

Müslümanlar uygun zamanlarda yakınlarını, büyüklerini ve baba dostlarını ziyaret etmelidir.

Ziyarette şunlara dikkat edilmesi gerekir:

a) Ziyaret için uygun bir zaman seçmek.

b) Ziyaret, usandıracak şekilde çok sık olmamak.

c) Ziyaret edeceği kimseye mümkünse önceden haber vermek.

d) Elbise temiz, kılık kıyafet düzgün olmak.

e) İzin almadan kimsenin evine veya odasına girmemek.

8. Misafirleri Ağırlamak:

Misafirleri ağırlamak dinimizin tavsiye ettiği iyi davranışlardan biridir. Misafirseverliğin millî geleneklerimiz arasında önemli bir yeri vardır. Türk milleti, tarih boyunca misafirlere karşı iyi davranışı ile tanınan bir millettir.

Misafirlere Karşı Başlıca Görevlerimiz:

a) Misafiri güler yüzle, tatlı sözle karşılamak.

b) En iyi şeyle ağırlamak, birşeyler ikram etmek.

c) Misafirin yanında hizmetçi ve çocukları azarlamamak, asık suratlı olmamak.

d) Misafir gideceği zaman onu uğurlamak.

9. Dâvete Gitmek:

Bir Müslüman eğer sakıncalı bir durum yoksa, din kardeşinin davetine gitmeli, vereceği yemeğe katılmalıdır. Bu davranış Müslümanlar arasındaki sevgiyi artırır. Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinizi din kardeşi düğün yemeğine veya benzeri şeye davet ederse gitsin."[7]

---

[5] Hucûrat suresi, 49/10.
[6] Seçme Hadisler, s. 237
[7] Camiu's-Sağir.

Sevgili Peygamberimiz zengin, fakir ayarımı yapmaz, bir hizmetçi davet etse bile giderdi.

10. Büyüklerin Ellerini Öpmek:

Müslümanlar, saygılarını göstermek maksadıyla, bilginlerin ve büyüklerin ellerini öpebilir.

11. Başkalarının Kusurlarını Araştırmamak:

Bir Müslüman din kardeşinin özel hayatını araştırmaz. Gördüğü kusurları başkalarına yaymaz. Din kardeşini başkalarının yanında kötülemez. Gördüğü hatalı davranışları kırmadan, incitmeden uygun sözlerle düzeltmeye çalışır.

12. Kötülük Yapanları Bağışlamak:

İyi ahlaklı bir insan kendisine yapılan fenalıkları bağışlar. Hatta bağışlamakla da kalmaz, kötülüklere karşı iyilik yapar. Bu davranış ahlaken olgunlaşmış Müslümanların yapacağı çok güzel bir davranıştır.

Sevgili Peygamberimiz: *"Üç güzel huy kimde bulunursa Yüce Allah o kimseyi rahmeti ile cennete kor."* buyurdu.

O huylar nelerdir? diye sorulunca şu cevabı verdi:

– "Sana vermeyene sen verirsin.

– Sana gelmeyene sen gidersin.

– Sana zulmedeni bağışlarsın."[8]

13. Hastaları Ziyaret Etmek:

Müslüman, hasta olan din kardeşini ziyaret etmeli, sağlığa kavuşması için dua etmeli, hastaları üzecek söz ve davranışlardan sakınmalıdır.

14. Cenazelere Katılmak:

Ölen din kardeşinin cenaze namazını kılmak, onu kabrine kadar götürmek, din kardeşi için Allah'tan rahmet dilemek ve dua etmek, Müslümanların dünya hayatından ayrılıp ahirete göçen din kardeşlerine yapmaları gereken önemli bir görevdir.

15. Din Kardeşinin İyiliğini İstemek:

Müslüman, din kardeşleri için iyi düşüncelere sahip olmalı, kendisi için sevip istediği iyi şeyleri din kardeşleri için de arzu etmeli, kendisi için hoşlanmadığı bir şeyi başkaları için de arzu etmemelidir.

İyi ahlaklı olgun bir Müslüman olabilmenin ölçüsü budur.

---

[8] Seçme Hadisler, s. 211.

HAYVANLARA KARŞI GÖREVLERİMİZ

Dinimiz hayvanlara karşı iyi davranılmasını emretmiştir. Hayvanlara eziyet etmemek onlara iyi bakmak ve merhamet göstermek ahlaki bir görevdir.

Bir kediye acımasız davranan bir kadın hakkında Peygamber Efendimiz şu haberi verdi:

– Bir kadın, bir kediyi hapsetmiş, kediye yiyecek içecek vermemiş, kendi yiyeceğini arasın bulsun diye dışarıya da salıvermemişti. Hayvancağız bir süre sonra hapsedildiği yerde açlıktan ölmüştü. Kadın bu yüzden azaba uğradı ve cehenneme girdi.[9]

Bir köpeğe merhamet gösteren bir adam hakkında da Peygamberimiz şöyle buyurdu:

"Bir gün bir adam yolda yürürken şiddetli susamıştı, nihayet bir kuyu buldu oraya indi, su içip çıktı. O sırada bir köpek dilini çıkarıp soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalıyordu. Bunun üzerine o adam; "Bu köpek de tıpkı benim gibi susamış" dedi ve hemen kuyuya indi. (su kabı olmadığından) mestine su doldurdu ve onu ağzı ile tutarak kuyudan çıktı. Köpeğe su içirdi. Bundan dolayı Allah ondan razı oldu ve onun günahlarını bağışladı. Sahabeler:

– Yâ Resûlellah; hayvanlarda da bizim için sevap var mı? dediler. Peygamberimiz:

– Her canlı yüzünden sevap vardır"[10] buyurdu.

OKUMA:

Göz Yaşartıcı Bir Tablo...

Müslümanlarla Bizanslılar arasında yapılan Yermük Savaşı'na katılan Hüzeyfetü'l-Adevî anlatıyor:

Savaş sona erince amcamın oğlunu savaş alanında aramaya başladım. Onu ağır yaralı olarak buldum. Kendisine biraz su vereyim, dedim. Tam içireceğim sırada yakınında başka bir yaralının iniltisi duyuldu. Amcamın oğlu suyu içmedi, önce inleyen yaralıya götür diye işaret etti. Ben de suyu ona götürdüm, baktım ki, As'ın oğlu Hişam'dır. Ona içireceğim sırada öteden bir başka yaralının inil-

---

9 Riyazü's-Salihin, c. 3, s. 174

10 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 161.

tisi geldi. Hişam'da suyu içmedi diğer yaralıya götermemi işaret etti, ben de suyu ona götürdüm. Baktım ki, ruhunu yeni teslim etmiş, tekrar Hişam'ın yanına döndüm, onun da öldüğünü gördüm. Bari amcamın oğluna içireyim diye yanına koştum, onu da ölmüş buldum. Böylece hiçbirine su içirmek nasip olmadı.

Ne yüksek bir duygu, ne asil bir davranış. Son nefesinde bile susuzluktan yandığı hâlde din kardeşini kendisinden fazla düşünen gerçek bir ahlak anlayışı.[11]

İSLAM AHLAKINA UYGUN BİR ŞEKİLDE YAŞAYAN MÜSLÜMANIN ÖZELLİKLERİ

İyi bir Müslüman:

1. İman esaslarına şüphesiz olarak inanır ve bu inancını dili ile söyler.
2. İbadetlerini Allah'ın emrettiği ve Peygamberimizin gösterdiği şekilde yapar.
3. Dinimizin yasakladığı içki, kumar, hırsızlık ve dolandırıcılıktan kaçınır.
4. Yalan söylemez, yalancı şahitliği yapmaz, yalan yere yemin etmez, kimsenin aleyhinde konuşmaz.
5. Ne eliyle, ne de diliyle hiç kimseyi incitmez.
6. Verdiği sözde durur, emanete hiyanet etmez.
7. Üzerine aldığı görevleri en iyi bir şekilde yapmaya çalışır.
8. İnsanları birbirine düşürecek her türlü söz ve davranıştan kaçınır, dargınları barıştırır.
9. İki yüzlülükten sakınır, özü sözüne uygun ve dosdoğru olur.
10. İyi ve ahlaklı insanlarla arkadaşlık yapar, kötü kimselerle oturup kalkmaz.
11. Anne ve babasına saygılı olur, onları üzecek söz ve davranışlardan sakınır.
12. Küçüklere sevgi, büyüklere saygı gösterir.
13. Komşularını incitmez, elinden geldiğince iyilik yapar.
14. Birisine haksızlık ettiği zaman özür diler, hak sahibine hakkını iade eder. Allah'dan da af diler.

---

[11] A. Hamdi AKSEKİ, Askere Din Kitabı, s. 269

15. Kendisine kötülük yapanlardan öc almaz, haksızlık edeni bağışlar.

16. Helal yollardan hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışır, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için hazırlık yapar.

17. Herkesin iyiliği için çalışır, özellikle fakirlere, düşkün ve kimsesizlere yardımda bulunur.

18. Allah yolunda, vatan ve millet için gerektiğinde elinden gelen hiç bir fedakârlıktan çekinmez.

19. Kimse ile alay etmez, kimseyi küçük görmez, herkesle iyi geçinir, alçak gönüllü olur.

20. Bütün Müslümanları kardeş bilir.

21. Karşılaştığı zorluklar karşısında ümitsizliğe düşmez, sabırlı olur.

DUA

Ulu Tanrım, şu karanlık yolları,
Bizi sana ulaştıran yollar et!
İhtirasla kilitlenmiş kolları,
Birbirini kucaklayan kollar et!

Muhabbetin gönlümüzde hız olsun,
Güttüğümüz Hakk'a varan iz olsun,
Önümüzde uçurumlar düz olsun
Yolumuzda dikenleri güller et!

Dalâlette bırakıp da insanı,
Yapma Arz'ın en korkulu hayvanı;
Unutturma doğruluğu vicdanı,
Bizi, sana layık kullar et!
Orhan Seyfi ORHON

İSLAM DİNİNDE YAPILMASI YASAK OLAN ŞEYLER

Dinimizde yapılması yasak olan şeylere "Haram" denir.

Allah'ın emirlerinde bizim için bir çok hikmet ve faydalar olduğu gibi yasak ettiği şeylerde de dünya ve ahiretimiz için zararlar vardır. Yüce Allah bize acıdığı için zararlı şeyleri yasaklamış, bunlardan

uzak durmamızı istemiştir. Haram olan şeyleri yapanlar, Allah'a itaatsizlik ve saygısızlık etmiş olurlar. Haram işleyenler bu davranışlarının cezasını çekeceklerdir.

Haramların zararlarından kurtulmak ve cezaya çarpılmamak için dinimizde yasaklanan şeyleri öğrenmemiz ve bunlardan sakınmamız büyük önem taşımaktadır.

Yapılması Yasak (haram) *Olan Şeyler:*

1. Allah'ın birliği inancına aykırı olarak ona ortak tanımak.

2. Ana ve babaya itaatsizlik etmek, karşı gelmek.

3. Haksız yere insan öldürmek.

4. Başkasının malına ve namusuna tecavüz etmek, zina yapmak.

5. Sarhoşluk veren her çeşit akollü içki, afyon, esrar ve eroin gibi uyuşturucu maddeleri kullanmak.

6. Kumar oynamak, tefecilik ve faizcilik yapmak.

7. Hırsızlık, dolandırıcılık, alış-verişte hile yapmak.

8. Ölü hayvan, domuz eti ve yenmesi helal olmayan hayvanların etlerini yemek.

9. Yalan söylemek, yalan yere yemin etmek, başkalarının aleyhinde konuşmak, iftira etmek, yalan şahitliği yapmak, başkaları ile alay etmek, kötü lakab takmak, verdiği sözde durmamak.

10. Haset etmek (başkalarının iyiliğini kıskanmak), kin gütmek, dargın durmak.

11. Askerlikten kaçmak, vatana hiyanet etmek.

12. İnsanlar arasında bölücülük yapmak, söz götürüp getirerek insanları birbirine düşürmek.

13. İki yüzlü olmak, kendini büyük görüp başkalarını hiçe saymak.

14. İyice bilmediği bir şey hakkında hüküm vermek.

15. Kötü insanlarla arkadaşlık etmek.

16. Büyü yapmak, büyücülerin söylediklerine inanmak.

17. Malını, parasını israf etmek veya büsbütün cimri olmak.

18. Başkasının evine tecavüz etmek, izinsiz olarak birinin evine, odasına girmek.

19. İbadetlerini veya yaptığı iyilikleri Allah için değil de gösteriş için yapmak.

20. Başkalarının ayıp ve eksiklerini araştırmak.

21. Haksızlığa ve kötülüğe yardım etmek.

22. Kendisine teslim edilen emanetleri korumamak, hiyanet etmek.

OKUMA:

İnsanlığı Tehdit Eden Büyük Tehlike Alkollü İçki ve Uyuşturucu

Dinimiz, insan sağlığına büyük önem vermiş, beden ve ruh sağlığımıza zarar veren şeylerin içilmesini, kullanılmasını ve hangi yoldan olursa olsun vücuda alınmasını haram kılmış, kesinlikle yasaklamıştır.

Hal böyle iken ülkemizde, uyuşturucu kullanımının artması ve bu zehiri kullananların gün geçtikçe çoğalması hepimizi ciddi olarak düşündürmelidir. İslam dininin yasakladığı alkollü içkilerin ve sarhoşluk veren bütün maddelerin ne kadar tahripkâr olduğu Peygamberimizin, "Bütün kötülüklerin anası olan içkiden sakının."[12] ve "İçkiden sakının çünkü o, bütün kötülüklerin anahtarıdır."[13] uyarıları ile çok açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Gerçekten de alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler, insan vücudunun idare merkezi olan beyinde olumsuz etkiler yapar, akıl ve düşünce faaliyetlerini durdurur ve insanı kendinden haberi olmayacak şekilde bazen gülünç, bazen de acınacak durumlara düşürür. Vücudu tahrip ederek çeşitli hastalıklara da yol açar.

İnsanın, kendi vücudunu kendi elleriyle bile bile tahrip etmesi, özellikle onu diğer canlılardan ayıran ve seçkin bir konuma getiren düşünme cihazını çalışamaz duruma sokması ne kadar acıdır. İçki, samimi dost olarak masaya oturanları, birbirine silah çeker hâle getirip kimini mezara, kimini de hapishaneye yollar. Pek çok trafik kazasına sebep olan ve bunun sonucu olarak nice insanları beklenmedik bir zamanda ölüme sürükleyen hep o alkollü içkiler değil midir?

Yüce Allah, "O halde bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz."[14] buyurarak, içki ve kumarı yasaklamış, kurtuluşun bunlardan uzaklaşmakta olduğunu bildirmiştir. Peygamber Efendimiz de: "Sar-

---

[12] Keşfü'l-Hafa, c. 1, s. 382
[13] Camiu's-Sâğir
[14] Mâide suresi, 5/90

hoşluk veren her içki haramdır."[15] "Çoğu sarhoşluk verenin azı da haramdır."[16] hadis-i şerifleri ile Müslümanların bu kötü alışkanlıktan kurtulmasını istemiştir.

İnsanın aklî dengesini, sinir sitemini bozan, vücudunu tahrip ederek onu mutlak bir ölüme götüren narkotikler yani uyuşturucu maddeler üzerinde ise özellikle ve önemle durmamız lazımdır. İslam dininin, kullanılmasını ve alınıp satılmasını yasakladığı bu zehir hakında herkesin ve bilhassa gençlerimizin çok iyi bilgilendirilmesi gerekmektedir. Gençlerin, uyuşturucu tacirlerinin ve kötü arkadaşların tuzağına düşmemesi için, herkes üzerine düşeni yapmalıdır.

"Bir kere kullanmakla bir şey olmaz" düşüncesiyle uyuşturucu kullanmaya başlayanların bir daha ondan kurtulması çok zordur. Çünkü bu, zehiri denemek demektir. Zehir ancak bir defa tecrübe edilir. İkinci tecrübesi yoktur. Zira ilk tecrübe ölümle sonuçlanır. Uyuşturucu da böyledir, tecrübe etmeye gelmez. Uyuşturucu kullanmaya başlayan artık geriye dönüşü olmayan tehlikeli bir yola girmiştir. Yolun sonunda ise acıklı bir ölüm vardır.

Öyle ise;

Çocuklarımıza sahip çıkalım. Onların kimlerle arkadaşlık ettiklerini, kimlerle oturup kalktıklarını ve nerelerde gezip dolaştıklarını takip edelim. Bizi ömür boyu evlat acısı ile kıvrandıracak olan bu felaketten çocuklarımızı mutlaka koruyalım.

"Benim çocuğum böyle şeyleri yapmaz" demeyelim. Çocuğumuz çok iyi olabilir, ona çok da güvenebiliriz. Ancak çocuklarımıza kurulan tuzaklardan haberimiz olmayabilir. Biricik yavrularımızın, şer odaklarının sinsi ve hain tuzaklarından etkilenmeyeceğini nasıl temin edebiliriz? Temin edemeyeceğimize göre bu konuda çok duyarlı ve tedbirli olmamız gerekir.

Gençlerimizi uyuşturarak ve uyutarak menfur emellerine ulaşmak isteyen, gençlerimizi çürüterek milletimizi içerden çökertmek ve böylece geleceğin büyük ve güçlü Türkiye'sini genç ve dinamik insan gücünden, yeni fikirler üreten, yeni yeni buluşlar ortaya koyacak olan genç dimağlardan mahrum etmek isteyen çok sinsi ve acı-

[15] Buhari, Eşribe
[16] Camiu's-Sâğir

masız bu ihanet tuzağına karşı bir an önce kalıcı tedbirler almak hayati önem taşımaktadır.

Evlatlarımızı zehirleyerek, ruhen ve bedenen malûl bir nesil ile geleceğimizi karartmak isteyen düşman oyunlarına karşı milletçe çok uyanık olmak, gençliğimizin çevresinde örülmekte olan bu ihanet tuzağına karşı köklü tedbirler almak zorundayız.

Çok acil ve etkili tedbirler alınmazsa milletimiz ve özellikle gençlerimiz çok sinsi ve korkunç bir tehlike ile karşılaşabilir. Henüz kıvılcım hâlinde olan bu yangının, önüne geçilmez boyutlara ulaşmadan söndürülmesi gerekmektedir.

Uyuşturucu kullanmak; kendini göre göre uçurumdan aşağıya atmak, bile bile ölüme gitmektir. Uyuşturucu öyle bir tuzaktır ki ona yakalanan kişinin bir daha kurtulması çok zordur, hemen hemen imkânsızdır.

Biz, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin sağduyusuna güveniyoruz. Onların bu tuzaklara düşmeyecek derecede inançlı ve sağlam irade sahibi olduklarına inanıyoruz.

Ancak sayıları çok az da olsa bu tuzağa düşenlerin çırpınışlarını gördükçe içimiz sızlıyor, yüreğimiz parçalanıyor.

Bu sebeple, uyuşturucu tehlikesine karşı milletçe hep birlikte uyanık olmanın gereğini bir kere daha dile getirerek diyoruz ki;

En iyi tedbir, bu korkunç tuzağa hiç yaklaşmamak, bu acımasız canavarın pençesine düşmemektir. Bu beladan kurtulmanın tek ve kesin çaresi, onu hiç kullanmamaktır. Bunu sakın unutmayalım.

Biricik varlığımız olan gençlerimize sesleniyoruz:

Sevgili Gençler!...

Kendinizi düşünün.

Geleceğinizi düşünün.

Önünüzde güzel bir gelecek var.

Hayatınızın baharında kendinize yazık etmeyin.

Sizden hiç bir fedakârlığı esirgemeyen ailenizi düşünün.

Sizden büyük hizmetler bekleyen ülkenizi düşünün.

Ölümden sonraki ikinci ve sonsuz hayatı düşünün.

Dünyayı ve ahireti kendinize zindan etmeyin.

Sizden çok şey bekleyen milletimizi üzmeyin.

Gelin bu uyarılara kulak verelim.

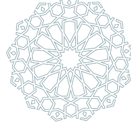
Ve hep birlikte;

"Ölüm tuzağı uyuşturucuya kesinlikle hayır." diyelim.

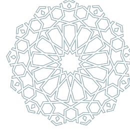
SORULAR:

1. İnsanlara karşı görevlerimizi maddeler hâlinde sayınız?
2. Misafirlere karşı görevlerimiz nelerdir?
3. Dostları ziyaret ederken nelere dikkat etmeliyiz?
4. Hayvanlara karşı merhametli davranmanın önemini anlatınız?
5. İslam ahlakına uygun bir şekilde yaşayan bir Müslümanın özellikleri nelerdir?
6. İslam'da yasak (haram) olan şeyleri sayınız?

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SİYER
PEYGAMBERİMİZİN HAYATI

ÜNİTE I
HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

Konular:

- İslamiyetten Önce Arabistan'ın Durumu
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Nesebi
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Doğumu
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Çocukluğu
- Kâbe'nin Allah Tarafından Korunması (Okuma)

İSLAMİYETTEN ÖNCE ARABİSTAN'IN DURUMU

İslamiyetten önce Araplar koyu bir cehalet içinde idiler. okuma-yazma bilenler yok denecek kadar azdı. İnsan haklarına riayet yoktu. Güçlü olanlar zayıfları eziyordu. Haklarının bir çoğundan mahrum olan kadın, sanki bir eşya gibi alınıp satılıyordu. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömerek öldürmek âdet hâline gelmişti ve yürekler acısı bu duruma kimse dur demiyordu.

Tek Allah inancı unutulmuş, insanlar kendi elleriyle yaptıkları putlara tapıyorlardı. Kâbe'nin içinde 360'dan fazla put vardı. Hâlbuki Kâbe, Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından Allah'a ibadet için yapılmıştı. Ayrıca her evde de bir put bulunur, aile fertleri ona tapardı. İçki, kumar ve her türlü ahlaksızlık toplumu sarmış, in-

saf ve merhamet duyguları kalplerden silinmişti. Dünyanın diğer ülkelerinde yaşayan insanların durumu ise daha kötü idi.

Karanlıklar içinde kalan insanlığı bu korkunç durumdan kurtaracak, insanlara dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterecek olan son Peygamberin gelmesine büyük ihtiyaç vardı.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN NESEBİ (SOYU)

Hz. Muhammed (s.a.s.)'in babası Abdullah'tır. Abdullah'ın babası, Kureyş kabilesinin Haşimoğulları kolundan ve Mekke'nin ileri gelenlerinden Abdülmuttalip'tir. Annesi, Kureyş kabilesinin Zühreoğulları kolundan Vehb'in kızı Âmine'dir.

Hem baba hem de ana tarafından temiz ve şerefli bir aileye mensup olan Hz. Muhammed'in soyu Hz. İbrahim'e dayanır.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN DOĞUMU

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), 571 yılı Nisan'ın 20'sine rastlayan Rebiu'l-evvel ayının 12. Pazartesi gecesi tan yeri ağarırken Mekke'de dünyaya geldi.

Hilkatın en cazibeli en güneşli bir gecesi!
Bu gecede doğacaktır, doğanların en Yücesi!

Dağlar, taşlar, ağaçlar... Hep dikildiler selam için!
Salat, selam, getirmeye koyuldular için için!

Yerde gökte beklenilen, doğmayan hiç dengi eşi,
Doğdu böyle bir gecede Yaratanın tek Güneş'i.

M. Asım Köksal

O'nun doğduğu sabah dünya nurla doldu. Babası Abdullah O'nun doğumundan iki ay kadar önce öldüğünden biricik oğlunu göremedi.

Hz. Âmine böyle nur topu gibi bir çocuk dünyaya getirince, dedesi Abdülmuttalip büyük bir ziyafet vererek sevgili torununa Muhammed adını koydu.

– *Torununa ne ad koydun? diye soranlara:*

– Muhammed, adını koydum, dedi.

Onlar:

– Ataların arasında böyle bir ad yoktu. Bu adı koymaktan maksadın nedir? deyince,

Abdülmuttalip:

Umarım ki O'nu gökte Hak, yerde halk övecektir, diye cevap verdi.

Peygamberimizin doğduğu gece dünyada olağanüstü bir çok olaylar meydana geldi. O gece İran'da Hükümdar (Kisra) sarayının on dört sütunu yıkılmış, Sava Gölü kurumuş, bin yıldan beri yanan mecusiler (ateşe tapanlar)'in tapındıkları ateşler birdenbire sönmüştü. Bu olaylar, gelecekte İran saltanatının yıkılacağına. Bizans İmparatorluğu'nun çökeceğine ve putperestliğin ortadan kalkacağına işaret ediyordu. Gerçekten de öyle oldu.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN ÇOCUKLUĞU

Mekke ileri gelenlerinin bir âdeti vardı. Yeni doğan çocuklarını Mekke civarında yaşayan kabilelerdeki sütannelere verip baktırırlardı. Çünkü, Mekke'nin havası ağır ve sıcak olduğundan çocuklara iyi gelmezdi.

Peygamberimizi Hz. Âmine üç gün, Süveybe Hatun da iki gün emzirdi. Daha sonra Hz. Muhammed (s.a.s.) Sa'd kabilesinden Halime adında bir sütanneye verildi. Halime O'nu öz evladından çok sever, esen rüzgârdan bile sakınırdı. Halime'nin küçük kızı ve Hz. Muhammed'in süt kardeşi olan Şeyma da O'nu çok sever, daima onunla beraber oynardı. Bu yetim çocuk aileye büyük uğur getirdi. Halime'nin kocası bir gün şöyle demişti:

"Halime, bu çocuğun ayağı bize çok uğurlu geldi. O, evimize ayak bastığı günden beri hayvanlarımızın sütü, sütümüzün yağı çoğaldı. Evimize bereket doldu. Elimiz genişledi. Ben bu çocukta bir başkalık seziyorum."

Hz. Muhammed (s.a.s.) bu ailenin yanında beş yıl kaldıktan sonra Mekke'de ailesinin yanına getirildi.

Hz. Muhammed (s.a.s.)'in annesi Âmine'nin Medine'de akrabaları vardı. Hem onları görmek, hem de oğluna babasının mezarını ziyaret ettirmek maksadıyla Âmine, çocuğu ile beraber Medine'ye gitti. Medine'de bir ay kaldılar. Peygamberimizin babası Abdullah'ın mezarını ziyaret ettiler. Hz. Âmine, çocuğu ve yanında hizmetçisi Üm-

mü Eymen ile birlikte Mekke'ye dönmek üzere yola çıktı. Akşam üzeri Ebva köyüne ulaştılar ve geceyi burada geçirdiler.

Hz. Âmine, burada hastalandı. Yanıbaşına oturttuğu biricik yavrusunu şefkatle öptü, hasretle bağrına basarak okşadı. Öleceğini ve oğlundan ayrılacağını hisseden anne, bir daha dünya gözüyle göremeyeceği oğlunun yüzüne bakarak şunları söyledi:

"Her yeni eskiyecek ve her şey yok olacaktır. Ben de öleceğim. Fakat gam yemem. Çünkü temiz bir çocuk doğurdum. Dünyaya büyük, hayırlı bir varlık bırakıyorum."

Bu sözlerden sonra Âmine gözlerini hayata yumdu. O sırada Hz. Muhammed (s.a.s.) altı yaşında idi. Ümmü Eymen çocuğu alarak Mekke'ye döndü.

Baba ve anneden öksüz kalan Hz. Muhammed'i dedesi Abdülmuttalip yanına aldı. Peygamberimiz iki sene onun yanında kaldı. Adülmuttalib'in ölümü yaklaşınca torununu, Peygamberimizin amcası Ebû Talib'e teslim ederek O'na çok iyi bakmasını vasiyet etti. Peygamberimiz o zaman sekiz yaşına gelmişti. Ebû Talip ve eşi Fatma Hanım çocuğu iyi baktılar. O'nu öz çocukları gibi sevdiler.

OKUMA:

Kâbe'nin Allah Tarafından Korunması...

Kâbe, Allah'a ibadet maksadıyla yeryüzünde yapılan ilk ibadethanedir. Allah'ın emri ile Hz. İbrahim ve Hz. İsmail tarafından yapılmıştır. Arabistan'ın Mekke şehrinde bulunan Kâbe, tarih boyunca kutsallığını devam ettirmiş, insanların ilgisini çekmiştir.

İslam'dan önce Kâbe, puta tapan araplar tarafından putlarla doldurulmuş ve yapılış amacının dışında kullanılmıştır. Peygamberimizin 630 yılında Mekke'yi fethetmesi ile Kâbe putlardan temizlenmiştir.

İslamiyetten önce Mekke, arapların ticaret merkeziydi ve Kâbe'yi ziyaret amacıyla bir çok insan her sene Mekke'ye gelirdi.

Habeşistan'ın Yemen Valisi Ebrehe, akın akın Kâbe'yi ziyarete giden halkı kendi ülkesine çekmek için San'a şehrinde büyük bir tapınak yaptırdı. Fakat halkı Kâbe'den vazgeçiremedi. Bunun üzerine Ebrehe Kâbe'yi yıkıp ortadan kaldırmaya karar verdi ve fillerle

de kuvvetlendirdiği bir ordu ile harekete geçerek Mekke yakınlarına geldi. Ordunun önünde büyük bir fil bulunuyordu.

Mekkelilerin bu orduya koyacak güçleri yoktu. Ebrehe'nin adamları Araplara ait malları ve hayvanları yağma edip Ebrehe'ye getirdiler. Yağma edilen mallar arasında Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib'in de 100 devesi vardı. Mekke halkından bir heyet ricada bulunmak üzere Ebrehe'nin yanına gitti. Heyette, Abdülmuttalip de vardı. Ebrehe, niçin geldiklerini sordu. Abdülmuttalip develerinin geri verilmesi için geldiklerini söyledi. Bunun üzerine Ebrehe:

"Ben sandım ki Kâbe'yi yıkmayayım diye yalvarmaya geldiniz. Siz ise develerinizin derdindesiniz."

Abdülmuttalip Ebrehe'ye şu cevabı verdi;

"Ben develerin sahibiyim, onları istiyorum. Kâbe'nin sahibi var, onu sahibi korur."

Ebrehe develeri Abdülmuttalib'e geri verdi, sonra da Kâbe'yi yıkmak üzere harekete geçti. En önde büyük bir fil vardı. Kâbe'ye yaklaşınca bu fil bir adım ileri gitmedi. Geri çevrilince yürüyor fakat Kâbe'ye çevrilince yürümüyordu. Bütün uğraşmalara rağmen fili Kâbe tarafına yürütmek mümkün olmadı.

Tam bu sırada beklenmedik bir olay oldu. Gruplar hâlinde gelen kuşlar havayı kapladı ve fil ordusunun üzerinde uçmaya başladılar. Bu kuşlar, ağızlarında ve ayaklarında taşıdıkları ufak taşları bir bomba gibi askerlerin üzerine yağdırdılar. Taşların isabet ettiği askerlerin vücutları delik deşik oldu ve böylece ordu kısa zamanda perişan olup dağıldı. Kâbe yıkılmaktan kurtuldu. Ebrehe canını zor kurtarıp ülkesine döndü ve bir süre sonra orada öldü. Abdülmuttalib'in dediği gibi Kâbe'yi onun sahibi Allah korudu.

İnsanlar tarafından savunmasız kalan Kâbe'yi yıkmak ve batıl inançlarını devam ettirmek isteyenleri Yüce Allah böyle cezalandırdı. Kâbe'yi yıkmalarına izin vermedi. Çünkü yakında Allah'ın sevgili kulu Hz. Muhammed (s.a.s.) dünyaya gelecekti. 571 yılında meydana gelen bu olaydan 50 gün kadar sonra Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) doğdu.

SORULAR:

1. İslamiyetten önce Arabistan'ın durumu nasıldı?

2. Hz. Muhammed'in ana ve babasının adları nedir?

3. Hz. Muhammed nerede ve ne zaman doğdu, süt annesi kimdir?

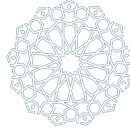
4. Hz. Muhammed'in doğduğu gece dünyada ne gibi olaylar meydana geldi, bunlar neye işaret ediyordu?

5. Hz. Muhammed'e bu ismi kim ne maksatla koymuştur?

6. Hz. Muhammed'in babası ve anası ne zaman ölmüştür?

7. Hz. Muhammed anasının ölümünden sonra kimlerin yanında büyüdü?

ÜNİTE II
HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN GENÇLİĞİ VE EVLİLİĞİ

Konular:

- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Seyahatleri
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Ticaret Hayatı
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Hz. Hatice İle Evlenmesi ve Çocukları
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Kâbe'nin Onarımı Esnasındaki Hakemliği

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN SEYAHATLERİ

Amcası Ebu Talip ticaretle uğraşırdı. Bir seferinde Hz. Muhammed'i beraberinde götürdü. Şam yakınında Busra kasabasına uğradılar. Orada Bahira adında bir papaz ile karşılaştılar.

Bahira, Tevrat ve İncil'de adı ve sıfatları yazılı olan son peygamberin alametlerini bu çocukta gördü. Bunun üzerine onu Mekke'ye geri götürmesini, çünkü Yahudiler tarafından çocuğa bir kötülük gelebileceğini Ebu Talib'e söyledi. Ebu Talip, Bahira'nın bu tavsiyesine uyarak Şam'a gitmekten vazgeçti ve alışverişini burada tamamlayarak geri döndü.

Hz. Muhammed (s.a.s.) 17 yaşında iken de amcası Zübeyr ile birlikte Yemen'e gidip gelmişti.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN TİCARET HAYATI

Kureyş'in ileri gelenlerinden dul ve zengin Hatice adında bir kadın, bazı kimselere sermaye verip ticaret ortaklığı yapıyordu. Hatice, Hz. Muhammed'e sermaye vererek onu bir ticaret kervanı ile Suriye'ye yolladı.

Hz. Muhammed (s.a.s.) ticaret hayatında da doğruluk ve dürüstlüğü sayesinde üstün başarı sağladı. Bu sebepledir ki, düzenlediği her ticaret kervanından, beklendiğinden daha çok kârla döndü. Hatice, Hz. Muhammed (s.a.s.)'le yaptığı ticaret ortaklığından çok memnun kaldı.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ VE ÇOCUKLARI

Şam seferinden döndükten sonra Peygamberimiz, Kureyş kabilesinin bu asaletli ve zengin kadını Hatice ile evlendi. Hz. Muhammed o zaman yirmi beş yaşında idi. Hatice ise kırk yaşına gelmişti. Mutlu bir aile yuvası kuruldu.

Hz. Muhammed'in üçü erkek, dördü kız olmak üzere yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunlardan altısı Hz. Hatice'den, biri Mariye'den doğmuştur. Erkek evlatları *Kasım, Abdullah ve İbrahim'dir*. Kız çocukları *Zeynep, Rukiye, Ümmügülsüm* ve *Fatıma*'dır. Kasım ile Abdullah peygamberlik gelmeden önce küçük yaşta Mekke'de öldüler. İbrahim ise hicretten sonra Medine'de doğdu ve küçük yaşta orada vefat etti. Kızlarının hepsi büyüdü ve evlendiler. Hz. Fatıma'dan başka üç kızı Peygamberimizden önce vefat etti. Peygamberimizin nesli Hz. Ali ile evlenen Hz. Fatıma ile devam etmiştir.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN KÂBE'NİN ONARIMI ESNASINDAKİ HAKEMLİĞİ

Bazı yerleri selden yıkılan Kâbe'yi Mekkeliler tamir etmeye başladılar. Duvarlar yükselip sıra *"Hacerü'l-Esved"* adı verilen kutsal siyah taşı, Kâbe duvarındaki yerine koymaya gelince, her kabile bu şerefi kazanmak için âdeta birbirleriyle yarışa koyuldular. Hatta bu yüzden aralarında anlaşmazlık ve kavga çıktı. Sonunda gerçekten güvenilir ve doğru bir kişi olduğuna inandıkları Hz. Muhammed'i hakem yapmaya ve onun vereceği hükme razı olmaya karar verdiler.

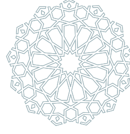
Hz. Muhammed *"Hacer'ül-Esved"*i bir yaygı üzerine koydu. Yaygının uçlarından kabile başkanlarına tutturdu. Hep birlikte taşı yukarı kaldırdılar. Hz. Muhammed taşı mübarek elleriyle duvardaki yerine koydu. Onun bu uzlaştırıcı davranışı herkesi memnun etti. Böylece büyük bir anlaşmazlık ortadan kalkmış oldu. Bu olayın meydana geldiği sırada Hz. Muhammed otuz beş yaşında idi.

Hz. Muhammed (s.a.s.) peygamberliğinden önce de son derece doğru ve güvenilir bir kişiliğe sahipti. Bu özelliğinden dolayı halk arasında kendisine *"Muhammedü'l-Emin"* yani *"Güvenilir Muhammed"* deniliyordu. Herkesin sevgi ve saygısını kazanmıştı. Temiz ve örnek yaşayışı ile toplumda bir yıldız gibi parlıyordu. Yüce Allah, onu en iyi bir şekilde terbiye etti. Ahlak ve faziletle donattı. Çünkü insanlığın kurtuluşu için onu peygamber olarak görevlendirecekti.

SORULAR:

1. Hz. Muhammed çocukluğunda ve gençliğinde nerelere seyahat yapmıştır?
2. Hz. Muhammed kiminle ne zaman evlendi?
3. Hz. Muhammed'in kaç çocuğu olmuştur?
4. Hz. Muhammed'in Kâbe'nin onarımı esnasındaki hakemliğini anlatınız?
5. Hz. Muhammed'e "Muhammedü'l-Emin" denilmesinin sebebi nedir?

ÜNİTE III
HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN PEYGAMBER OLUŞU VE GİZLİ DAVET

Konular:

- İlk Vahiy
- Fetret Devri
- İslam'da Davetin Başlaması
- İlk Müslümanlar
- Habeşistan'a Yapılan İki Hicret
- Habeşistan Kralı Necaşi'nin Müslümanlara Karşı Tutumu

İLK VAHİY (M. 610.

Hz. Muhammed (s.a.s.) 40 yaşına geldiği zaman kendisinde bazı değişiklikler görülmeye başladı. Yanına azığını alıp Mekke yakınında Hira dağındaki mağaraya çekilir, burada yalnız başına günlerce kalır, kâinatı yaratan Allah'ın büyüklüğünü düşünürdü. Rüyada ne görürse gördükleri aynen çıkıyor. Kimsenin göremediği ve bilemediği bir çok gerçekleri apaçık görüyordu. Bu durum altı ay kadar devam etti. Yüce Allah böylece onu terbiye ederek peygamberliğe hazırlıyordu.

Hz. Muhammed (s.a.s.) miladi 610 yılının ramazan ayında bir pazartesi gecesi yine Hira dağındaki mağaraya çekilmiş, bütün varlığı ile Allah'a yönelmişti. Bu sırada Cebrail (s.a.s.) kendisine göründü ve:

– *Oku*, dedi.

Hz. Muhammed (s.a.s.):

– *Ben okuma bilmem,* dedi.

Cebrail ikinci defa *"Oku"* dedi Hz. Muhammed (s.a.s.) yine *"Ben okuma bilmem"* dedi.

Cebrail (s.a.s.) üçüncü defa *"Oku"* deyince, Hz. Muhammed *"Ne okuyayım"* diye sordu. O zaman Cebrail (s.a.s.) Kur'an-ı Kerim'de Alâk suresinin başında yer alan şu anlamdaki ayetleri bildirdi:

"Yaratan Rabbının adıyla oku.

O, insanı kan pıhtısından yarattı.

Oku, Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir.

Kalemle yazmayı öğreten O'dur.

İnsana bilmediğini O öğretti."

Böylece Hz. muhammed (s.a.s.)'e ilk vahiy gelmiş, Kur'an ayetleri inmeye başlamıştı. Bundan sonra Melek kayboldu. Okunan ayetler Peygamberimizin kalbine yazılmış gibi kendisi de bunları okumaya başladı.

İlk vahyin ağırlığı, aldığı vazifenin büyüklüğü ve duyduğu sorumluluk duygusunun tesiriyle eve döndü. Başından geçenleri Hz. Hatice'ye anlattı. Hz. Hatice onu teselli ederek şöyle dedi:

"Müjdeler olsun! Sebat et. Hayatımı elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki sen bu ümmetin peygamberi olacaksın, Yüce Allah seni asla bırakmaz. Çünkü sen akrabalık haklarına riayet edersin, sözünde doğrusun, güçlüklere dayanırsın, misafirleri ağırlarsın, felakete uğrayanların yardımına koşarsın. Böyle olan kulunu Allah yalnız bırakmaz."

FETRET DEVRİ

Alâk suresinin ilk beş ayeti indikten sonra vahiy bir müddet kesildi. Cebrail (s.a.s.) görünmez oldu. Aradan geçen bu müddet, Hz. Muhammed'in vahyi karşılamaya iyice hazırlanması içindi. Nitekim Peygamberimiz İlahî vahyin tekrar gelmesini bütün gönlü ile istemiş ve onu kabule hazır duruma gelmişti.

Bunun üzerine Cebrail (s.a.s.) ona göründü ve Müddessir suresinin ilk ayetlerini getirdi. Bu ayetlerin anlamı şöyledir:

"Ey örtüsüne bürünen (Muhammed).

Kalk da uyar.

Rabbini yücelt.

Giydiklerini temiz tut.

Kötü şeyleri terke devam et."

Bundan sonra vahyin gelişi aralıksız devam etmiş ve Kur'an-ı Kerim 23 senede tamamlanmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere ilk vahiyden sonra geçici bir müddet vahyin kesildiği bu döneme "*Vahyin Fetreti Dönemi*" denir.

İSLAM'A DAVETİN BAŞLAMASI

Vahyin gelmesi ile peygamberlikle görevlendirilen Hz. Muhammed (s.a.s.) peygamberliğini önce güvendiği kişilere söylüyor ve onları İslam'a davet ediyordu. İlk Müslümanlar ibadetlerini gizli yapıyorlardı. Bu durum üç yıl kadar devam etti. Bu arada Müslümanlığı kabul edenlerin sayısı da otuzu geçti.

İLK MÜSLÜMANLAR

Peygamberimize önce sadık eşi *Hz. Hatice*, ondan sonra çocuklardan *Hz. Ali,* köle iken hürriyetine kavuşmuş olan *Zeyd b. Harise* ve büyüklerden *Hz. Ebu Bekir* iman ederek Müslüman oldular.

HABEŞİSTAN'A YAPILAN İLK HİCRET

Müşriklerin Müslümanlara yaptıkları eziyet her geçen gün artıyordu. Müslümanlar ibadetlerini serbestçe yapamıyor, açıktan Kur'an okuyamıyorlardı. Bu sebeple Hz. Peygamber, Müslümanların daha emin bir yer olan Habeşistan'a hicret (göç) etmelerine izin verdi.

On bir erkek ve dört kadından oluşan ilk kafile, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğinin beşinci yılında Mekke'den gizlice çıkarak Kızıldeniz yoluyla Habeşistan'a gitti. İçlerinde Hz. Osman ve eşi Peygamberimizin kızı Rukiye de vardı. Orada çok iyi karşılanan Müslümanlar, güvenli ve huzurlu bir hayata kavuştular.

İlk giden kafilenin iyi karşılandığını duyan Müslümanlardan 80 kişilik ikinci bir grup daha bir yıl sonra oraya hicret ettiler. Bunların başında Hz. Ali'nin kardeşi Cafer-i Tayyar bulunuyordu.

HABEŞİSTAN KRALI NECAŞİ'NİN MÜSLÜMANLARA KARŞI TUTUMU

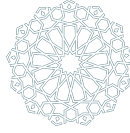
Mekkeli Müşrikler, Müslümanların Habeşistan'da huzura kavuşmasından rahatsız oldular. Onları geri çevirmek için Habeş Kralı Necaşi'ye bir çok hediyelerle birlikte iki elçi gönderdiler. Elçiler Müslümanları kendilerine teslim edip geri göndermesini Necaşi'den istediler. Hristiyan olan Necaşi, Müslümanları çağırarak İslamiyet hakkında bilgi aldı. Her iki tarafı dinledikten sonra Müslümanları haklı buldu ve elçiler eli boş olarak geri dönüp Mekke'ye geldiler.

Bundan sonra Necaşi Müslümanları eskisinden daha çok himaye etmeye başladı. Müslümanlarla Habeşistan'ın yerli halkı çok iyi geçindiler.

SORULAR:

1. Hz. Muhammed'e ilk vahiy kaç yaşında iken, ne zaman ve nerede geldi?
2. Fetret devri ne demektir?
3. İslam'a ilk davet nasıl başladı?
4. İlk Müslümanlar kimlerdir?
5. Müslümanlar Habeşistan'a niçin hicret ettiler?
6. Müslümanlar Habeşistan'da nasıl karşılandılar?

ÜNİTE IV
DAVETİN AÇIKLANMASI

Konular:

- İslam'a Davetin Açıktan Yapılması
- Müşriklerin Müslümanlara Yaptıkları Zulümler
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'e En Çok Düşmanlık Yapanlar
- Kureyş'in İslam'a Düşman Olmasının Sebepleri
- Müşriklerin Ebu Talib'e Başvurmaları ve Peygamberimizin Cevabı
- Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in Müslüman Olmaları

İSLAM'A DAVETİN AÇIKTAN YAPILMASI

Peygamber Efendimiz, İslam'a daveti üç yıl gizlice yaptıktan sonra şu anlamdaki ayetlerin nazil olmasıyla halkı açıktan İslam dinine çağırma dönemi başladı:

"Sen, en yakın akrabalarını uyar, müminlerden sana uyanlara rahmet ve hidayet kanatlarını indir. Şayet sana âsi olup karşı dururlarsa, Onlara: – Ben sizin işlediklerinizden tamamen uzağım, de."[1]

"Şimdi sen ne ile emrolunuyorsan apaçık bildir. Müşriklerden yüz çevir."[2]

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.), önce yakınlarını evinde

---

[1] Şuarâ suresi, 26/214-216

[2] Hicr suresi, 15/94

toplayıp bir ziyafet verdi. Allah'tan aldığı emirleri tebliğ ederek onları İslam dinine davet etti. Amcası Ebu Leheb Peygamberimize karşı çıkarak toplananları dağıttı.

Bundan bir müddet sonra Peygamberimiz davetini genişletmek amacıyla Safa tepesine çıktı. Buradan bütün Mekke halkına seslendi. Onun sesini duyanlar etrafında toplandılar.

Peygamberimiz (s.a.s.) orada toplananlara:

– *Size şu tepenin arkasında bir düşman ordusunun bulunduğunu haber versem bana inanır mısınız?* diye sordu.

Hepsi birden:

– *Evet inanırız. Çünkü senin yalan söylediğini hiç duymadık,* dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz onlara şöyle dedi:

– *"Öyleyse biliniz ki Allah beni Peygamber olarak seçti. Bana melek aracılığıyla kendi kelamını gönderdi. İnsanları Hak din olan İslam'a davet etmemi emretti. Allah birdir. O'ndan başka Tanrı yoktur. Ben de size ve bütün insanlara gönderilen O'nun Peygamberiyim."*

Orada bulunan Ebu Leheb ayağa kalkarak Peygamberimize karşı kırıcı sözler söyledi. Bunun üzerine toplantıya katılanlar dağıldılar. Böylece bu toplantıdan da bir sonuç elde edilemedi.

MÜŞRİKLERİN MÜSLÜMANLARA YAPTIKLARI ZULÜMLER

Müslüman olanları dinden çevirmek, İslam nurunu söndürmek için müşrikler, Müslümanlara eziyet ediyor, çeşitli zulüm ve işkencelerde bulunuyorlardı.

İslam'ın en büyük düşmanlarından Ümeyye b. Halef, Bilâl-i Habeşi'yi kızgın kumlara yatırıp göğsüne de taşları yığarak saatlerce güneşin altında tuttuktan sonra:

– *Eğer Müslümanlıktan vazgeçmezsen seni böyle öldüreceğim,* diyor, bundan sonuç alamayınca Bilâl'in boynuna ip takarak Mekke'nin bir tarafından öbür tarafına sürüklüyordu. Bu vahşice işkenceler altında ezilmesine rağmen Hz. Bilâl, *"Allah birdir, Allah birdir"* diye haykırıyordu. Nihayet Hz. Ebu Bekir, Bilâl'i satın alarak hürriyetine kavuşturdu ve zalim Ümeyye'nin elinden kurtardı.

İlk Müslümanlardan Ammar bin Yasir, kızgın kumlara yatırılarak bayılıncaya kadar dövülmüş, anası Sümeyye, Ebu Cehil tarafından mızrak darbesiyle kanlar içinde yere serilerek öldürülmüş, ba-

bası Yasir de müşriklerin işkenceleri ile can vermişti. Yasir ile eşi Sümeyye Hatun ilk İslam şehitleri ünvanını almışlardır.

Yine Habbab bin Eret, yanmakta olan kıpkırmızı kömürlerin üzerine yatırılarak, Ebu Fukayha ise ayağına bağlanan iple kızgın kumların üzerinde sürüklenerek inançlarından dolayı dayanılmaz eziyetler çekiyorlardı. Bunlardan başka daha bir çok Müslüman, müşriklerin zulmüne uğramıştı. Buna rağmen gerçek iman sahipleri işkencelerden yılmadılar. İslam'dan dönmediler.

Hz. Ebu Bekir'in İslam'a büyük hizmetlerinden biri de; Müslümanlığı kabul ettiği için zulme uğrayan bir çok köle ve cariyeyi satın alarak kurtarmış olmasıdır.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'E EN ÇOK DÜŞMANLIK YAPANLAR

Müşrikler, gerek Peygamberimize gerekse Müslümanlara eziyet etmekten geri durmuyorlardı.

Peygamberimize en çok düşmanlık yapanlar şunlardır:

1. Ebu Leheb: Peygamberimizin öz amcası olmasına rağmen İslam'ın en büyük düşmanı idi. Daha ilk günden itibaren Peygamberimize karşı çıkmıştı. Karısı da Peygamberimizin geçeceği yollara her fırsatta diken koyardı. Tebbet suresi bu ikisi hakkında inmiştir. Ebu Leheb, Bedir Savaşı'nda Müslümanların zafer kazandığını öğrenince kahrından ölmüştür.

Ebu Leheb'in oğlu Uteybe bir defasında Peygmaberimize hücum etmiş, yakasından tutarak gömleğini yırtmıştı. Peygamberimiz onun bu hareketinden son derece üzülmüş ve: *"Ya Rab. Uteybe'nin üzerine canavarlarından birini musallat et"* diye dua etmişti. Allah Sevgili Peygamberinin duasını kabul etti. Uteybe Şam'a giderken yolda bir arslan çıkıp onu parçaladı. Böylece Peygambere yaptığı hakaretin cezasını bulmuş oldu.

2. Ebu Cehil: Peygamberimize en çok düşmanlık edenlerin başında gelir. Müslümanlara çok eziyet etmiş. Ammar b. Yâsir'in annesini inancından dolayı öldürmüştür. O da, Bedir Savaşı'nda öldürülerek cezasını bulmuştur.

3. As b. Vail: Peygamberimize düşmanlıkta ileri giden bu adam, Peygamberimizin oğlu Kasım öldüğü zaman, "Muhammed'in soyu

kesildi" diyerek alay etmiş, evlat acısıyla yüreği yanan Peygamberimizi çok üzmüştü.

Kevser suresindeki, *"Asıl soyu kesilen, ismi unutulan, sana kin ve düşmanlık eden kimsedir"* ayeti bunun hakkında nazil olmuştur. As b. Vail, Mekke civarında bir dağ geçidinden geçerken bindiği hayvan onu yere düşürerek bacağını ısırmış ve bu yaradan ölmüştür.

4. Velid b. Muğire

5. Ümeyye İbni Halef

6. Utbe b. Rebia da Paygamberimize düşmanlık yapanların başında gelenlerdendir.

KUREYŞ'İN İSLAM'A DÜŞMAN OLMASININ SEBEPLERİ

1. İslam dini sınıf farklarını ortadan kaldırıyor, insanların bir tarağın dişleri gibi eşit olduğunu, köle ile efendinin Allah katında bir olduğunu ilan ediyordu. Kureyş'in ileri gelenleri, bu eşitliği kabul etmemiş, mevkilerinin ellerinden gideceğinden korktukları için İslam'a düşman olmuşlardı.

2. Arapların ticaret merkezi Mekke idi. Mekke'de bulunan Kâbe'nin içinde 360 kadar put vardı. Arapları oraya çeken şeyin putlar olduğunu, İslamiyet putları kaldırınca Mekke'ye kimsenin gelmeyeceğini, dolayısıyla geçimlerini sağladıkları ticaretin ortadan kalkacağını sanıyorlardı.

3. Arabistan'da yüzyıllardan beri putlara tapma kökleşmişti. İyi ile kötüyü birbirinden ayırdetmekte güçlük çeken ilkel milletler, atalarından gördükleri şeylerden kolayca vazgeçmezler, yeniliklere düşman olurlar. İşte İslam dini Arapların alışageldikleri puta tapmayı ortadan kaldırıyor, tek Allah inancını getiriyordu.

4. Araplarda millete başkan olabilmek için liyakat, fazilet, yetenek gibi nitelikler aranmazdı. Sadece iki şart aranırdı. Bunlardan biri zenginlik, diğeri de çok evlat sahibi olmaktı.

Hz. Muhammed'de bunlar yoktu. Öyleyse onu kendimize önder kabul edemeyiz diyorlardı. Ayrıca Haşimiler ile Emeviler arasında eskiden beri devam eden kabile reisliği rekabeti vardı. Hz. Muhammed (s.a.s.), Kureyş'in Haşimi kolundan olduğu için kendisine düşmanlık edenlerin çoğu Emevilerdendi.

MÜŞRİKLERİN EBU TALİB'E BAŞVURMALARI

Amcası Ebu Talip, Peygamberimizi çok severdi. İslam'ın yayılmasında yeğenine daima yardımcı oluyor ve onu himaye ediyordu. Müşriklerin ileri gelenleri Ebu Talib'e başvurarak, *"Ya yeğenini İslam davasından vazgeçir, ya da himaye etmekten vazgeç"* dediler ve onu tehdit ettiler.

Ebû Talip, durumu yeğeni Hz. Muhammed (s.a.s.)'e anlatınca O, şöyle cevap verdi: *"Ben Allah tarafından Hak dini tebliğ etmekle görevliyim. Ben kendiliğimden bir şey yapmıyorum. Ben Allah elçisiyim. Ey amcacığım, bu işten vazgeçmem için güneşi sağ elime, ayı sol elime verseler yine de bu vazifeyi bırakmam."*

Ebu Talip, bu cevabı dinleyince, *"Sen işine bak oğlum, ben sağ oldukça onlar sana birşey yapamazlar"* diyerek Peygamberimizi korumaya devam edeceğine dair teminat verdi.

HZ. HAMZA'NIN MÜSLÜMAN OLMASI

Peygamberimiz (s.a.s.) bütün güçlüklere rağmen vazifesine devam ediyor, Müslümanların sayısı da günden güne artıyordu.

Peygamberliğinin altıncı yılında idi. Birgün Safa tepisinde otururken oradan geçmekte olan Ebu Cehil, Peygamberimize küfretti. Onun bu terbiyesiz davranışına Peygamberimiz cevap vermedi. Bu üzücü olayı gören bir kadın, bu durumu Peygamberimizin amcası Hamza'ya anlattı. Hamza henüz Müslüman olmamıştı. Fakat kardeşinin oğluna yapılan bu hakarete çok kızdı. Derhal Kureyş müşriklerinin toplandığı yere giderek Ebu Cehil'e hitaben:

– *Benim kardeşimin oğluna sövüp onu inciten sen misin?* dedi ve yayını Ebu Cehil'in başına vurdu.

Bu olaydan sonra Hz. Hamza, Müslümanlığı kabul ederek Peygamberimizin yanında yer aldı.

HZ. ÖMER'İN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Hamza'nın Müslüman oluşu ve Müslümanların günden güne kuvvetlenmesi Kureyş müşriklerini telaşa düşürdü. Bu duruma bir çare bulmak için *"Daru'n-Nedve"* denilen yerde toplandılar. Durumu gözden geçirdikten sonra Ebu Cehil'in teklifi üzerine Hz. Muhammed'i öldürmeye karar verdiler. Bu korkunç kararı uygula-

mak üzere içlerinde en cesur olan Ömer'i görevlendirdiler. O zaman 33 yaşında olan Ömer, kılıcını kuşandı. ve Hz. Muhammed'i öldürmek üzere yola çıktı.

Müslümanlar, Erkam'ın evinde toplanmışlardı. Peygamberimiz de orada idi. Ömer yolda Nuaym'a rastladı. Nuaym, *"Nereye ya Ömer?"* diye sordu. Ömer:

– *Milleti birbirine düşüren Muhammed'in vücudunu ortadan kaldırmaya gidiyorum*, cevabını verdi. Nuaym Ömer'e:

– *Zor bir işe kalkıştın*, deyince Ömer:

– *Sen de mi Muhammed'den yana oluyorsun?* diye çıkıştı. Nuaym:

– *Ya Ömer, sen beni bırak, kendi ailene bak, Enişten Said ile kızkardeşin Fatma Müslüman oldular*, deyince Ömer:

– *Önce onların işini bitireyim,* diye yolunu değiştirip kızkardeşinin kapısını çaldı. O sırada kızkardeşi ile eniştesi, Peygamberimize yeni nazil olan "Tâ-Hâ" suresindeki ayetleri okuyorlardı. Ömer'in silahlı geldiğini görünce korkup Kur'an sayfalarını sakladılar.

Ömer içeri girince, ne okuduklarını sordu. Onlar da *"Bir şey yok"* dediler. Ömer'in öfkesi daha da arttı *"Demek işittiklerim doğru imiş"* diyerek eniştesini yakasından tutup yere çarptı ve döğmeye başladı. Kocasını kurtarmak isteyen kızkardeşi Fatma'nın yüzüne de bir tokat attı. Zavallı kadın ağzından burnundan kanlar akarak yere serildi. Fatma, imanının verdiği cesaretle Ömer'e şu sözleri söyledi:

– *Allah'tan kork. Bir kadına yaptıklarına bak. Ben ve eşim Müslüman olduk. Başımızı kessen bundan dönmeyiz.*

Ömer:

– *Okuduğunuz şeyi bana getirin*, dedi. Kız kardeşi çıkarıp verdi. Ömer, dikkatle okumaya, okudukça kalbi yumuşamaya başladı. Kur'an-ı Kerim'in eşsiz ahengi, manasındaki yükseklik, okunuşundaki tatlılık ve güzellik Ömer'in kalbini fethetti. Artık Ömer'in kalbi İslam'a açıktı. Hz. Peygamberin yanına gitti. Önünde diz çöktü ve Kelime-i Şehadet getirerek Müslüman oldu. Orada bulunanlar buna çok sevindiler. Hep birlikte Kelime-i şehadet getirdiler.

Ömer'in İslam'a girmesiyle Müslümanlık kuvvetlendi. Ömer:

– *Yâranımız kaç kişidir?* diye sordu.

– *Seninle beraber kırk kişi,* dediler.

Ömer'in isteği üzerine, önde Peygamberimiz olduğu halde Müs-

lümanların hepsi doğru Kâbe'ye gittiler. Orada toplu olarak ve açıkta namaz kıldılar. Öte yandan müşrikler, Peygamberi öldürmeye gönderdikleri Ömer'in Müslüman olduğunu öğrenince şaşkına döndüler.

Peygamberimizi öldürmek için yola çıkan Ömer'in, merhametsiz ve taştan daha katı kalbini kızkardeşinin evinde okuduğu Kur'an ayetleri yumuşatmış, karanlık gönlünü nurla doldurmuş. Peygambere olan düşmanlık duygularını dostluğa çevirmiştir.

SORULAR:

1. Hz. Muhammed, insanları neden ve nasıl açıktan İslam'a davet etti?

2. Müşriklerin Müslümanlara eziyetlerini ve Müslümanların bu eziyetler karşısında ne yaptıklarını anlatınız?

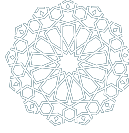
3. Hz. Muhammed'e en çok düşmanlık edenler kimlerdir?

4. Kureyş'in Hz. Muhammed'e düşman olmasının sebepleri nelerdir?

5. Ebu Talip kimdir? Hz. Muhammed'i nasıl korumuştur?

6. Hz. Hamza ve Hz. Ömer nasıl Müslüman oldular?

ÜNİTE V
BOYKOT VE HÜZÜN YILLARI

Konular:

- Müşriklerin Müslümanları Boykotu
- Ebu Talip ve Hz. Hatice'nin Vefatları
- Taif Yolculuğu
- Akabe Biatları
- Miraç Mucizesi
- Miraç Hediyesi Namaz

MÜŞRİKLERİN MÜSLÜMANLARI BOYKOTU

Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in Müslüman olmaları ve İslam'ın günden güne yayılması müşrikleri iyice korkuttu. Bunun üzerine toplanıp Müslümanlara karşı şu boykot kararlarını aldılar:

"Bundan sonra Müslümanlarla ve onları himaye edenlerle, Muhammed'in akrabası olan Haşimoğulları ile hertürlü alakayı kesecekler, Onlarla hiç kimse görüşmeyecek, alışveriş etmeyecek, kız alıp-vermeyecektir."

Müşriklerden Mansur b. İkrime bu anlaşmayı yazdı ve birlikte Kâbe'nin duvarına astılar.

Boykot kararı üç sene devam etti. Bu süre içinde Müslümanlar çok sıkıntı çektiler. Müşrikler, Müslümanların toplu olarak sığındığı mahalleye yiyecek, içecek sokmamak için ellerinden geleni yaptı-

lar. Müslümanlar, İslam uğruna her türlü sıkıntıya, açlığa ve susuzluğa katlandılar. Ağaç yaprakları yiyerek yaşamak zorunda kaldılar. Açlıktan feryat eden çocukların durumu ise yürekler acısı idi.

Bu insanlık dışı davranışlarla da müşrikler bir sonuç alamadı, İslam nurunun yayılmasını engelleyemediler. Bu arada bir güve Kâbe'nin duvarına asılan anlaşma metnini yiyerek "Allah" adından başka diğer yazıların tamamını yok etmişti. Ayrıca Mansur İbn İkrime'nin anlaşmayı yazdığı eli kurumuş ve çolak kalmıştı. O zaman "Besmele" yerine "Bismikellahümme" kullanılırdı.

Sonunda Müşriklerden bir kaç kişi insafa gelerek zalim anlaşmayı indirip yırttılar. Böylece boykot kalkmış ve Müslümanlar da büyük bir sıkıntıdan kurtulmuş oldular. Müslümanlara uygulanan boykot Peygamberliğin yedinci yılından onuncu yılına kadar üç yıl devam etti.

EBU TALİP VE HZ. HATİCE'NİN VEFATLARI

Boykotun kalkması ile Peygamberimiz ve Müslümanlar biraz rahat nefes aldılar. Fakat aradan çok geçmeden Peygamberimizin amcası Ebu Talip, bir kaç gün sonra da hanımı Hz. Hatice vefat ettiler.

Ebu Talip, Peygamberimizi öz evladı gibi sever ve korurdu. Hz. Hatice ise Peygamberimize ilk inanan, en sıkıntılı zamanlarda onu teselli eden, yardımcı olan sadık ve vefakâr bir eş idi. Peygamberimiz, kendisine daima destek olan bu iki değerli varlığı kaybetmekten büyük üzüntü duydu. Bu sebepten bu yıla, üzüntülü yıl anlamına gelen "*Hüzün yılı*" denilmiştir.

Ebu Talip ve Hz. Hatice'nin ölümünden sonra müşrikler, Peygamberimize eziyeti artırdılar. Bir gün sokaktan geçerken alçağın biri Peygamberimizin başına toprak atmış, Peygamberimiz o hâliyle evine gitmişti. Kızı Hz. Fatıma babasını böyle görünce içi sızlamış ve üzerine atılan toprakları temizlerken ağlamıştı. Kızının ağladığını gören Peygamberimiz (s.a.s.) *"Ağlama yavrum, Yüce Allah Babanı koruyacaktır"* diyerek Allah'a olan güvenini dile getirmişti.

TAİF YOLCULUĞU

Ebu Talib'le Hz. Hatice'nin vefatından sonra müşriklerin Peygamberimize eziyeti artırmaları üzerine Peygamberimiz Taif halkı-

nı İslam'a davet etmek için ilk Müslümanlardan Zeyd İbni Harise'yi yanına alarak Taif'e gitti. Taifliler İslam'ı kabul etmedikleri gibi Peygamberimizin oradan çıkıp gitmesini istediler. Bununla da kalmayıp Peygamberimizi taşa tuttular. Atılan taşlardan ayakları yaralandı, kan içinde kaldı. Yürüyemeyecek hâle geldi. Zeyd ise vücudunu Peygamberimize siper ederek atılan taşlardan korumaya çalışıyordu.

Yol kenarında bir bağa sığınan Peygamberimiz burada biraz dinlendikten sonra üzüntü içinde Mekke'ye döndü. Peygamberimiz hayatının en büyük eziyeti ile bu yolculuk sırasında karşılaşmıştır. Ama bu olanlardan ümitsizliğe düşmedi. Asla yılmadı. Vazifesine devam etti.

AKABE BİATLARI

Peygamber Efendimiz yıllarca Mekke halkını İslam'a davet etmiş, ancak Mekkelilerin inatçı tutumu yüzünden büyük zorluklarla karşılaşmıştı. Ne varki, onların bu tutumu İslam Peygamberini vazifesinden alıkoyacak değildi. İslam'ın nuru insanlığı aydınlatmaya devam edecekti. Bunun için Yüce Allah yeni bir ufuk açtı. İslam'ın yayılması için daha elverişli bir çevre hazırladı. Bu çevre Medine idi.

Peygamberliğinin on birinci yılı hac mevsiminde Hz. Muhammed (s.a.s.) Mekke dışına çıktı. Medine'den gelen altı kişilik bir toplulukla karşılaştı. Onlara Peygamber olduğunu söyledi. Kur'an okudu. Allah'ın emirlerini anlattı. Onları Müslüman olmaya davet etti.

Medineliler iyi düşünceli insanlardı. Peygamberimizin söylediklerinin akla uygun ve doğru olduğuna kanaat getirerek Müslüman oldular. Medine'ye dönünce orada İslam'ın yayılmasına çalıştılar.

I. Akabe Biatı: (Peygamberliğin 12. yılı)

Ertesi yıl Mekke'ye gelen Medinelilerden 12 kişilik bir grup, Mekke yakınında Akabe denilen yerde Peygamberimizle görüştü. Reisleri Esad b. Zürare idi. Aralarında bir yıl önce Müslüman olmuş beş kişi de vardı. Bunlar. *"Allah'a şirk koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, yalan ve iftiradan sakınmak, Peygambere karşı gelmemek"* hususunda Peygamberimize biat ettiler, söz verdiler. Buna I. Akabe Biatı denir.

Medineliler kendilerine İslamiyeti öğretecek bir kimse istediler. Peygamberimiz de bu görevi yürütmek üzere Mus'ab'ı gönderdi.

Mu'sab, Medine'de İslam'ın öğretilmesi ve yayılmasında büyük hizmetler gördü.

II. Akabe Biatı: (Peygamberliğin 13. yılı)

Bu yıl Medine'deki Müslümanlardan 75 kişilik bir grup Mekke'ye geldi. Bunların ikisi kadındı. Akabe denilen yerde Peygamberimizle görüştükten sonra II. Akabe Biatı gerçekleşti. Buna göre, Medineliler; kadınlarını, kızlarını nasıl koruyorlarsa Peygamberimizi de öyle koruyacaklarına söz verdiler. Hepsi ellerini peygamberimize uzatarak biat ettiler.

Bundan sonra Peygamberimiz aralarından 12 kişiyi temsilci seçmelerini istedi. Onlar da 12 kişiyi temsilci olarak seçtiler. Hepsi de Hz. Peygambere: *"Darlık ve genişlik zamanında, her hâl ve durumda itaate, sözün daima doğrusunu söylemeye ve Allah yolunda herhangi bir şeyden korkmamaya"* söz verdiler.

Akabe biatları İslam'ın yayılmasında önemli bir dönüm noktası oldu.

MİRAÇ MUCİZESİ

Miraç sözlükte; Yükseğe çıkmak, İsra da; Geceleyin yürümek demektir. Peygamber Efendimiz hicretten bir buçuk yıl önce recep ayının 27. gecesi Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürülmüş, oradan da göklere yükselmiş, Melekût alemini seyretmiştir.

Allah'ın sonsuz kudretinin bir eseri ve Peygamberimizin en büyük mucizelerinden biri olan Miraç hadisesine müşrikler inanmadılar. Çünkü onlar, Yüce Allah'ın büyüklüğünü, kudretinin genişliğini anlamaktan acizdiler. Onlar, sınırlı bir düşünce ve batıl bir inanca sahip olduklarından Miraç mucizesini kavrayacak seviyede değildiler.

Müminler hiç tereddüt etmeden Mi'racı kabul ettiler ve inandılar. Hz. Ebu Bekir'e Miraç olayı anlatıldığı zaman O; *"Bunu Muhammed söylüyorsa doğrudur"* dedi ve Peygamberimizi tasdik etti. Bundan sonra kendisine *"Tasdik edici"* manasına gelen *"Sıddık"* ünvanı verildi.

MİRAÇ HEDİYESİ NAMAZ

Herhangi bir seyahatten dönen kimse yakınlarına hediyeler getirdiği gibi, Peygamberimiz de mukaddes Miraç yolculuğundan önemli müjdeler ve hediyelerle dönmüştür.

Miraç gecesi Peygamberimiz (s.a.s.) yükseldiği yüce makamda Allah'a kavuşmuş, arada hiç bir vasıta olmadan İlahî Vahye (hitaba) mazhar olmuştur. Bu makamda kendisine üç şey verilmiştir:

1. Bakara suresinin son iki ayeti, (Âmenerresûlü)

2. Ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların cennete gireceği müjdesi.

3. Miraç hediyesi olarak beş vakit namaz.

İslam'ın şartlarından biri ve dinin direği olan namaz. Miraç gecesinde farz olmuştur.

SORULAR:

1. Müşrikler Müslümanlara nasıl bir boykot kararı aldılar? Boykot kaç yıl sürdü?

2. Ebu Talip ve Hz. Hatice ne zaman vefat etti? Bu yıla ne ad verildi?

3. Peygamberimizin Taif yolculuğunu anlatınız?

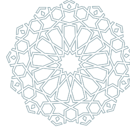
4. Birinci ve İkinci Akabe Biatlarını anlatınız?

5. Peygamberimiz ne zaman Miraç'a çıkmıştır?

6. Miraç hediyeleri nelerdir?

ÜNİTE VI

HİCRET VE MEDİNE'DE İLK YILLAR

Konular:

- Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye Hicreti
- Hz. Peygamberin Medine'de Karşılanışı
- Mescid-i Nebevi'nin İnşası
- Ensar ve Muhacirler Arasındaki Kardeşlik
- Peygamber Mektebi ve Ashab-ı Suffa

PEYGAMBERİMİZİN MEKKE'DEN MEDİNE'YE HİCRETİ (M. 622.

İslam tarihinde Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye göç etmesine *"Hicret"* denir.

Müşriklerin baskı ve zulümlerinin devam etmesi üzerine Peygamberimiz, Müslümanların Mekke'den Medine'ye hicret etmelerine izin verdi. Müslümanlar gruplar hâlinde Medine'ye göç etmeye başladılar. Din uğrunda, doğup büyüdükleri yurtlarını, mal ve mülklerini bıraktılar. Medine'de yanan ümit ışığına koştular.

Mekke'de Peygamberimizle birlikte Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali ve bir kaç Müslümandan başka kimse kalmamıştı. Peygamberimiz bütün güçlüklere rağmen görevini yapmış, peygamberliğinin 13 yılını Mekke'de tamamlamış bulunuyordu.

Müşrikler, Medineliler'in Müslüman olması ve Mekke'deki Müslümanların da Medine'ye göç etmesiyle kuvvetli bir İslam toplulu-

ğunun oluşmasından korktular. İslamiyeti kökünden yoketmek için *"Dâru'n-Nedve"* denilen yerde gizlice toplandılar Ebu Cehil'in teklifi üzerine Peygamberimizi öldürmeye karar verdiler. Bu korkunç kararı uygulamak üzere her kabileden birer genç seçtiler. Seçilen bu silahlı gençler, Peygamberimizin evini kuşattılar ve dışarı çıkmasını beklemeye başladılar.

Müşriklerin gizlice aldığı bu ölüm kararı, Allah tarafından Cebrail aracılığıyla Peygamberimize bildirildi ve hicret etmesine izin verildi. Peygamberimiz, kendi yatağına Hz. Ali'yi yatırarak, evini saran müşriklerin arasından çıktı ve Hz. Ebu Bekir'in evine gitti. Allah, Peygamberini korudu. Eli silahlı müşrikler onu göremediler.

Yol hazırlıkları yapıldıktan sonra, Peygamberimiz Hz. Ebu Bekir'le birlikte, geceleyin Mekke'ye bir buçuk saat mesafede olan Sevr dağına gittiler ve orada bir mağarada gizlendiler. Sabah olunca Peygamberimizin evden çıktığı anlaşıldı. Bunun üzerine Müşrikler her tarafı aramaya başladılar. Muhammed'i kim bulursa ona yüz deve mükâfat verileceğini vadettiler.

Peygamberimizi arayanlar yoldaki izleri takip ederek mağaranın önüne kadar geldiler. Mağaranın girişine bir örümceğin ağ germiş olduğunu gördüler. Mağaranın içine girip aramak istediler ise de içlerinden biri; *"içeriye insan girseydi, burada örümceğin ağı ve güvercinin yuvası olmazdı"* deyince dönüp gittiler.

Müşrikler mağaranın önüne geldikleri sırada Hz. Ebu Bekir endişelenerek;

– *Bizi görecekler Ya Resûlellah,* dedi.

Peygamber Efendimiz:

– *Üzülme, Allah bizimle beraberdir,* diye karşılık verdi.

Mağaranın ağzına örümceklerin ağ germesi, orada biten bir ağacın dallarına güvercinlerin yuva yaparak yumurta bırakması birer mucizedir. Yüce Allah, Sevgili Peygamberini bu mucizelerle korumuş, mağaranın ağzına kadar gelen düşmanları gizli bir kuvvet geri çevirmiştir.

Peygamberimiz ve Hz. Ebu Bekir mağarada üç gün kaldıktan sonra Medine'ye gitmek üzere yola çıktılar. Onları takip etmekte olan Süraka adında bir pehlivan izlerini buldu. Bütün gücüyle atını üzerlerine sürdü. Onlara iyice yaklaştı. Tam bu sırada atının ayakları

sürçtü. Kendisi de yere yuvarlandı. Yeniden toparlanarak var kuvvetiyle atını tekrar ileri sürdü. Fakat bu defa atının ayakları dizlerine kadar kuma battı. Olduğu yerde çakılıp kaldı. Gizli bir kuvvet atını geri çekiyordu. Süraka bu durumu görünce korktu. Yaptığına pişman oldu. Peygamberimizden af diledi ve geri döndü. Arkadan gelenlere de: *"Ben buraları aradım kimse yoktur"* diyerek onları geri çevirdi. Süraka daha sonra Müslüman olmuştur.

Sevgili Peygamberimiz bir hafta süren tarihî yolculuğunu tamamlayarak bir pazartesi günü Medine yakınındaki Kuba köyüne ulaştı. Burada büyük bir sevgi ile karşılandı.

Peygamberimiz burada on günden fazla kaldı. Kuba Mescidi'ni yaptırdı. Mescid yapılırken mübarek elleriyle taş taşıdı. Bir işçi gibi çalıştı. İslam tarihinde yapılan ilk mescit budur. Peygamberimizden üç gün sonra Mekke'den ayrılan Hz. Ali'de burada Peygamberimize yetişti.

PEYGAMBERİMİZİN MEDİNE'DE KARŞILANMASI

Beraberindeki Müslümanlarla birlikte Peygamber Efendimiz bir cuma günü Kuba'dan Medine'ye hareket etti. Salimoğulları yurduna geldikleri zaman öğle vakti olmuştu. Peygamberimiz cuma namazının farz kılındığını Müslümanlara bildirdi. Orada ilk cuma namazını kıldılar. Peygamberimiz namazdan sonra Medine'ye doğru yoluna devam etti.

Medineliler bir bayram sevinci içinde bu şerefli misafiri karşılamak için yolun iki tarafına sıralanmışlardı. Peygamberimiz geçerken *"Buyurun Ya Resûlellah"* diyorlar, mini mini yavrular da *"Allah elçisi geldi"* diye sevinç çığlıkları atıyorlardı.

Medine'de büyük bir sevgi ile karşılanan Peygamberimiz, Halid b. Zeyd, yani Ebu Eyyüb Ensari Hazretleri'nin evinde misafir oldu ve burada yedi ay kadar kaldı.

MESCİD-İ NEBEVİ'NİN İNŞASI

Ebu Eyyüb Ensari'nin evinin yanında boş bir arsa vardı. Peygamber Efendimiz bu arsayı satın alarak üzerinde bir mescit ve etrafında da kendisinin oturması için odalar yaptırdı. Sonra da misafir olarak kaldığı evden buraya taşındı.

Bugün, Müslümanlar tarafından ziyaret edilen Medine'deki *"Mescid-i Nebevi"* işte burasıdır. Bu mescit yapılırken de Peygamberimiz sırtında kerpiç taşımış ve bizzat çalışmıştır.

ENSAR VE MUHACİRLER ARASINDAKİ KARDEŞLİK

Mekke'den göç ederek Medine'ye gelen Müslümanlara *"Muhacir"*; Medine'nin yerli halkına da, muhacirlere yardım ettiklerinden dolayı *"Ensar"* denildi.

Mallarını, mülklerini bırakarak gelen Muhacirlere, Medineliler her türlü yardım yaptılar. Onları bağırlarına bastılar, evlerinde barındırdılar, ekmeklerini onlarla paylaştılar.

Dünya tarihinde, birbirini böylesine candan seven, birbirine bu kadar içten bağlanan başka bir topluluk gösterilemez. Bütün dünyaya örnek olan bu olay, İslam kardeşliğinin en güzel eseridir.

Peygamberimiz, Muhacirlerden her birini, Ensar'dan biri ile kardeş yaptı. Bu kardeşlik kan kardeşliğinden daha kuvvetli idi.

İslam tarihinde her zaman saygı ile anılan Ensar ve Muhacirler, dinimize büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

PEYGAMBER MEKTEBİ VE ASHAB-I SUFFA

Mescid-i Nebevi'nin bir tarafında üstü kapalı olarak yapılan yere *"Suffa"*, burada barınanlara da *"Ashab-ı Suffa"* denilmiştir.

Burada, barınacak evi bulunmayan fakirler ve kimsesizler kalırdı. Bu kişiler iş buldukları zaman çalışır, geçimlerini sağlarlardı. İş bulamayınca da Peygamberimiz ve Ashabın zenginleri tarafından ihtiyaçları karşılanırdı. Bu gruptan evlenenler ayrı bir eve taşınır, yeni bir yuva kurardı.

Burada bulunanlar, her zaman Peygamberimizle birlikte olur, onun ilminden faydalanırlardı. Günlerini ibadet ve ilim öğrenmekle geçirirlerdi. İslam'da ilk eğitim ve öğretim kurumu, Suffa okulu, ders gören Ashabın öğretmeni de Hz. Peygamber (s.a.s.)'dir. Peygamberimizden en çok hadis rivayet eden Ebu Hureyre bu okuldan yetişmiştir.

Suffa okulundan yetişenler içinde; İslam dinini, Kur'an-ı Kerim'i ve hadisi şerifleri çok iyi kavrayan, açıklayan büyük âlimler bulun-

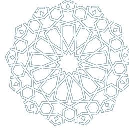
makta idi. Başka yerlere İslamiyeti anlatmak için görevlendirilenler bunlardan seçilirdi.

Bu sebeple, Suffa adını taşıyan bu yer, İslam tarihinde ilk defa kurulan okuldur. Bu okuldan yetişenler İslamiyetin yayılmasında ve dinin öğretilmesinde önemli görevler yapmışlardır.

SORULAR:

1. Hicret ne demektir?
2. Peygamberimizin ve Müslümanların Hicret etmelerinin sebebi nedir?
3. Hicret olayını ve Hicret esnasında Peygamberimizin gösterdiği mucizeleri anlatınız?
4. İslam tarihinde yapılan ilk mescit hangisidir?
5. Peygamberimiz Medine'de nasıl karşılanmıştır ve kimin evinde misafir kalmıştır?
6. Mescid-i Nebevî nedir? nereye yapılmıştır?
7. Ensar ve Muhacir kimlere denir?
8. Ashab-ı Suffa kimlere denir, bunların İslam'a ne gibi hizmetleri olmuştur?

ÜNİTE VII
PEYGAMBERİMİZ (S.A.S.)'İN SAVAŞLARI (I)

Konular:

- Bedir Savaşının Sebepleri
- Bedir Savaşı ve Sonuçları
- Uhud Savaşının Sebepleri
- Uhud Savaşı ve Sonuçları
- Hendek Savaşının Sebepleri
- Hendek Savaşı ve Sonuçları
- Hudeybiye Antlaşması
- Hudeybiye Antlaşmasının Sonuçları
- Komşu Devlet Başkanlarına Gönderilen İslam'a Davet Mektupları
- Hayber'in Fethi
- Kâbe Ziyareti (Kaza Umresi)

BEDİR SAVAŞININ SEBEPLERİ

Peygamberimiz, Muhacirler ile Medine'ye yerleştikten sonra da, Mekkeli Müşrikler düşmanlıklarından vazgeçmediler. Medine yakınlarına kadar gelip Müslümanların otlamakta olan develerini alıp götürdüler. Müşrikler Abdullah İbni Übeyy'e haber göndererek, Muhammed'i öldürmesini veya Medine'den çıkarmasını istediler. Eğer bunu yapmazsa Medine'ye saldıracaklarını bildirdiler. Diğer ta-

raftan Müslümanlarla yapılacak bir savaşa hazırlık için büyük bir ticaret kervanını Şam'a gönderdiler.

Müslümanların bu tehlikelere karşı uyanık olması ve tedbir alması gerekiyordu. Kervanın hareketini önlemek amacıyla hicretin ikinci yılı ramazan ayında Peygamber Efendimiz 305 kişilik bir ordu ile yola çıktı. Bunu duyan Mekkeli Müşrikler, 1000 kişilik bir ordu ile Medine üzerine yürüdüler. Bedir denilen yere gelince durdular ve buradaki suyu kontrolleri altına aldılar.

Müslümanlar Medine'den savaş için değil, Müşriklere ait ticaret kervanının hareketini önlemek için çıkmışlardı.

Mekke'den büyük bir düşman ordusunun gelmekte olduğu haber alındı. Bunun üzerine Peygamberimiz ashabı ile istişare ettikten sonra düşmanla karşılaşmaya karar verdi.

Bedir'e gelen İslam ordusu kumluk bir sahaya inmek zorunda kaldı. Burada su yoktu. Çünkü daha önce gelen müşrikler suyun bulunduğu yeri zaptetmişlerdi. Fakat Allah'ın yardımı yetişti. O gece bol yağmur yağdı. Müslümanlar su sıkıntısından kurtuldu.

Peygamberimiz, İslam dinini güzel sözle ve irşat yoluyla yaymaya çalışmış, kimseyi zorlamamıştır. Ancak, Müşriklerin saldırılarına karşı Allah tarafından Müslümanların savaşmasına izin verilmiştir.

BEDİR SAVAŞI VE SONUÇLARI (H. 2/M. 624.)

Müşrikler, İnsan (asker) sayısı ve silah bakımından Müslümanlardan çok üstün durumda idiler. Bu sebeple, savaşı kazanacaklarından emin görünüyorlar, Müslümanların manevi gücünü hesaba katmıyorlardı. Burada Hak ile batıl, iman ile küfür çarpışacaktı. İslam'ın geleceği de bu savaşın sonucuna bağlı idi.

Ertesi günün sabahında iki ordu karşı karşıya geldi ve savaş başladı. İşte o anda Peygamberimiz ellerini semaya kaldırarak;

"Ya Rabbi! Bana vadettiğin yardımı bugün ver" diye dua etti. Daha sonra secdeye kapanarak Yüce Allah'a şöyle yalvardı; *"Ya Rabbi! Bu bir avuç Müslüman bugün telef olursa, yeryüzünde sana ibadet edecek kimse kalmayacak."*

Allah Teala Peygamberinin duasını kabul etti.

Müslümanlar, imanlarından aldıkları güçle kahramanca çarpıştılar ve Allah'ın yardımıyla kendilerinden kat kat üstün olan düşman

ordusunu büyük bir bozguna uğrattılar. Düşmanlar savaş alanında 70 ölü, 70'de esir bırakarak kaçtılar. İslam'ın en büyük düşmanı Ebu Cehil'de ölenler arasında idi. Böylece savaş Müslümanların kesin zaferi ile sonuçlanmış oldu. Bu savaşta Müslümanlardan 14 kişi şehit olmuştur.

İslam ordusu zafer sevinci ile Medine'ye döndü. Peygamber Efendimiz esirlere iyi davranılmasını emretti. Esirlerin bir kısmı fidye (Belirli bir miktar para) karşılığında serbest bırakıldı.

Bu miktar parayı bulamayan ve okuma-yazma bilen esirlerden her biri Müslümanlardan on kişiye okuma-yazma öğrettikten sonra salıverildiler. Peygamberimizin bu davranışı, İslam dininin okuma yazmaya ve bilgi sahibi olmaya ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

UHUD SAVAŞI'NIN SEBEPLERİ

Müşriklerin Bedir Savaşı'nda yenilgiye uğramaları Mekke'de büyük üzüntü meydana getirdi ve müşrikler matem tutmaya başladılar. Peygamberimize en çok düşmanlık yapanlardan Ebu Leheb bu üzüntünün tesiriyle öldü.

Müşrikler, Bedir'deki ağır yenilginin intikamını almak için 3000 kişilik bir ordu hazırladılar. Bedir Savaşı'nda yakınları öldürülen bir çok kadın da orduya katılmıştı. Ebu Süfyan komutasındaki bu ordu, ansızın Mekke'den hareket ederek, Medine'ye yakın bir mesafede bulunan Uhud dağında karargâhını kurdu.

Peygamberimizin amcası Abbas, o sırada henüz Müslüman olmamıştı ve Mekke'de bulunuyordu. Müşriklerin Medine üzerine yürüdüğünü bir mektupla gizlice Peygamberimize bildirdi. (Peygamberimizi çok seven amcası Abbas daha sonra Müslüman olmuştur.)

UHUD SAVAŞI VE SONUÇLARI (H. 3/M. 625.)

Mektupta bildirildiği gibi gerçekten düşman ordusunun Uhud dağına kadar gelip burada karargah kurduğu anlaşılmıştı. Bunun üzerine, Peygamberimiz ashabı ile durumu görüştü ve 1000 kişilik bir kuvvetle düşman ordusunun bulunduğu Uhud dağına hareket ettiler. Yolda 300 münafık ordudan ayrılıp geri dönünce Müslümanların sayısı 700 kişi kaldı.

Müslümanlar düşmanın bulunduğu yere varınca, arkalarını Uhud dağına vererek savaş düzenine girdiler, İslam ordusunun sol tarafında bir vadi vardı. Buradan gelebilecek bir düşman saldırısını önlemek amacıyla Peygamberimiz buraya elli kişilik okçu birliği yerleştirmiş ve onlara şu emri vermişti: *"Düşman ister yensin, ister yenilsin, benden emir almadıkça buradan asla ayrılmayınız. Düşman süvarileri gelince ok atınız."*

Müslümanların kahramanca çarpışması karşısında düşman ordusu bozguna uğradı. Bu orduda bulunan kadınlar da dağlara doğru kaçışmaya başladılar. Ancak, savaş tam olarak kazanılmış değildi. Düşmanın takip edilerek kesin sonucun alınması gerekiyordu.

Ne var ki; Müslümanlar, savaşı kazandıklarını zannederek, düşmanların bıraktıkları ganimet mallarını toplamaya başladılar.

Bunları gören 50 kişilik okçu birliği de başlarındaki komutanlarını dinlemeyerek (bir kaç tanesi hariç) yerlerinden ayrıldılar. Hâlbuki, Peygamberimiz onlara; kendisinden emir almadıkça yerlerinden ayrılmamalarını tenbih etmişti.

Okçu birliğinin yerinden ayrılması müşriklerin işine yaradı. Derhal toparlanarak okçuların terkettiği vadiden hücuma geçtiler. Bu hücum karşısında Müslümanlar çok zor durumda kaldılar. Müslümanların bu gafleti, kazanılmış olan zaferin elden gitmesine, Peygamberimizin amcası Hz. Hamza ile birlikte bir çok İslam kahramanının şehit düşmesine sebep oldu. Peygamberimizin mübarek dişi kırıldı, yüzü yaralandı. Savaşın en şiddetli anında bile, Peygamberimiz, yüzündeki kanları silerken şöyle dua ediyordu; *"Ya Rabbi, Milletimi bağışla... Onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar."*

İşte Peygamberimizin kalbindeki merhamet ve insan sevgisi...

Uhud Harbi'nde Müslümanlar 70 şehit verdiler. Müşriklerden öldürülenlerin sayısı 22'dir. Savaş esnasında İslam ordusundaki kadınlar büyük fedakârlık göstermişler, askerlere su dağıtıp, yaraları sararak hizmet etmişlerdir.

Peygamberimiz yıllar sonra Uhud Savaşı'nın yapıldığı yerden geçerken o acı günü hatırlayarak yanındakilere şöyle seslenmiştir: *"Müslümanlar! Bundan sonra tekrar putlara tapmanıza imkân yoktur. Bundan zerre kadar endişe etmem. Korktuğum şey sizin dünyaya tapmanızdır."*

Bu savaşta, müşrikler galip gelmekle bareber, bekledikleri sonucu elde edemeden Uhud'dan çekildiler. Yeniden toparlanan Müslümanlar bir süre düşmanı takip ettiler. Düşman tekrar savaşmayı göze alamadı. Mekke'ye doğru yoluna devam etti. Müslümanlar da Medine'ye döndüler.

UHUD SAVAŞI'NDAN ALINACAK DERSLER

Savaşın başında Müslümanlar zaferi kazanmış iken, daha sonra niçin yenilgiye uğradılar?

Bunda Müslümanlar için alınacak önemli dersler vardır.

Büyüklerin sözünü dinlememek, kumandanlara itaatsizlik etmek, çok kutsal bir görev olan nöbeti bırakıp şahsi menfaat peşinde koşmak, bir ordunun savaşı kaybetmesine sebep olur ve bundan sadece bu hatayı işleyenler değil, bütün millet zarar görür.

Uhud Savaşı'nda böyle olmuştur. Vadiye yerleştirilen okçu birliğinin Peygamberimizin emrine itaat etmemesi ve nöbet yerini bırakıp ganimet toplamaya kalkması, İslam ordusunun yenilgiye uğramasına ve Müslümanların felakete düşmesine sebep olmuştur.

Bu tarihi olay Müslümanlar için bir uyarıdır.

HENDEK SAVAŞININ SEBEPLERİ

Peygamberimiz, Medine'ye hicret ettikten sonra burada yaşayan Yahudilerle antlaşma yapmıştı. Kuba yakınında yaşayan Nadiroğulları Yahudileri, Uhud Savaşı'ndan sonra Müslümanları rahatsız etmeye başladılar. Müslümanlarla yaptıkları antlaşmaları bozmaya yöneldiler. Bununla da kalmayıp Peygamberimizi öldürmek için suikast bile hazırladılar. Bunun üzerine Yahudiler yurtlarından çıkarılarak sürgün edildiler.

Yahudilerin ileri gelenleri bunu bahane ederek Mekke'ye gittiler ve Müşriklerle anlaştılar. Uhud Savaşı'ndan iki yıl sonra müşrikler, Ebu Süfyan'ın kumandasında on bin kişilik bir ordu ile Medine üzerine yürüdüler. Durumu haber alan Peygamberimiz, her zaman olduğu gibi ashabı ile bir durum değerlendirmesi yaparak, düşmana karşı değişik bir savaş taktiği uygulamak suretiyle Medine'yi korumaya karar verdi.

HENDEK SAVAŞI VE SONUÇLARI (H. 5/M. 626.)

Müşriklerin büyük bir ordu ile Medine üzerine yürüdüğünü haber aldıktan sonra Peygamberimiz durumu ashabı ile görüştü. Medine'yi içeriden savunmak ve düşmanın içeri girmesini engellemek için, şehrin etrafına hendek kazılmasına karar verildi. Başta Peygamberimiz olmak üzere Müslümanların sürekli çalışması sonucunda hendek altı günde kazıldı.

Düşman ordusu Medine önüne geldiği zaman hendeği görünce şaşırdı. Geçecek yer aradılar, fakat bulamadılar. Müslümanlar gece gündüz nöbet bekleyerek düşman hücumlarını önlediler. Peygamberimiz de bizzat sabahlara kadar nöbet beklerdi.

Düşman ordusunun kuşatması uzadıkça Medine'de darlık ve kıtlık baş gösterdi. Müslümanlar büyük sıkıntı çektiler. Mevsim kış olduğundan soğuktan ve açlıktan iyice bunaldılar.

Kuşatma başlayalı yirmi yedi gün olmuştu. Kuşatmanın son gününde Peygamberimiz Allah'a şöyle yalvardı:

"Allah'ım, Ey Kur'an gönderen Rabbim... Ey düşmanlarla hesabı tez gören Rabbim! Şu düşman topluluğunu kır... Onları hezimete uğrat... İradelerini sars Allah'ım..."

Peygamberimiz duasını bitirince, yüzünde sevinç belirtileri görüldü. Duası kabul edilmişti.

Müslümanlara Allah'ın yardım edeceğini müjdeliyordu.

Akşama doğru düşman tarafında çok şiddetli bir rüzgâr çıktı. Kısa sürede büyük bir fırtınaya dönüşen bu rüzgâr; kumu, toprağı düşmanın yüzüne, gözüne çarpıyor, çadırları söküp atıyordu. Yemek tencerelerini devirip, ateşleri söndürüyordu. Tabiat kuvvetleri âdeta düşmanla savaşıyordu. Bu durum, düşmanı fena hâlde korkuttu. Daha fazla dayanamadılar. On bin kişilik ordu bozguna uğradı. O gece korku ve dehşet içinde bir çok yiyecek ve mal bırakarak kaçtılar.

Sabah olunca, fırtına dinmiş, Medine ve çevresinde düşman kalmamıştı. Müslümanlar kendilerini kurtaran Allah'a hamdettiler. Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarında hiç bir sonuç alamayan Mekkeli müşrikler, İslam'ın nurunu söndüremeyeceklerini anladılar ve bundan sonra bir daha Müslümanlara saldırmadılar.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI (H. 6/M. 628.)

Mekke'den göç ederek Medine'ye gelen Müslümanlar, doğup büyüdükleri yurtlarını özlemişlerdi. Mekke'deki kutsal Kâbe'yi ziyaret etmek istiyorlardı. Hz. Peygamber hicretin altıncı yılında Kâbe'yi ziyaret etmek üzere 1400 kişiyle birlikte Mekke'ye gitmek üzere yola çıktı. Mekkeliler durumu haber alınca Müslümanları Mekke'ye sokmamaya karar verdiler.

Bunun üzerine Müslümanlar, Hudeybiye denilen yerde durdular. Peygamberimiz, Hz. Osman'ı elçi olarak Mekke'ye gönderip, Kâbe'yi ziyaret etmek istediklerini bildirdi. Mekkeliler Müslümanların Kâbe'yi ziyaret etmesine izin vermediler ve bunu gelecek seneye bırakmalarını istediler. Uzun görüşmelerden sonra Müslümanlarla müşrikler arasında bir antlaşma yapıldı.

Bu antlaşmanın şartları şu şekilde belirlendi:

1. Müslümanlar, bu yıl Kâbe'yi ziyaret etmeden Medine'ye geri dönecekler.
2. Gelecek yıl Mekke'ye gelebilecekler, fakat burada üç günden fazla kalmayacaklar.
3. Müslümanlar, Mekke'ye silahsız gelecekler.
4. Müslümanlar, Mekke'deki Müslümanlardan hiç birini Medine'ye götüremeyecek, Medinelilerden Mekke'de kalmak isteyen olursa kalabilecek.
5. Mekkeli Müslümanlardan ve müşriklerden biri Medine'ye gidecek olursa geri çevrilecek, Müslümanlardan biri Kureyş tarafına geçerse o teslim edilmeyecek.
6. Arap kabileleri istedikleri tarafla birleşebilecek.

Antlaşmadan sonra Peygamberimiz ve beraberindeki Müslümanlar Kâbe'yi ziyaret etmeden oradan geri dönüp, Medine'ye geldiler.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASININ SONUÇLARI

Antlaşmanın şartları ilk bakışta Müslümanlar için çok ağır görünüyordu. Buna rağmen, Peygamberimiz bu şartları kabul etti. Çünkü bu antlaşmanın ileride Müslümanlar için çok faydalı olacağını biliyordu. Gerçekten de böyle oldu. Medine'ye dönerken yolda "Fetih suresi" nazil oldu. Bu surede Yüce Allah, Müslümanlara büyük bir

fetih ve zafer müjdeliyordu. Mekkeli müşrikler imzaladıkları bu antlaşma ile ilk defa Müslümanların varlığını tanımış oldular.

Aradan çok geçmeden Mekkelilerden bazı kişiler Müslüman olup, Medine'ye geldiler. Ancak, antlaşma gereğince müşrikler onların geri gönderilmesini istediler. Bundan sonra Müslüman olup, Mekke'den kaçanlar, Medine'ye gidemediklerinden Mekke ile Medine arasında bir yerde toplanmaya başladılar. Burası Mekkelilerin ticaret kervanlarının geçtiği önemli bir yerdi.

Zamanla burada Müslümanlar kuvvetli bir topluluk meydana getirdiler. Bu durum karşısında Mekkeliler ticaret yollarının tehlikeye düşmesinden korkmaya başladılar. Peygamberimize elçi göndererek, arzu eden Mekkeli Müslümanların Medine'ye gidebileceklerini bildirdiler ve antlaşmanın bu maddesinin değiştirilmesini istediler. Peygamberimiz, bu isteği kabul etti. Böylece başlangıçta Müslümanlar için zararlı olan antlaşma maddesi müşriklerin isteği ile değiştirilmiş, ortadan kalkmış oldu.

Hudeybiye Antlaşması ile Müslümanlarla müşrikler arasındaki gerginlik azaldı. Müşrikler tarafından gelebilecek tehlike ortadan kalkmış oldu. Müslümanlar huzura kavuştu. İslam'ın sesi çevrede duyulmaya başladı. Mekke'deki önemli kişiler, Medine'ye gelip Müslüman oldular. Bu antlaşma Müslümanların çoğalmasına ve kuvvetlenmesine sebep oldu. İslam'ın her tarafta yayılmasını sağladı.

KOMŞU DEVLET BAŞKANLARINA GÖNDERİLEN İSLAM'A DAVET MEKTUPLARI

Hz. Muhammed (s.a.s.) bütün insanlara Peygamber olarak gönderilmişti. Bu sebeple, Hudeybiye Antlaşması'ndan sonra İslam dinini dünyaya tebliğ etme görevine başladı. Bizans imparatoruna, İran, Mısır, Habeşistan, Umman ve Bahreyn Devlet Başkanlarına elçiler yolladı. İslam'a davet mektupları gönderdi. Peygamberimiz gümüşten bir mühür yaptırmış, üzerine de *"Muhammedü'r Resûlullah"* cümlesini yazdırmıştı. Mektuplarının altını bununla mühürlüyordu.

Habeşistan Hükümdarı İslam'a davet mektubunu alınca Müslümanlığı kabul etti. Bizans imparatoru ile Mısır hükümdarı Peygamberimizin elçilerine iyi davrandılar, ancak Müslümanlığı kabul etmediler. İran hükümdarı ise, Peygamberimizin mektubunu okuyun-

ca çok saygısız davrandı ve büyük bir öfke ile mektubu yırtıp attı. Bu hükümdar, aradan çok geçmeden oğlu tarafından öldürülmüş ve Peygamberimize yaptığı saygısızlığın cezasını bulmuştur.

HAYBER'İN FETHİ (H. 6/M. 628.)

Hayber, Suriye yolu üzerinde Yahudilerin oturduğu bir yerdi. Burada yedi kale vardı. Medine'den sürülen Yahudilerin bir kısmı da burada ikâmet ediyordu. Hayber Yahudileri Medine'ye saldırmak için bir plan hazırlamışlardı. Peygamberimiz bunlara elçi göndererek anlaşma teklif etti. Yahudiler, Peygamberimizin teklifini kabul etmediler. Müslümanlara hücum etmek için Gatafan Arapları ile anlaştılar. Onlar, saldırıya geçmeden, Müslümanlar daha önce davranarak 1600 kişilik bir ordu ile yola çıktılar. Üç günde Hayber'e vardılar. Yahudiler Müslümanları görünce kalelerine kapandılar.

Burada Peygamberimiz şöyle dua etti;

"Ya Rab! Biz senden bu ülkenin, bu ülke ahalisinin, bu ülkedeki her şeyin iyiliğini isteriz. Onun halkının ve içindeki herşeyin şerrinden sana sığınırız."

Önce Peygamberimiz anlaşma teklif etti. Fakat Yahudiler teklifi reddettiler. Bunun üzerine savaş başladı. 10 gün devam eden şiddetli çarpışma sonunda kaleler birer birer alındı. Hz. Ali bu savaşta çok büyük kahramanlıklar gösterdi. Bir ara kalkanı elinden fırlayıp düşünce orada bulunan bir kapıyı kalkan gibi kullanarak çarpışmaya devam etmişti. Savaşta Müslümanlardan 10 kişi şehit oldu. Yahudilerden 93 kişi öldürüldü.

Bazı Müslüman kadınlar da; örgü örerek kazandıkları ile askerlere yardım etmek, hastalara ilaç vermek, savaş alanında askere su dağıtmak üzere bu savaşa katılmışlardır.

Çaresiz kalan Yahudiler, barış istediler. Topraklarında kalarak çiftçilik yapmayı ve elde ettikleri ürünlerinin yarısını Müslümanlara vermeyi teklif ettiler. İstekleri kabul edildi. Peygamberimiz Yahudilere iyi davrandı. Buna rağmen, Yahudiler bir ziyafet vererek Peygamberimizi zehirlemeye kalkıştılar. Yemeğe zehir katıldığı Allah tarafından Peygamberimize bildirildi ve ağzına aldığı lokmayı dışarı atarak zehirlenmekten kurtuldu.

KÂBE ZİYARETİ (KAZA UMRESİ) (H. 7/M. 629.)

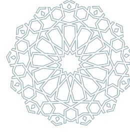
Bir yıl önce yapılan Hudeybiye Antlaşması gereği bu yıl Müslümanlar Mekke'ye giderek Kâbe'yi ziyaret edeceklerdi. Peygamberimiz, 2000 Müslümanla birlikte Medine'den yola çıkarak Mekke'ye geldi. Kâbe'yi görünce, hep bir ağızdan tekbir getirdiler. Usulüne uygun olarak Kâbe'yi ziyaret ettiler ve ihramdan çıktılar. Ertesi gün Peygamberimiz Kâbe'ye girdi. Öğle vakti gelince Bilal-i Habeşi tatlı ve gür sesiyle öğle ezanını okudu. İki bin Müslüman cemaatle öğle namazını kıldılar.

Müslümanlar, Mekke'de üç gün kaldıktan sonra geri döndüler. Bu ziyaret sırasında Mekkeliler, Müslümanları dikkatle izlediler. Müslümanların temizliği, güzel ahlakı onların üzerinde olumlu etkiler bıraktı. İslam'a karşı içlerinde sevgi uyanmaya başladı. Kureyş'in ileri gelenlerinden Halid b. Velid ile Amr b. As Medine'ye giderek Müslüman oldular.

SORULAR:

1. Bedir Savaşı ne zaman ve kimler arasında oldu?
2. Bedir Savaşı'nın sebepleri nelerdir? Sonuç ne olmuştur?
3. Uhud Savaşı ne zaman ve nerede olmuştur?
4. Uhud Savaşı'nın sebepleri nelerdir, nasıl sonuçlanmıştır?
5. Bu savaştan Müslümanların nasıl bir ders alması gerekir?
6. Hendek Savaşı ne zaman olmuştur, sebepleri nedir, sonuç ne olmuştur?
7. Hudeybiye Antlaşması ne zaman, kimler arasında yapılmıştır, ne gibi sonuçlar doğurmuştur?
8. Peygamberimiz hangi devlet başkanlarına İslam'a davet mektupları göndermiştir?
9. Hayber ne zaman, nasıl fethedilmiştir?
10. Kâbe ziyareti ne zaman yapılmıştır?

ÜNİTE VIII
PEYGAMBERİMİZ (S.A.S.)'İN SAVAŞLARI (II)

Konular:

- Mekke'nin Fethi
- Huneyn Savaşı
- Evtas Savaşı ve Taif Kuşatması
- Tebük Seferi
- Mescid-i Dırar'ın Yıkılması (Okuma)
- Peygamberimizin Savaşlarının Özellikleri
- Hz. Ebû Bekir'in Hac Emirliği
- Veda Haccı
- Veda Hutbesi
- Peygamberimizin Tarihi Veda Hutbesinden Bölümler (Okuma)
- Peygamberimizin Hastalanması ve Vefatı
- Peygamberimizin Vefatından Sonraki Olaylar
- Peygamberimizin Çocukları
- Aşere-i Mübeşşere
- Peygamberimizin Ashabı
- Peygamberimizin İnsanlığa Işık Tutan Yüksek Ahlakı

MEKKE'NİN FETHİ (H. 8/M. 630.)

Mekkeliler Hudeybiye Antlaşması'nı bozdular. Peygamberimiz kendilerine haber göndererek antlaşma şartlarına uymalarını is-

tedi. Mekkeliler antlaşma şartlarına uymamakta ısrar ettiler. Yapılan görüşmelerden de sonuç alınamayınca, Peygamberimiz (s.a.s.) Mekke'yi fethetmeye karar verdi ve 10.000 kişilik bir ordu hazırlayarak hicretin sekizinci yılı ramazan ayında Mekke üzerine yürüdü.

Mekkelilerin Müslümanlara karşı koyacak güçleri yoktu. İslam ordusu dört koldan Mekke'ye girdi. Peygamber Efendimiz Mekke'nin kan dökülmeden alınmasını istiyordu. Bunun için askerlere şöyle dedi:

"Kesinlikle kan dökmeyin, silahlı çatışmaya girmeyin."

Dediği gibi de oldu. Mekke kan dökülmeden fethedildi. Peygamberimiz Harem-i Şerif'e giderek Kâbe'yi putlardan temizletti ve orada toplanan insanlara önemli bir hutbe irat etti. Peygamberimiz bu hutbesinde:

Allah'ın birliğini, insanların eşit olduğunu, geçmişteki kan davalarının kaldırıldığını anlattıktan sonra şu anlamdaki ayeti okudu:

"Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Tanışasınız diye sizi milletlere, kabilelere ayırdık. Sizin Allah katında en şerefliniz, O'ndan en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah bilir ve işitir."[1]

Bu sözleri dinleyen Mekkeliler, vaktiyle Peygamberimizi öldürmeye kalkışmışlar, ilk Müslümanlara dayanılmaz eziyetlerde bulunmuşlar, İslam'ın nurunu söndürmek için ellerinden geleni yapmışlardı. Şimdi boyunlarını bükmüş, haklarında verilecek kararı bekliyorlardı.

Peygamberimiz (s.a.s.) kendilerine sordu:

– Ey Kureyş topluluğu! Hakkınızda ne yapacağımı sanıyorsunuz?

– Sen, asil ve şerefli bir kardeşsin, dediler.

Peygamberimiz (s.a.s.) burada da büyüklüğünü gösterdi.

– *"Bugün sizi kınamak yok, hepiniz serbestsiniz"* buyurdu ve hepsini affetti.

Mekke'yi fetheden büyük Peygamber, engin merhameti ve bağışlayıcılığı ile de gönülleri fethetti. İnsanlığa en güzel ahlak ve fazilet dersi verdi. Mekke'nin fethedildiği gün öğle ezanını, Hz. Bilâl-i Habeşi Kâbe'in damına çıkarak okudu. Namaz kılındıktan sonra Peygamberimiz Safa tepesine çıktı. Yeni Müslüman olanlar da orada top-

---

[1] Hucurat suresi, 49/13

landılar. Önce erkekler, sonra da kadınlar biat ettiler. (Yani Peygambere itaat edeceklerine söz verdiler.)

HUNEYN SAVAŞI (H. 8/M. 630.)

Mekke'nin alınması ile Kâbe putlardan temizlenmiş, müşriklerin çoğu Müslüman olmuştu. İslam'ın ışığı hızla dünyaya yayılıyordu.

Mekke yakınlarında oturan Havazin kabilesi vardı. Bunlar putlara tapan kalabalık bir kabile idi. Mekke'deki putların kırılmasından sonra sıra kendi putlarına geldiğini düşünerek Müslümanlarla savaşmaya karar verdiler. Müslümanlara saldırmak üzere Mekke ile Taif arasında Huneyn denilen yerde 20.000 kişilik bir ordu toplandı.

Peygamberimiz henüz Mekke'den Medine'ye dönmemişti. Düşmanın bu hazırlığını haber alınca 12.000 kişilik bir ordu toplayarak düşmanın bulunduğu Huneyn denilen yere hareket etti.

Düşman dar bir vadide pusu kurmuştu. Müslümanlar çokluklarına güvenerek düşmanı önemsemediler, gereken tedbirleri almadılar. Sabahın alacakaranlığında İslam ordusu vadiden geçerken, pusuda bekleyen düşmanın şiddetli hücumuna uğradı. Müslüman ordusu bozuldu ve dağılmaya başladı. Bu durum İslam'ın geleceği için çok tehlikeli idi.

Düşman ordusunun şiddetli saldırılarına cesaretle karşı koyan ve savaş alanında dimdik ayakta duran tek bir kahraman kalmıştı. O da Hz. Muhammed (s.a.s.) idi.

Peygamberimiz (s.a.s.) dağılan Müslümanları yanına çağırdı. Onun sesini duyan İslam ordusu yeniden toparlandı. Düşman üzerine saldırıya geçti. Bu amansız saldırı karşısında düşman ordusu neye uğradığını şaşırdı. Dağılıp kaçmaya başladı. Müslümanlar savaşın başında kısa bir zaman yenik düştükten sonra tekrar zafer kazandılar ve buna çok sevindiler. Düşman savaş alanında çok sayıda esir, binlerce deve, koyun ve çok miktarda gümüş bırakarak kaçtı.

Bu savaş, Peygamberimiz (s.a.s.)'in cesareti, azim ve sebatı sayesinde kazanılmıştır.

EVTAS SAVAŞI VE TAİF KUŞATMASI (H. 8/M. 630.)

Müslümanlar, Huneyn'den kaçan düşmanı Evtas denilen yere kadar kovaladılar. Orada yeniden toparlanmakta olan düşmanı yakala-

yıp, yere serdiler ve kesin bir galibiyet elde ettiler. Düşman bundan sonra bir daha toparlanamadı. Bu savaşta Müslümanlardan 4 kişi şehit oldu. Düşmandan 70 kişi öldürüldü.

Taif Kuşatması

Huneyn Savaşı'nda müşriklerin başı olan Malik b. Avf kaçarak Taif kalesine sığınmıştı. Bunun üzerine İslam ordusu Taif kalesini kuşattı. Taifliler, kalelerine kapanarak kendilerini savundular. Kuşatma bir ay kadar sürdü fakat kale sağlam olduğu için alınamadı. Müslümanlar da kuşatmayı kaldırarak geri döndüler. Taifliler daha sonra puta tapmaktan vazgeçerek Müslümanlığı kabul ettiler.

Peygamberimiz, yeni Müslüman olan Mekkelilere Kur'an-ı Kerimi ve İslam dinini öğretmek için Muaz b. Cebel'i Mekke'de bırakarak ashabı ile birlikte Medine'ye döndüler.

TEBÜK SEFERİ (H. 9/M. 630.)

Tebük Medine ile Şam arasında bir yerdir. Mekke fethedildikten sonra İslam dini hızlı bir şekilde yayılmaya başladı.

Bizans imparatorluğu İslam'ın yayılmasını önlemek için savaş hazırlığına başladı. Hristiyan olan araplar da onunla birlik oldular.

Bunu haber alan Müslümanlar gönüllü asker toplamaya başladılar. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Osman ordunun donatımı için büyük yardımda bulundular. Kadınlar da süs eşyalarını bağışlayarak bu hizmete katıldılar. Düşman kuvvetlerini dağıtmak üzere Peygamberimiz 30.000 kişilik bir ordu ile Medine'den yola çıktı. Yazın sıcağında yüzlerce kilometrelik çölü aşarak Tebük'e geldiler. Düşman, savaşmaktan kaçındı ve kalelerine kapandı. Müslümanların karşısına çıkan olmayınca savaş yapmaya gerek kalmadı ve İslam ordusu geri döndü. Böylece düşman sindirilmiş ve seferden beklenen sonuç elde edilmiş oldu.

OKUMA:

Mescid-i Dırar'ın Yıkılması...

Münafıklar, Kuba Mescidi'nin cemaatini bölmek, Müslümanları parçalamak ve Ebu Amir adındaki bir İslam düşmanına yer hazırlamak amacıyla Medine yakınında bir mescit yaptılar.

Bekledikleri "Ebu Amir", Uhut ve Huneyn savaşlarına katılarak Peygamberimize karşı savaşmış, bir sonuç alamayınca Şam'a kaçmış-

tı. Oradan münafıklara şöyle haber göndermişti: "Elinizden geldiği kadar silahlanın, hazırlanın, bana bir mabet yapın, ben Bizans İmparatoruna gidiyorum, büyük bir ordu ile gelip Muhammed'i ve ashabını Medine'den sürüp çıkaracağım."

Bu adamın teşviki ile münafıklar Mescid-i Dırar'ı yapmışlardı. Münafıklar, ihtiyarlık ve hastalık gibi sebeplerle Peygamberimizin Mescidine gidemediklerini ileri sürerek burada toplanmak istiyorlardı. Dış görünüşü cami olan bu bina, aslında Müslümanları parçalamak için yapılan bir fesat yuvası idi.

Münafıklar, Peygamberimizi davet ederek yaptıkları mescidi açmasını istediler. Allah Teala Cebrail'i göndererek mescidin Müslümanları parçalamak için kötü amaçla yapıldığını bildirdi. Bunun üzerine Peygamberimiz, Tebük Seferi'nden dönüşte bu mescidi yıktırıp-yaktırdı. Böylece münafıklar kötü emellerine ulaşamadılar. Ebu Amir'de Şam'da perişan bir hâlde öldü.

PEYGAMBERİMİZİN SAVAŞLARININ ÖZELLİKLERİ

Peygamberimiz insanları güzel sözlerle İslam'a davet etmiş ve hiç kimseye kaba ve kırıcı davranmamıştır. Buna karşılık müşrikler, Peygamberimize ve ona inananlara her türlü kötülüğü yapmışlardır. Dinî inançlarından dolayı bir çok Müslümana dayanılmaz derecede eziyet edilmiş, bazıları da insafsızca öldürülmüştür.

Müslümanlar, kendilerine yapılan bu insanlık dışı muamelelere tam on üç yıl sabretmiştir. Sonunda, doğup büyüdükleri vatanlarını bırakarak Medine'ye göç etmek zorunda kalmışlardır. Ancak, Medine'de de Müslümanları rahat bırakmadılar. Bu durum karşısında Müslümanların kendilerini korumak için savaşmaktan başka çareleri kalmamıştı. Bunun üzerine, hicretin ikinci yılında savaşa izin verildiğini bildiren ayetler nazil oldu. Bu ayetlerin anlamı şöyledir:

"Kendileriyle harbedilenlere, zulme uğradıkları için savaşa izin verilmiştir. Şüphesiz ki Allah, onlara yardım etmeye kadirdir."[2]

"Sizinle harbedenlerle, Allah yolunda siz de savaşınız ve aşırı gitmeyiniz. Allah, aşırı gidip, tecavüz edenleri sevmez."[3]

---

2 Hac suresi, 22/39

3 Bakara suresi, 2/190

Gerek bu ayetlere, gerekse Peygamberimizin yaptığı savaşlara bakınca şu özellikleri görürüz:

1. Peygamberimizin savaşları saldırı amacına yönelik değildir. Çünkü İslam, barış dinidir.

2. Bu savaşlar, düşman saldırılarını önlemek, Allah'ın adını yüceltmek, Müslümanların dinlerini, canlarını ve mallarını korumak için yapılan savunma savaşlarıdır. Çünkü haksızlığa ve tecavüze uğrayan insanlar, kendilerini savunma hakkına sahiptirler.

HZ. EBU BEKİR'İN HAC EMİRLİĞİ (H. 9/M. 631.)

Hicretin 9. yılı hac mevsimi gelince, Peygamberimiz (s.a.s.) hacca gitmek için toplanan 300 kişi ile Hz. Ebu Bekir'i hac emiri olarak Mekke'ye gönderdi. Arkasından da Hz. Ali'yi yolladı.

Hz. Ali, hac vazifelerinin nasıl yapılacağını açıklayarak şunları tebliğ etti;

"Bundan sonra puta tapanların hac etmesi ve Kâbe'nin çıplak olarak tavaf edilmesi yasaklanmıştır."

İslam tarihinde ilk defa bu yıl, dini esaslara uygun olarak hac vazifesi yerine getirilmiştir.

VEDA HACCI (H. 10/M. 632.)

Mekke fethedildikten sonra İslam dini hızla yayıldı. Allah'ın birliği inancı iyice kalplere yerleşti. Kurtuluşun İslam'da olduğunu gören insanlar, kendiliklerinden gruplar hâlinde gelip Müslüman olmaya başladılar. 23 yıllık şerefli bir mücadelenin hayırlı sonucunu gören Peygamberimiz (s.a.s.), hicretin onuncu yılında yüz binden fazla Müslümanla birlikte hacca gitti.

Peygamberimiz (s.a.s.), Arafat'ta yaklaşık 124 bin Müslümana hitaben meşhur hutbesini okudu. Buna *"Veda Hutbesi"* denir. Bu hutbeden sonra şu anlamdaki ayet-i kerime nazil oldu;

"Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Ve size Din olarak İslam'ı seçtim."[4]

Peygameber Efendimiz, ahiret yolculuğunun yaklaştığını ve bundan sonra hac edemeyeceğini anladığı için burada Müslümanlara ve-

---

[4] Maide suresi, 5/3

da etti. Bu sebeple, Peygamberimizin bu haccına "*Veda Haccı*" denilmiştir.

Peygamberimiz, hac vazifesini tamamladıktan sonra beraberindeki Müslümanlarla birlikte Medine'ye döndü.

VEDA HUTBESİ

Bu hutbede, eşitlik ilkeleri bildirilmiş, gerçek anlamda huzur ve mutluluğun temelleri atılmıştır. O zaman, sesi uzaklara ulaştıracak hoparlör gibi bir alet olmadığından, Peygamberimizin söylediği her cümle, bir başkası tarafından yüksek sesle tekrar ediliyor, bütün cemaate anında duyuruluyordu. Bu hutbe, insan hakları evrensel beyannamesinden çok önce, insan haklarını koruyucu önemli hükümler getirmiştir.

Veda hutbesinde yer alan bu hükümler şunlardır:

1. İslamiyetten önceki bütün cahiliyet gelenekleri kaldırılmıştır.
2. Bütün insanlar eşittir. Bir insanın diğerinden üstün olması; Allah'a saygı iledir.
3. Can, mal ve namus kutsaldır, her türlü tecavüzden korunmuştur.
4. Emanetler sahiplerine verilmelidir.
5. Faizin her türlüsü haramdır.
6. Kan davaları kaldırılmıştır.
7. Erkekler, kadınların haklarını gözetecekler, kadınlar da erkeklerin haklarına riayet edeceklerdir. Hem kadın, hem de erkek zinadan kaçınacaktır.
8. Bütün Müslümanlar kardeştir. Din kardeşinin hakkına tecavüz etmek haramdır.
9. Hizmetçilere iyi davranılacaktır.

OKUMA:

Peygamberimizin Tarihi Veda Hutbesinden Bölümler:

EY İNSANLAR!

Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedi olarak bir daha birleşemeyeceğim.

İNSANLAR! Bugünleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir

şehir ise, canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir, her türlü tecavüzden korunmuştur.

ASHABIM! Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız. Bu vasiyetimi burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsin. Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.

ASHABIM! Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin. Faizin her çeşidi kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Lakin borcunuzun aslını vermek gerekir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız. Allah'ın emriyle faizcilik artık yasaktır. Cahiliyetten kalan bu çirkin âdetin her türlüsü ayağımın altındadır.

ASHABIM! Cahiliyet devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır.

İNSANLAR! Bugün şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden tesir ve hakimiyetini kurmak gücünü ebedi surette kaybetmiştir. Fakat siz; bu kaldırdığım şeyler dışında, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakınınız.

İNSANLAR! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Tanrı emaneti olarak aldınız; onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, onların, aile yuvasını, sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseye çiğnetmemeleridir.

MÜ'MİNLER! Size bir emanet bırakıyorum ki ona sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaşırmazsınız. O emanet Allah kitabı Kur'an'dır. MÜ'MİNLER! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz. Müslüman Müslümanın kardeşidir, böylece bütün Müslümanlar kardeştir. Din kardeşinize ait olan herhangi bir hakka tecavüz başkasına helal değildir. Meğer ki gönül hoşluğu ile kendisi vermiş olsun.

ASHABIM! Kendinize de zulmetmeyiniz. Kendinizin de üzerinizde hakkı vardır.

İNSANLAR! Cenab-ı Hak, her hak sahibine hakkını (Kur'an'da) vermiştir. Varise vasiyet etmeye lüzum yoktur.

İNSANLAR! Rabbiniz birdir. Babanız birdir; hepiniz Âdem'in çocuklarısınız. Âdem ise topraktandır. Allah yanında en kıymetli olanınız, O'na en çok saygı göstereninizdir. Arabın Arap olmayana Allah saygısı ölçüsünden başka bir üstünlüğü yoktur. İNSANLAR, Yarın beni sizden soracaklar, ne diyeceksiniz?

"– Allah'ın elçiliğini ifa ettin, vazifeni yerine getirdin, bize vasiyet ve öğütte bulundun, diye şehadet ederiz." (Bunun üzerine Resul-i Ekrem mübarek şahadet parmağını göğe doğru kaldırarak, sonra da cemaat üzerine çevirip indirerek şöyle buyurdu:) Şahit ol yâ Rab. Şahit ol yâ Rab. Şahit ol yâ Rab.

PEYGAMBERİMİZİN HASTALANMASI VE VEFATI (H. 10/M. 632.)

Peygamberimiz, Veda Haccını yapıp Medine'ye döndü ve bir süre sonra hastalandı. O, görevinin sona erdiğini ve bu dünyadan göçme zamanının geldiğini anlamıştı. Hastalığı günden güne artıyordu. Hasta iken de ezan okununca mescide gidip namazları kıldırıyordu. Fakat ölümüne üç gün kala hastalığı ağırlaştı. Mescide çıkamadı. Hz. Ebu Bekir'in cemaate imamlık yapmasını ve namazları kıldırmasını emretti.

Kızı Hz. Fatıma her gün babasını ziyaret ediyordu. Ölüm döşeğinde kızına şu nasihatta bulundu:

"Ey Peygamberin kızı Fatıma, Seni ahiret gününün sorumluluğundan kurtaracak hayırlı işler yapmaya bak. Peygamber kızı olmak sana bir şey kazandırmaz. Ben seni o günün dehşetinden kurtaramam."

Hastalığının ilerlediği bir gün de ashabına şunları söyledi: "Sizler yine bana kavuşacaksınız. Buluşacağımız yer, Kevser havuzunun kenarıdır. Her kim orada benimle buluşmak isterse, elini ve dilini lüzumsuz iş ve sözden korusun. Bu dünyadan göçme zamanımın geldiği bana haber verildi. Allah'ıma kavuşacağıma seviniyorum. Ümmetimden ayrılacağım için de üzgünüm. Ben haberimi aldım. Allah'a gidiyorum."

Ölümünden iki gün önce ashaptan bazılarının yardımıyla mescide geldi. Yavaş yavaş minbere çıktı. Yüzünü cemaate çevirerek şöyle dedi;

“– Ey Müslümanlar! Şayet birinize karşı kötülük yapmışsam, onun karşılığını kabule hazırım.

– Kime vurduysam, işte arkam gelsin vursun.

– Kimin bende alacağı varsa, işte malım, gelsin hakkını alsın.”

8 Haziran Pazartesi sabahı Peygamberimizin hastalığı biraz hafifleyince mescide gitti. Oturduğu yerde Hz. Ebu Bekir’e uyarak sabah namazını cemaatle kıldı. Mescidden evine dönünce hastalığı arttı. O gün kuşluk vakti olunca; *“Ya Rab! Ölüm şiddetine karşı bana kolaylık ver. Canımı tatlılıkla al”* diye dua etti. Yanında bir kapta soğuk su vardı. Elini suya batırıp, bununla mübarek yüzünü serinletiyordu.

Nihayet öğle üzeri elini kaldırdı. Şehadet parmağını yukarı doğru dikti; *“Refik-i Âlaya-Yüce Dosta”* dedi. Son sözü bu oldu.

Allah elçisi 63 yaşında mübarek ruhunu mevlasına teslim etti. (12 Rebiu’l-evvel Pazartesi, H. 10-M.8 Haziran 632.

Peygamberimiz (s.a.s.) vefat ettiği yerde defnedildi. Medine’de onun kabrinin bulunduğu yere *“Ravza-i Mutahhare”* denilmektedir. Sevgili Peygamberimizin (s.a.s.) 23 yıllık peygamberlik hayatının 13 yılı Mekke’de, 10 yılı da Medine’de geçmiştir. O, insanlığın mutluluğu için çalıştı. Son peygamber olarak görevini hakkıyla yerine getirdi ve bu dünyadan göçtü.

Dünya neye sahipse, O’nun vergisidir hep;
Medyun O’na cemiyeti, medyun O’na ferdi,
Medyundur O ma’suma bütün bir beşeriyyet,
Ya Rab bizi Mahşerde bu ikrar ile haşret.

Mehmet Akif ERSOY

PEYGAMBERİMİZİN VEFATINDAN SONRAKİ OLAYLAR

Peygamberimizin ölümü Müslümanlar arasında derin bir üzüntü meydana getirdi. Medine-i Münevvere mateme büründü. Ashaptan bazıları onun ölümüne inanmak istemediler. O sırada Hz. Ebu Bekir geldi. Peygamberimizin yüzünü açıp öptü ve ağladı. Sonra kısa bir konuşma yaparak Ashabı teskin etti.

Aynı gün yapılan uzun görüşmelerden sonra Hz. Ebu Bekir 1. Ha-

life seçildi. Ertesi salı günü Müslümanlar mescidde toplanarak Hz. Ebu Bekir'e biat ettiler.

Peygamberimiz (s.a.s.) ölümünden bir gün sonra, yani salı günü, vefat ettiği yerde defnedildi.

Peygamberimiz (s.a.s.) hastalandığı zaman yanında yedi dirhem parası vardı. Bu parayı sadaka olarak fakirlere dağıttırmıştı. Vefat ettiğinde parası yoktu, geriye para olarak bir şey miras bırakmadı.

Onun bıraktığı en büyük miras; dünyayı karanlıklardan çıkarıp aydınlığa kavuşturan İslam'ın nuru ve insanları gerçek huzur ve mutluluğa kavuşturan ahlak ve fazilet ilkeleridir.

Ne mutlu Kur'an-ı Kerim'in gösterdiği ve Peygamberimizin çizdiği nurlu yoldan gidenlere...

Eyyamı saadetinde ancak,
Dünyada görüldü adl-i mutlak,
Germişti kanatların zemine,
Rahmettir o, cümle âlemine,
Devrinde bahara erdi ahlak,
Süslendi zemin, açıldı âfâk
Neşretti faziletin cihana,
Can verdi zemin-ü âsumana
Tarih-i beşerde yok misali,
Her dilde yaşar onun hayali.
Vasfında sözün hülâsasını al;
İnsandı, fakat melekten efdal.
Mustafa Fehmi GERÇEKER

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARI

Peygamberimizin yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunların üçü erkek, dördü kızdır.

Erkek çocukları; Kasım, Abdullah ve İbrahim'dir.

Kız Çocukları; Zeynep, Rukiye, Ümmügülsüm ve Fatıma'dır.

Bunların altısı Hz. Hatice'den, oğlu İbrahim, Mariye'den doğmuştur.

Kasım ile Abdullah peygamberlik gelmeden küçük yaşta öldüler. Peygamberimiz (s.a.s.) çocuklarının ölümüne çok üzülmüştü. Pey-

gamberimizin bir künyesi de "Ebû'l-Kasım"dır. Yani Kasım'ın babası. Peygamberimiz (s.a.s.) bu künyeden çok hoşlanırdı. Bunda küçük yaşta kaybettiği oğlunun ismi geçtiğinden teselli bulurdu.

Diğer oğlu İbrahim ise, hicretten sonra Medine'de doğdu. O da küçük yaşta vefat etmiştir. Oğlunun ölümü üzerine Peygamberimiz gözyaşı dökerek şunları söyledi;

"Göz yaşarır, kalp üzülür. Allah'ın rızasına uygun olandan başka bir söz söyleyemeyiz. Ey İbrahim, seni kaybetmenin derin üzüntüsü içindeyiz."

İbrahim'in öldüğü gün güneş tutulmuştu. Bazı kimseler; *"İbrahim'in ölümü için güneş tutuldu"* dediler. Peygamberimiz bu düşüncenin yanlış olduğunu bildirerek şöyle buyurdu;

"Şüphesiz güneş ve ay, Allah'ın ayetlerinden iki nişandır. Bunlar hiç kimsenin ölümünden ya da hayatından dolayı tutulmazlar."

Peygamberimizin kızlarının hepsi büyümüş ve evlenmişlerdir. Hz. Fatıma'dan başka üç kızı Peygamberimizden önce vefat etmiştir. Küçük kızı Fatıma, Hz. Ali ile evlenmiştir. Peygamberimizin soyu onun neslinden devam etmiştir.

AŞERE-İ MÜBEŞŞERE

Peygamberimiz (s.a.s.) ashabından on kişinin cennete gireceklerini müjdelemiştir. Bunlara *"Aşere-i Mübeşşere"* denir. Anlamı; cennetle müjdelenen on kişi demektir.

İsimleri Şunlardır;

1. Hz. Ebu Bekir 2. Hz. Ömer 3. Hz. Osman 4. Hz. Ali 5. Talha 6. Zübeyr 7. Abdurrahman b. Avf 8. Sa'd b. Ebi Vakkas 9. Said b. Zeyd 10. Ebû Ubeyde b. Cerrah.

PEYGAMBERİMİZİN ASHABI

Peygamber Efendimizi gören ve Müslüman olarak ölen kimselere "Ashap" denir.

Ashap, iki kısımdır;

1. Muhacirler: Müşriklerin eziyetlerinden kurtulmak ve dinî vazifelerini korkusuzca yerine getirmek amacıyla Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlara *"Muhacir"* denir.

2. Ensar: Mekke'den gelen Müslümanlara her türlü yardımı yapan o zamanın Medine halkına *"Ensar"* denir.

Muhacirlere yardımcı olduklarından dolayı kendilerine *"Ensar"* adı verilmiştir.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN İNSANLIĞA IŞIK TUTAN YÜKSEK AHLAKI

Allah'ın en sevgili kulu, son ve en büyük Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) bir saadet güneşi olarak doğdu. Kurumuş topraklar su ile canlandığı gibi Yüce Allah, Peygamberimiz ile dünyaya yeniden hayat verdi.

Onun kalplere yerleştirdiği iman ışığı sayesinde yanlış inançlar silindi, cehaletin yerine ilim, zulmün yerine hak ve adalet, kin ve düşmanlığın yerine insan sevgisi geldi. Gerçek anlamda İslam kardeşliği kuruldu. Kadın, ailede ve toplumda layık olduğu değere kavuştu.

Sevgili Peygamberimiz insanlara, dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterdi. Öğrettiği ahlak ilkelerini önce kendisi yaparak en güzel örnek oldu.

Peygamberimizin kalbi insan sevgisi ile dolu idi. O kadar merhametli idi ki elindekini yoksullara verip kendisi aç kaldığı bile olurdu. Sadece insanlara değil hayvanlara karşı da şefkat ve merhamet gösterirdi. Susayan bir kediye kendi eli ile su içirmiş, hayvanlara iyi davranılmasını emretmiştir.

Peygamberimiz çocukları çok sever, onları kucağına alıp okşardı.

Bir adam, Peygamberimizin bir çocuğu sevip öptüğünü görünce: *"Benim on çocuğum var. Onların hiç birini öpmüş değilim"* dedi.

Peygamberimiz ona; *"Merhamet etmeyene merhamet olunmaz"* buyurdu.

Namaz kılarken bile oynamak için omuzlarına çıkan sevgili torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in bu davranışlarını hoşgörü ile karşılamış oyunlarını tamamlamalarını beklemişti.

O, son derece alçak gönüllü idi. Zengin, fakir ayırımı yapmaz, bir hizmetçi bile davet etse giderdi. Yoksul ve fakir kimselerle birlikte oturup yemek yer, en fakir insanların evlerine giderek hâl ve hatırlarını sorardı.

Hastaları ziyaret eder, iyileşmeleri için dua ederdi. Bir meclise gittiği zaman boş bulduğu yere oturur, ayaklarını başkalarına karşı uzatmazdı.

Adamın biri Peygamberimizi ziyarete gelmiş, huzuruna girince heyecandan titremeye başlamıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz ona şöyle dedi: *"Arkadaş titreme! Ben bir hükümdar değilim. Kureyş'ten kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum."*

Elbisesini kendi eliyle yamar, ayakkabısını onarır, çarşıya giderek ihtiyaç duyduğu şeyleri satın alarak eve kendisi getirir, kimseye yük olmazdı.

Sevgili Peygamberimiz örnek bir aile reisi idi. Kadınlara son derece nazik davranır, ev işlerinde onlara yardım ederdi. O, şöyle buyurmuştur:

"Sizin en hayırlınız kadınlarına karşı iyi davranandır."

Peygamberimiz, misafiri çok sever, onlara bizzat kendisi hizmet ederdi. Müslüman olmayanlardan kendisini ziyarete gelenlere de aynı şekilde davranırdı.

O, hiç kimseye kötü söz söylememiş, kırıcı bir davranışta bulunmamış ve ömründe kimseyi azarlamamıştı.

On yıl Peygamberimizin hizmetinde bulunan Enes diyor ki; *"Peygamberimiz bana hiçbir gün "of" bile demedi. Yaptığım bir şey için, bunu neye yaptın; yapmadığım bir iş için de neye yapmadın, diye azarlamadı."*

Peygamberimiz, güler yüzlü, tatlı sözlü idi. Başkaları konuşurken onları dinler, sözlerini kesmezdi. Gördüğü kusurları kimsenin yüzüne vurmazdı.

Peygamberimizin yaşayışı sade ve temiz idi. Bedenini daima temiz tutar, elbiselerinin temiz olmasına çok dikkat ederdi. Dişlerini temizlemek için misvak kullanırdı. Pislikten hiç hoşlanmazdı. Ashabına, camiye temiz gelmelerini söylerdi.

Bir defasında üstü başı pis olarak camiye gelenlere: *"Yıkandıktan sonra gelmiş olsanız daha iyi olurdu"* buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz, doğru sözlü idi. Verdiği sözden asla dönmez, yalancıları hiç sevmezdi. Doğruluğu ve güvenilir kişiliğinden dolayı kendisine, *"Muhammedü'l-Emin"* yani "Güvenilir Muhammed" denilmişti.

O, insanların en cömerdi idi. Kendinden bir şey isteyen hiç kimseyi boş çevirmez, *"Ben ancak bir dağıtıcıyım, veren Allah'tır"* derdi. Bununla beraber dilenciliği sevmez, bundan kurtulmaları için dilenenlere çalışıp kazanmanın yollarını gösterirdi.

O, kimseden intikam almaz, bağışlamayı severdi. Kendisine fenalık edenlere bile iyilik ederdi. Kendisine yapılan iyilikleri hiç unutmaz, iyilik yapanları her zaman iyilikle anardı. Yaşlılara saygılı davranır, küçüklere sevgi ve şefkat gösterirdi. Süt kardeşlerini gördüğü zaman ayağa kalkar, hırkasını yere yayarak onları oturttururdu.

Peygamberimiz, tembelliği ve boş oturmayı sevmezdi. Mescidin yapılmasında taş taşımış, bir işçi gibi çalışmıştı. Ashab-ı Kiram, onun istirahat etmesini istemişse de, o yine çalışmaya devam etmişti.

Ashabı ile yaptığı bir yolculuk sırasında dinlenmek üzere bir yerde konakladılar ve yemek hazırlamak için aralarında iş bölümü yaptılar.

Peygamberimiz; *"Öyle ise ben de yakacak toplayayım"* demiş, arkadaşları çalışırken kendisi boş durmak istememişti.

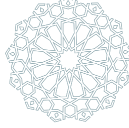
Sevgili Peygamberimiz, maddi imkânlara sahip olduğu durumlarda da sade bir hayat yaşamış, elinde ne varsa yoksullara dağıtmıştır. Böylece toplumda sosyal adaleti sadece sözle değil, davranışları ile de göstermiş ve insanlığa örnek olmuştur.

Ne mutlu onun yolundan gidenlere.

SORULAR:

1. Mekke ne zaman fethedildi. Peygamberimiz (s.a.s.) müşriklere nasıl davrandı?
2. Huneyn Savaşı nerede yapıldı. Bu savaşın sebebi nedir, sonuç ne olmuştur?
3. Evtas Savaşı ve Taif kuşatmasının sonuçları nasıl olmuştur?
4. Peygamberimiz Mekke'den Medine'ye ne zaman dönmüştür?
5. Peygamberimizin savaşlarının özellikleri nelerdir?
6. Hz. Ebu Bekir'in hac emirliği nedir?
7. Veda Haccı ne zaman yapıldı?
8. Veda hutbesinde hangi prensipler üzerinde durulmuştur?
9. Peygamberimiz (s.a.s.) ne zaman ve nerede vefat etmiştir?
10. Peygamberimiz nerede defnedilmiştir, kabrine ne ad verilir?
11. Peygamberimizin kaç çocuğu vardı, isimlerini sayınız?
12. Aşere-i Mübeşşere ne demektir ve kimlerdir?
13. Sahabe kimlere denir?
14. Peygamberimizin yüksek ahlakını anlatınız?

ABDEST DUALARI

1. Abdeste başlarken "Eûzü" ve "Besmele"den sonra şu dua okunur:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذٖى جَعَلَ الْمَٓاءَ طَهُورًا وَجَعَلَ الْاِسْلَامَ نُورًا

Okunuşu: *El-hamdü lillâhillezî cealel'mâe tahûren ve cealel'islâme nûrâ.*

Anlamı: Suyu temizleyici ve İslam'ı nur kılan Allah'a hamdolsun.

2. Ağıza Su Alırken:

اَللّٰهُمَّ اسْقِنٖى مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَاْسًا لَٓا اَظْمَاُ بَعْدَهُ

Okunuşu: *Allâhümme'skınî min havdı nebiyyike ke'sen lâ ezmeu ba'dehû ebedâ.*

Anlamı: Allah'ım! Bana Peygamberinin havuzundan öyle bir kase içir ki, ondan sonra bir daha susamayayım.

3. Buruna Su Alırken:

اَللّٰهُمَّ لَا تَحْرِمْنٖى رَائِحَةَ نَعٖيمِكَ وَجَنَّاتِكَ

Okunuşu: *Allâhümme lâ tahrimnî râyihate naîmike ve cennâtik.*

Anlamı: Allah'ım! Beni nimetlerinin ve cennetlerinin kokusundan mahrum etme.

4. Yüzü Yıkarken:

اَللّٰهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِى بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ

Okunuşu: *Allâhümme beyyid vechî binûrike yevme tebyeddu vucûhun ve tesveddu vucûh.*

Anlamı: Allah'ım! Bazı yüzlerin beyazlanacağı, bazı yüzlerin de kararacağı günde benim yüzümü ak eyle.

5. Sağ Kolunu Yıkarken:

اَللّٰهُمَّ اَعْطِنِى كِتَابِى بِيَمِينِى وَحَاسِبْنِى حِسَابًا يَسِيرًا

Okunuşu: *Allâhümme a'tinî kitabî biyemînî ve hâsibnî hisâben yesîrâ.*

Anlamı: Allah'ım! Bana kitabımı sağ tarafımdan ver ve hesabımı kolaylaştır.

6. Sol Kolunu Yıkarken:

اَللّٰهُمَّ لَا تُعْطِ كِتَابِى بِشِمَالِى وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِى وَلَا تُحَاسِبْنِى حِسَابًا شَدِيدًا

Okunuşu: *Allâhümme lâ tü'ti kitabî bişimalî ve lâ min verâi zahrî ve lâ tuhasibnî hisaben şedîdâ.*

Anlamı: Allah'ım! Bana kitabımı solumdan ve arka tarafımdan verme ve beni zor bir hesaba çekme.

7. Başa Meshederken:

اَللّٰهُمَّ غَشِّنِى بِرَحْمَتِكَ وَاَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ

Okunuşu: *Allâhümme ğaşşinî birahmetike ve enzil aleyye min berekâtik.*

Anlamı: Allah'ım! Beni rahmetinle ört ve üzerime bereketlerinden indir.

8. Kulaklara Meshederken:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِى مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ

Okunuşu: *Allâhümmec'alnî minellezîne yestemiûnel'kavle fe yettebiûne ahseneh.*

Anlamı: Allah'ım! Beni, hak sözü işitip sözün en güzeline uyanlardan eyle.

9. Boynuna Meshederken:

اَللّٰهُمَّ اَعْتِقْ رَقَبَتِى مِنَ النَّارِ

Okunuşu: *Allâhümme a'tık rekabetî minennâr.*

Anlamı: Allah'ım! Benim vücudumu cehennem ateşinden azat eyle.

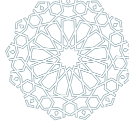
10. Ayakları Yıkarken:

اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الْاَقْدَامُ

Okunuşu: *Allâhümme sebbit kademeyye alessirâti yevme tezillü fîhil'akdâm.*

Anlamı: Allah'ım! Ayakların kayacağı günde benim iki ayağımı sırat üzerinde sağlam tut.

NAMAZLARDA OKUNAN DUALAR

Sübhâneke:

Namazlarda ayakta iken okunur.

Okunduğu yerler:

1. Her namazın ilk rekâtinde iftitah tekbirinden sonra,
2. İkindi namazının sünnetinde üçüncü rekâte kalkınca Fatihadan önce,
3. Yatsı namazının ilk sünnetinde üçüncü rekâte kalkınca Fatihadan önce,
4. Teravih namazı dört rekâtte bir selam verilerek kılınıyorsa üçüncü rekâte kalkıldığı zaman Fatihadan önce.
5. Cenaze namazında birinci tekbirden sonra.

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ۞ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ۞ وَتَعَالٰى جَدُّكَ ۞
(وَجَلَّ ثَنَآؤُكَ) ۞ وَلَٓا اِلٰهَ غَيْرُكَ ۞

Okunuşu: *Sübhânekellâhümme ve bi hamdik ve tebâra kesmük ve teâlâ ceddük (ve celle senâük) ve lâ ilâhe ğayrük.*

Anlamı: Allah'ım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve överim. Senin adın mübarektir. Varlığın her şeyden üstündür. Senden başka tanrı yoktur.

NOT: Parantez içindeki *"Ve celle senâük"* cümlesi cenaze namazında okunur.

Ettehiyyâtü:

Okunduğu Yerler:

Namazların her oturuşunda okunur.

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ۞ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ
وَبَرَكَاتُهُ ۞ اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلٰى عِبَادِ اللّٰهِ الصَّالِحِينَ ۞ اَشْهَدُ اَنْ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا
اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ۞

Okunuşu: *Ettehiyyâtü lillâhi vessalevâtü vettayyibât. Esselâmü aleyke eyyühen-Nebiyyü ve rahmetüllahi ve berekâtüh. Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhis-Sâlihîn.*

Eşhedü en lâ ilâhe illellâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resülüh.

Anlamı: Dil ile, beden ve mal ile yapılan bütün ibadetler Allah'a dır. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun.

Selâm bizim üzerimize ve Allah'ın bütün iyi kulları üzerine olsun.

Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur. Yine şahitlik ederim ki, Muhammed, O'nun kulu ve Peygamberidir.

Allâhümme Salli ve Allâhümme Barik:

Okundukları Yerler:

1. Bütün namazların son oturuşlarında Ettehiyyâtü'den sonra,
2. İkindi namazının sünneti ile Yatsının ilk sünnetinin birinci oturuşunda Ettehiyyâtü'den sonra,
3. Dört rekâtta bir selam verilerek kılınan Teravih namazının ikinci rekâtının sonundaki oturuşta "Ettehiyyâtü"den sonra,
4. Cenaze namazında ikinci tekbirden sonra.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰٓى
اٰلِ اِبْرَاهِيمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ۞

Okunuşu: *Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ salleyte alâ İbrahime ve alâ âli İbrahim. İnneke hamidün mecîd.*

Anlamı: Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine rahmet eyle; şerefini yücelt. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine rahmet

ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰٓى اٰلِ مُحَمَّدٍ ۞ كَمَا بَارَكْتَ عَلٰٓى اِبْرَاهِيمَ وَعَلٰٓى اٰلِ اِبْرَاهِيمَ ۞ اِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ۞

Okunuşu: *Allâhümme barik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrahîme ve alâ âli İbrahîm. İnneke hamidün mecîd.*

Anlamı: Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine hayır ve bereket ver. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine verdiğin gibi.

Şüphesiz övülmeye layık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

Rabbenâ âtina ve Rabbenâğfirli:

Okundukları Yerler:

1. Namazlardaki oturuşlarda Allâhümme salli ve Allâhümme barikten sonra,

2. Kunut duasını bilmeyen vitir namazında onun yerine "Rabbenâ âtina" ayetini okuyabilir.

3. Cenaze namazında üçüncü tekbirden sonra okunacak duaları bilmeyen bunların yerine yine "Rabbenâ âtina" ayetini dua niyetiyle okuyabilir.

رَبَّنَآ اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۞ بِرَحْمَتِكَ يَٓا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۞

Okunuşu: *Rabbenâ âtinâ fid'dünyâ haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr. Birahmetike yâ Erhamerrahimîn.*

Anlamı: Allah'ım! Bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik güzellik ver. Bizi ateş azabından koru.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ۞

Okunuşu: *Rabbenâğfirlî ve li-vâlideyye ve lil-Müminine yevme yekûmül'hisâb.*

Anlamı: Ey bizim Rabbimiz! Beni, anamı ve babamı ve bütün müminleri hesap gününde (herkesin sorguya çekileceği günde) bağışla.

Kunut Duaları:

Vitir namazının üçüncü rekâtinde Fatiha ve sure okunduktan sonra eller yukarı kaldırılıp tekbir alınır ve eller tekrar bağlanınca kunut duaları okunur.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ ۞ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتُوبُ اِلَيْكَ
۞ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ ۞ وَنُثْنِى عَلَيْكَ الْخَيرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ ۞
وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ ۞

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّى وَنَسْجُدُ ۞ وَاِلَيْكَ نَسْعٰى وَنَحْفِدُ ۞
نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشٰى عَذَابَكَ ۞ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكُفَّارِ مُلْحِقٌ ۞

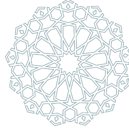
Okunuşu: *Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfirüke ve nestehdîk. Ve nü'minü bike ve netûbü ileyk. Ve netevekkelü aleyke ve nüsnî aleykel-hayra küllehû neşkürüke ve lâ nekfürüke ve nahleu ve netrükü men yefcürük.*

Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nüsallî ve nescüdü ve ileyke nes'â ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilküffâri mülhık.

Anlamı: Allah'ım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tevbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile öğeriz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni bırakırız.

Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kafirlere ve inançsızlara ulaşır.

NAMAZLARDA OKUNAN BAZI SURELER[1]

Fatiha Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَۙ ﴿٢﴾ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِۙ ﴿٣﴾ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِۜ ﴿٤﴾
اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُۜ ﴿٥﴾ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَۙ ﴿٦﴾ صِرَاطَ الَّذِينَ
اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالِّينَ ﴿٧﴾

Namazda ayakta iken okunur.

Okunuşu: *Elhamdü lillâhi rabbil'alemin. Errahmânir'rahim. Mâliki yevmiddin. İyyâke na'budü ve iyyâke neste'în, İhdinessırâtel müstakîm. Sırâtallezîne en'amte aleyhim ğayrilmağdûbi aleyhim ve leddâllîn.*

Anlamı: Hamt, âlemlerin Rabbi, merhametli olan, merhamet eden ve Din Günü'nün sahibi olan Allah'a mahsustur. (Allah'ım!)

Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, nimete erdirdiğin kimselerin, gazaba uğramayanların, sapmayanların yoluna eriştir.

---

[1] *Önemli açıklama:* Kur'an okumasını bilmeyenlere ezberlemede kolaylık olsun diye sure ve duaların okunuşları Türk harfleri ile de yazılmıştır.
Ancak, Kur'an alfabesindeki bazı harflerin Türk alfabesinde karşılıkları olmadığından sure ve duaların yeni harflerle doğru olarak öğrenilmesi mümkün değildir. Bu sebeple sure ve duaları, iyi bilen bir öğreticinin ağzından dinleyerek yanlışsız öğrenmek gerekir. Namazın farzlarından biri de Kur'an okumaktır. Manası bozulacak şekilde Kur'an'ın yanlış okunması halinde namazın bozulacağı düşünülürse, namaz surelerini doğru ezberlemenin önemi daha iyi anlaşılır.

Fil Suresi:

Bu ve bundan sonra gelen sureler, namazlarda ayakta iken ve Fatihadan sonra okunur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْف۪يلِۜ ﴿١﴾ اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ ف۪ي تَضْل۪يلٍۙ ﴿٢﴾ وَاَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا اَبَاب۪يلَۙ ﴿٣﴾ تَرْم۪يهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجّ۪يلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

Okunuşu: *Elem tere keyfe fe'ale rabbüke biashâbilfîl. Elem yec'al keydehüm fî tadlîl. Ve ersele aleyhim tayran ebâbîl. Termîhim bihicâretin min siccîl. Fece'alehüm ke'asfin me'kûl.*

Anlamı: (Ey Muhammed! Kâbe'yi yıkmaya gelen) fil sahiplerine Rabbinin ne ettiğini görmedin mi? Onların düzenlerini boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine, sert taşlar atan sürülerle kuşlar gönderdi. Sonunda onları, yenilmiş ekin gibi yaptı.

Kureyş Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

لِا۪يلَافِ قُرَيْشٍۙ ﴿١﴾ ا۪يلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَٓاءِ وَالصَّيْفِۚ ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِۙ ﴿٣﴾ اَلَّـذ۪ٓي اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

Okunuşu: *Li'î lâfi Kureyş'in. Îlâfihim rihleteşşitâi vessayf. Felya'büdû rabbe hâzelbeyt. Ellezî et'amehüm min cû'in ve âmenehüm min havf.*

Anlamı: Kureyş kabilesinin yaz ve kış yolculuklarında uzlaşması ve anlaşması sağlanmıştır. Öyleyse kendilerini açken doyuran ve korku içindeyken güven veren bu Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler.

Mâun Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَرَاَيْتَ الَّذ۪ي يُكَذِّبُ بِالدّ۪ينِۜ ﴿١﴾ فَذٰلِكَ الَّذ۪ي يَدُعُّ الْيَت۪يمَۙ ﴿٢﴾ وَلَا يَحُضُّ
عَلٰى طَعَامِ الْمِسْك۪ينِۜ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلّ۪ينَۙ ﴿٤﴾ اَلَّذ۪ينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ
سَاهُونَۙ ﴿٥﴾ اَلَّذ۪ينَ هُمْ يُرَٓاؤُ۫نَۙ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

Okunuşu: Ere'eytellezî yükezzibü biddîn. Fezâlikellezî, yedu'ulyetîm. Ve lâ yehüddü alâ ta'âmilmiskîn. Feveylün lilmüsallîn. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn. Ellezîne hüm yürâûne. Ve yemne'ûnelmâ'ûn.

Anlamı: (Ey Muhammed!) Dini yalan sayanı gördün mü? Öksüzü kakıştıran, yoksulu doyurmaya yanaşmayan kimse işte odur. Vay o namaz kılanların hâline ki: Onlar kıldıkları namazdan gâfildirler. Onlar gösteriş yaparlar. Onlar (eğreti olarak) basit şeyleri dahi vermezler.

Kevser Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِنَّٓا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ ﴿٢﴾ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾

Okunuşu: *İnnâ a'taynâkelkevser. Fesalli lirabbike venhar. İnne şânieke hüvel'ebter.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) Doğrusu sana pek çok nimet vermişizdir. Öyleyse Rabbin için namaz kıl, kurban kes. Doğrusu adı sanı ortadan kalkacak olan, sana kin tutan kimsedir.

Kâfirûn Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ يَٓا اَيُّهَا الْكَافِرُونَۙ ﴿١﴾ لَٓا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَۙ ﴿٢﴾ وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۚ ﴿٣﴾ وَلَٓا اَنَا۬ عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْۙ ﴿٤﴾ وَلَٓا اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَٓا اَعْبُدُۜ ﴿٥﴾ لَكُمْ د۪ينُكُمْ وَلِيَ د۪ينِ ﴿٦﴾

Okunuşu: *Kul yâ eyyühel kafirûn. Lâ a'büdü mâ ta'büdûn. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'büd. Ve lâ ene âbidün mâ abedtüm. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'büd. Leküm dînüküm veliye dîn.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: Ey inkârcılar! Ben sizin taptıklarınıza tapmam. Benim taptığıma da sizler tapmazsınız. Ben de sizin taptığınıza tapacak değilim. Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır.

Nasr Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِذَا جَٓاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُۙ ﴿١﴾ وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ ف۪ي د۪ينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًاۙ ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُۜ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Okunuşu*: İzâ câe nasrullahi velfeth. Ve reeytennâse yedhulûne fî dinillâhi efvâcâ. Fesebbih bihamdi rabbike vestağfirh. İnnehû kâne tevvâbâ.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) Allah'ın yardımı ve zafer günü gelip, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabbini överek tesbih et; O'ndan bağışlama dile, çünkü O, tevbeleri daima kabul edendir.

Tebbet Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

تَبَّتْ يَدَٓا اَب۪ي لَهَبٍ وَتَبَّۜ ﴿١﴾ مَٓا اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَۜ ﴿٢﴾ سَيَصْلٰى نَارًا
ذَاتَ لَهَبٍۚ ﴿٣﴾ وَامْرَاَتُهُۜ حَمَّالَةَ الْحَطَبِۚ ﴿٤﴾ ف۪ي ج۪يدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾

Okunuşu: *Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebb. Mâ ağnâ anhü mâlühû ve mâ keseb. Seyeslâ nâren zâte leheb. Vemreetüh hammâletelhatab. Fî cî dihâ hablün min mesed.*

Anlamı: Ebu Leheb'in elleri kurusun; kurudu da! Malı ve kazandığı kendisine fayda vermedi. Alevli ateşe yaslanacaktır. Karısı da, boynunda bir ip olduğu hâlde ona odun taşıyacaktır.

İhlas Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ ﴿١﴾ اَللّٰهُ الصَّمَدُۚ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْۙ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا
اَحَدٌ ﴿٤﴾

Okunuşu: *Kul hüvellâhü ehad. Allâhüssamed. Lem yelid ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: O Allah bir tektir. Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiç bir şey O'na denk değildir.

Felâk Suresi:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِۙ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَۙ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَۙ ﴿٣﴾
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِۙ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Okunuşu: *Kul e'ûzü birabbilfelak. Min şerri mâ halak. Ve min şerri ğasikın izâ vekab. Ve min şerrinneffâsâti fil'ukad. Ve min şerri hâsidin izâ hased.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: Yaratıkların şerrinden, bastırdığı zaman karanlığın şerrinden, düğümlere nefes eden büyücülerin şerrinden, hased ettiği zaman hasedçinin şerrinden, tan yerini ağartan Rabbe sığınırım.

Nas Suresi:

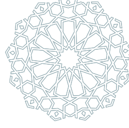
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِۙ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِۙ ﴿٢﴾ اِلٰهِ النَّاسِۙ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ
الْخَنَّاسِۙ ﴿٤﴾ اَلَّذ۪ي يُوَسْوِسُ ف۪ي صُدُورِ النَّاسِۙ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Okunuşu: *Kul e'ûzü birabbinnâsi. Melikinnâsi. İlâhinnâs. Min şerrilvesvâsilhannâs. Ellezî yüvesvisü fî sudûrinnâsi. Minelcinneti vennâs.*

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: İnsanlardan ve cinlerden ve insanların gönüllerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların Tanrısı, insanların hükümranı ve insanların Rabbi olan Allah'a sığınırım.

RESİMLERLE ABDESTİN ALINIŞI

1. Önce kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır, sonra *"Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya"* diye niyet edilir. Ve *"Eüzü billahi mineşşey-tanirracîm, Bismillahirrahmanirrahîm"* okunur.
(Resim: 1)

Resim: 1

2. Eller bileklere kadar üç kere yıkanır. Parmak aralarının yıkanmasına dikkat edilir. Parmaklarda yüzük varsa oynatılıp altının yıkanması sağlanır.
(Resim: 2.)

Resim: 2.

3. Sağ avuç ile ağıza üç kere ayrı ayrı su alınıp her defasında iyice çalkalanır.
(Resim: 3.)

Resim: 3

Resim: 4

4. Sağ avuç ile buruna üç kere ayrı ayrı su çekilir.
(Resim: 4.)

5. Sol el ile sümkürülerek burun temizlenir.
(Resim: 5.)

6. Alında saçların bittiği yerden itibaren kulakların yumuşağına ve çene altına kadar yüzün her tarafı üç kere yıkanır.
(Resim: 6.)

Resim: 6

7. Sağ kol dirseklerle beraber üç kere yıkanır.

Yıkarken kolun her tarafı, kuru bir yer kalmayacak şekilde iyice ovulur.
(Resim: 7.)

Resim: 7

8. Sol kol dirseklerle beraber üç kere yıkanır.

Yıkarken kolun her tarafı, kuru bir yer kalmayacak şekilde iyice ovulur.
(Resim: 8.)

Resim: 8

Resim: 9

9. Eller yeni bir su ile ıslatılar. Sağ elin içi ve parmaklar başın üzerine konularak bir kere meshedilir. (*Resim:9.*)

10. Eller ıslatılarak sağ elin şehadet parmağı ile sağ kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı; sol elin şehadet parmağı ile sol kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın arkası meshedilir. (*Resim: 10.*)

Resim: 10

Resim: 11.

11. Elleri yeniden ıslatmaya gerek olmadan geriye kalan üçer parmağın dışı ile de boyun meshedilir. (*Resim: 11.*)

12. Sağ ayak üç kere topuklarla beraber yıkanır. Yıkamaya parmak uçlarından başlanır ve parmak araları iyice temizlenir. *(Resim: 12.)*

Resim: 12

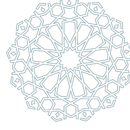
13. Sol ayak topuklarla beraber yıkanır. Yıkamaya parmak uçlarından başlanır ve parmak araları iyice temizlenir. *(Resim: 13.)*

Resim: 13

Abdest bitince ayakta ve kıbleye karşı "*Kelime-i Şehadet*" okunur.

RESİMLERLE NAMAZIN KILINIŞI

Örnek olarak sabah namazının iki rekât farzının kılınışı resimlerle anlatılmış, erkek ve kadınların farklı hareketleri belirtilmiştir. İki rekâtli bir namazdaki hareketler ile diğer namazlardaki hareketler arasında fark olmadığından onların resimlerle anlatılmasına gerek duyulmamıştır.

Sabah Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rekât:

1. Ayakların arası dört parmak açıklıkta ve parmak uçları kıbleye doğru gelecek şekilde ayakta kıbleye dönülür.

2. İkamet getirilir. (Erkekler için)

Niyet:

3. *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya"* diye niyet edilir.

İftitah tekbiri:

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek iftitah tekbiri alınır.

Erkekler tekbir alırken; ellerin içi kıbleye karşı ve parmaklar normal açıklıkta bulunur.

Başparmaklar, kulak yumuşağı hizasına gelecek şekilde eller yukarıya kaldırılır. *(Resim: 1.)*

Resim: 1

Kadınlar tekbir alırken; ellerinin içi kıbleye karşı, parmaklar normal açıklıkta ve parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini yukarıya kaldırır.

(*Resim: 2.*

Resim: 2

Kıyam:

5. Tekbirden sonra eller bağlanır. Ayakta iken secde edilecek yere bakılır.

6. *Ayakta sırasıyla:*

a) Sübhaneke,

b) Eûzü-besmele,

c) Fatiha suresi,

d) Kur'andan başka bir sure daha okunur.

Erkekler, sağ elin avucu, sol elin üzerinde ve sağ elin baş ve küçük parmakları sol elin bileğini kavramış olarak ellerini göbek altında bağlarlar. (*Resim: 3.*

Resim: 3

Kadınlar, sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde ellerini göğüs üstüne koyarlar. Erkeklerde olduğu gibi sağ elin parmakları ile sol elin bileğini kavramazlar (*Resim: 4.*)

Resim: 4

Rükû:

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve burada üç defa *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir. Rükû'da iken ayakların üzerine bakılır.

Resim: 5

Erkekler, rükûda, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutup sırtını dümdüz yaparlar. Dizlerini ve dirseklerini dik tutarlar. (*Resim: 5.*)

Kadınlar, rükûda, sırtlarını biraz meyilli tutarak erkeklerden daha az eğilirler. Ellerini (parmaklarını açmayarak) dizleri üzerine koyarlar ve dizlerini biraz bükük bulundururlar. *(Resim: 6.)*

Resim: 6

Rükûdan kalkış:

8. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

Erkeklerin, rükûdan kalkıp doğrulması. *(Resim: 7.)*

Resim: 7

Kadınların, rükûdan kalkıp doğrulması

(Resim: 8.)

Resim: 8

Secde:

9. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır. Secdeye inerken önce dizler, sonra eller, daha sonra da alın ve burun yere konur. Secdede baş iki elin arasında ve hizasında bulunur. Secdede iken ayaklar kaldırılmaz. Secdede burun kenarlarına bakılır. Burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

Erkekler, secdede dirseklerini yanlarından uzak, kollarını yerden kalkık bulundururlar.

Ayaklar, parmaklar üzerinde dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.

(Resim: 9.)

Resim: 9

Resim: 10

Kadınlar, secdede kollarını yanlarına bitişik halde bulundururlar.

Ayaklar, parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.

(Resim: 10.)

İki secde arası oturuş:

10. *"Allâhü Ekber"* diyerek başını secdeden kaldırıp diz üstü oturulur. Otururken, parmaklar dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır. Burada *"Sübhânellah"* diyecek kadar kısa bir an oturulur.

Resim: 11

Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kıbleye yönelmiş durumda dik tutulur. *(Resim: 11.)*

Resim: 12

Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafına çıkarır ve öylece otururlar. *(Resim: 12.)*

11. *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

12. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden ayağa (ikinci rekâta) kalkılır ve eller bağlanır.

(Resim: 3-4.

Secdeden kalkarken: Önce baş, sonra eller, daha sonra eller dizler üzerine konularak, dizler yerden kaldırılır.

İftitah tekbirinden itibaren buraya kadar yapılanlara *"bir rekât"* denir.

İkinci Rekât:

1. Ayakta sırasıyla;

a) Besmele,

b) Fatiha suresi,

c) Kur'andan başka bir sure daha okunur.

2. Birinci rekâtte olduğu gibi *"Allâhü Ekber"* diyerek rükûa varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-azim"* denilir.

(Resim: 5-6.

3. *"Semiallâhü limen hamideh"* diyerek ayağa kalkılır ve ayakta *"Rabbenâ leke'l-hamd"* denilir.

(Resim: 7-8.

4. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeye varılır. Burada üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

(Resim: 9-10.

5. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkılıp dizler üzerine oturulur. Burada *"Sübhânellah"* diyecek kadar kısa bir an oturulur.

(Resim: 11-12.

6. Sonra *"Allâhü Ekber"* diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere *"Sübhâne Rabbiye'l-âlâ"* denilir.

Resim: 13

Ka'de-i ahire (Namazın sonunda oturuş):

7. *"Allâhü Ekber"* diyerek secdeden kalkıp oturulur.

Otururken, el parmakları dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır.

8. *Oturuşta sırasıyla;*

a) Ettehiyyâtü,

b) Allâhümme salli,

c) Allâhümme bârik,

d) Rabbenâ âtina... duaları okunur.

Resim: 13

Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kıbleye yönelmiş durumda dik tutulur.

(Resim: 13-14.)

Resim: 13-14.

Resim: 15

Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafa çıkarır ve öylece otururlar.

(Resim: 15.)

Sağ tarafa selam verilişi:

9. Önce başını sağa çevirerek *"Esselâmü aleyküm ve rahmetûllâh"* denir. Selam verirken omuzlara bakılır.

Erkeklerin, sağ tarafa selam verişi.

(Resim: 16.)

Resim: 16

Kadınların, sağ tarafa selam verişi.

(Resim: 17.)

Resim: 17

Sol tarafa selam verilişi:

10. Sonra başını sola çevirerek, *"Esselâmü aleyküm ve rahmetûllâh"* denilir. Böylece iki rekât namaz tamamlanmış olur.

Erkeklerin, sol tarafa selam verişi.

(Resim: 18.)

Resim: 18

Kadınların, sol tarafa selam verişi.

(Resim: 19.)

Resim: 19

DUA

Dua ederken, eller göğüs hizasına kaldırılır. Eller göğe doğru açılarak avuçların içi yüze doğru biraz meyilli tutulur ve iki elin arası açık bulundurulur. *(Resim: 20-21.*

Resim: 20

Dua eden bir erkek çocuğu. *(Resim: 20.)*

Dua eden bir kız çocuğu. *(Resim:21.)*

Resim:21